BIBLE ČESKÁ

(LIDOVÉ VYDÁNÍ)

DÍL PRVÝ:

KNIHY STARÉHO ZÁKONA

SVAZEK I.

PATERO KNIH MOJŽÍŠOVÝCH

ČÁST DRUHÁ:
LEVITIKUS, NUMERI A DEUTERONOMIUM

PODLE OBECNÉHO ZNĚNÍ LATINSKÉHO SE STÁLÝM KRITICKÝM ZŘETELEM K PŮVODNÍM TEXTŮM PŘELOŽIL

Dr. JAN HEJČL

SE SCHVÁLENÍM ARCIBISKUPSKÉHO ORDINARIÁTU V PRAZE

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA ROK 1931
ČÍSLO 1

V PRAZE 1931
NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“
TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKCIOVÉ TISKÁRNY V PRAZE

IMPRIMATUR
Pragae, 3. Aprilis 1930
Dr. Antonius Podlaha,
vicarius generalis
N. E. 450

Všecka práva vyhrazena

LEVITIKUS

ČILI

TŘETÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA

O celopalech. (1, 1.—1, 17.)

HLAVA 1. — [1] Hospodin povolal Mojžíše a mluvil k němu ze stánku zjevení takto: [2] Mluv k synům Israelovým a rci jim:
Bude-li někdo z vás chtít přinésti Hospodinu obět ze stáda, vezmi ji z hovězího dobytka nebo z bravu.
[3] Bude-li jeho obět z hovězího dobytka celopalem, ať přivede samce bez vady ke vchodu do stánku zjevení, by si Hospodina usmířil.
[4] Pak vloží ruku na hlavu oběti; tak bude se zálibou přijata a přispěje mu k odpuštění. [5] Když býčka před Hospodinem zabije, budou synové Áronovi, kněží, jeho krev obětovati lijíce ji kolem oltáře, který je proti vchodu do stánku. [6] Žertvu, stáhnuvše s ní kůži, rozsekají na kusy. [7] zapálí hranici dříví, kterou byli dříve narovnali, [8] a položí na ni rozsekané kusy, též hlavu, všecko, co souvisí s játry, [9] jakož i droby a nožky umyté ve vodě; tak to kněz na oltáři zapálí v celopal a v příjemnou vůni Hospodinu.
[10] Je-li jeho obět (podaná) v celopal (vzata) z bravu, totiž z ovec nebo z koz, ať přinese samce bez vady. [11] Usmrtí jej před Hospodinem po straně oltáře hledící k půlnoci; krev jeho synové Áronovi vylijí na oltář kolkolem. [12] Ať oddělí údy, hlavu a všecko, co souvisí s játry, a vloží to na dříví, které zapálí; [13] droby a nožky vyperou ve vodě. Všecky věci obětované kněz na oltáři zapálí v celopal a ve vůni Hospodinovi velmi příjemnou.
[14] Bude-li obět celopalná pro Hospodina (vzata) z ptactva, ať jsou to hrdličky neb holoubata: [15] kněz ji přinese k oltáři, zahne jí hlavu ke krku a z otevřené rány protrženého místa vypustí krev na okraj oltáře. [16] Vole a peří ať zahodí nedaleko oltáře na východní stranu, na místo, kde popel vysypávají. [17] Pak zlomí křídla, avšak neoddělí (jich) ani železným nástrojem (oběti) nerozseká, ale spálí ji na oltáři, podlože oheň pod dříví. Je to celopal a obět vůně Hospodinu velmi příjemné.

O obětech suchých. (2, 1.—2, 16.)

HLAVA 2. — [1] Bude-li kdo chtíti Hospodinu přinésti nekrvavou oběť suchou, ať přinese jemnou mouku, nalije na ni oleje, naklade kadidla a [2] přinese (ji) k synům Áronovým, kněžím; jeden z nich vezme plnou hrst jemné mouky a oleje, jakož i všecko kadidlo, a položí (tuto) připomínku na oltář k vůni Hospodinovi velmi příjemné.
[3] Co z oběti zbude, bude patřiti Áronovi a jeho synům; bude to věc svatosvatá z obětí Hospodinových.

Hl. 1. V. [7]. Posvátný tento oheň byl na oltáři nepřetržitě ve dne v noci udržován.

V. [8]. Místo: *„všecko, co souvisí s játry“* dlužno hebr. překládati *„tuk“*.

V. [15]. Podle hebr.: *„nechať kněz ... utrhne mu hlavu, přinese ji na oltáři v zápalnou oběť, a krev jeho budiž po straně oltáře vymačkána“*. Vulg. podává ne tak překlad, jako spíše výklad rabínů.

V. [16]. Místo *„vole“* dlužno hebr. „murá“ překládati *„žaludek“* neb *„vnitřnosti“*. — Místo *„peří“* dlužno hebr. *„nósá“* překládati slovem *„lejno“*.

Hl. 2. V. [2]. Kněz položí *„připomínku“* na oltář, t. j. na oheň. — *„Připomínka“* (hebr. 'azkárá) sluje ona část nekrvavé oběti suché (minchy), která bývala na oltáři ohněm zničena. Sluje tak proto, že *připomíná* Hospodinu obětujícího, by mu byl milostiv.

4 Budeš-li chtíti přinésti obět suchou, pečenou v peci, budiž
z jemné mouky, totiž nekvašené koláče zadělané olejem a přesné
oplatky olejem potřené. 5 Bude-li obět tvá (upečena) na plotně, budiž
z jemné mouky zadělané olejem bez kvasu; 6 rozlámeš ji na sousta a
naliješ na ni oleje. 7 Bude-li však obět tvá (připravena) v hrnci,
budiž také z jemné mouky zadělané olejem. 8 Chtěje ji obětovati Hos-
podinu, odevzdej ji knězi; 9 ten, když ji podá, oddělí z ní připomínku
a spálí ji na oltáři ve vůni Hospodinovi příjemnou. 10 Co z oběti
zbude, bude patřiti Áronovi a jeho synům; budeť to věc svatosvatá
z obětí Hospodinových.
11 Každá suchá obět, která jest Hospodinu podávána, budiž bez
kvasu; žádný kvas, žádný med nesmí býti Hospodinu v obět zapálen.
12 Podáte jen jejich prvotiny v dar Hospodinu, ale na oltář ku při-
jemné vůni nesmí býti vloženy.
13 Každou obět (nekrvavou), kterou přineseš, osolíš; při své
(suché) oběti nesmíš opominouti soli úmluvy Boha svého. Při každé
své oběti podáš sůl.
14 Přinášíš-li v (suchou) obět Hospodinu prvotiny svých plodin,
klasy právě dozrávající, upražíš je na ohni, rozmělníš jako se rozemilá
mouka, a tak budeš obětovati své prvotiny Hospodinu; 15 naliješ
na ně oleje a nakladeš kadidla; jeť to (suchá) obět Hospodinova.
16 Kněz zapálí z ní část rozemleté mouky, oleje a všecko kadidlo v
obětní připomínku.

Oběti pokojné. (3, 1.—17.)

HLAVA 3. — 1 Bude-li (kdo) přinášeti obět pokojnou, a vezme
k ní hovězí dobytče, samce nebo samici, ať je bez úhony jeho žertva
před Hospodinem. 2 Ať vloží ruku na hlavu své žertvy a zabije ji
u vchodu do stánku zjevení; synové pak Áronovi, kněží, vylijí krev
kolem oltáře. 3 Z oběti pokojné podají Hospodinu v žertvu tuk, kterým
pokryty jsou droby, a (vůbec) všecek tuk, kterým jsou vnitřnosti pro-
rostlé, 4 obě ledviny s tukem, kterým jsou přikryty slabiny, a s led-
vinami bránici jater. 5 Podložíce oheň pod dříví zažehnou to na oltáři
na celopalu, v příjemnou vůni Hospodinovi.
6 Bude-li však k jeho pokojné oběti vzata žertva z bravu, ať sa-
mec neb samice, budiž bez úhony. 7 Bude-li obětovati před Hospodinem
beránka, 8 vloží ruku na hlavu své oběti a usmrtí jej u vchodu do
stánku zjevení; synové pak Áronovi vylijí krev kolem oltáře. 9 Z oběti
pokojné podají Hospodinu v žertvu tuk, celý ocas, 10 ledviny, tuk
přikrývající břicho a všecky vnitřnosti, obě ledviny s tukem, kterým
jsou přikryty slabiny, a s ledvinami jaterní bránici. 11 To spálí kněz
na oltáři v zápalnou potravní obět pro Hospodina.
12 Bude-li v oběť (pokojnou) přinášeti Hospodinu kozu, 13 vloží
jí ruku na hlavu a zabije ji u vchodu do stánku zjevení; synové pak
Áronovi vylijí krev její kolem oltáře. 14 Pak vezmou z ní na potravu
ohně Hospodinova tuk, který přikrývá břicho a všecky vnitřnosti, 15 obě

III. 3. V. 10. Místo *„ledviny"* poroučí hebr., aby *tuk* byl odloučen od nejspodnějšího *obratle páteře.* —
V. 14. Místo: *„na potravu ohně Hospodinova"*, hebr.: *„v zápalnou obět"*.

ledviny s bránicí, která jest na nich vedle slabin, a s ledvinami tuk
jater. 16 To spálí kněz na oltáři v zápalnou potravní oběť, v příjemnou
vůni.
Všecek tuk bude Hospodinův. 17 Podle věčně platného zákona ve
vašich pokoleních a všech sídlech ani krve ani tuku naprosto nepo-
žijete.

Oběti smírné. (4, 1.—6, 7.)

HLAVA 4. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: 2 Rci synům
Israelovým:
Kdo z nedopatření se prohřeší proti některému ze všech Hospo-
dinových přikázání a učiní něco, co zakázal, — 3 je-li vinník knězem,
který byl pomazán, a zaviní-li hřích lidu, obětuj za svůj hřích Hospo-
dinu bezvadného býčka. 4 Přivede jej ke vchodu do stánku zjevení
před Hospodina, vloží mu ruku na hlavu a usmrtí jej Hospodinu.
5 Potom vezme z krve býčkovy, zanese ji do stánku zjevení, 6 omočí
prst v krvi a bude jí sedmkrát kropiti před Hospodinem proti oponě
svatyně. 7 Touže krví potře rohy oltáře, na kterém bývá podáváno ka-
didlo Hospodinu přemilé, všecku pak ostatní krev vylije na spodek
oltáře pro zápalné oběti u vchodu do stánku. 8 Tuk býčka oddělí
v obět za hřích — tuk, který přikrývá břicho a kterým jsou prorostlé
všecky vnitřnosti, 9 obě ledviny s bránicí, která jest na nich vedle
slabin, a s ledvinami tuk jater — 10 jako se odděluje od býčka, je-li
podáván v obět pokojnou; to spálí na oltáři pro zápalné oběti. 11 Kůži
však a všecko maso, hlavu, nohy, droby i s lejnem, 12 tedy (celé) zbý-
vající tělo vynese za stany na čisté místo, kde je vysypáván popel, a
spálí to na hranici dříví; na popelišti budiž to spáleno.
Zapomene-li se všecka obec israelská a z nevědomosti učiní, co je
proti zákonu Hospodinovu, 14 potom však pozná svůj hřích, ať obě-
tuje za svůj hřích býčka. Přivede jej ke vchodu do stánku 15 a starší
lidu vloží mu ruce na hlavu před Hospodinem. Když bude býček před
Hospodinem zabit, 16 vnese pomazaný kněz z jeho krve do stánku
zjevení, 17 omočí prst a sedmkrát (jí) pokropí proti oponě; 18 toutéž
krví potře rohy oltáře, který je před Hospodinem ve stánku zjevení;
ostatní krev vylije vedle spodku oltáře pro zápalné oběti u vchodu
do stánku zjevení. 19 Tuk jeho všecek vezme a spálí na oltáři; 20 i s tím-
to býčkem učiní, jak učinil s předešlým. Když bude za ně kněz prositi,
Hospodin bude jim milostiv. 21 Býčka samého vynese za tábor a spálí
jej, jako (spálil) předešlého býčka; jeť to obět za hřích národa.
22 Zhřeší-li kníže a z nevědomosti se dopustí něčeho z četných
věcí, které jsou zákonem Hospodinovým zakázány, 23 a potom pozná
svůj hřích, ať obětuje Hospodinu kozla bez úhony. 24 Ruku svou po-
loží mu na hlavu a usmrtí jej před Hospodinem na místě, kde bývají

III. 4. V. 3. *„Kněz, který byl pomazán"* = velekněz. Srv. Ex 29, 6. n.
V. 8. Tento tuk podle hebr. *„pozdvihne"*. Srv. 2, 9.
V. 12. Obět tato nebyla všecka spálena na oltáři, a tím se liší od celopalů: nebylo obětní hostiny, a tím se liší od obětí pokojných; kněžstvo nedostalo podílu, protože to byla obět za samého velekněze; ani z obětí za hřích všeho národa nedostalo kněžstvo podílu (v. 21.). Jen z oběti za hřích jednotlivce z Israele příslušela kněžstvu určitá část. Srv. 6, 19.—23.

zabíjeny celopaly, — jeť to obět za hřích. 25 Kněz omočí prst v krvi žertvy za hřích, potře (jí) rohy oltáře na zápalné oběti, a ostatek vylije na jeho spodek. 26 Tuk spálí na oltáři, jako se děje při obětech pokojných. Kněz bude se za něho a za jeho hřích modliti, a bude mu prominut.

27 Zhřeší-li z nevědomosti jednotlivec z poddaného lidu a dopustí-li se něčeho, co je zákonem Hospodinovým zapovězeno, — když se tedy prohřeší 28 a pozná hřích svůj, ať obětuje kozu bez úhony. 29 Položí ruku na hlavu oběti za hřích a usmrtí ji na místě, kde bývají zabíjeny celopaly. 30 Kněz vezme z krve na prst a pomaže (jí) rohy oltáře na zápalné oběti, ostatek vylije na jeho spodek. 31 Všecek tuk oddělí, jako se odděluje při obětech pokojných, a spálí jej na oltáři v příjemnou vůni Hospodinu; bude se za něho modliti a bude mu odpuštěno. 32 Bude-li však obětovati z dobytka skopového žertvu za hřích, totiž ovci bez úhony, 33 položí ruku na její hlavu a zabije ji na místě, kde zabíjejí žertvy podané v celopal. 34 Kněz nabere na prst její krve, potře (jí) rohy oltáře na zápalné oběti, ostatek vylije na jeho spodek. 35 Všecek tuk zase oddělí, jako se odděluje tuk beránka, když je podáván v obět pokojnou, a spálí jej na oltáři v zápalnou obět pro Hospodina; bude prositi za něho a za jeho hřích, a bude mu odpuštěno.

HLAVA 5. — 1 Zhřeší-li někdo tím, že slyšel (sice) hlas zaklínajícího, že byl (sice) svědkem něčeho, buď že to viděl nebo se toho dověděl, (avšak) neoznámil to, (a tak) se proviní —

2 dotkne-li se něčeho nečistého, buď že to bylo od zvěře usmrceno, neb samo sebou zdechlo, nebo že to byl jakýkoliv jiný (nečistý) hmyz, zapomene-li (však) na svou nečistotu, (a tak) se proviní a prohřeší —

3 dotkne-li se nějaké nečistoty člověkovy, ať je to jakákoliv nečistota, kterou se člověk poskvrňuje, a zapomene-li (na to), potom (to však) pozná, a (tak) se proviní —

4 bude-li někdo přisahati a pronášeti svými rty, že učiní něco buď dobrého nebo zlého, když to přísahou a slovy potvrdí, a zapomene na to, potom však pozná svůj hřích —

5 ať činí pokání za svoji vinu, 6 ať obětuje ze stáda ovci neb kozu a kněz ať se modlí za něho a za jeho hřích.

7 Kdyby nemohl obětovati dobytče, ať podá dvě hrdličky nebo dvě holoubata Hospodinu, jedno v obět za hřích, druhé v celopal. 8 Dá je knězi a ten, když bude obětovati prvního (ptáka) za hřích, zatočí mu hlavou u samého krku, tak aby zůstala na hrdle viseti a neodtrhla se docela. 9 Krví jeho pokropí stěny oltáře a co zbude, nechá vykapati k jeho spodku; jeť to obět za hřích. 10 Druhého (ptáka) zapálí v celopal podle obřadu pro celopaly; kněz bude též modliti se za něho i za jeho hřích, a bude mu odpuštěno.

11 Kdyby nebylo mu možno obětovati dvě hrdličky nebo dvě holoubata, nechť obětuje za svůj hřích desetinu efy jemné mouky; oleje

V. 26. Místo: *„kněz bude se za něho modliti ...“* hebr.: *„(Tak) zjednej mu kněz smíření za jeho hřích, a bude mu odpuštěno.“* Srv. v. 20.

V. 35. Podle hebr. má kněz tuk ovce spáliti na oltáři *nad* celopaly, které tam dříve položeny byly a nyní ještě hoří.

III. 5. V. 5. Hebr. určitěji označuje toto pokání: *„a vyzná, čím se v té věci prohřešil“*. Toto vyznání (zpověď) konalo se při skládání rukou na žertvu.

(však) na ni nenaleje, ani kadidla na ni nevloží, poněvadž to jest obět za hřích. 12 Odevzdá ji knězi. Ten z ní vezme plnou hrst, spálí ji na oltáři v připomínku na toho, kdo ji podává, 13 bude za něho prositi a dopomůže mu k odpuštění; ostatní část dostane kněz.

14 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto:

15 Přestoupí-li někdo omylem posvátné obyčeje a zpronevěří se ve věcech, které jsou Hospodinu zasvěceny, ať obětuje z pokuty bezvadného berana ze stáda, který má cenu dvou lotů podle váhy svatyně; 16 škodu, kterou učinil, nahradí a pětinu k tomu přidá; odevzdá to knězi, ten se bude za něho modliti a berana obětovati, a bude mu odpuštěno. 17 Zhřeší-li někdo z nevědomosti a učiní něco, co zákon Hospodinův zapovídá, a hříchem jsa vinen pozná svoje provinění, 18 ať obětuje bezvadného berana ze stáda podle oceněné velikosti hříchu knězi; ten se za něho pomodlí, že to učinil nevěda a bude mu odpuštěno, 19 neboť omylem zhřešil proti Hospodinu.

HLAVA 6. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto:

2 Kdo zhřeší, že se Hospodinu zpronevěří, že (totiž) zapře svému bližnímu věc k uschování danou neb jeho věrnosti svěřenou, nebo že (mu) něco násilně uloupí, nebo jej ošidí, 3 nebo nalezna ztracenou věc ji zapře, ba ještě křivě přisahá, nebo že učiní cokoliv jiného z mnohých věcí, kterými lidé hřešívají, 4 když si uvědomí svoje provinění: ať úplně vrátí vše, 5 co neprávem si chtěl nechati, a nad to pětinu toho ať dá pánu, jehož byl poškodil. 6 Za svůj hřích pak bude obětovati bezvadného berana ze stáda; podle oceněné velikosti provinění odevzdá jej knězi. 7 Ten bude za něho před Hospodinem prositi a bude mu odpuštěn jakýkoliv hříšný čin.

Povinnosti a práva kněží při jednotlivých druzích obětí. (6, 8.—7, 38.)

8 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: 9 Přikaž Áronovi a jeho synům:

Toto jsou zákony o celopalných obětech:

Budou hořeti na oltáři celou noc až do rána; (tak) bude oheň oltářní udržován. 10 Kněz oblečený lněnou řízou a lněnými spodky shrabe popel, ve který oheň strávenou obět obrátil, a položí jej vedle oltáře. 11 (Poté) svleče tyto šaty, obleče se v jiné, vynese jej z tábora a na místě zcela čistém jej rozhází, že z něho zbude jen prach. 12 Oheň na oltáři bude neustále hořeti; kněz každodenně ráno přikládaje dříví bude jej udržovati, na ně položí celopal a bude na něm páliti tuk obětí pokojných. 13 Je to oheň věčný, který nikdy na oltáři neuhasne.

14 Zákony o obětech suchých a úlitbě, které před Hospodinem u oltáře budou přinášeti synové Áronovi, jsou tyto:

15 Kněz vezme hrst jemné mouky i s olejem k zadělání, jakož i všecko kadidlo, které bylo na ni položeno, a spálí to na oltáři v připomínku, ve vůni Hospodinovi velmi příjemnou. 16 Ostatek jemné mouky ať bez kvašení požije Áron se svými syny; na posvátném místě, v nádvoří stánku bude jí požívati. 17 Nebude kvašena proto, že se část z ní (oddělená) obětuje Hospodinu v zápal. Svatosvaté to bude, jako

Hl. 6. V. 17. v hebr.: *„Nebude kvašena; z mých zápalů dal jsem ji v úděl jejich."*

obět za hřích a z pokuty. [18] Jen mužští z rodu Áronova budou to jísti. To bude zákon o obětech (suchých) věčně platný ve vašich pokoleních. Kdokoli se toho dotkne, bude posvěcen.

[19] Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: [20] Obět Árona a jeho synů, kterou budou povinni přinésti Hospodinu v den svého pomazání, je tato:

Desetinu efy jemné mouky budou přinášeti v (suchou) obět věčnou, polovici ráno a polovici večer. [21] Zadělána olejem, na plotně budiž smažena. Za tepla ji bude obětovati ve vůni Hospodinovi přemilou [22] kněz, který právem nastoupí na místo otcovo. Celá bude spálena na oltáři, [23] neboť každá suchá obět knězova bude celá ohněm spálena, že nikdo z ní nebude jísti.

[24] Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: [25] Rci Áronovi a jeho synům:

Zákony o oběti za hřích jsou tyto:

Na místě, kde bývají přinášeny celopaly, budiž (obět za hřích) před Hospodinem usmrcena. Je svatosvatá. [26] Kněz, který ji podává, bude (oprávněn) jísti ji na posvátném místě, v nádvoří stánku. [27] Všecko, co se dotkne jejího masa, bude posvěceno. Stříkne-li něco z její krve na šat, budiž vypráno na posvátném místě. [28] Hliněná nádoba, v níž byla vařena, budiž rozbita; byla-li však vařena v nádobě měděné, budiž vydrhnuta a vymyta vodou. [29] Každý mužský člen kněžského rodu smí jísti z jejího masa, neboť je svatosvaté. [30] Obět však, která jest podávána za hřích a jejíž krev je nesena do stánku zjevení, aby byly ve svatyni konány smírné obřady, nesmí býti jedena, nýbrž ohněm zničena.

HLAVA 7. — [1] Zákony o oběti za zpronevěru jsou tyto:

Je svatosvatá. [2] Na místě, kde usmrcují celopaly, budou zabíjeny i žertvy za zpronevěru. Krev její bude vylita kolem oltáře. [3] Obětovati budou z ní ocas, tuk, který kryje droby, [4] obě ledviny, tuk, který jest u slabin, a s ledvinami bránici jater; [5] to spálí kněz na oltáři; je to zápal Hospodinův za zpronevěru. [6] Každý mužský člen kněžského rodu smí požívati masa toho na posvátném místě, jeť to věc svatosvatá. [7] Jako obět za hřích, tak budiž přinášena i obět za zpronevěru; pro obojí obět budiž týž zákon. Bude příslušeti knězi, který ji podává.

[8] Knězi, který přináší žertvu v celopal, patří kůže z ní. [9] Každá obět moučná, která se peče v peci, a vše, co se strojí v hrnci neb na plotně, připadne knězi, který ji přináší. [10] (Každá obět moučná), ať jest olejem zadělána nebo ne, budiž rozdělena rovným dílem podle hlav mezi všecky syny Áronovy.

[11] Zákony o pokojných obětech, které jsou přinášeny Hospodinu, jsou tyto:

[12] Přinášena-li jest obět na poděkovanou, buďtež chleby nekvašené zadělané olejem, nekvašené oplatky olejem potřené, pražená jemná mouka, koláče (z) mouky zadělané olejem, [13] jakož i kvašené chleby

V. 20. „*Synové Áronovi*" jsou zde jeho potomci, kteří zdědí po něm velekněžství a kteří budou k úřadu tomu podobně jako Áron pomazáni. Zdali měl velekněz tuto minchu obětovati „*za tepla*", jak Vulg. záhadné slovo hebr. murbecheth překládá, není jisto. Podle hebr. znění, kterého Vulg. nemá, měl velekněz minchu rozlámati na sousta (tedy podobně jako bývaly krvavé celopaly na kusy rozsekávány).

spolu obětovány s (živočišnou) obětí děkovnou, která je podávána v žertvu pokojnou. 14 Po jednom z nich budiž podáno v dar Hospodinu, a budiž toho kněze, který vylévá krev (té) oběti. 15 Maso její ať je snědeno téhož dne a nic ho nesmí zůstati do druhého dne.

16 Přinese-li někdo obět ze slibu nebo z dobré vůle, budiž také toho dne snědena; kdyby něco zbylo, smí se požívati druhého dne; 17 co by však mělo zůstati na třetí den, buď zničeno ohněm. 18 Kdyby někdo jedl masa z oběti pokojné třetího dne, bude obět neplatna a obětujícímu neprospěje, ano hříchem bude vinen, kdo se takovým pokrmem poskvrní. 19 Maso, které se dotkne něčeho nečistého, nesmí býti jedeno, nýbrž bude zničeno ohněm. (Ostatně) kdo je čistý, smí toho masa požívati. 20 Kdo by, jsa stižen nečistotou, jedl z masa oběti pokojné, která byla podána Hospodinu, budiž vyhlazen ze svého národa. 21 A dotkne-li se někdo nečistoty člověka nebo zvířete, nebo kterékoli věci, která může znečistiti, a bude-li z takového masa jísti, budiž vyhlazen ze svého lidu.

22 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: 23 Rci synům Israelovým: Tuku ovce, hovězího dobytka a kozy nesmíte jísti. 24 Tuku zcepenělého zvířete, jakož i dobytčete, které bylo dravcem rozsápáno, smíte užívati k rozličným potřebám. 25 Bude-li kdo jísti tuk, který má býti obětován v zápal Hospodinu, budiž vyhlazen ze svého lidu. 26 Také krve žádného živočicha nesmíte jísti, ani z ptactva ani z dobytka. 27 Kdo by jedl krev, budiž vyhlazen ze svého lidu.

28 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: 29 Rci synům Israelovým: Kdo přinese pokojnou obět Hospodinu, obětuj zároveň obět nekrvavou, to jest příslušné úlitby. 30 Ať vlastníma rukama podá tuk žertvy a hrudíčko. Když oba dary obětováním Hospodinu zasvětí, odevzdá je knězi, 31 který tuk na oltáři spálí. Hrudíčko bude patřiti Áronovi a jeho synům; 32 také pravé plece z pokojných obětí dostane kněz. 33 Kdo ze synů Áronových bude obětovati krev a tuk, dostane též pravé plece. 34 Neboť hrudíčko, které bylo pozdvihováno, a plece, které bylo odděleno, vzal jsem z pokojných obětí synův Israelových a dal jsem (je) Áronovi, knězi, a jeho synům, (by jim byly dávány) ode všeho lidu israelského podle zákona věčně platného.

35 To jsou úděly Árona a jeho synů z obětí Hospodinových ode dne, kdy je Mojžíš přivedl, by konali kněžský úřad; 36 a to přikázal Hospodin, by jim dáváno bylo od synův Israelových podle věčného závazku od pokolení do pokolení.

37 To jsou zákony o celopalech, o obětech za hřích, za zpronevěru, o oběti při svěcení, jakož i o obětech pokojných, 38 které dal Hospodin Mojžíšovi na hoře Sinaj, když přikázal synům Israelovým přinášeti své oběti Hospodinu na poušti Sinajské.

III. 7. V. 14. *„Po jednom z nich,“* t. j. po jednom z různých druhů pečiva svrchu vyjmenovaných. Chleby kvašené ovšem nebyly položeny na oltář, nýbrž jedli je při hostině po oběti.

V. 24. Hebr. výslovně zakazuje *jísti* tuk zdechlin jmenovaných zvířat.

V. 29. podle hebr.: *„Kdo přináší Hospodinu pokojnou obět svoji, nechť ji podá sám Hospodinu.“*

V. 30. Podle hebr. má býti s hrudí vykonán obřad posunování (tenúfá). Viz Ex 29, 26. nn.

Áron posvěcen na velekněze a jeho synové na kněze. (8, 1.—36.)

HLAVA 8. — [1] Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto:
[2] Vezmi Árona, jeho syny, jejich roucha, olejovou mast, býčka
(v obět) za hřích, dva berany a koš s přesnými chleby, [3] a shromáždi všecku obec u vchodu do svatostánku. [4] Mojžíš učinil, jak byl
Hospodin přikázal. Shromáždiv všecku obec před vchodem do svato-
stánku, [5] pravil: Toto mi přikázal Hospodin vykonati.
[6] A hned kázal Áronovi a synům jeho přistoupiti a umýti se.
[7] Pak oblékl velekněze ve lněnou řízu, opásal ho pásem, oděl ho
v kněžský kabátec z modrého purpuru a položil naň náramenník, [8] který
stáhl tkanicí a přivázal k náprsníku, v němž bylo Učení a Pravda.
[9] Velekněžskou čepicí mu pokryl hlavu, a na ni nad čelem postavil
posvěcený zlatý plech, jak mu byl Hospodin přikázal.
[10] Vzav pak olejovou mast pomazal jí stánek se vším příslušen-
ství; [11] chtěje posvětit oltář, pokropil jej sedmkrát, pomazal jej se
vším, co k němu přísluší, rovněž i umyvadlo s podstavcem posvětil
olejovou mastí. [12] Pak lil ji Áronovi na hlavu, pomazal ho a (tím)
posvětil.
[13] Kázal též jeho synům přistoupiti, oblékl je ve lněné řízy, opásal
pásy a vstavil (jim) čepice, jak byl Hospodin přikázal.
[14] Pak přivedl býčka k oběti za hřích. Když Áron a jeho synové
byli mu vložili ruce na hlavu, [15] zabil jej; vzav krev a omočiv (v ní)
prst, pomazal rohy oltáře kolem; když jej tak očistil a posvětil, vylil
ostatek krve na jeho spodek. [16] Tuk, který byl na drobech, jaterní brá-
nici, obě ledviny i s tukem spálil na oltáři. [17] Býčka však s koží,
s masem i s lejnem spálil za táborem, jak byl Hospodin přikázal.
[18] Přivedl i berana k oběti celopalné. Když mu Áron i synové jeho
byli na hlavu položili ruce, [19] zabil ho a vylil jeho krev na oltář kol-
kolem. [20] Berana samého rozsekav na kusy, hlavu jeho, údy a tuk
spálil, [21] vyprav dříve droby a nohy; tak spálil celého berana na oltáři,
protože to byl celopal, vůně Hospodinovi velmi příjemná. (Učinil tak)
podle rozkazu Hospodinova.
[22] Pak přivedl druhého berana k svěcení kněží. Když mu Áron
a jeho synové byli vložili ruce na hlavu, [23] Mojžíš ho zabil a vzav
z jeho krve potřel boltec pravého ucha Áronova a palec jeho pravé
ruky, jakož i nohy. [24] Kázal přistoupiti i synům Áronovým. Potřev
krví zabitého berana boltce pravého ucha a palců ruky, jakož i pravé
nohy každého z nich, vylil ostatek na oltář kolem dokola. [25] Tuk, ohon,
všecek tuk, který kryje droby, jaterní bránici, obě ledviny s jejich
tukem a pravé plece oddělil. [26] Z koše nekvašeného pečiva, které bylo
před Hospodinem, vzal (jeden) přesný chléb, vzal koláč olejem za-
dělaný a oplatek, položil (to) na tučné části a na pravé plece [27] a podal
všecky ty věci současně Áronovi a jeho synům. Když je před Hospo-
dinem pozvedli, [28] vzal je opět z jejich rukou a spálil na oltáři pro
zápalné oběti. Byla to obět svěcení v obětní vůni pro Hospodina. [29] Hru-
dičko z berana svěcení vzal si za svůj podíl, když je byl před Hospo-
dinem pozvedl, jak mu byl Hospodin přikázal. [30] Vzav mast a krev,
která byla na oltáři, pokropil Árona a roucha jeho, syny jeho a roucha
jejich. [31] Když je (tak) v rouše jejich posvětil, přikázal jim: Vařte

maso před vchodem do stánku a jezte je tam. Jezte také chleby svěcení, které leží v koši, jak mi Hospodin přikázal: Áron a jeho synové ať je jí. 32 Cokoli však z masa a z chleba zbude, ať stráví oheň.
33 Sedm dní se nevzdálíte od vchodu do svatostánku, až do dne, kterého se ukončí doba vašeho svěcení, neboť sedm dní potrvá svěcení vaše. 34 Jako se stalo dnes, tak budiž obětní obřad vykonáván.
35 Ve dne v noci zůstanete ve stánku zachovávajíce rozkazy Hospodinovy, abyste nezemřeli, nebo tak jest mi uloženo. 36 Áron a jeho synové učinili vše, co byl Hospodin Mojžíšem přikázal.

Hospodin přijímá první oběti novosvěcenců. (9, 1.—24.)

HLAVA 9. — 1 Když nastal osmý den, Mojžíš povolav Árona, syny jeho a starší israelské, řekl Áronovi: 2 Vezmi ze stáda býčka k oběti za hřích a berana k celopalu, oba bez vady, a obětuj je před Hospodinem. 3 A rci synům Israelovým: Vezměte kozla k oběti za hřích, býčka a beránka, ročky, bez vady k celopalu, 4 býka a berana k obětem pokojným; zabijte je před Hospodinem a přidejte při obětování každého z nich jemnou mouku zadělanou olejem, nebo dnes ukáže se vám Hospodin. 5 Přivedli tedy všecko, jak byl Mojžíš poručil, ke vchodu do stánku. Když se tam všecka obec shromáždila, 6 řekl Mojžíš: Toto vám přikazuje Hospodin; učiňte tak a ukáže se vám velebnost jeho. 7 Áronovi pak řekl: Přistup k oltáři a podej obět za hřích svůj, obětuj celopal a modli se za sebe i za lid; potom usmrť žertvu lidu a modli se zaň, jak byl přikázal Hospodin.
8 Áron ihned přistoupiv k oltáři, zabil býčka v obět za svůj hřích.
9 Synové jeho mu podali krev z něho; on omočiv v ní prst, potřel rohy oltáře a ostatek vylil na jeho spodek. 10 Tuk a ledviny, jaterní bránici, které patří k oběti za hřích, spálil na oltáři, jak byl Hospodin Mojžíšovi přikázal. 11 Maso však a kůži jeho zničil ohněm za táborem.
12 Pak usmrtil žertvu k celopalu. Synové jeho mu podali její krev a on ji vylil kolem otláře. 13 Podali mu též žertvu samu na kusy rozsekanou, hlavu i údy, a on to vše spálil na oltáři ohněm, 14 vyprav dříve ve vodě droby a nohy.
15 Poté přinášeje obět za hřích lidu zabil kozla.
Očistiv (tak) oltář, 16 obětoval celopal; 17 k oběti této přidal oběti nekrvavé, které k ní bývají přidávány, a spálil to na oltáři kromě obvyklé oběti ranní.
18 V obět pokojnou za lid zabil pak býka a berana. Krev, kterou mu jeho synové podali, vylil na oltář kolem dokola. 19 Tuk býkův, ocas beranův, ledviny s přiléhajícím tukem a jaterní bránicí 20 vložili na hrudí. Když byl tuk na oltáři do ohně položen, 21 oddělil Áron jejich hrudi a pravá plece, pozvedl je podle rozkazu Mojžíšova před Hospodinem, 22 a vztáhnuv ruce k lidu, dal mu požehnání. Tak dokonav oběti za hřích, celopaly a oběti pokojné, sestoupil.
23 Mojžíš a Áron vešli pak do stánku zjevení a vyšedše, dali požehnání lidu. Tu se ukázala velebnost Hospodinova všemu lidu. 24 Hle, oheň vyšel od Hospodina a strávil celopal i tučné části, které byly na oltáři. Když to zástupové viděli, chválili Hospodina, padajíce na tváře.

Ill. 9. V. 7. Místo „modli se" hebr.: *„zjednej očištění"*.

Svatost kněžství ukázána trestem, který stihl dva syny Áronovy.
(10, 1.—20.)

HLAVA 10. — [1] Nadab a Abiu, synové Áronovi, vzavše kadidelnice vložili (do nich) oheň a naň kadidlo, avšak přinesli před Hospodina k oběti jiný oheň, než jim byl přikázán. [2] I vyšel oheň od Hospodina, a usmrtil je; tak zemřeli před Hospodinem. [3] Tu řekl Mojžíš Áronovi: Toto pravil Hospodin:

Na těch, kdož se ke mně blíží, ukazuji svou svatost
a před očima všeho lidu dokazuji svou velebnost.

Áron slyše to, mlčel. [4] Mojžíš pak povolav Misaela a Elisafaňa, syny Oziela, jenž byl Áronovým strýcem, řekl jim: Jděte, vezměte své bratry s posvátného místa a vyneste je z tábora. [5] Přišli tedy hned, vzali je, jak leželi, oblečené ve lněné řízy, a vyvrhli je ven, jak jim bylo nařízeno. [6] Tu pravil Mojžíš Áronovi a jeho synům Eleazarovi a Itamarovi: Hlav svých neodkrývejte a rouch svých neroztrhujte, abyste snad nezemřeli a hněv aby nestihl veškerou obec. Bratři vaši a všecek dům Israelův nechť oplakává oheň, který Hospodin roznítil, [7] vy však nevycházejte ze vchodu do stánku, sice zemřete; neboť olej svatého pomazání lpí na vás. Oni učinili všecko podle rozkazu Mojžíšova.

[8] Potom řekl Hospodin Áronovi: [9] Ty i synové tvoji, když vcházíte do stánku zjevení, nebudete píti vína a nic, cokoliv může opojiti, abyste nezemřeli; to je přikázání věčně platné ve vašich pokoleních. [10] Umějte rozeznávati svaté od všedního, poskvrněné od čistého [11] a vyučovati syny Israelovy všem zákonům mým, které jsem (já) Hospodin prohlásil jim ústy Mojžíšovými.

[12] Pak mluvil Mojžíš k Áronovi a k jeho zbylým synům Eleazarovi a Itamarovi: Vezměte obětní úděl, který zbyl ze (suché) oběti Hospodinovy a snězte jej bez kvasu vedle oltáře, jeť svatosvatý. [13] Na posvátném místě jezte, co bylo z Hospodinových obětí dáno tobě a synům tvým podle rozkazu mně daného: [14] hrudíčko, které bylo obětováno, a plece, které bylo odděleno, budete jísti na místě zcela čistém ty, synové tvoji i dcery tvé s tebou, neboť bylo to odloženo z pokojných obětí synův Israelových tobě a dětem tvým. [15] Pozdvihovali před Hospodinem plece, hrudi a tučné části, které se pálí na oltáři; tobě a synům tvým přísluší podle zákona věčně platného, jak byl Hospodin přikázal.

[16] Mezitím hledal Mojžíš (obětní úděl z) kozla, který byl obětován za hřích; shledav, že je (všecek) spálen, rozhněval se na zbylé syny Áronovy, Eleazara a Itamara, a pravil: [17] Proč jste nejedli na posvátném místě údělu z oběti za hřích, který je svatosvatý a dán vám, abyste sňali nepravost celého národa a modlili se zaň před Hospodinem? [18] Vždyť nebylo nic z její krve zaneseno do svatyně; měli jste ji ve svatyni jísti podle rozkazu mně daného. [19] Áron odpověděl: Dnes byla podána obět za hřích a celopal před Hospodinem; mně se však přihodilo, co vidíš; kterak jsem mohl jísti z ní nebo kterak jsem mohl

Hl. 10. V. 17. Místo: *„abyste se modlili zaň před Hospodinem“* hebr.: *„abyste mu zjednali před Hospodinem odpuštění“*.

Hospodinu se zalíbiti při bohoslužbě, jsa smutné mysli? [20] Když to Mojžíš uslyšel, upokojil se.

Očisty. (11, 1.—15, 33.)

HLAVA 11. — [1] Hospodin mluvil k Mojžíšovi a k Áronovi takto: [2] Řcete synům Israelovým:

Živočichové, které smíte jísti, jsou tito:

[3] Ze všech čtvernožců na zemi všecky mnohokopytníky, kteří přežívají, smíte jísti. [4] Žádného (zvířete) však, které sice přežívá, ale kopyto má nerozdělené, jako velbloud a jiná, nesmíte požívati, nýbrž za nečisté je budete míti. — [5] Daman, který přežívá sice, nemá však rozpoltěného kopyta, je nečistý. [6] Také zajíc; neboť i on přežívá sice, ale nemá rozpoltěných kopyt. [7] I vepř; ten má sice rozštěpené kopyto, avšak nepřežívá. [8] Jejich masa nesmíte požívati, ani se dotýkati jejich zdechlin, jsouť pro vás nečista.

[9] Ze zvířat, která žijí ve vodě, smíte jísti tato: Všecko, co má ploutve a šupiny, jak v moři tak v řekách a v močálech smíte jísti. [10] Cokoli však ze zvířat, která se pohybují a žijí ve vodách, ploutví a šupin nemá, bude vám ohavné [11] a odporné; toho masa jísti nesmíte a (takových) zdechlin budete se varovati. [12] Všecko (tedy), co nemá ve vodách ploutví a šupin, bude nečisto.

[13] Z létavých živočichů, kterých nesmíte jísti, nýbrž naopak se varovati, jsou tito: orel, noh, sup, [14] luňák, sokol jakéhokoliv druhu, [15] všecky druhy krkavcův a jim podobné, [16] pštros, tachmás, racek, všecky druhy jestřábů, [17] sýček, kormoran, ibis, [18] labuť, pelikán, volavka, [19] čáp, všechny druhy kulíků, dudek a netopýr. [20] Každý létavec, který chodí po čtyřech nohách, bude vám ohavný.

[21] Co chodí sice po čtyřech nohách, má však zadní nohy delší, že po zemi skáče, [22] jako jsou všechny druhy tažných kobylek, attakus, ofiomachus, kobylka obecná se všemi druhy, smíte jísti. [23] Každý však létavec, jenž má čtyři nohy, bude vám ohavný. [24] Kdokoli se dotkne jejich zdechlin, poskvrní se a bude nečist až do večera.

[25] A kdyby někdo nesl nějakou zdechlinu jmenovaných zvířat, nechť vypere svůj šat a bude nečist až do západu slunce.

[26] Každé zvíře, které má sice kopyto, ale nerozpoltěné, a nepřežívá, bude nečisto; kdo se ho dotkne, poskvrní se. [27] Co ze všech zvířat, která se pohybují po čtyřech, chodí po prackách, bude nečisto; kdo se dotkne jejich zdechlin, bude poskvrněn až do večera. [28] A kdo ponese

Hl. 11. V. 6. Ani daman syrský, ani zajíc („arnebeth") nemají čtyř žaludků jako praví přežívavci; prostonárodní přírodopis zařadil je pro některé podobnosti mezi přežívavce. Již zpráva o potopě rozeznává mezi zvířaty čistými a nečistými (Gn 7, 2; 8, 20.); tento rozdíl znali a dosud znají též jiní národové, na něž neměla bible vlivu, pročež nelze pochybovati, že rozdíl ten činili Israelité již dávno před Mojžíšem a že Mojžíš pojal jej do svého zákoníku. Hummelauer se domnívá, že pojal i celý seznam nečistých zvířat, jak jej nalezl již napsaný; zajíc v něm už byl uveden mezi přežívavci, a tak Mojžíš přejal s pramenem i ono zařazení. Za těch dob nebylo známo studium anatomie ani u národů jinak velmi vyspělých (Egypťanů). Protože požívati zajíce (damana) nebo jen dotknouti se jeho mrtvoly přivodilo rituelní nečistotu, neznali Israelité jeho vnitřností a soudili jen po zevnějšku.

V. 13. „Létavci" jsou nejen ptáci (dvojnozí), nýbrž i čtyrnozí nebo mnohonozí živočichové, kteří mají křídla a létají. Tak podle prostonárodního přírodopisu.

takové umrliny, vypere si šat a bude nečist až do večera; nebo to
vše jest vám nečisto.
29 Ze zvířat, která po zemi lezou, za nečistá budou tato počítána:
kolčava, myš, ještěr, každé zvíře dle svých druhů, 30 pijavice, chameleon, mlok, chómet a krtek. 31 Ta všecka jsou nečista; kdo se dotkne jejich mrtvin, bude poskvrněn až do večera; 32 a načkoliv padne něco
z jejich mrtvol, bude nečisto, jak dřevěné nářadí a šaty, tak i kůže
a žíněnky; každá věc, které se k nějakému dílu používá, namočena
buď do vody, nečista bude až do večera a tak stane se potom čistou.
33 Nářadí však hliněné, na které něco takového spadne, bude nečisto
a proto musí býti rozbito. 34 Každý pokrm, který jídáte, dostane-li se
do něho taková voda, bude nečist; rovněž každý nápoj, který píváte,
v každé (takové) nádobě bude nečist. 35 Všecko, načkoli z takových
mrtvin něco spadne, bude nečisto; pekáče nebo dvojnožky buďte zničeny, neboť budou nečisty.
36 Studny sice a cisterny, jakož i všecky nádržky vodní budou
čisty. Kdo by se však dotkl mrtviny do nich padlé, poskvrní se.
37 Padne-li na símě, neposkvrní ho. 38 Kdyby však někdo vodou
símě polil a zdechlina by se ho dotkla, hned bude poskvrněno.
39 Zdechne-li zvíře, kterého se smí požívati, a dotkne-li se někdo
jeho mrtvoly, bude nečist až do večera; 40 kdo pak něco z ní bude
jísti neb ponese, vypere svůj šat a bude nečist až do večera.
41 Všecko, co leze po zemi, budiž ohavné a nebudiž jedeno.
42 Cokoliv leze po prsou, (co leze) po čtyřech, nebo má mnoho noh,
tedy (cokoliv) se vleče po zemi, toho nebudete jísti, protože jest ohavno.
43 Neposkvrňujte se a nedotýkejte se ničeho z těch věcí, abyste se
neznečistili.
44 Jáť jsem Hospodin, Bůh váš; buďte svati, neboť já svatý jsem.
Neposkvrňujte se žádným zvířetem, které leze po zemi. 45 Jáť jsem
Hospodin, který vás vyvedl z Egypta, bych byl vaším Bohem; buďte
svati, neboť já svatý jsem.
46 To jsou zákony o čtvernožcích, o ptácích a všech živočiších,
kteří se pohybují ve vodě a lezou po zemi, 47 byste znali rozdíly čistého
a nečistého a věděli, co se smí jísti a co nesmí.

HLAVA 12. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci synům
Israelovým:
Žena, která počavši porodí chlapce, bude nečista sedm dní jako
v době měsíčkův. 3 Dne osmého budiž dítě obřezáno. 4 Ona však zůstane třicet tři dny (doma) v krvi očišťování svého; žádné svaté věci se
nedotkne a do svatyně nevejde, dokud úplně nepominou dnové jejího
čištění.
5 Porodí-li však děvče, bude nečista dva týdny jako za doby měsíčkův a zůstane šedesát dní v krvi svého očišťování.
6 Když pominou dnové čištění jejího, buď pro chlapce nebo pro
děvče, přinese ročního beránka v celopal a holoubě nebo hrdličku
v oběť za hřích ke vchodu do stánku zjevení a odevzdá je knězi.. 7 Ten

V. 42. podle prostonárodního přírodopisu rozeznává trojí druh zvířat, lezoucích po zemi; 1. lezoucí po hrudi (na př. hadi), 2. lezoucí „po čtyřech" (na př. myši) a 3. mnohonožce, t. j. hmyz.
Hl. 12. V. 7. Místo *„bude se za ni modliti"* hebr.: *„zjedná jí odpuštění"*.

je bude před Hospodinem obětovati, bude se za ni modliti a tak bude očištěna od toku krve své.

To je zákon o té, která porodí chlapce neb děvče.

8 Nebude-li však s to, by obětovala beránka, nechť vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, jedno k celopalu a druhé k oběti za hřích; kněz bude se za ni modliti a tak bude očištěna.

HLAVA 13. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi a Áronovi takto: 2 Vyrazí-li se někomu na holé kůži nějaká neštůvka nebo bílá skvrna, tedy příznak zhoubného malomocenství, budiž přiveden k Áronovi knězi nebo ke kterémukoliv synovi jeho. 3 Ten uvida vyrážku na kůži a (shledaje), že chlupy zbělely, a že skvrna, která se zdá býti malomocenstvím, je hlubší než ostatní hladká kůže, rozhodne, by byl oddělen; je to zhoubné malomocenství.

4 Bude-li však jasně bílá skvrna sice na kůži, ale nebude hlubší než ostatní (povrch) těla a zůstane-li původní barva chlupů nezměněna, zavře ho kněz na sedm dní. 5 Sedmého dne ho prohlédne; jestliže vyrážka nevzroste a nepoleze-li dále po kůži než předtím, opět ho zavře na sedm dní. 6 Po sedmi dnech opět ho prohlédne; bude-li skvrna temnější a nerozleze-li se po kůži, prohlásí ho čistým, neb je to (jen) vyrážka; člověk (ten) vypere šat svůj a bude čist. 7 Kdyby však potom, když byl od kněze prohledán a čistým uznán, opět se vyrážka rozmohla, budiž k němu přiveden 8 a prohlášen nečistým.

9 Bude-li (shledáno) na někom zhoubné malomocenství, budiž přiveden ke knězi, 10 který ho prohlédne. Bude-li na kůži bílá vyrážka, bude-li barva vlasů změněna a ukáže se i živé maso, 11 budiž to považováno za malomocenství zastaralé, do kůže zažrané. Kněz ho tedy prohlásí nečistým a zavře, protože jest nečistota jeho nepochybná.

12 Jestliže však se vyrážka provalí a rozleze po kůži, že pokryje celé tělo od hlavy do paty, pokud (lze) okem vidět, 13 ať ho kněz prohlédne a prohlásí, že je stižen vyrážkou, která neznečišťuje, poněvadž celá (kůže) zbělela; bude tedy člověk (ten) čist.

14 Ukáže-li se však na člověku živé maso, 15 budiž knězem prohlášen za poskvrněného a zařazen mezi nečisté; neboť živé maso, prolezlé malomocenstvím, působí nečistotu. 16 Nabude-li opět (vyrážka) bílé barvy a 17 pokryje-li celého člověka, prohlédne ho kněz a usoudí, že je čist.

18 Udělá-li se někomu na těle, to jest na kůži, vřed a zahojí-li se, 19 na místě vředu však ukáže se bílá neb narudlá skvrna, ať je přiveden ke knězi; 20 ten když shledá, že jest místo vyraženiny hlubší než (povrch) ostatního masa, a chlupy že zbělely, pozná, že je nečist, neboť zhoubné malomocenství vzniklo ve vředu. 21 Zůstala-li však chlupům původní barva, je-li skvrna zatemnělá a není-li hlubší než povrch okolního masa, ať ho na sedm dní zavře; 22 jestliže potom (skvrna) vzroste, uzná malomocenství. 23 Zůstane-li (skvrna) v původní velikosti, je to jízva ze vředu, a člověk (ten) je čist.

24 Jestliže na kůži (holého) těla, která byla popálena ohněm a pak zahojena, objeví se u něho bílá neb narudlá skvrna, 25 ať ji kněz prohlédne; zbělí-li a bude-li hlubší než ostatní kůže, prohlásí ho nečistým, neboť zhouba malomocenství vznikla v jízvě. 26 Jestli se barva chlupů

Hl. 13. V. 16. Podle hebr. třeba též, by zmizelo i živé maso.

nezměnila, není-li rána hlubší než ostatní (povrch) masa, a je-li barva
vyraženiny samé zatemnělá, zavře ho na sedm dní [27] a dne sedmého
jej prohlédne; vzroste-li vyraženina na kůži, vyhlásí ho za nečistého;
[28] zůstala-li však bílá skvrna v původní velikosti a vybledla-li, je to
jízva po spálenině, a proto budiž považován za čistého; je to zbytek
spáleniny.

[29] Vyrazí-li se muži nebo ženě na hlavě neb na bradě něco jako
malomocenství, nechť je kněz prohlédne; [30] bude-li místo (vyrážky)
hlubší než (povrch) ostatního masa, a budou-li vlasy žlutavé a nad
obyčej jemné, uzná je nečistými; je to malomocenství na hlavě a na
bradě. [31] Shledá-li však, že místo vyrážky je stejně vysoké jako maso
okolní, vlasy však že nejsou černé, zavře ho na sedm dní. [32] Dne
sedmého jej prohlédne. Nevzrostla-li skvrna, mají-li vlasy svou barvu
a je-li místo rány stejně vysoké s ostatním masem, [33] budiž oholen
člověk ten — vyjímajíc místo vyražené — a zavřen na sedm jiných
dní. [34] Shledá-li se sedmého dne, že rána zůstává, jaká byla, že není
hlubší než ostatní maso, prohlásí ho za čistého; (člověk ten) vypere šat
svůj a bude čist. [35] Kdyby po prohlášení za čistého vyrážka na kůži
opět se rozšířila, [36] nebude (kněz) již vyšetřovati, zdali vlasy zežloutly;
neníť pochyby, že je (člověk ten) nečist. [37] Jestliže však skvrna se
zastaví, jsou-li vlasy černé, ať ví, že je člověk uzdraven, a směle ať ho
prohlásí za čistého.

[38] Ukážou-li se muži neb ženě na kůži bílé, lesklé vyraženiny, [39] ať
je kněz prohlédne; shledá-li vybledlé bílé skvrny na kůži, věz, že to
není malomocenství, nýbrž bílá vyrážka, a že je člověk (ten) čist.

[40] Muž, jemuž s týla vylínaly vlasy, jest lysý, avšak čist. [41] Vy-
línají-li mu vlasy s čela, bude míti lysinu na čele, bude však čist.
[42] Vznikne-li však na přední neb zadní lysině bílá, načervenalá skvrna,
a [43] kněz to shledá, prohlásí, že ho beze vší pochyby chytlo malomo-
cenství, které vzniklo na pleši.

[44] Kdokoliv tedy bude poskvrněn malomocenstvím a podle roz-
souzení knězova bude odloučen, [45] měj roucho roztržené, hlavu odkry-
tou, ústa šatem zakryta, a volej, že je poskvrněn a nečist. [46] Po vše-
chen čas svého malomocenství a nečistoty bude bydleti o samotě za
táborem.

[47] Objeví-li se skvrna na vlněném nebo na lněném rouchu, [48] ať
v osnově nebo v útku, nebo snad na kůži, nebo na čemkoliv, co je vy-
robeno z kůže, [49] budou-li skvrny ty bílé nebo červené, buďtež pova-
žovány za malomocenství a ukázány knězi. [50] Ten prohlédne věc a zavře
ji na sedm dní; [51] dne sedmého ji opět ohledá a shledá-li, že skvrny
přibylo, je to nezhojitelné malomocenství; prohlásiž roucho a všecko,
na čem bude (skvrna ta) nalezena, za nečisto; [52] proto budiž zničeno
ohněm. [53] Shledá-li však, že skvrny nepřirostlo, [54] dá látku, na níž jest,
vyprati, a zavře ji na nových sedm dní. [55] Uzří-li, že sice skvrna ne-
vzrostla, přece však původní podoba (roucha) se nevrátila, považuj věc
za nečistou a znič ji ohněm, poněvadž malomocenství vežralo se do po-
vrchu nebo do celého roucha. [56] Vybledne-li místo skvrny po vyprání
roucha, odtrhne ji a od celku oddělí. [57] Ukáže-li se později (skvrna)

V. 49. Místo *„bílé"* lépe s hebr. *„zelenavé"*.
V. 57. Místo *„malomocenství přelétavé"* hebr.: *„malomocenství nově vzniklé"*.

na místech, která byla dříve čista, je to malomocenství přelétavé; (věc) budiž ohněm zmařena. 58 Zmizí-li (skvrna po vyprání), budiž i co jest neporušeno, vypráno po druhé, a bude to čisto.

59 To je zákon o malomocenství na vlněném nebo lněném rouchu, na osnově a na útku, na jakékoliv kožené věci, kterak ji považovati za čistou nebo nečistou.

HLAVA 14. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:

2 Malomocný budiž očišťován tímto obřadem:

Budiž přiveden ke knězi. 3 Ten vyjde z tábora a shledá-li, že je malomocenství vyhojeno, 4 rozkáže tomu, jenž dává se očišťovati, by obětoval za sebe dva živé vrabce, které je dovoleno jísti, cedrové dřívko, červcovou nit a yzop. 5 Jednoho z vrabců přikáže mu zabíti v hliněné nádobě nad živou vodou; 6 druhého pak živého, s cedrovým dřívkem, s červcem a yzopem omočí v krvi vrabce zabitého, 7 a toho, kdo se očišťuje, jí sedmkrát pokropí, aby byl zákonitě očištěn; pak pustí živého vrabce, aby odletěl do polí. 8 Člověk (ten) vypere svůj šat, oholí všecky chlupy (svého) těla a okoupe se. Tak jsa očištěn smí vstoupiti do tábora, ale sedm dní zůstane mimo svůj stan. 9 Dne sedmého oholí vlasy, vous, obočí i chlupy po všem těle. Pak zase vypere svůj šat a vykoupe se. Osmého dne 10 vezme dva bezvadné beránky, roční ovci bez poskvrny, tři desetiny efy jemné mouky zadělané olejem k (suché) oběti, a kromě toho jednu mírku oleje.

11 Očišťující kněz postaví člověka (toho) a všecky jmenované věci u vchodu do stánku zjevení před Hospodina, 12 vezme jednoho beránka a přinese jej i s mírkou oleje v obět z pokuty. Když to vše před Hospodinem pozvedne, 13 zabije beránka (na místě), kde bývají usmrcovány oběti za hřích a celopaly, to jest na místě posvátném. Neboť jako obět za hřích, tak obět z pokuty přísluší knězi; je svatosvatá. 14 Kněz vezma z krve oběti, která podána byla z pokuty, potře (jí) boltec pravého ucha toho, kdo se očišťuje, jakož i palce pravé ruky a nohy; 15 z mírky oleje naleje si na levou ruku, 16 omočí v něm svůj pravý prst a bude sedmkrát kropiti (jím) před Hospodinem. 17 Olejem zbylým v levé ruce potře boltec pravého ucha tomu, kdo se dává očišťovati, palec pravé ruky a nohy nad krví vzatou z oběti za pokutu; (ostatek vyleje) 18 mu na hlavu. 19 Kněz bude se za něho modliti před Hospodinem, podá obět za hřích, pak usmrtí celopal a 20 vloží jej na oltář s jeho přídavky. Tak bude člověk zákonitě očištěn.

21 Je-li (čištěnec) chudý a nemůže-li zmoci se na to, co bylo řečeno, nechť vezme k oběti za pokutu beránka, aby se zaň kněz modlil, desetinu jemné mouky zadělané olejem k oběti suché, mírku oleje a 22 dvě hrdličky nebo dvě holoubata, z nichž jedno budiž obětí za hřích a druhé celopalem; 23 přinese to osmého dne svého očišťování knězi ke vchodu do stánku zjevení před Hospodina. 24 Kněz vezme beránka k oběti z pokuty a mírku oleje, pozdvihne to zároveň, 25 pak zabije beránka, potře jeho krví boltec pravého ucha tomu, kdo se dává očišťovati, jakož i palce pravé ruky a nohy; 26 naleje si něco oleje do levé ruky, 27 omočí v něm prst pravé ruky, sedmkrát (jím) pokropí před

Hl. 14. V. 4 hebr. lépe: „rozkáže, by pro toho, který se očišťuje, byli přineseni dva živí, čistí ptáci".

V. 19. Místo *„bude se modliti"* hebr.: *„zjedná odpuštění"*.

Hospodinem, [28] a potře (jím) boltec pravého ucha tomu, kdo se očišťuje, jakož i palce pravé ruky a nohy na místě, kde jest krev vzatá z oběti za pokutu; [29] ostatek oleje, který má v levé ruce, vylije na hlavu očištěného, aby mu smířil Hospodina. [30] Potom přinese hrdličku neb holoubě, [31] jedno v obět za hřích a druhé v celopal s jeho přídavky.

[32] To jest obět malomocného, který nemůže opatřiti vše, čeho třeba k jeho očištění.

[33] Hospodin mluvil k Mojžíšovi a Áronovi:

[34] Až vejdete do země Kanaanské, kterou vám dám v majetek, objeví-li se na domě zhouba malomocenství, [35] půjde majitel domu to oznámit knězi a řekne: Zdá se mi, že je zhouba malomocenství na mém domě. [36] Kněz rozkáže vynésti všecky věci z domu, než do něho vkročí a než bude vyšetřovati, je-li malomocný, aby se vše, co je v domě, nestalo nečistým. Potom vejde, aby vyšetřil malomocenství domu. [37] Uzří-li na jeho stěnách jako důlky škaredě bílé neb červené, a nižší než jest ostatní povrch (stěny), [38] vyjde ze dveří domu a hned jej zavře na sedm dní. [39] Sedmého dne se vrátí a vyšetří jej; shledá-li, že se malomocenství rozmohlo, [40] dá vybourati kameny, na nichž jest a hoditi je za město na nečisté místo, [41] dá dům ten uvnitř kolem dokola oškrabati a oškrabaný prach vysypati za městem na nečisté místo; [42] na místo vyňatých kamenů dá zasaditi jiné, a jinou hlinou dá dům vymazati. [43] Jestliže však potom, když byly kameny vybourány, prach oškrabán a jinou hlinou vymazáno, [44] kněz vejde a uzří, že se malomocenství vrátilo, stěny že jsou pokropeny skvrnami, je to malomocenství nezničitelné a dům jest nečist; [45] hned jej zboří a kamení z něho i dříví a všecek prach vyhodí za město na nečisté místo.

[46] Kdo vkročí do domu, když byl zavřen, bude nečist až do večera; [47] kdo by v něm spal neb něco jedl, ať vypere svůj šat.

[48] Uzří-li však kněz vejda do domu, který byl nově vymazán, že malomocenství se nerozšířilo, prohlásí jej za čistý, poněvadž je zbaven zhouby. [49] K jeho očištění vezme dva vrabce, cedrové dřívko, červec a yzop; [50] zabije jednoho vrabce v hliněné nádobě nad živou vodou, [51] vezme cedrové dřívko, yzop, červec a živého vrabce, omočí to všecko v krvi vrabce zabitého, jakož i v živé vodě a dům sedmkrát pokropí. [52] Tak jej očistí krví vrabce, živou vodou, živým vrabcem, cedrovým dřívkem, yzopem a červcem. [53] Když pak pustí vrabce, aby volně odletěl do polí, pomodlí se za dům, a bude zákonitě očištěn.

[54] To jsou zákony o všelikém malomocenství a o strupech, [55] o malomocenství na šatech a na domech, [56] o dolíčcích, o vyrážejících neštůvkách, o bílých skvrnách, o měňavých barvách v rozmanitých podobách, [57] aby bylo poznati, kdy jest něco čisto a kdy nečisto.

HLAVA 15. [1] Hospodin mluvil k Mojžíšovi a Áronovi takto: [2] Mluvte k synům Israelovým a rcete jim:

Muž, trpící chamotokem, bude nečist.

[3] Že je tímto neduhem stižen, pozná se z toho, že ošklivá tekutina každou chvilku uvízne mu na těle a ssedne se.

[4] Každé lůžko, na kterém bude spáti, bude nečisto, a všecko, nač si sedne. [5] Kdo se dotkne jeho lůžka, vypere svůj šat, sám se okoupe

V. 37. Místo *„bílé"* hebr. *„zelenavé"*.
V. 41. *„Oškrabaný prach"* = omítka, hliněný povlak.

a bude nečist až do večera. 6 Sedne-li si někdo na místo, kde on seděl, vypere svůj šat, vykoupe se a bude nečist až do večera. 7 Kdo se dotkne jeho těla, vypere svůj šat, sám se okoupe a bude nečist až do večera. 8 Padne-li slina takového člověka na někoho čistého, vypere (tento) svůj šat, okoupe se a bude nečist až do večera. 9 Sedlo, na kterém seděl, bude nečisto; 10 vůbec všecko, cokoliv bude pod tím, kdo chamotokem trpí, bude nečisto až do večera. Kdyby někdo něco z toho nesl, opere svůj šat, sám se okoupe a bude nečist až do večera. 11 Koho se dotkne takový člověk neumytýma rukama, ať vypere svůj šat, okoupe se a bude nečist až do večera. 12 Hliněná nádoba, které se dotkne, budiž rozbita; nádoba pak dřevěná budiž vodou vypláchnuta.

13 Uzdraví-li se, kdo trpí takovou nemocí, bude počítati sedm dní po svém uzdravení, vypere svůj šat, vykoupe se v živé vodě a tak bude čist. 14 Dne osmého vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubata, dostaví se před Hospodina ke vchodu do stánku zjevení a dá je knězi. 15 Ten podá jedno v obět za hřích a druhé v celopal, bude se za něho před Hospodinem modliti, a tak bude očištěn od svého chamotoku.

16 Muž, z něhož vyjde símě, celý se okoupe a bude nečist až do večera. 17 Roucho i kůži, které se (símě) dotkne, ve vodě vypere a bude (obé) nečisto až do večera. 18 Žena, se kterou obcoval, vykoupe se a bude nečista až do večera.

19 Žena trpící v době pravidelných měsíčků krvotokem, budiž oddělena sedm dní. 20 Každý, kdo se jí dotkne, bude nečist až do večera; 21 také všecko, na čem bude za doby své odloučenosti spáti nebo seděti, bude nečisto. 22 Kdo se dotkne jejího lože, ať vypere svůj šat a vykoupe se; bude nečist až do večera. 23 Kdo se dotkne jakékoli věci, na které seděla, opere své roucho a sám se okoupe; bude nečist až do večera. 24 Kdyby u ní muž v době měsíčků ležel, bude nečist sedm dní; také každé lože, na němž (muž ten) bude spáti, bude nečisto.

25 Žena, která mimo dobu měsíčků trpí delší čas krvotokem, nebo ta, které po měsíční ženské nemoci nepřestane krev téci, bude nečista, pokud neduh potrvá, jako za doby měsíčků. 26 Každé lůžko, na němž bude spáti, a každá věc, na kterou sedne, budou nečisty. 27 Kdo se těchto věcí dotkne, ať vypere svůj šat a sám se okoupe; bude nečist až do večera. 28 Zastaví-li se krev, a přestane téci, nechať počítá sedm dní od svého uzdravení; 29 osmého dne přinese za sebe knězi ke vchodu do stánku zjevení dvě hrdličky nebo dvě holoubata; 30 kněz podá jedno v obět za hřích, druhé v celopal a modliti se bude za ni pro její nečistý krvotok před Hospodinem.

31 Tak učte syny Israelovy, by se chránili poskvrnění a nezemřeli ve svých nečistotách, kdyby poskvrnili můj stánek, který jest mezi nimi.

32 To jsou zákony o muži, jenž trpí chamotokem a poskvrňuje se výronem semene, 33 o ženě, která žije za doby měsíčků v odloučenosti, nebo je stižena trvalým krvotokem, a o muži, který by u ní ležel.

Výroční den smíru. (16, 1.—34.)

HLAVA 16. — [1] Po smrti dvou Áronových synů, kteří přinesli
nepravý oheň a (proto) byli usmrceni, Hospodin mluvil k Mojžíšovi
[2] a nařídil mu toto:
Rci Áronovi, bratru svému, by nevcházel každého času do sva-
tyně, která je za oponou před slitovnicí, kterou přikryta jest archa, aby
neumřel — neboť v oblace nad slitovnicí se ukazuji; — [3] (ať nevchází),
dokud neučiní takto: Přivede býčka na obět za hřích a berana na
celopal. [4] Nechať se obleče ve lněnou řízu, přikryje rozkrok lněnými
spodky, opáše se lněným pásem a dá si na hlavu lněnou čepici; toť
jsou posvátná roucha. Ta všecka, až se umyje, obleče. [5] Od veškeré obce
synův Israelových přijme dva kozly na obět za hřích a jednoho berana
na celopal. [6] Obětovati bude (nejprve) býčka a pomodlí se za sebe
i za svůj dům. [7] Pak postaví (ony) dva kozly před Hospodina u vchodu
do stánku zjevení [8] a losem určí, který z nich má připadnouti Hospo-
dinu a který má býti propuštěn. [9] Na kterého padne los „Hospodinu",
toho podá v obět za hřích; [10] kterého však určí los za kozla propust-
ného, toho postaví živého před Hospodina, aby nad ním vykonal mod-
litbu a poslal jej na poušť.
[11] Když všecky věci řádně připraví, přivede býčka, modliti se bude
za sebe a za svůj dům, a zabije ho. [12] Pak vezme kadidelnici, naplní
ji uhlím s oltáře, nabere do rukou kadidla složeného z vonidel, vej-
de za oponu do (vele)svatyně [13] a vloží na oheň vonidla, by oblak
dýmu z nich (vycházející) zahalil slitovnici, která jest nad zákonem;
tak nezemře. [14] Z krve býčka vezme a sedmkrát bude kropiti prstem
proti východní straně slitovnice. [15] Potom zabije kozla za hříchy lidu,
zanese jeho krev dovnitř za oponu, jako je přikázáno o krvi býčka, a
bude jí kropiti naproti slitovnici. [16] Tak očistí svatyni ode všech pře-
stupkův a všech hříchů, kterými ji synové Israelovi znečistili. Týž
obřad vykoná ve stánku zjevení, který stojí mezi nimi, prostřed jejich
znečištěných bydlišť. [17] Nikdo ať není ve stánku, když velekněz vchází
do svatyně, aby se modlil za sebe, za svůj dům a za všecku obec
israelskou, dokud nevyjde. [18] Pak vyjde (a přistoupí) k oltáři, jenž je
před Hospodinem, bude se za sebe modliti, nabere krve býčka i kozla,
bude (ji) líti na rohy kolem dokola [19] a sedmkrát prstem kropiti; tak
jej očistí od nečistot synův Israelových a posvětí jej.
[20] Až vyčistí svatyni, stánek a oltář, ať přivede živého kozla;
[21] vloží mu obě ruce na hlavu, bude vyznávati všecky nepravosti synův
Israelových, všechny viny i hříchy jejich, zakleje mu je do hlavy a dá
jej ustanoveným člověkem vyvésti na poušť. [22] Tak zanese kozel všecky
jejich nepravosti do pustin a tam bude puštěn na svobodu. [23] Áron
pak vrátí se do stánku zjevení, svleče roucho, které byl prve oblékl,
když vcházel do svatyně, a nechá je tam. [24] Potom se na posvátném
místě okoupe a obleče se ve svá roucha, vyjde, bude obětovati celopal
svůj i všeho národa, bude se modliti za sebe i za lid [25] a spálí na

Hl. 16. V. [10]. Podle hebr. má Áron kozla, na něhož padne los „Pro Azazela", *postaviti živého před Hospodina, vykonati nad ním smír a poslati ho na poušť Azazelovi.*

V. [11]. Místo *„bude se modliti"* hebr. *„zjedná smír"*.

oltáři tuk, který jest podán v obět za hřích. 26 Ten, kdo pustil propustného kozla, vypere svůj šat, okoupe se ve vodě, a tak smí vejíti do tábora. 27 Býčka a kozla, kteří byli podáni v obět za hřích a jejichž krev byla zanesena do svatyně, aby byla vykonána očista, vynesou za tábor a zničí ohněm jejich kůže, maso i lejno; 28 každý, kdo je bude páliti, vypere svůj šat a okoupe se ve vodě; tak smí vejíti do tábora.

29 Toto budiž vám věčně platným zákonem: Sedmého měsíce, desátého dne toho měsíce budete se umrtvovati, žádné práce nebudete konati, ani domorodec ani cizinec, který jest u vás hostem. 30 Toho dne bude (vykonáno) vaše smíření a očištění ode všech vašich hříchů; před Hospodinem budete očištěni. 31 Bude to den odpočinku a umrtvovati budete se podle ustanovení věčně platného. 32 Kněz, který jest pomazán a jehož ruce jsou posvěceny, by na místě svého otce konal kněžský úřad, bude konati smírné obřady; obleče se v roucho lněné, v roucha posvátná, 33 a očistí (vele)svatyni, stánek zjevení, oltář, jakož i kněze a všecek lid. 34 To vám tedy budiž věčně platným ustanovením — modliti se za syny Israelovy i za všecky jejich hříchy jednou v roce.

Áron učinil podle rozkazu Hospodinova daného Mojžíšovi.

O zákonitém zabíjení zvířat. (17, 1.—16.)

HLAVA 17. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi takto: 2 Rci Áronovi, jeho synům a všem synům Israelovým: Hospodin toto vám přikazuje:

3 Každý příslušník domu israelského, který zabije býka, ovci neb kozu v táboře nebo za táborem 4 a nepřinese Hospodinu obět u vchodu do stánku, uvalí na sebe vinu krve; jako kdyby byl prolil krev, budiž vyhlazen ze svého národa. 5 Proto nechať synové Israelovi obětní zvířata, která by chtěli zabíti v polích, přivedou ke knězi, aby byla zasvěcena Hospodinu u vchodu do stánku zjevení, aby je podali Hospodinu v pokojné oběti. 6 Kněz vylije krev na oltář Hospodinův u vchodu do stánku zjevení a tuk spálí ve vůni Hospodinovi příjemnou.

7 Ať již naprosto nepřinášejí svých obětí běsům, se kterými smilnili. Zákon ten bude míti věčnou platnost u nich i jejich potomků.

8 A rci jim: Každý Israelita i cizinec, který jest u vás hostem, který by podával celopal neb jinou obět, 9 nepřivedl by jí však ke vchodu do stánku zjevení, aby byla obětována Hospodinu, budiž vyhlazen ze svého národa.

10 Proti každému z domu Israelova i z cizinců, kteří jsou v něm hostmi, kdo bude jísti krev, trvale obrátím svou tvář a vyhladím ho z jeho lidu, 11 neboť život živočicha je v krvi a já jsem vám ji dal, abyste si jí získávali na oltáři smíření pro své duše, aby krev zjednávala vašim duším odpuštění. 12 Proto jsem řekl synům Israelovým: Nikdo z vás nebude jísti krve, ani cizinci, kteří jsou u vás hostmi.

13 Každý ze synův Israelových i z cizinců, kteří jsou u vás hostmi, uloví-li zvíře nebo chytí-li ptáka, kterého je dovoleno jísti, ať vypustí jeho krev a zahrne ji zemí. 14 Jeť život každého živočicha v krvi;

Hl. 17. V. 7. *„Běsům"* = hebr. „chlupáčům" = „kozlům". Představovali si tedy staří Hebreové *běsy v podobě kozlův*, a někteří jim přinášeli oběti, vzdávali jim bohoctu, a v tomto smyslu *„s nimi smilnili"*. Srv. Ex 34, 16; Lv 20, 5.

proto jsem řekl synům Israelovým: „Krve žádného živočicha nebudete jísti, nebo život živočicha je v krvi, a kdokoli ji bude jísti, zahyne.“
15 Každý, jak z domácích tak z cizinců, kdo by jedl zdechlinu neb něco dravcem roztrhaného, vypere svůj šat a okoupe se; nečist bude až do večera. Tím obřadem bude očištěn. 16 Nevypere-li svého šatu, a nevykoupe-li se, zůstane vina jeho na něm.

Sbírka zákonův o svatosti. (18, 1.—22., 33.)

HLAVA 18. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci synům Israelovým toto:
Já jsem Hospodin, váš Bůh. 3 Podle obyčejův Egypta, ve kterém jste sídlili, nesmíte činiti, a podle mravů krajiny Kanaan, do které já hodlám vás uvésti, nesmíte jednati: podle zákonů jejich nesmíte žíti. 4 Budete plniti má ustanovení, má přikázání zachovávati a podle nich žíti. Já jsem Hospodin, Bůh váš. 5 Setřte mých zákonův a přikázání; kdo jich dbá, bude z nich živ. Já Hospodin.
6 Nikdo ať nepřistupuje k své pokrevně spřízněné, by odkryl její klín. Já Hospodin.
7 Neodkryješ klínu otce svého ani klínu matky své; je to tvá matka; neodkryješ jejího klínu. 8 Neodkryješ klínu ženy otce svého; jeť to klín otce tvého. 9 Neodkryješ klínu své sestry z otce nebo z matky, ať se narodila doma nebo mimo dům. 10 Neodkryješ klínu dcery syna svého nebo dcery své dcery; jeť to tvůj klín. 11 Neodkryješ klínu dcery manželky otce svého; jeť jako by ji tvému otci porodila a jako by byla tvou sestrou. 12 Neodkryješ klínu sestry otce svého; jeť to tělo otce tvého. 13 Neodkryješ klínu sestry své matky; jeť to tělo tvé mateře. 14 Neodkryješ klínu otcova bratra a nepřistoupíš k jeho manželce; jeť s tebou spojena švagrovstvím. 15 Neodkryješ klínu své snachy; jeť manželkou tvého syna, neodkryješ tedy jejího lůna. 16 Neodkryješ klínu bratrovy manželky; jeť to klín tvého bratra. 17 Neodkryješ klínu své ženy a její dcery. Nepojmeš dcery jejího syna, ani dcery její dcery, abys odkryl její klín; jsouť její tělo a takové obcování jest krvesmilstvo.
18 Nepojmeš za ženinu manželčiny sestry a neodkryješ jejího klínu za života manželčina. 19 Nepřistoupíš k ženě, která trpí měsíčky, a neodkryješ jejího klínu. 20 Nebudeš souložiti se ženou svého bližního a nebudeš se poskvrňovati pohlavně s ní obcuje. 21 Svých dětí v oběť modle Molochu nepodáš, abys tak neposkvrnil jméno Boha svého. Já Hospodin.
22 Nesměšuj se s mužským, jako se obcuje se ženou, protože je to ohavnost. 23 Nespoj se s nižádným zvířetem, aby ses tak neposkvrnil. Žena nepodloží se zvířeti a nebude s ním smilniti; jeť to hanebnost.
24 Nepotřísňujte se žádnou z těch všech věcí; jsouť jimi poskvrněni všichni národové, které já před vámi vypudím; 25 jeť jimi poskvrněna země, jejíž nešlechetnosti já navštívím, a tak vyvrhne své obyvatelstvo. 26 Setřte mých ustanovení a nařízení a nečiňte žádné ze jmenovaných ohavností, ani domorodí, ani cizinci, kteří jsou u vás hostmi. 27 Neboť všecky tyto mrzkosti činili obyvatelé země té, kteří (tu) byli před vámi a poskvrnili ji. 28 Chraňte se tedy, aby vás podobně nevyvrhla, kdybyste takové věci činili, jako vyvrhla lid, který tu byl

před vámi. 29 Kdo se dopustí některé ze jmenovaných ohavností, budiž vyhuben ze svého lidu. 30 Plňte moje příkazy. Nedopouštějte se věcí, které činili, kteří tu byli před vámi, a neposkvrňujte se jimi. Já jsem Hospodin, Bůh váš.

HLAVA 19. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci veškeré obci synův Israelových toto:

Buďte svatí, neboť já, Hospodin, Bůh váš, svatý jsem.

3 Každý cti otce svého i matku. Šetřte mých sobot. Já jsem Hospodin, Bůh váš.

4 Neobracejte se k modlám a nedělejte si litých bohů. Já jsem Hospodin, Bůh váš.

5 Budete-li přinášeti Hospodinu pokojnou obět, aby byl milostiv, 6 budete z ní jísti téhož dne, kdy bude podána, neb i druhého dne; cokoli však by zůstalo do třetího dne, zničíte ohněm. 7 Bude-li někdo z ní jísti po dvou dnech, bude nečist, vinen bezbožností, 8 nepravost bude (lpěti) na něm, neboť poskvrnil svatou věc Hospodinovu; člověk ten budiž vyhlazen ze svého lidu. 9 Když budeš žíti obilí své půdy, nesežneš ho až k samé zemi a nesebereš klasů, které (na zemi) zůstávají. 10 Ani na vinici nebudeš sbírati hroznův a zrn, které padají, ale necháš, by si je posbírali chudí a cizinci. Já jsem Hospodin, Bůh tvůj.

11 Nedopouštějte se krádeže. Neupírejte nic a nikdo ať neoklame bližního svého. 12 Nebudeš křivě přisahati při jménu mém, abys tak neposkvrnil jméno Boha svého. Já Hospodin.

13 Neukřivdíš svému bližnímu a nebudeš ho násilně utiskovati. Nezadržíš svému dělníku mzdy do druhého rána. 14 Hluchému nebudeš zlořečiti a slepému nepoložíš v cestu nijakého úrazu; ale báti se budeš Hospodina, Boha svého; jáť jsem Hospodin.

15 Nebudeš činiti nic nespravedlivého, zejména u soudu. Ať nestraníš chuďasovi a před tváří velmožovou se neskláněj. Suď spravedlivě svého bližního. 16 Nebudeš mezi lidem pomluvačem ani donášečem. Nesáhneš na život bližního svého. Jáť Hospodin.

17 Nebudeš nenáviděti bratra svého v srdci svém, nýbrž zjevně mu věc vytkneš, abys neměl z něho hříchu. 18 Nehledej pomsty a nevzpomínej křivdy svých soukmenovců. Milovati budeš přítele svého jako sám sebe. Jáť Hospodin.

19 Zachovávejte zákony mé.

Nedopouštěj dobytku svému se zvířaty jiného druhu se pářiti. Pole svého neosívej různorodým semenem. V roucho, které je setkáno z dvojí látky, nesmíš se obléci. 20 Bude-li muž spáti a obcovati se ženou, která je vdanou otrokyní dosud nevykoupenou ani na svobodu nepropuštěnou, ať jsou potrestáni oba; usmrceni však nebudou, neboť nebyla svobodná. 21 (Muž ten) přinese v obět za zpronevěru Hospodinovi u vchodu do stánku svědectví berana; 22 kněz se bude modliti za něho a za jeho hřích před Hospodinem, i smiluje se nad ním a hřích mu bude odpuštěn.

Hl. 19. V. 9. Podle hebr. nemá Israelita o žni sežíti celé pole, nýbrž má nechati na okaji (na souvrati) klasy státi, by si je mohla sežíti chudina. Srv. 23, 22; Dt 24, 19.

V. 10. Podle hebr. nemá majitel vinice vůbec po vinobraní paběrkovati, nýbrž má vše, co zůstalo na révě, právě tak jako to, co spadlo na zem, ponechati chudině. Totéž platilo o sklizni oliv. Srv. Dt 24, 20. nn.

23 Až vejdete do země a budete v ní pěstiti ovocné stromy, odejmete jejich předkožku; ovoce totiž, které vydají, bude vám nečisto
a nebudete z něho jísti. 24 Roku čtvrtého všecky plody jejich budou
zasvěceny Hospodinu, k jeho chvále. 25 Pátého však roku bude vám
dovoleno jísti ovoce a česati plody, které vydávají. Já jsem Hospodin,
Bůh váš.
26 Nic nebudete jísti s krví. Nebudete hádati ani dbáti snů. 27 Ne-
budete stříhati vlasů svých do kruhu a vousů nebudete holiti. 28 Pro
mrtvého nebudete drásati těla svého a nebudete si vpichovati (do těla)
žádných obrazců ani znamení. Jáť jsem Hospodin.
29 Neprodej dcery své ke smilstvu, aby se země neposkvrnila a
nenaplnila nešlechetností. 30 Zachovávejte soboty mé a mějte v ucti-
vosti svatyni mou. Jáť Hospodin.
31 Neuchylujte se k čarodějům a neptejte se na nic hadačů, nebo
byste se tak poskvrnili. Já jsem Hospodin, Bůh váš.
32 Před hlavou zešedivělou povstaň, cti osobu starcovu a boj se
Hospodina, Boha svého. Já jsem Hospodin.
33 Bude-li sídliti cizinec v zemi vaší, bude-li přebývati mezi vámi,
neutiskujte ho, 34 ale ať jest mezi vámi jako váš soukmenovec. Budete
ho milovati jako sami sebe; neboť i vy jste byli cizinci v Egyptě. Já
jsem Hospodin, Bůh váš.
35 Nedopouštějte se žádné nespravedlnosti u soudu, loktem, váhou,
měrou; 36 váha budiž spravedlivá, správná ať jsou závaží, spravedlivá
efa, spravedlivý hin. Jáť jsem Hospodin, Bůh váš, který vás vyvedl
z Egypta.
37 Dbejte všech mých přikázání i zákonů; plňte je. Jáť Hospodin.

HLAVA 20. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Toto rci synům
Israelovým:
Kdo ze synů Israelových nebo z cizinců, kteří v Israeli sídlí, dá
ze svého semene modle Moloch, smrtí ať umře; obecný lid jej uka-
menuje. 3 A já obrátím tvář svou proti němu a vyhladím ho z jeho
lidu, protože dal ze svého semene Molochovi, poskvrnil mou svatyni
a zneuctil svaté jméno mé. 4 Bude-li však lid země liknavý, bude-li
jaksi na lehkou váhu bráti rozkaz můj a tak nechá býti člověka toho,
který ze svého semene Molochovi dal, a nebude chtíti ho usmrtit,
5 obrátím tvář svou proti člověku tomu i proti jeho příbuzenstvu, a vy-
hladím z jeho lidu jej i všecky, kteří ho nechali s Molochem smilniti.
6 Proti člověku, který se uchýlí k čarodějům nebo hadačům a
bude s nimi smilniti, obrátím obličej svůj a vyhladím ho z lůna náro-
da jeho.
7 Ukazujte, že jste svatí, a buďte jimi, neboť já jsem Hospodin,
Bůh váš. 8 Šetřte příkazů mých a plňte je; já jsem Hospodin, který
vás posvěcuje.
9 Kdo bude zlořečiti otci svému nebo matce, smrtí ať umře; otci
a matce zlořečil, jeho krev lpí na něm. 10 Bude-li kdo souložiti se
ženou druhého, dopustí-li se cizoložství s manželkou bližního svého,
smrtí ať umrou jako cizoložník a cizoložnice. 11 Kdyby někdo spal se
svou nevlastní matkou a (tak) odkryl klín otce svého, ať oba smrtí
zemrou; jejich krev lpí na nich. 12 Kdyby někdo spal se svou snachou,

Hl. 20. v. 2. *„Ze svého semene"* = *ze svých dětí.*

ať oba zemrou; nebo spáchali hanebnost; jejich krev lpí na nich.
13 Kdo by spal s mužským tak, jak se obcuje se ženou, oba spáchali
ohavnost, smrtí ať zemrou; jejich krev lpí na nich. 14 Pojme-li někdo
kromě své ženy za manželku její matku, dopouští se zločinu, ať hoří
za živa s nimi; tak veliký zločin nesmí mezi vámi zůstati. 15 Kdo by
obcoval s dobytčetem ze skotu nebo z bravu, smrtí ať umře; také zvíře
zabijte. 16 Žena, která by se podložila některému zvířeti, budiž usmrcena s ním; krev jejich lpí na nich.
17 Pojme-li někdo svou sestru, dceru otce svého nebo dceru matky
své, a pohlédne-li na její klín a ona popatří na klín bratrův, učinili
hanebnou věc; budou vyhlazeni před očima lidu svého, protože styd-
kost svou navzájem odkryli; jejich nepravost bude lpěti na nich. 18 Bu-
de-li někdo spáti se ženou v době jejích měsíčkův, odkryje-li její klín,
a ona odkryje-li pramen své krve, ať jsou oba z lidu svého vyhlazeni,
19 Neodkryješ klína sestry matky své ani sestry otce svého; kdo by
to učinil, obnažil by stydkost těla svého; nepravost bude lpěti na nich
obou. 20 Kdyby někdo spal s manželkou svého strýce nebo ujce, a (tak)
odkryl klín příbuzných svých, bude hřích jejich lpěti na obou; bez
dětí zemrou. 21 Kdo by pojal ženu bratra svého, dopustil by se skutku
nedovoleného; odkrývá klín bratra svého; budou bez dětí.
22 Setřte mých ustanovení i zákonův a plňte je, aby i vás nevy-
vrhla země, do které vejdete a ve které budete sídliti. 23 Nejednejte
podle zákonů národů, které já před vámi vypudím. Činilť všecky ty
věci a (proto) je mám v ošklivosti. 24 Vám však pravím: Uvažte se
v držení země jejich, kterou vám dám v dědičný majetek, zemi te-
koucí mlékem a medem. Já jsem Hospodin, Bůh váš, jenž jsem vás
oddělil od ostatních národů. 25 Rozeznávejte tedy i vy mezi zvířetem
čistým a nečistým, mezi ptákem čistým a nečistým, abyste se neposkvr-
nili zvířetem, ptákem nebo čímkoliv, co leze po zemi a co jsem vám
označil za nečisté. 26 Buďte mi svati, protože já Hospodin jsem svatý
a oddělil jsem vás od ostatních národů, byste byli moji.
27 Muž nebo žena, ve kterých bude (shledán) duch čarodějství ne-
bo hadačství, smrtí ať umrou; uházejí je kamením; jejich krev lpí
na nich.

HLAVA 21. — 1 Hospodin pravil Mojžíšovi: Mluv ke kněžím, sy-
nům Áronovým, a rci jim:
Mrtvolami soukmenovců svých ať se kněz neznečišťuje, 2 vyjímajíc
toliko (mrtvoly) blízkých příbuzných, to jest otce, matky, syna, dcery,
bratra 3 a sestry, panny, která není za muže vdána; 4 ani (mrtvolou)
knížete lidu se neposkvrní. 5 Nebudou stříhati vlasův ani vousův a ne-
budou činiti na svém těle zářezů. 6 Budou zasvěceni Bohu svému a
nezneuctí jeho jména; neboť obětují zápalné oběti Hospodinovy, po-
krmy to Boha svého; proto budou svati.
7 Zmrhalky a prodajné nevěstky nevezmou si za manželku; také
té ne, která jest od manžela zapuzena; jsouť zasvěceni Bohu svému
8 a obětují předkladné chleby. Ať tedy jsou svati, neboť já jsem svatý,
Hospodin, který je posvěcuji.
9 Dcera knězova, bude-li zastižena při smilstvu a poskvrní-li (tak)
jméno otce svého, budiž upálena.

K. v. 19. srv. 18, 10. 12. n. „*Tělo*“ = krev, pokrevenství, srv. 18, 12. n,

10 Velekněz, to jest nejvyšší duchovní mezi svými bratřími, na jehož hlavu byla vylita olejová mast, jehož ruce byly posvěceny ke kněžskému úřadu, který byl oblečen v posvátná roucha, neodkryje hlavy své, roucha svého neroztrhne, 11 k žádnému mrtvému naprosto nevejde, ano ani (mrtvolou) svého otce a matky se neposkvrní. 12 Nevyjde ze svatyně, aby svatyně Hospodinovy neposkvrnil; jeť na něm olej posvátného pomazání Božího. Já jsem Hospodin.

13 Pannu nechť pojme za choť; 14 vdovy však, ženy zapuzené, svedené a nevěstky nesmí pojmouti. Pannu tedy ze svého národa, 15 aby rodu svého nesměšoval se spodinou lidu svého: jáť jsem Hospodin, který ho posvěcuji.

16 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 17 Rci Áronovi:

Nikdo z potomstva tvého, také z budoucích rodů, kdo bude míti na sobě vadu, nesmí obětovati chlebů Bohu svému; 18 nesmí vstoupiti do jeho služby, kdo bude míti na sobě nějakou vadu: bude-li slepý, kulhavý, bude-li míti nos malý, příliš veliký nebo křivý, 19 bude-li míti zlomenou nohu nebo ruku, 20 bude-li hrbatý, krhavý, bude-li míti na oku bílé skvrny, bude-li míti nezhojitelné lišeje nebo škrábance po těle, bude-li míti kýlu. 21 Nikdo z potomstva Árona kněze, který by měl vadu, nesmí se blížiti k Hospodinu, by přinášel oběti a chleby Bohu svému; 22 smí však jísti chleby, které se podávají v obět ve svatyni; 23 jen ať nevchází za oponu a nepřistupuje k oltáři, protože má vadu a nemá poskvrňovati svatyně mé. Já jsem Hospodin, který je posvěcuji.

24 Pověděl tedy Mojžíš Áronovi, jeho synům a všem Israelitům všecko, co mu bylo přikázáno.

HLAVA 22. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:

2 Rci Áronovi a jeho synům, ať se varují (znesvětit), co je zasvěceno v dar (Bohu) od synův Israelových, a neposkvrňují věcí mně zasvěcených, které přinášejí v obět. Jáť Hospodin. 3 Rci jim i jejich potomkům: Každý z vašeho rodu, kdo jsa stižen nečistotou přiblíží se ke svatým věcem, které obětovali synové Israelovi Hospodinu, zahyne před Hospodinem. Jáť jsem Hospodin. 4 Nikdo z krve Áronovy, kdo je stižen malomocenstvím nebo chamotokem, nesmí jísti z darů mně zasvěcených, dokud se neuzdraví. Kdo se dotkne člověka, který je znečištěn mrtvolou, komu uchází símě jako při obcování, 5 nebo kdo se dotkne něčeho, co leze po zemi, nebo čehokoliv nečistého, čeho dotek znečišťuje, 6 bude nečist až do večera a nesmí jísti těch věcí, které jsou zasvěceny; když se však okoupe, 7 bude po západu slunce očištěn a smí jísti ze zasvěcených věcí, neboť je to pokrm jeho. 8 Zdechliny a toho, co dravci rozsápali, nebudou jísti, aby se tím neposkvrnili. Já jsem Hospodin. 9 Ať šetří příkazů mých, aby nelpěl na nich hřích a

Hl. 21. V. 10. Místo *„neodkryje hlavy své"* hebr. *„nerozpustí vlasů svých"*. Srv. 10, 6; 13, 45.

V. 22. Místo *„chleby"* hebr. *„svatosvaté a svaté"* (věci smí jísti). — *Svatosvatými byly:* chleby předkladné (24, 9.), příslušné části z obětí za zpronevěru a za hřích (6, 25. 29.), mincha (2, 3. 10.). *„Svatými"* byly úděly z obětí děkovných (Lv 23, 20.), prvorozenci čistých zvířat (Nm 18, 15. nn.), prvotiny (Nm 18, 12. n.) a desátky (Nm 18, 26, nn; Lv. 27, 30. nn.).

V. 3. *„Zahyne před Hospodinem"* = ztratí kněžská práva. Srv. „bude vyhuben z národa" = bude zbaven občanských práv. Gn 17, 14; Lv 17, 4.

nezemřeli ve svatyni, kdyby ji poskvrnili. Jáť Hospodin, který je posvěcuji.
10 Nikdo nepovolaný nesmí z věcí zasvěcených jísti; ani knězův nájemník, ani nádeník nesmí jich požívati. 11 Nevolník, jehož kněz koupil, nebo který se narodil v jeho domě, smí z nich jísti. 12 Knězova dcera, která se vdala za kteréhokoliv muže z lidu, nesmí jísti z věcí posvěcených ani z prvotin. 13 Ovdoví-li však nebo, zapuzena byvši, vrátí se bez dětí do domu otcova, smí požívati pokrmů otce svého jako za svobodna. Žádný cizinec není práv z nich jísti. 14 Kdo by nevědomky požil z posvěcených věcí, nahradí to knězi do svatyně a přidá pětinu k tomu. 15 (Kněží) ať neznesvěcují posvátných darů synův Israelových, které obětují Hospodinu, 16 ať neuvalují na sebe hřích, dovolujíce jim bezbožně posvátných darů požívati. Já jsem Hospodin, který je posvěcuji.
17 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: Rci Áronovi, synům jeho a všem synům Israelovým toto:
18 Kdokoli z domu Israelova i z cizinců, kteří u vás sídlí, přinese obět, třebas jen z dobré vůle neb aby vyplnil slib, přinese-li něco v celopal Hospodinu, 19 abyste to vy (kněží) podali, budiž to bezvadný samec z hovězího dobytka, z ovec nebo koz. 20 Kdyby měl vadu, nesmíte ho obětovati, neboť nebude příjemný.
21 Kdo přinese Hospodinu obět pokojnou, buď z dobré vůle neb aby splnil slib, vezmi neposkvrněnou žertvu z hovězího dobytka, z ovec (neb koz), aby byla příjemna; žádné vady ať nemá. 22 Zvířat slepých, nebo se zlomeným údem, zvířat raněných, nebo s vyrážkou, vředy a lišeji nesmíte Hospodinovi podávati ani jich přinášeti v zápalnou obět na oltáři Hospodinově. 23 Býka neb ovci s uťatým uchem neb ocasem smíš přinésti v obět z dobré vůle, ale v obět ze slibu nemůže býti platně podán. 24 Žádného zvířete, které má rozmačkaná, roztlučená, utržená neb uřezaná varlata, nesmíte Hospodinu obětovati; vůbec takových věcí ve své zemi nečiňte. 25 Z ruky cizincovy neobětujte Bohu svému chlebův aniž čeho jiného, co by chtěl dáti; neboť porušeno a poskvrněno je to vše; nepřijímejte toho.
26 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:
27 Býk, ovce a koza, když se vylíhne, budiž sedm dní pod vemenem své matky; dne osmého však a potom mohou býti Hospodinu obětovány. 28 Krávu nebo bahnici nevolno zabíti téhož dne, co jejich mláďata. 29 Budete-li přinášeti Hospodinu obět díkův, aby byla (vám) prospěšna, 30 sníte ji téhož dne; do jitra druhého dne nic nesmí zůstati. Jáť Hospodin.
31 Šetřte přikázání mých a plňte je. Jáť Hospodin. 32 Neznesvěcujte svatého jména mého, abych za svatého byl ctěn u synův Israelových. Já jsem Hospodin, který vás posvěcuji 33 a který jsem vás vyvedl z Egypta, abych vám byl Bohem. Já Hospodin.

Seznam svátků. (23, 1.—44.)

HLAVA 23. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci synům Israelovým:

Ill. 23. v. 2. Místo, *„které budete světiti"* hebr. *„o kterých budete slaviti posvátná shromáždění"*. Srv. Ex 12, 16; Jo 1, 14; 2, 15; Is 13, 3; Jer 36, 7.

Dnové Hospodinovi, které budete světit, jsou tito:
3 Šest dní budete pracovati; den sedmý slouti bude svatým, protože je to sobotní odpočinek. Žádné práce nebudete v něm konati, je (to) Hospodinova sobota ve všech příbytcích vašich.
4 Svatí dnové Hospodinovi, které máte slaviti v příslušné doby, jsou tito:
5 Měsíce prvního, čtrnáctého dne toho měsíce, k večeru, jest Hospodinovo fase; 6 a patnáctého dne toho měsíce je slavnost Hospodinových přesnic. Sedm dní budete jísti přesné chleby. 7 První den bude nad jiné slavný a svatý; žádné služebné práce nesmíte v něm konati. 8 Sedm dní budete přinášeti Hospodinu zápalné oběti; den pak sedmý budiž slavnější a světější; žádné služebné práce v něm nesmíte konati.
9 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 10 Rci synům Israelovým toto:
Až vejdete do země, kterou já vám dám, a budete sklízeti obilí, přinesete prvotiny své žně, snopy s klasy, knězi; 11 ten toho dne po sobotě pozdvihne snopek před Hospodinem, aby vám získal zálibu, a (tak) jej zasvětí. 12 Téhož dne, kterého se zasvěcuje snopek, budiž bezvadný beránek, roček, podán Hospodinu v celopal. 13 S ním budiž také suchá obět, dvě desetiny jemné mouky, zadělané olejem, obětována v zápal Hospodinu ve vůni přelibou; též úlitba vína, čtvrtina hinu. 14 Chleba, pražmy a tluče z obilí nesmíte jísti až do dne, kterého přinesete z něho Bohu svému obět. Přikázání to bude věčně platné ve všech pokoleních vašich i všech příbytcích.
15 Ode dne po sobotě, kdy jste obětovali snop prvotin, budete počítati sedm plných týdnův, 16 až do dne po sedmém týdnu, to jest padesát dní. Tehdy přinesete Hospodinu novou obět 17 ze všech příbytků svých, (totiž) dva chleby prvotin ze dvou desetin jemné kvašené mouky; ty upečete Hospodinu v prvotiny. 18 S chleby budete obětovati sedm ročních bezvadných beránků, jednoho býčka ze stáda a dva berany; budou s příslušnými obětmi suchými a úlitbami celopalem k vůni Hospodinovi velmi příjemné. 19 V obět za hřích přinesete také kozla a v obět pokojnou dva beránky, ročky. 20 Když je kněz i s chleby prvotin pozdvihne před Hospodinem, dostanou se mu k požitku. 21 Den ten nazvete veleslavným a přesvatým; žádné služebné práce nebudete v něm konati. Ustanovení to bude věčně platné ve všech vašich příbytcích a pokoleních.
22 Když pak budete žíti obilí ve své zemi, nebudete je síci u samé země, a zbylých klasů nebudete sbírati, nýbrž ponecháte je chudým a cizincům. Jáť jsem Hospodin, Bůh váš.
23 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 24 Rci synům Israelovým:
Sedmého měsíce, prvního dne toho měsíce budete míti svátek s odpočinkem, památný den s troubením; bude slouti svatým. 25 Žádné služebné práce nesmíte v něm konati a přinesete Hospodinu celopal.
26 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:
27 Desátého dne tohoto sedmého měsíce bude veleslavný den smíření; bude slouti svatým; dne toho budete se mrtviti a obětovati Hospodinu zápalnou obět. 28 Celý ten den nesmíte konati žádné služebné

V. 3. Místo *„bude svatým“* hebr. *„bude posvátné shromáždění“*.
V. 7. Místo *„zvláště svatý“* hebr. *„budete v něm konati svaté shromáždění“*.

práce; jeť to den smíru, aby se vám dostalo od Hospodina, Boha vašeho, odpuštění. 29 Kdo by se nemrtvil toho dne, budiž ze svého lidu vyhlazen; 30 také toho vyhladím z lidu, kdo by konal nějakou práci. 31 Žádné tedy práce v něm nebudete konati; ustanovení to bude míti věčnou platnost ve všech vašich pokoleních a příbytcích. 32 Je to svátek odpočinku, v němž budete se mrtviti; od večera devátého dne měsíce (toho) až do večera (následujícího) budete slaviti svůj den klidu.

33 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 34 Rci synům Israelovým:

Od patnáctého dne tohoto sedmého měsíce budou po sedm dní svátky stánků ke cti Hospodinově. 35 První den bude veleslavný a přesvatý; žádné služebné práce v něm nebudete konati. 36 Sedm dní budete přinášeti Hospodinu zápalné oběti. Také osmý den bude veleslavný a přesvatý, budete též obětovati Hospodinu zápalnou obět; je (to den) schůze; žádné služebné práce nebudete v něm konati.

37 To jsou dnové Hospodinovi, které budete nazývati veleslavnými a přesvatými, v nichž budete Hospodinu přinášeti oběti suché, krvavé i mokré podle řádu jednotlivých dnů, 38 kromě Hospodinových sobot, kromě vašich darů, kromě obětí, které přinášíte Hospodinu ze slibu nebo z dobré vůle.

39 Tedy od patnáctého dne sedmého měsíce, když budete míti všecku úrodu své země sklizenu, budete světiti svátky Hospodinovy sedm dní; dne prvého a dne osmého bude sobota, to jest klid. 40 Dne prvého si vezměte ovoce nejkrásnějšího stromu, palmové ratolesti, větvičky hustolistých stromův a vrby od potoka, a veselte se před Hospodinem, Bohem svým. 41 Budete světiti jeho slavnost sedm dní každého roku; bude to ustanovení mající věčnou platnost ve vašich pokoleních. Měsíce sedmého svátky ty světiti budete 42 a sedm dní budete bydliti pod stínidly. Každý, kdo je z rodu Israelova, bude zůstávati pod stany, 43 aby věděli potomci vaši, že jsem ubytoval syny Israelovy pod stany, když jsem je vyvedl z Egypta. Já jsem Hospodin, Bůh váš.

44 Mluvil tedy Mojžíš k synům Israelovým o slavnostech Hospodinových.

Olej do lamp sedmiramenného svícnu a předkladné chleby. (24, 1.—9.)

HLAVA 24. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rozkaž synům Israelovým:

Ať přinášejí ti nejčistšího a nejjasnějšího olivového oleje, by mohly býti stále opatřovány lampy 3 před oponou zjevení ve stánku úmluvy. Áron ať je postaví (by hořely) před Hospodinem od večera až do jitra podle bohoslužebného řádu mající věčnou platnost ve vašich pokoleních. 4 Na svícen z nejčistšího zlata před obličej Hospodinův buďte stále stavěny.

5 Vezmi též jemné mouky a napeč z ní dvanáct chlebů, z nichž každý buď ze dvou desetin efy; 6 ty polož dvěma řadami, v každé řadě po šesti, na stůl zcela čistý před Hospodina. 7 Na ně vlož nejčistšího kadidla, aby bylo připomínkou chleba obětovaného Hospodinu. 8 Každou sobotu buďte před Hospodinem vyměněny (za jiné, které) budou (přinášeny) od synův Israelových podle smlouvy věčně platné:

9 budou Árona a jeho synů, by jich požili na posvátném místě; jsouť
svatosvatou součástí obětí Hospodinových. (Tak) podle práva věčně
platného.

Zákon o rouhání. (24, 10.—23.)

10 Tu hle, syn (jedné) ženy israelské, jehož měla s mužem egypt-
ským, vyšel mezi syny Israelovy a vadil se v táboře s mužem israel-
ským. 11 A protože se rouhal jménu a zlořečil mu, byl přiveden k
Mojžíšovi. Matka jeho slula Salumit, dcera Dabriova z kmene Dan.
12 I dali ho pod dohlídku, dokud by nezvěděli, co Hospodin káže.
13 Tu promluvil (Hospodin) k Mojžíšovi:
14 Vyveď rouhače ven za stany, a všichni, kteří ho slyšeli, vloží
mu své ruce na hlavu a všechen lid ať jej ukamenuje.
15 A rci synům Israelovým: Každý, kdo bude Bohu svému zlo-
řečiti, bude pykati za svůj hřích. 16 Kdo by se rouhal jménu Hospo-
dinovou, smrtí ať umře; všecka obec uháže ho kamením. Ať je to člověk
domácí nebo cizinec, bude-li se rouhati jménu Hospodinovu, smrtí
zemře.
17 Kdo udeří a zabije člověka, smrtí ať zemře. 18 Kdo zabije do-
bytče, nahradí je jiným podle zásady: život za život. 19 Poškodí-li někdo
kohokoli ze svých soukmenovců na těle, jak učinil on, tak se staniž
jemu. 20 Zlomeninu za zlomeninu, oko za oko, zub za zub nahradí;
tutéž škodu, jakou ublížil jinému, bude nucen strpěti sám. 21 Kdo
zabije dobytče, nahradí je. Kdo zabije člověka, budiž (smrtí) trestán.
22 Jednostejné právo budiž mezi vámi, ať hřeší cizinec nebo člověk
domácí; neboť já jsem Hospodin, Bůh váš.
23 Mluvil tedy (tak) Mojžíš k synům Israelovým. I vyvedli toho,
jenž se byl rouhal, za stany a ubili ho kamením.
Učinili tedy synové Israelovi, jak byl přikázal Hospodin Mojžíšovi.

O roce sobotním a jubilejním. (25, 1.—55.)

HLAVA 25. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj:
2 Rci synům Israelovým:
Až vejdete do země, kterou já vám dám, ať se slaví (rok) odpo-
činutí ke cti Hospodinově. 3 Šest roků budeš osívati svou roli, a šest
let budeš ořezávati vinici svou a sbírati její úrodu; 4 sedmého však
roku bude pro zemi sobota, odpočinek Hospodinův; pole nebudeš osí-
vati a vinice nebudeš řezati. 5 Co urodí země sama od sebe, toho ne-
budeš žíti a hroznů tvých nových výhonků nebudeš sbírati, jako ve
vinobraní (činíváš) — jeť rok odpočinku pro půdu, — 6 ale bude vám
to pokrmem, tobě i nevolníku tvému, nevolnici, dělníku tvému i ci-
zinci, kteří u tebe dlí, 7 tvému skotu i bravu; všecko, co se urodí,
bude (jim) za pokrm.
8 Počítej si též sedm týdnů roků, to jest sedmkrát sedm, tedy
celkem čtyřicet devět let. 9 Potom, sedmého měsíce, desátého dne toho

Hl. 24. V.11. Za pozdějších dob bylo asi také v našem v. jméno Jahve nahrazeno slovem „jméno". Rovněž tak ve v. 16b. asi proto, že cit čtenářův nemohl připustiti, by jméno *Hospodinovo* bezprostředně bylo spojeno se slovesem *„rouhati se"*.

měsíce, v době smíření budeš troubiti na roh po celé zemi své. 10 Světiti budeš padesátý rok tím, že prohlásíš jej za rok svobody pro všecky obyvatele země své. Bude to rok jubilejní; tu dosáhne každý opět svého majetku a vrátí se každý k rodu, z něhož pochází. 11 Bude milostivým létem padesátý rok: nebudete síti ani žíti toho, co se urodí samo sebou, a úrody vinic nebudete sbírati, 12 abyste světili milostivé léto, ale hned budete jísti, co se samo naskytne.

13 O milostivém létě dosáhnou všichni zase svého majetku.

14 Když budeš něco prodávati svému soukmenovci, neb od něho kupovati, neutiskuj svého bratra, ale podle počtu roků po milostivém létě od něho kupuj 15 a podle počtu sklizní (do milostivého léta) ať ti prodá. 16 Čím více roků zbývá (ke sklizni) po milostivém létě, tím více vzroste cena; čím však méně času napočítáš, tím také menší budiž kupní cena, protože ti prodává (jen) počet sklizní. 17 Neutiskujte svých soukmenovcův, ale jedenkaždý boj se Boha svého; neboť já jsem Hospodin, Bůh váš. 18 Plňte přikázání má, šetřete zákonů mých a plňte je, byste mohli sídliti v zemi bez jakéhokoli strachu.

19 Země vám bude vydávati svou úrodu, které se najíte do syta, nebojíce se žádného útoku. 20 Řeknete-li pak: „Co budeme jísti sedmého roku, nebudeme-li síti ani kliditi úrody své?" 21 (vězte, že) vám dám požehnání své roku šestého, že vám přinese úrody na tři léta; 22 když osmého roku budete (opět) síti, budete jísti ze staré úrody až do devátého roku; dokud nevyrostou plodiny nové, budete požívati starých.

23 Půda tedy nesmí býti prodána na věčné časy, neboť má jest a vy jste příchozí a moji nájemníci. 24 Proto všecka půda vašeho majetku bude prodávána s podmínkou výkupu. 25 Zchudne-li bratr tvůj a prodá svůj stateček, může jeho příbuzný, chce-li, vykoupiti, co onen byl prodal. 26 Nemá-li příbuzného, ale sám může-li sehnati peníze na výkup, 27 spočítají se roky užitkův od doby prodeje; za roky zbývající (do budoucího milostivého léta) vrátí kupci a tak zase dostane statek svůj. 28 Nemůže-li však ruka jeho tolik sehnati, by splatil (potřebnou) částku, podrží kupec, co byl koupil, až do milostivého roku. Neboť toho roku vrátí se každý prodaný pozemek bývalému pánu a vlastníkovi.

29 Kdo prodá dům ve hrazeném městě, bude práv jej vykoupiti do roka. 30 Nevyplatí-li ho, a celý rok uplyne, stane se majetkem kupce i potomků jeho na věky a nemůže býti vykoupen ani v milostivém létě. 31 Bude-li však stavení to na vsi, která nemá hradeb, budiž prodáváno podle práva pozemkového; nebude-li vyplaceno dříve, bude vráceno (původnímu) pánu v milostivém létě.

32 Domy levitů v městech mohou býti vždycky vykoupeny; 33 nebudou-li vykoupeny, buďtež navráceny v milostivém létě svým pánům; jsouť domy měst levitských údělem levitů mezi syny Israelovými. 34 Pozemky kolem jejich měst ať se neprodávají, jsouť majetkem (jejich) na věčné časy.

35 Zchudne-li bratr tvůj, že se mu třásti bude ruka, ujmi se ho; jako cizinec a nájemník měj výživu vedle tebe. 36 Neber od něho úroků,

Hl. 25. V. 25. *„Bratr"* = soukmenovec. — *„Stateček"* = pozemek; hebr.: *„něco z majetku svého"*; co platilo o prodeji *celého* majetku, mělo platnost i o jeho *části*.

nic více, než jsi půjčil; boj se Boha svého, ať může býti živ bratr tvůj u tebe. 37 Peněz svých nebudeš mu půjčovati na úroky a z (půjčeného) obilí nebudeš žádati poplatku.

38 Já jsem Hospodin, Bůh váš, který jsem vás vyvedl z Egypta, bych vám dal zemi Kanaan, a byl Bohem vaším.

39 Prodá-li se ti bratr tvůj jsa k tomu dohnán chudobou, nebudeš ho utlačovati službami otrockými, 40 nýbrž budiž ti jako dělník a nájemník. Až do milostivého léta bude u tebe pracovati, 41 potom bude propuštěn na svobodu se svými dětmi a vrátí se k příbuzným i k majetku otců svých. 42 Jsouť (to) moji služebníci, a já jsem je vyvedl z Egypta; ať nejsou prodáváni jak obyčejní otroci. 43 Netrap ho krutým nakládáním, ale boj se Boha svého. 44 Otroky a otrokyně berte si z národů, kteří jsou kolem vás, 45 také z cizinců, kteří mezi vámi jsou hostmi, jakož i z těch, kdož se z nich narodili ve vaší zemi. Ty smíte míti otroky; 46 podle dědického práva zůstavíte je potomkům a tak budou vaším majetkem na věčné časy; svých bratří však, synův Israelových, neutiskujte násilím.

47 Zmůže-li se u vás cizinec a host, a zchudlý bratr tvůj prodá se jemu nebo někomu z jeho rodu, 48 po prodeji může býti vykoupen. Kdo z jeho bratří bude chtíti, může ho vykoupiti: 49 strýc, strýcův syn, krevní přítel, příbuzný. Bude-li sám moci vykoupiti se, učiniž tak. 50 Ať však počítá roky od doby, kdy se prodal, do milostivého léta, a rozpočte peníze, za které se prodal, podle počtu roků; bude u něho určitou dobu, jako bývá nádeník. 51 Bude-li zbývati do milostivého léta více roků, podle nich i (více) bude platit; 52 zbývá-li jich méně, vypočítá s kupcem výkupné za zbývající ještě počet rokův a vyplatí ho, 53 přihlížeje ke mzdě za dobu, jak dlouho již mu sloužil; nebude ho trápiti krutým zacházením před tváří tvou. 54 Nebude-li nikterak možná ho vyplatit, nabude milostivého léta svobody i s dětmi. 55 Jsouť synové Israelovi, které jsem vyvedl z Egypta, moji služebníci.

Odměny poslušným zákona, tresty jeho rušitelům. (26, 1.—45.)

HLAVA 26. — 1 Já jsem Hospodin, Bůh váš; neučiníte si modly, nevyřežete si božstva, nepostavíte si sloupu a nevztyčíte si pomalovaných kamenů ve své zemi, abyste se jim klaněli; neboť já jsem Hospodin, Bůh váš. 2 Setřte mých sobot a mějte v úctě svatyni mou. Já jsem Hospodin.

3 Budete-li choditi v mých přikázáních, šetřiti mých nařízení a plniti je, budu vám dávati v příhodné doby deště, 4 země bude vydávati svou úrodu a stromy budou plny ovoce. 5 Mlácení obilí potrvá do vinobraní a vinobraní potrvá do setí; budete pojídati chléb svůj do syta a beze strachu budete sídliti ve své zemi. 6 Dám pokoj vašim končinám; budete spáti a nikdo vás nebude vyrušovati. Vyhubím škodlivá zvířata a meč nepřekročí hranic vašich. 7 Budete pronásledovati nepřátele své a pod vaší rukou budou padati. 8 Pět vašich zažene sto cizích a sto vašich (zažene) deset tisíc. Nepřátelé vaši budou padati mečem před tváří vaší. 9 Shlédnu na vás a rozmnožím vás, vzrostete a utvrzo-

V. 53. „*Před tváří tvou*" je řečeno Israelitům, kteří vidouce, že jejich soukmenovec, otrok u cizince, jest utiskován, budou povinni zastati se ho.

vati budu smlouvu svou s vámi. 10 Budete jísti ze staré, přestaré úrody
a zahodíte ji, protože přijde nová. 11 Postavím stánek svůj mezi vámi
a nebudu si vás oškliviti. 12 Budu choditi mezi vámi, budu Bohem
vaším a vy budete mým lidem. 13 Já jsem Hospodin, Bůh váš, který
jsem vás vyvedl ze země Egypťanů, byste jim neotročili, a který jsem
zlámal okovy na vašich hrdlech, byste chodili zpříma.
14 Nebudete-li však mne poslouchati, zachovávati všech mých při-
kázání, 15 budete-li pohrdati mými rozkazy, protiviti si moje právo, že
nebudete plniti mých ustanovení a že porušíte mou smlouvu, 16 také já
tak učiním vám. Navštívím vás náhle úbytěmi a horečkou, která vás
zbaví zraku a zničí život váš. Nadarmo budete síti símě, neboť bude
od nepřátel pohlceno. 17 Obrátím tvář svou proti vám, že padati budete
před svými nepřáteli a budete podrobeni od těch, kdož vás nenávidí:
budete utíkati, ač nikdo nebude vás honiti.
18 Jestliže však ani pak mne neuposlechnete, rozmnožím tresty
vaše za hříchy sedmerónásobně. 19 Zlomím vaši nepoddajnou pýchu.
Učiním, že bude nebe shora jako železo a země jako měď. 20 Nadarmo
bude vyhozena vaše námaha, země úrody nevydá a stromy ovoce ne-
ponesou.
21 Budete-li proti mně vystupovati a nebudete-li chtíti mne po-
slouchati, sedmeronásobně rozmnožím rány vaše za vaše hříchy. 22 Po-
šlu na vás divoká zvířata, která budou hubiti vás i dobytek váš, a všeho
tak ubude, že zpustnou cesty vaše.
23 Nebudete-li však ani potom chtíti se podvoliti kázni, nýbrž
budete proti mně vystupovati, 24 také já vystoupím proti vám a sedme-
ronásobně budu vás bíti pro hříchy vaše. 25 Uvedu na vás meč, jenž
pomstí mé úmluvy. Když pak utečete do měst, pošlu mor mezi vás;
dostanete se do moci nepřátel, 26 když zničím oporu vaší výživy; pak
deset žen bude péci chléb v jedné peci a přesně jej budou odvažo-
vati; budete jísti, avšak nebudete nasyceni.
27 Jestli ani to vámi nehne, byste mne poslouchali, a budete-li
se mně protiviti, 28 i já se vám zprotivím v nepřátelském hněvu a tre-
stati budu vás sedmeronásobně pro hříchy vaše. 29 Budete jísti maso
svých synův a dcer. 30 Zničím výšiny vaše a modly ztroskotám. Za-
padnete mezi zříceninami model svých a duše má zošklivi si vás 31 tak
velice, že obrátím města vaše v poušť, zpustoším svatyně vaše a ne-
budu již přijímati vůně velmi příjemné. 32 Zemi vaši zničím, že se
zhrozí nad ní nepřátelé, když se v ní budou usazovati. 33 Vás pak
rozptýlím mezi národy a vytasím za vámi meč, země vaše zpustne
a města vaše obrátí se v ssutiny.
34 Tehdy bude si země libovati své soboty po celou dobu svého
zpuštění. když budete dlíti 35 v nepřátelské zemi; (země) bude míti so-
botu a bude odpočívati v sobotách svého zpustošení, protože nemohla
odpočívati o sobotách vašich, když jste v ní sídlili. 36 Srdce těch, kteří
z vás zůstanou, naplním bázlivostí v nepřátelských krajinách; šelest
letícího listu postraší je, že budou utíkati jako před mečem; budou

Hl. 26. V. 30. *„Výšiny,"* kde jsou svatyně zasvěcené různým bohům. Srv. Nm 33, 52.

V. 31. *„Nebudu přijímati vůně ..."* = *nebudete mi moci přinášeti oběti.* Srv. Gn 8, 21.

padati, ač nikdo jich nebude pronásledovati, [37] bude padati jeden na druhého, jako když se prchá z bitvy, a nikdo z vás se neodváží nepřátelům se vzepříti. [38] Zahynete mezi národy a země nepřátelská vás pohltí. [39] Zůstanou-li pak i z těch někteří, budou v zemi nepřátel svých chřadnouti pro své nepravosti; pro hříchy svých otcův a pro hříchy své budou trpěti, [40] až vyznají nepravosti své i předků svých, kterými se provinili proti mně a kterými se mně zprotivili.

[41] Také se tedy jim zprotivím, a uvedu je do země nepřátelské; pak zahanbí se jejich neobřezaná mysl, potom modliti se budou za své bezbožnosti. [42] I rozpomenu se na svou úmluvu, kterou jsem učinil s Jakobem, s Isákem a s Abrahamem. Také na zemi si vzpomenu, [43] která, když bude od nich opuštěna, bude se radovati ze svých sobot, trpíc pro ně zpustošením. Oni pak budou za své hříchy pykati, že zavrhli mé právo, a zákony mými pohrdli. [44] Avšak i když budou v zemi nepřátelské, nezavrhnu jich docela a nepohrdnu jimi tak, aby byli pohubeni, bych porušil úmluvu s nimi. Jsemť Hospodin, Bůh jejich. [45] Rozpomenu se na svou úmluvu s jejich předky, když jsem je před očima národů vyvedl z Egypta, abych byl jejich Bohem. Já jsem Hospodin.

To jsou ustanovení, přikázání a zákony, kterými Hospodin skrze Mojžíše na hoře Sinaj ustanovil poměr mezi sebou a mezi syny Israelovými.

Dodatek. (Hl. 27.)

HLAVA 27. — [1] Hospodin mluvil k Mojžíšovi: [2] Rci synům Israelovým:

Učiní-li někdo slib a zaslíbí-li sebe sama Bohu, vykoupí se částkou přiměřenou své ceně. [3] Muž od dvacátého roku do šedesátého dá padesát lotů stříbra podle váhy svatyně; [4] žena dá třicet lotů. [5] Chlapec od pátého roku do dvacátého dá dvacet lotů; dívka deset. [6] Za pachole od jednoho měsíce do pěti let dá se pět lotů; za děvče tři. [7] Muž šedesátiletý nebo starší dá patnáct lotů, žena deset. [8] Bude-li chudý a nebude-li moci dáti celé ceny, dostaví se před kněze; mnoho-li ten usoudí a shledá, že může dáti, tolik dá.

[9] Zaslíbí-li někdo dobytče, které může býti Hospodinu obětováno, bude svatým, [10] že nebude moci býti vyměněno, ani totiž lepší za horší ani horší za lepší. Kdyby přece někdo je vyměnil, bude Hospodinu zasvěceno i to, které bylo výměnou dáno, i to, za které bylo dáno. [11] Slíbí-li kdo zvíře nečisté, které nemůže býti Hospodinu obětováno, budiž přivedeno před kněze; [12] ten rozsoudí, je-li dobré či špatné, a ustanoví cenu. [13] Bude-li ten, kdo přinesl zvíře, chtíti ji dáti, přidá k ceně té její pětinu.

[14] Zaslíbí-li někdo a posvětí Hospodinu dům svůj, ohledá jej kněz, dobrý-li je či špatný, a za cenu, kterou určí, budiž prodán; [15] bude-li však ten, kdo jej zaslíbil, chtíti jej vykoupiti, přidá k ceně pětinu, a dům bude jeho.

[16] Zaslíbí-li někdo pole statku svého a zasvětí je Hospodinu, budiž

Hl. 27. V. 16. Místo třiceti půlvěrtelů má hebr.: jeden *chómer* = 364 litry. Počítáme-li, že starý věrtel měl 23 a půl litru, tedy půlvěrtel asi 12 litrů, shledáme, že 30 půlvěrtelů mělo rovněž asi 360 litrův, asi co jeden chómer.

cena stanovena podle množství výsevu. Vyseje-li se na té roli třicet půlvertelů ječmene, budiž prodáno za padesát lotů stříbra. 17 Zaslíbil-li pole hned od počátku milostivého léta, budiž odhadnuto v plné ceně; 18 jestli však později (je zaslíbil), kněz podle počtu roků, které do milostivého léta zbývají, vypočítanou částku odečte od ceny odhadní. 19 Přeje-li si ten, kdo pole slíbil, vykoupiti je, ať přidá pětinu nad to, zač jest oceněno, a bude (zase) jeho majetkem. 20 Nechtěl-li je vykoupiti a bylo-li komukoliv jinému prodáno, ten, kdo je zaslíbil, nebude již moci je vykoupiti. 21 Když nadejde milostivé léto, posvěceno bude Hospodinu a bude majetkem posvátným; patří ke kněžským právům. 22 Zaslíbí-li kdo Hospodinu pole, které bylo koupeno a ne po předcích zděděno, 23 vypočítá kněz jeho cenu podle počtu roků, zbývajících do milostivého léta, a tu dá ten, který je byl Hospodinu zaslíbil. 24 V milostivém létě vrátí se původnímu pánu, jenž je byl prodal a k jehož (dědičnému) majetku příslušelo. 25 Každé ocenění děj se podle váhy lotu svatyně. Lot má dvacet zrn.

26 Prvorozenců, kteří patří Hospodinu, nikdo nesmí slibem zasvětit; ať je to hovězí dobytče neb ovce, náleží Hospodinu. 27 Je-li to dobytče nečisté, ať ten, kdo je zasvětil, vykoupí je za cenu, jakou určíš, a nechať pětinu k ceně přidá. Nebude-li chtíti je vyplatit, budiž prodáno jinému, začkoli je oceníš.

28 Vše, co se Hospodinu dokonale zasvětí, ať člověk neb dobytče, nebo pole, nesmí býti prodáno a nesmí býti vykoupeno. Cokoli bude jednou takto zasvěceno, bude svatosvaté Hospodinu. 29 A žádný člověk, který je klatbou zasvěcen, nesmí býti vykoupen, nýbrž jisto jistě usmrcen.

30 Všecky desátky z půdy, jak z obilí, tak z ovoce stromů, přísluší Hospodinu, jemu jsou posvěceny. 31 Kdo by chtěl vykoupiti své desátky, ať přidá pětinu jejich ceny. 32 Všecky desátky hovězího dobytka, ovec i koz, každé desáté (zvíře) ze všeho, co podchází pastýřovu hůl, bude zasvěceno Hospodinu. 33 Nebude vybíráno ani lepší ani horší a nebude vyměněno jiným. Vymění-li je kdo, i které bude dáno výměnou, i za které bude dáno, bude posvěceno Hospodinu a nebude moci býti vykoupeno.

34 To jsou přikázání, která dal Hospodin Mojžíšovi na hoře Sinaj pro syny Israelovy.

NUMERI

ČILI

ČTVRTÁ KNIHA MOJŽÍŠOVA

Uspořádán tábor. (1, 1.—4, 49.)

HLAVA 1. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi na poušti Sinaj ve
stánku úmluvy prvního dne druhého měsíce druhého roku po vyjití
Israelitů z Egypta takto:
2 Sečtěte všecky muže veškeré obce synův Israelových podle jejich
čeledí, rodův a jmen jednotlivcův, 3 od dvaceti let a výše, všecky Israe-
lity schopné boje; sčítejte je podle jejich čet, ty a Áron.
4 Ať vám pomáhají náčelníci kmenů, čeledí a rodů.
5 Jejich jména jsou tato:
Z (kmene) Rubenova: Elisur, syn Sedeurův.
6 Z (kmene) Simeonova: Salamiel, syn Surisaddajův.
7 Z (kmene) Judova: Nahasson, syn Aminadabův.
8 Z (kmene) Issacharova: Natanael, syn Suarův.
9 Z (kmene) Zabulonova: Eliab, syn Helonův.
10 Z Josefovců, z (kmene) Efraimova Elisama, syn Ammiudův,
a z (kmene) Manassova Gamaliel, syn Fadassurův.
11 Z (kmene) Benjaminova: Abidan, syn Gedeonův.
12 Z (kmene) Danova: Ahiezer, syn Ammisaddajův.
13 Z (kmene) Aserova: Fegiel, syn Ochranův.
14 Z (kmene) Gadova: Eliasaf, syn Duelův.
15 Z (kmene) Neftaliova: Ahira, syn Enanův.
16 To jsou urození náčelníci obce, kmenův a čeledí, vůdcové bran-
ného lidu israelského.
17 Mojžíš a Áron svolali tyto muže s veškerou obcí, 18 shromáždili
je prvního dne druhého měsíce a sčítali je podle čeledí, rodův a hlav,
čili jmen jednotlivcův od dvacátého roku a výše, 19 jak byl Hospodin
Mojžíšovi přikázal. Tak byli sčítáni na poušti Sinaj.
20 Ze (synů) Rubena, prvorozeného Israelova, podle jejich rodové
příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivých hlav, (bylo napočí-
táno) všech mužův od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje —
21 čtyřicet šest tisíc pět set.
22 Ze synů Simeonových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž če-
ledí, rodův a jmen jednotlivých hlav, bylo napočítáno všech mužův od
dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje —
23 padesát devět tisíc tři sta.
24 Ze synů Gadových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí,
rodův a jmen jednotlivců, bylo napočítáno všech mužův od dvacátého
roku a výše, kteří byli schopni boje —
25 čtyřicet pět tisíc šest set padesát.
26 Ze synů Judových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí,
rodův a jmen jednotlivců, bylo napočítáno všech mužův od dvacátého
roku a výše, kteří byli schopni boje —
27 sedmdesát čtyři tisíce šest set.
28 Ze synův Issacharových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž
čeledí, rodův a jmen jednotlivců, všech mužův od dvacátého roku a
výše, kteří byli schopni boje, 29 byly napočítány —
padesát čtyři tisíce čtyři sta.
30 Ze synů Zabulonových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž
čeledí, rodův a jmen jednotlivců, napočítáno bylo všech od dvacátého

roku a výše, kteří byli schopni boje —
31 padesát sedm tisíc čtyři sta.
32 Z Josefovců, ze synů Efraimových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivců, napočítáno bylo všech od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje —
33 čtyřicet tisíc pět set.
34 Ze synů pak Manassových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivců, všech od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje, napočítány byly —
35 třicet dva tisíce dvě stě.
36 Ze synů Benjaminových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivců, napočítáno bylo všech od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje —
37 třicet pět tisíc čtyři sta.
38 Ze synů Danových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivců, napočítány byly všech od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje —
39 šedesát dva tisíce sedm set.
40 Ze synův Aserových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivců, napočítán byl všech od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje —
41 čtyřicet jeden tisíc pět set.
42 Ze synů Neftaliových, podle jejich rodové příslušnosti, totiž čeledí, rodův a jmen jednotlivců, všech od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje, napočítány byly —
43 padesát tři tisíce čtyři sta.
44 Tyto, každého podle jeho rodu, sčítal Mojžíš, Áron a dvanáct knížat Israelových.
45 Všech synův Israelových, podle jejich čeledí a rodův, od dvacátého roku a výše, kteří byli schopni boje, bylo
46 šest set tři tisíce pět set padesát mužů.
47 Levité však podle čeledí svého kmene nebyli s nimi počítáni.
48 Hospodin pravil totiž Mojžíšovi:
49 Kmene Levi nečítej a nezapočítávej jich do počtu synův Israelových, 50 nýbrž ustanov je nad stánkem zjevení, nade vším jeho nářadím a nade vším, co přísluší k bohoslužbě. Nechať nosí stánek s celým příslušenstvím, ať v něm konají službu a táboří kolem něho. 51 Když se budete vydávati na pochod, složí Levité stánek; když vám bude položiti se táborem, postaví jej; kdokoliv nepovolaný by přistoupil (k němu), budiž usmrcen. 52 Synové Israelovi se utáboří každý u své čety, u (svého) vojenského oddílu; 53 Levité však postaví stany okolo stánku, aby nestihl hněv obec synův Israelových; budou na stráži u stánku zjevení.
54 Synové Israelovi učinili všecko, jak byl Hospodin Mojžíšovi přikázal.

HLAVA 2 — 1 Hospodin pravil Mojžíšovi a Áronovi:
2 Každý syn Israelův ať se položí táborem u své čety, u svého odznaku, u svého praporu, podle své čeledi, kolem dokola stánku úmluvy.

Hl. 1. V. 52. Podle hebr.: *„Ostatní synové Israelovi nechať se položí táborem každý na svém táboříšti, každý u svého praporu podle svých zástupů.“* Srv. 2, 2.

3 Na východě ať táboří v četách svého branného lidu Juda, jeho
kníže Nahasson, syn Aminadabův, 4 a všichni bojovníci jeho kmene,
sedmdesát čtyři tisíce šest set. 5 Vedle něho nechať rozbije stany kmen
Issachar, jeho kníže Natanael, syn Suarův, 6 a všichni jeho bojovníci,
padesát čtyři tisíce čtyři sta, 7 (jakož i) kmen Zabulon, jeho kníže Eliab,
syn Helonův, 8 a všichni bojovníci jeho kmene, padesát sedm tisíc čty-
ři sta. 9 Všech sečtených v táboře Judově bylo jedno sto osmdesát šest
tisíc čtyři sta.

(Ti) potáhnou ve svých četách v čele.

10 Na jihu v táboře synů Rubenových bude kníže Elisur, syn Se-
deurův, 11 a všichni jeho bojovníci, kteří byli sečteni, čtyřicet šest
tisíc pět set (mužů). 12 Vedle něho ať se položí táborem kmen Simeo-
nův, jeho kníže Salamiel, syn Surisaddajův, 13 a všichni jeho bojovníci,
jichž bylo napočítáno padesát devět tisíc tři sta; 14 (též) kmen Gadův,
jeho kníže Eliasaf, syn Duelův, 15 a všichni jeho bojovníci, jichž bylo
napočítáno čtyřicet pět tisíc šest set padesát. 16 Všech sečtených v tá-
boře Rubenově bylo stopadesát jeden tisíc čtyři sta padesát.

Ti potáhnou ve svých četách na druhém místě.

17 Pak bude nesen Levity k tomu ustanovenými a v čety seřaze-
nými stánek zjevení; jak bude postaven, tak bude i rozebrán. Každý
půjde na svém místě, které mu podle řádu přísluší.

18 Na západě bude ležení synův Efraimových; jejich kníže Elisa-
ma, syn Ammiudův, 19 a všichni jeho bojovníci, jichž bylo napočteno
čtyřicet tisíc pět set. 20 Vedle nich bude kmen synů Manassových, je-
jich kníže Gamaliel, syn Fadassurův, 21 a všichni jeho bojovníci, jichž
byly napočítány třicet dva tisíce dvě stě; 22 (též) kmen synů Benjamino-
vých, jeho kníže Abidan, syn Gedeonův, 23 a všichni jeho bojovníci,
jichžto napočteno bylo třicet pět tisíc čtyři sta. 24 Všech sečtených v tá-
boře Efraimově: sto osm tisíc jedno sto.

Ti půjdou ve svých četách na třetím místě.

25 Na severu ať se položí táborem synové Danovi, jejich kníže Ahi-
ezer, syn Ammisaddajův, 26 a všichni jeho bojovníci, kterých napočí-
tány šedesát dva tisíce sedm set. 27 Vedle nich ať rozbije stany kmen
Aser, jeho kníže Fegiel, syn Ochranův, 28 a všichni jeho bojovníci,
jichžto napočten čtyřicet jeden tisíc pět set; 29 (ať táboří vedle něho
též) kmen synů Neftaliových, jeho kníže Ahira, syn Enanův, 30 a vši-
chni jeho bojovníci, padesát tři tisíce čtyři sta. 31 Všech sečtených
v ležení Danově bylo stopadesát sedm tisíc šest set.

Ti půjdou vzadu.

32 To jest počet synův Israelových podle jejich rodův a podle čet,
na které jest jejich vojsko rozděleno — šest set tři tisíce pět set
padesát.

33 Levité však nejsou vpočítáni mezi syny Israelovy, nebo tak byl
Hospodin přikázal Mojžíšovi.

Hl. 2. V. 17. Hebr.: „*Pak* (za druhým sborem) *půjde stánek zjevení, tábor Levitů, uprostřed ostatního tábora. Jak táboříli, tak ať táhnou, každý na svém místě, podle svých praporů.*" — Měli tedy i Levité prapory. — Protože však podle Nm 10, 17. nn. dvě levitské čeledi, totiž Gersonovcův a Merarovců, vezli složky svatyně již za prvním sborem (Judovým), znamenají zde „Levité" jen jednu (důstojností první, rodem druhou) čeleď levitskou, Kaatovce, kteří nesli archu. Viz níže 4, 15. nn.

34 Synové Israelovi učinili všecko podle příkazu Hospodinova. Tábořili podle svých čet a dávali se na pochod podle čeledí a rodů.

HLAVA 3. — 1 Potomci Áronovi a Mojžíšovi v době, kdy Hospodin mluvil k Mojžíšovi na hoře Sinaj, jsou tito, 2 a jména synů Áronových jsou tato: Nadab, jeho prvorozenec, pak Abiu, Eleazar a Itamar. 3 To jsou jména synův Áronových, pomazaných to kněží, jejichž ruce byly naplněny a posvěceny, by zastávali úřad kněžský. 4 Nadab a Abiu však, když byli na poušti Sinaj před Hospodina přinesli nepatřičný oheň, zemřeli bez dětí: i vykonávali kněžský úřad pod Áronem, svým otcem, Eleazar a Itamar.

5 A mluvil Hospodin k Mojžíšovi:

6 Přiveď kmen Levi a postav jej před Árona kněze, aby mu přisluhovali; nechať dozírají 7 a starají se o vše, co patří k bohoslužbě veškeré obce (israelské) před stánkem zjevení, 8 a nechať opatrují nářadí stánku a konají tak u něho službu. 9 A odevzdáš Levity 10 darem Áronovi a jeho synům, jimž darováni budou od synův Israelových. — Árona pak a syny jeho ustanovíš, by konali službu kněžskou. — Nepovolaný, jenž by se přiblížil, by konal posvátnou službu, zemře.

11 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi:

12 Já jsem vzal Levity ze synův Israelových na místo všech prvorozenců, kteří ze synův Israelových otvírají lůno mateřské, aby byli Levité mými. 13 Neboť můj je každý prvorozenec; když jsem v Egyptě prvorozence usmrtil, zasvětil jsem si každého prvorozence v Israeli, z lidí i z dobytka. Moji jsou. Já Hospodin.

14 Hospodin mluvil k Mojžíšovi na poušti Sinaj:

15 „Sečti syny Leviovy podle jejich čeledí a rodů, všecky mužské od jednoho měsíce a výše."

16 Mojžíš sčítal je podle rozkazu Hospodinova.

17 Synové Leviovi podle jmen svých byli: Gerson, Kaat a Merari.

18 Synové Gersonovi: Lebni a Semej.

19 Synové Kaatovi: Amram, Jesaar, Hebron a Oziel.

20 Synové Merariovi: Moholi a Musi.

21 Gersonovců byly dva rody: Lebniův a Semejův: 22 Z těch bylo napočítáno mužských od jednoho měsíce a výše sedm tisíc pět set.

23 „Ti budou tábořiti za stánkem na západě 24 pod knížetem Eliasafem, synem Laelovým. 25 Budou opatrovati ve stánku úmluvy 26 strop stánku samého, jeho kryt, oponu, která se rozpíná před vchodem do stánku úmluvy, nádvorní plachty, oponu, která se zavěšuje u vchodu do nádvoří stánku, všecko, co náleží ke službě oltáře, provazy stánku a všecko jeho nářadí."

27 K čeledi Kaatovců náležel rod Amramův, Jesaarův, Hebronův a Ozielův. To jsou rody Kaatovců, vypočítané podle jmen. 28 Všech mužských od jednoho měsíce a výše osm tisíc šest set.

„Budou konati službu u svatyně, 29 tábořiti na jižní straně 30 a knížetem jejich bude Elisafan, syn Ozielův. 31 Budou pečovati o archu, stůl, svícen, oltáře, nářadí svatyně, kterého užívají při bohoslužbě, oponu a všecky podobné předměty.

Hl. 3. V. 12. Místo *„od synů Isr."* hebr. lépe: *„ze synů Isr."* Hospodin totiž sám si vybral Levity na místo prvorozenců z Israelitů.

32 Kníže knížat Levitů, Eleazar, syn kněze Árona, bude nad těmi,
kteří budou konati službu při svatyni."
33 K Merarovcům příslušel rod Moholiův a Musiův. Bylo jich na-
počítáno podle jmen, 34 všech mužských od jednoho měsíce a výše, šest
tisíc dvě stě.
35 „Jejich knížetem bude Suriel, syn Abihajelův; budou táboriti po
straně severní. 36 Na starosti budou míti desky stánku, svlaky, sloupy,
jejich patky, všecko, co k službě toho (všeho) patří, 37 sloupky nádvor-
ní ohrady s jejich patkami, kolíky a provazy.
38 Před stánkem úmluvy, to jest od východní strany, utáboří se
Mojžíš a Áron se svými syny, majíce dozor nad svatyní mezi syny
Israelovými; kdokoliv nepovolaný přistoupí, zemře."
39 Všech Levitů, které Mojžíš s Áronem podle Hospodinova přikázání sčítali po jejich čeledích, mužských od jednoho měsíce i výše, byly dvacet dva tisíce.
40 I řekl Hospodin Mojžíšovi:
Sečti všecky mužské prvorozence mezi syny Israelovými od jednoho měsíce a výše, abys měl jejich součet; 41 na místo všech prvorozenců synův Israelových vezmeš mi Levity — já jsem Hospodin — a dobytek jejich (vezmeš) místo všech prvorozenců z dobytka synův Israelových. 42 Mojžíš sčetl podle rozkazu Hospodinova prvorozence synův Israelových. 43 Byly jich podle jejich jmen, mužských od jednoho měsíce a výše, dvacet dva tisíce dvě stě sedmdesát tři.
44 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi:
45 Vezmi Levity místo prvorozenců synův Israelových a dobytek Levitů místo dobytka jejich, a budou Levité moji. Já jsem Hospodin.
46 Na výkup pak těch dvou set sedmdesáti tří prvorozenců ze synův Israelových, kteří převyšují počet Levitů, 47 vybereš za každou hlavu po pěti lotech podle váhy svatyně. — Lot má dvacet zrn. — 48 Peníze dáš Áronovi a jeho synům, výkup to za ony nadpočetné (prvorozence).
49 Vybral tedy Mojžíš peníze za ty, kteří převyšovali počet nahrazených Levity, 50 za prvorozence synův Israelových, tisíc tři sta šedesát pět lotů podle váhy svatyně, 51 a dal je Áronovi a jeho synům, jak mu byl přikázal Hospodin.

HLAVA 4. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi a Áronovi:
2 Sečti z Levitů po jejich rodech a rodinách všecky Kaatovce
3 od třicátého roku a výše, až do roku padesátého, aby konali službu
ve stánku úmluvy, všecky, kteří jsou k tomu schopni. 4 Služba Kaa-
tovců je tato: 5 Když se bude míti hnout táborem, Áron a synové
jeho vejdou do stánku úmluvy a do velesvatyně, sejmou oponu, která
visí před vchodem, zavinou do ní archu zákona, 6 nad to ji přikryjí
obalem z modrých koží a svrchu roztáhnou povlak, všecek z modrého
purpuru a zastrčí nosné tyče. 7 Také předkladný stůl ovinou obalem
z modrého purpuru, na to položí kadidelny, moždířky, číše a misky
pro úlitby — chleby budou na něm vždycky, — 8 nad tím roztáhnou
pokrývku z červce, tu opět přikryjí povlakem z modrých koží a prostrčí
nosné tyče. 9 Vezmou též obal z modrého purpuru, přikryjí jím svícen
s lampami, štipci, miskami na opalky a se všemi nádobami na olej,
kterých potřebí k lampám, 10 na všecko položí plášť z modrých koží
a protáhnou nosné tyče. 11 Zlatý oltář rovněž ovinou rouškou z modré-

ho purpuru, nad ní roztáhnou příkrov z modrých koží a provlekou nosné tyče. 12 Všecko nářadí, jehož užívají při bohoslužbě ve svatyni, zahalí látkou z modrého purpuru, roztáhnou nad ní pokrývku z modrých koží a prostrčí nosné tyče. 13 Podobně vyčistí oltář od popela, ovinou jej povlakem z červeného purpuru, 14 na to položí všecko, čeho ke službě oltářní třeba, to jest uhelnice, vidlice, trojzubce, háky a lopaty. Všecko nádobí oltářové spolu přikryjí příkrovem z modrých koží a protáhnou nosné tyče.

15 Když se bude hýbati táborem a když Áron a synové jeho zavinou všecko nářadí svatyně, přistoupí synové Kaatovi, aby nesli ty věci zavinuté; nářadí svatyně se však nesmí dotknouti, aby nezemřeli. Tyto věci mají nositi Kaatovci u stánku úmluvy.

16 Nad nimi bude syn kněze Árona, k jehož péči náleží olej k opatřování lamp, skládati kuřivo, oběť, která se stále podává, olejová mast a cokoli přísluší k službě stánku, i všecko nářadí, které je ve svatyni.

17 Hospodin mluvil k Mojžíšovi a Áronovi:

18 Nevyhlazujte čeledi Kaatovců z Levitů, 19 nýbrž učiňte jim, aby byli živi a nezemřeli, kdyžby se dotkli věcí svatosvatých, toto: Áron a jeho synové vejdou a sami určí každému jeho úkol a rozdělí, co kdo ponese. 20 Ostatní ať ze žádné všetečnosti nevidí věcí, které jsou ve svatyni, dokud nejsou zavinuty, sice zemrou.

21 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:

22 Poznamenej také všechny syny Gersonovy po jejich rodech a rodinách, 23 od třicátého roku a výše, až do roku padesátého. Sečti všecky, kteří jsou schopni služby ve stánku úmluvy.

24 Služba čeledi Gersonovců je tato: 25 Budou nositi stánkové (nástropní) plachty, (druhou) pokrývku (stanu) úmluvy, pak příkrov a kryt z modravých koží, který nade vším spočívá, oponu, která visí u vchodu do stánku úmluvy, 26 plachty nádvorní a oponu před vchodem do (nádvoří) stánku. Všecko, co přísluší k oltáři, provazce a nářadí k (jejich) službě 27 podle rozkazu Áronova a jeho synů ponesou Gersonovci; každý ať ví, co má nésti.

28 To je služba čeledi Gersonovců ve stánku úmluvy; a budou pod mocí Itamara, syna Árona, kněze.

29 Také Merarovce sečteš po rodech a rodinách jejich, 30 od třiceti let a výše, až do padesáti let, aby konali službu při stánku úmluvy, všecky, kteří jsou té služby schopni.

31 Nositi budou tyto věci: stánkové desky a svlaky, sloupy a jejich patky, 32 také sloupy nádvorní ohrady s patkami, kolíky a provazce jejich. Všecky nádoby a potřeby podrobně jim vypočítané vezmou a tak ponesou.

33 To jest povinnost čeledi Merarovců a služba ve stánku úmluvy; budou pod mocí Itamara, syna Árona, kněze.

34 Sčetl tedy Mojžíš, Áron a knížata národa Kaatovce podle rodů a rodin jejich, 35 od třiceti let a výše, až do roku padesátého, všecky, kteří byli schopni sloužiti ve stánku úmluvy, 36 a bylo jich napočítáno dva tisíce sedm set padesát.

37 To je počet rodů Kaatovců, kteří konají službu ve stánku úmluvy; ty sčetl Mojžíš a Áron podle rozkazu Hospodinova, daného Mojžíšem.

38 Také Gersonovci byli sečteni podle svých rodův a rodin, 39 od třiceti let a výše, až do padesáti roků, všichni, kteří byli schopni konati službu ve stánku úmluvy, 40 a bylo jich napočítáno dva tisíce šest set třicet.

41 To jsou rody Gersonovců, které sečtli Mojžíš a Áron podle rozkazu Hospodinova.

42 Též Merarovci byli sečteni po svých rodech a rodinách, 43 od třiceti let a výše, až do roku padesátého, všichni, kteří byli schopni konati službu ve stánku úmluvy, 44 a bylo jich napočítáno tři tisíce dvě stě.

45 To jest počet Merarovců, které sečtli Mojžíš a Áron podle rozkazu Hospodinova, daného Mojžíšem.

46 Všech sečtených z Levitů, které Mojžíš, Áron a knížata israelská dali sčítati podle jmen po jejich čeledích a rodech, 47 od třiceti let a výše, až do roku padesátého, kteří byli schopni konati službu svatostánkovou a nositi břemena, 48 bylo celkem osm tisíc pět set osmdesát.

49 Podle rozkazu Hospodinova ustanovil Mojžíš každému služby, které mu bylo konati a břemena, jež mu bylo nositi, jak mu byl Hospodin přikázal.

Snůška zákonův. (5, 1.—6, 27.)

HLAVA 5. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:

2 Přikaž synům Israelovým, ať vyobcují z tábora každého malomocného, chamotokem trpícího a mrtvolou znečištěného; 3 jak muže tak ženu odstraňte z ležení, by ho neposkvrnili, ježto přebývám s vámi.

4 Israelité tak učinili a vypudili je ven za stany, jak byl Hospodin Mojžíšovi řekl.

5 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi: 6 Rci synům Israelovým:

Muž nebo žena, dopustí-li se některého hříchu ze všech těch, jimiž lidé hřešívají, přestoupí-li z nedbalosti přikázání Hospodinovo a proviní-li se: — 7 vyzná hřích svůj a nahradí celou částku a pětinu na víc tomu, proti komu se prohřešil. 8 Kdyby nebylo nikoho, kdo by byl oprávněn (náhradu) přijmouti, dá ji Hospodinu a bude patřiti kněži kromě berana, který se podává na očištěnou v oběť smíru.

9 Také všecky dary, které Israelité přinášejí, náleží knězi; 10 rovněž i všecko, cokoli kdo přináší do svatyně a klade knězi do rukou, bude patřiti jemu.

11 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi: 12 Rci synům Israelovým:

Kdyby pochybila manželka, že pohrdajíc manželem 13 spala by s jiným mužem a cizoložství zůstalo by tajno, že by manžel nemohl ho dokázati — nemůže totiž býti svědky dokázáno, protože nebyla v činu dopadena — 14 bude-li duch řevnivosti popuzovati manžela proti manželce, buďto že skutečně se poskvrnila, nebo (jen) křivým podezřením se jí ubližuje: 15 přivede ji ke knězi a podá oběť za ni, desetinu efy

Hl. 5. V. 6. Podle hebr. nejde tu o přestoupení zákona Hospodinova *„z nedbalosti“*, nýbrž o *„zpronevěru“*, které by se někdo dopustil *„proti Hospodinu“*. Jde tu tedy o případy, které má na mysli Lv 5, 14.—6, 7.

V. 12. *„Pochybí-li“* hebr.: *„Vybočí-li“*. — *„Pohrdati“* = hebr *„zpronevěřiti se“*.

ječné mouky; oleje na ni nenaleje, ani nevloží kadidla, jeť to obět řevnivosti, obět vyšetřující cizoložství. [16] Kněz ji přivede a postaví před Hospodina, [17] nabere do hliněné nádoby posvátné vody a nasype do ní trochu prachu z půdy stánku. [18] Když tak žena bude státi před tváří Hospodinovou, odkryje jí hlavu, a položí jí do rukou obět připomínky, totiž obět řevnivosti; sám pak bude držeti hořkonosnou vodu, do které kletby a zlořečení shrnul. [19] Pak ji bude zaklínati řka: Jestliže cizí muž s tebou nespal a jestliže jsi se neposkvrnila, opustivši manželské lože, nic ti neuškodí tato hořkonosná voda, do které jsem kletby shrnul. [20] Jestli ses odvrátila od svého manžela a spalas-li s jiným mužem a (tak) se poskvrnila, [21] stihniž tebe toto zlořečení:

Hospodin dej tě do kletby,
na výstrahu všemu lidu svému;
dej, ať shnijí ti kyčle
a život ať se ti nadme.
[22] Ať vnikne voda kletá do tvého nitra,
nechať se nadme ti život a kyčel shnije!

Žena odpoví: Amen, amen.

[23] Kněz napíše zlořečení ta na lístek, smyje hořkonosnou vodou, do níž byl shrnul kletbu, [24] a dá jí píti. Když ji vypije, [25] vezme jí kněz z ruky obět řevnivosti, pozdvihne ji před Hospodinem a vloží ji na oltář, ale tak, [26] že z oběti, která se podává, vezme hrst a zapálí ji na oltáři.

Tak tedy dá píti ženě vodu hořkonosnou. [27] Když ji vypije, jestli se poskvrnila, jestli pohrdši manželem spáchala cizoložství, pronikne ji voda prokletá, život se zduří a slabina zhnije; žena (ta) bude dána ve zlořečení na výstrahu všemu lidu. [28] Jestliže se však neposkvrnila, bude beze škody, bude roditi děti.

V. [27]. Nepraví se tu, že trest se dostaví *okamžitě*, ani že *vždy a neomylně* se tak stane ženě cizoložné. *Zákonodárci nejvyššímu* se nechává rozhodnutí v jednotlivém případě, a smíme se právem domnívati, že často milosrdenství Boží hledělo na křehkost lidskou, na kajícnost vinnice *a neuvalovalo na ni hrozné kletby.*

V. [28]. Lišil se tedy tento obřad — od *„soudů Božích"* čili *„ordálií"* obvyklých u jiných národů, při nichž bylo žádáno, aby Bůh hned zázračně dokázal veřejně před shromážděnými nevinnost nevinné. Zdá se, že podobný obřad byl v obyčeji u Israelitů již *před Mojžíšem*, který jej na pokyn Nejvyššího pojal do zákona (uzákonil) a snad i přiměřeně pozměnil. Obyčej ten nebyl tedy zavržen, jednak proto, že mu Israelité již uvykli, zejména však pro jeho *výchovnou působivost.* Vlévalť do srdce ženy hrůzu před cizoložstvím i tajným, jehožto svědkem byl jediný Hospodin, a přispíval k upokojení muže, který byl znepokojován myšlénkou, že snad mu jest jeho manželka nevěrna, a proto snad odvracel se od ní a zanedbával ji; podrobiv ji však obřadu pro podobné případy, odevzdal tu věc do rukou Nejvyššího soudce, uklidnil se, přichýlil se zase láskou ke své manželce, a do rodiny se vrátila bývalá spokojenost. Jestliže pak nejvýš milosrdný Hospodin netrestal ženy, která se skutečně zpronevěřila, zůstala věc, která by sice byla rodinné blaho rozvrátila, utajena. Byl tedy obřad ten ponechán v zájmu nejen muže, nýbrž i *ženy.* K nějaké mučírně, tortuře, která měla z podezřelé vynutiti vyznání (snad i hříchu, kterého se ani nedopustila), obřadu tohoto dokonce přirovnati nelze. — Co však, byla-li cudná a věrná žena přirozeným během věcí stižena nemocí, kterou *„obřad řevnivosti"* na hříšnici svolává? Nebylo v tom viděti trest za cizoložství? V duchu nedokonalosti starozákonné, který měl za to, že *nemoc jistě je trestem za* (osobní) *hřích* (srv. názory pronášené Jobovými přáteli, srv. i Jan 9, 1. nn.), mohlo se tak státi, a bylo by se tak stalo i tehdy, kdyby žena jmenova-

29 To jest zákon o řevnivosti: Odvrátí-li se žena od svého manžela a poskvrní-li se, 30 nebo přivede-li ženu manžel, puzen jsa duchem žárlivosti, před obličej Hospodinův, učiní kněz všecko, co (tuto) psáno; 31 manžel bude bez viny, na ní však bude lpěti vina její.

HLAVA 6. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci synům Israelovým:

Učiní-li muž nebo žena slib nazareátu, chtějíce se (tak) Hospodinu zasvětit, 3 ať se zdrží vína a všeho, co může opojiti; nebudou píti octa z vína, ani z jakéhokoliv jiného nápoje, ani šťávy z hroznů vylisované. Čerstvých ani sušených hroznů nebudou jísti 4 po všecky dny, ve které jsou Hospodinu slibem zasvěceni; nebudou jísti nic, cokoliv může býti z vinice, od hrozinky až do zrnka.

5 Po všecku dobu jeho ustranění břitva nepřejde po jeho hlavě, dokud nemine den, do kterého se Hospodinu zasvětil. Bude svatým, nechávaje si růsti vlasy. 6 Po všechen čas svého zasvěcení nesmí se přiblížiti k mrtvému; 7 ani mrtvolou otce, matky, bratra nebo sestry nesmí se poskvrniti, neboť že se zasvětil Bohu, má na hlavě.

8 Po všecky dny svého odloučení zasvěcen budiž Hospodinu. 9 Kdyby však někdo náhle před ním zemřel, poskvrní se jeho posvěcená hlava. Ať ji hned toho dne, kdy se očistí, oholí, dne sedmého pak opět. 10 Osmý den přinese knězi ke vchodu do stánku úmluvy dvě hrdličky nebo dvě holoubata. 11 Kněz podá jedno v obět za hřích a druhé v celopal, bude se za něho modliti, neboť se provinil mrtvolou, zasvětí jeho hlavu toho dne, 12 zasvětí Hospodinu dny jeho odloučenosti, přinese v obět za zpronevěru ročního beránka, a to tak, že předcházející dny budou neplatny, protože doba jeho posvěcení byla přerušena znečištěním.

13 To jest zákon nazareátu.

Když uplynou dni, které (nazarejský) slibem určil, přivedou ho ke vchodu do stánku úmluvy 14 a (on) přinese Hospodinu svou obět: bezvadného ročního beránka v celopal, roční bezvadnou ovci v obět za hřích, bezvadného berana v obět pokojnou, 15 koš přesných chlebů zadělaných olejem, nekvašené oplatky olejem potřené a úlitby k těmto obětem příslušné. 16 To kněz před Hospodinem podá v obět za hřích a v celopal; 17 berana však podá v obět pokojnou Hospodinu a přidá k němu koš chlebů přesných i úlitby, které podle obyčeje k tomu patří.

18 Potom budiž před vchodem do stánku úmluvy nazarejskému odňata kštice jeho zasvěcení a (kněz) vezme jeho vlasy a vloží je na oheň, který je pod obětí pokojnou. 19 Když bude hlava nazarejského oholena, (kněz) vloží mu do rukou vařené plece (onoho) berana, jeden nekvašený chléb z koše a jeden přesný oplatek; 20 pak zase vezme věci ty od něho a pozdvihne je před tváří Hospodinovou; věci takto posvěcené budou náležeti knězi, podobně jako hrudí, které je přikázáno odděliti, a kýta. Pak smí nazarejský (již) píti víno.

21 To jsou oběti zákonem předepsané kromě těch, které může nad

němu obřadu *nebyla* podrobena; obřad sám tedy nezaviňoval onoho nesprávného názoru. — V Novém zákoně obřad pozbyl své platnosti, jak ostatní starozákonné *předpisy obřadné*. Ostatně podle talmudu zrušil rabín Jochanan ben Zakkaj za druhé polovice prvního století křesťanského uživání „proklaté vody" i *v Židovstvu*.

Hl. 6. V. 2. „Nazareát" odvozeno od hebr. „názír" = *odloučený* (oddělený, vzdálený) od běžného způsobu života a tak *zasvěcený* Bohu.

povinnost nazarejský podati; zaslíbilť Hospodinu (povinné) oběti své ve chvíli, když se zasvěcoval; podle toho, čemu se v mysli zaslíbil, ať učiní, aby zakončil své zasvěcení.

22 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 23 Rci Áronovi a synům jeho:
Takto budete dávati požehnání synům Israelovým:
24 Hospodin ti žehnej
a opatruj tě!
25 Hospodin tvář svou ti ukaž
a budiž ti milostiv!
26 Hospodin obrať svůj obličej k tobě
a uděl ti pokoje!
27 Tak ať vzývají jméno mé nad Israelity, a já jim budu žehnati.

Knížata israelská přinášejí k posvěcení stánku Hospodinu dary.
(7, 1.—89.)

HLAVA 7. — 1 Tehdy, když Mojžíš dokonal stánek a postavil jej, když jej i oltář se vším, co k nim příslušelo, pomazal a posvětil, 2 knížata israelská, rodoví to pohlaváři, kteří byli (v čele) kmenův a náčelníky sečtených, přinesli 3 dary před Hospodina: šest krytých vozů se dvanácti býky. Dvě a dvě knížata darovali po jednom voze, každý kníže po jednom býku. Přivedli je před stánek.

4 Hospodin řekl Mojžíšovi: 5 Přijmi (je) od nich, ať přispívají k obsluze stánku, a rozděl je Levitům podle řádu služeb jejich. 6 Mojžíš tedy přijal vozy a býky a dal je Levitům: 7 Dva vozy a čtyři býky dal Gersonovcům, podle toho, jak jich mohli upotřebiti; 8 ostatní čtyři vozy a osm býků dal Merarovcům, podle jejich povinností a služby, pod (moc) Itamara, syna Árona, kněze. 9 Kaatovcům nedal ani vozů ani býků, neboť konají službu v (samé) svatyni a nosí břemena na vlastních ramenech. 10 Tak tedy, když byl oltář pomazán, přinesli před něj knížata své dary k jeho posvěcení.

11 I řekl Hospodin Mojžíšovi: Ať každého dne přinese jeden vůdce dary k posvěcení oltáře.

12 Prvního dne přinesl svou obět Nahasson, syn Aminadabův z kmene Judova. 13 Byla to stříbrná mísa stíži sto třiceti lotů, stříbrná miska těžká sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k (suché) oběti, 14 pánvička z deseti lotů zlata, plná kadidla; 15 býk ze stáda, beran a roční beránek k celopalu; 16 kozel k oběti za hřích; 17 a k oběti pokojné dva býci, pět beranů, pět kozlů, pět ročních beránků. To jest obět Nahassona, syna Aminadabova.

18 Druhého dne přinesl Natanael, syn Suarův, vůdce z kmene Issacharova, 19 stříbrnou mísu vážící sto třicet lotů, stříbrnou misku mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k (suché) oběti; 20 zlatou pánvičku mající deset lotů, plnou kadidla; 21 býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; 22 kozla k oběti za hřích; 23 a k oběti pokojné dva býky, pět beranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Natanaela, syna Suarova.

24 Třetího dne kníže Zabulonovcův Eliab, syn Helonův, 25 přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotů, stříbrnou misku mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k

(suché) oběti; [26] zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou kadidla;
[27] býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; [28] kozla k oběti
za hřích; [29] a k oběti pokojné dva býky, pět beranů, pět kozlův a pět
ročních beránků. To jest obět Eliaba, syna Helonova.
[30] Čtvrtého dne kníže Rubenovcův Elisur, syn Sedeurův, [31] přinesl
stříbrnou mísu vážící sto třicet lotů, stříbrnou misku mající sedm-
desát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem
k (suché) oběti; [32] zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou kadidla;
[33] býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; [34] kozla k oběti
za hřích; [35] a k obětem pokojným dva býky, pět beranů, pět kozlův
a pět ročních beránků. To byla obět Elisura, syna Sedeurova.
[36] Pátého dne kníže Simeonovců Salamiel, syn Surisaddajův,
[37] přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku
mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky za-
dělané olejem k (suché) oběti; [38] zlatou pánvičku vážící deset lotů,
plnou kadidla; [39] býka ze stáda, berana a ročního beránka k cело-
palu; [40] kozla k oběti za hřích; [41] a k obětem pokojným dva býky,
pět beranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Salamiela,
syna Surisaddajova.
[42] Dne šestého kníže Gadovců Eliasaf, syn Duelův, [43] přinesl stří-
brnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku mající sedmdesát
lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k
(suché) oběti; [44] zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou kadidla;
[45] býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; [46] kozla k oběti
za hřích; [47] a k pokojným obětem dva býky, pět beranů, pět kozlův a
pět ročních beránků. To byla obět Eliasafa, syna Duelova.
[48] Sedmého dne kníže Efraimovců Elisama, syn Ammiudův, [49]
přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku mající
sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané
olejem k oběti (suché); [50] zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou ka-
didla; [51] býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; [52] kozla
k oběti za hřích; [53] a k obětem pokojným dva býky, pět beranů, pět
kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Elisamy, syna Ammiudova.
[54] Osmého dne kníže Manassovců Gamaliel, syn Fadassurův,
[55] přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku
mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky za-
dělané olejem k oběti (suché); [56] zlatou pánvičku vážící deset lotů,
plnou kadidla; [57] býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu;
[58] kozla k oběti za hřích; [59] a k obětem pokojným dva býky, pět be-
ranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Gamaliela, syna
Fadassurova.
[60] Devátého dne kníže Benjaminovcův Abidan, syn Gedeonův,
[61] přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku
mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky za-
dělané olejem k oběti (suché); [62] zlatou pánvičku vážící deset lotů,
plnou kadidla; [63] býka ze stáda, berana a ročního beránka k celo-
palu; [64] kozla k oběti za hřích; [65] a k obětem pokojným dva býky,
pět beranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Abidana,
syna Gedeonova.
[66] Desátého dne kníže Danovcův Ahiezer, syn Ammisaddajův,

67 přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k oběti (suché); 68 zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou kadidla; 69 býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; 70 kozla k oběti za hřích; 71 a k obětem pokojným dva býky, pět beranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Ahiezera, syna Ammisaddajova.

72 Jedenáctého dne kníže Aserovců Fegiel, syn Ochranův, 73 přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k oběti (suché); 74 zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou kadidla; 75 býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; 76 kozla k oběti za hřích; 77 a k obětem pokojným dva býky, pět beranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Fegiela, syna Ochranova.

78 Dvanáctého dne kníže Neftalovcův Ahira, syn Enanův, 79 přinesl stříbrnou mísu vážící sto třicet lotův, a stříbrnou misku mající sedmdesát lotů podle váhy svatyně, obě plné jemné mouky zadělané olejem k oběti (suché); 80 zlatou pánvičku vážící deset lotů, plnou kadidla; 81 býka ze stáda, berana a ročního beránka k celopalu; 82 kozla k oběti za hřích; 83 a k obětem pokojným dva býky, pět beranů, pět kozlův a pět ročních beránků. To byla obět Ahiry, syna Enanova.

84 Tyto věci byly od knížat israelských obětovány k posvěcení oltáře tehdy, když byl posvěcen: Dvanáct stříbrných mis, dvanáct stříbrných misek, dvanáct zlatých pánviček; 85 každá mísa měla sto třicet lotů stříbra a sedmdesát lotů každá miska, že tedy všecky stříbrné nádoby měly celkem dva tisíce čtyři sta lotů podle váhy svatyně; 86 dvanáct zlatých pánviček, plných kadidla, z nichž vážila každá deset lotů podle váhy svatyně, činí celkem sto dvacet lotů zlata. 87 K celopalům dvanáct býků ze stáda, dvanáct beranův a dvanáct ročních beránků; k tomu příslušné úlitby. K oběti za hřích dvanáct kozlů. 88 K obětem pokojným dvacet čtyři býci, šedesát beranů, šedesát kozlův a šedesát ročních beránků. Ty věci byly obětovány k posvěcení oltáře, když byl pomazán.

89 Když vcházel Mojžíš do stánku úmluvy, aby se (s Bohem) radil, slýchal hlas mluvícího k sobě se slitovnice, jež byla nad archou zákona, mezi dvěma cheruby; odtud tedy k němu mluvíval.

Zákon o svícnu. (8, 1.—4.)

HLAVA 8. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci Áronovi:

Svícen, na který budeš stavěti sedm lamp, nechať stojí na straně jižní. A přikaž, ať hledí lampy na sever ke stolu předkladných chlebů; v tu stranu, kam hledí svícen, ať padá jejich světlo.

3 Áron tak učinil; vstavil lampy na svícen, jak byl Hospodin Mojžíšovi přikázal.

4 Byl pak svícen uroben takto: Ze zlata vytepán byl dřík a vše, co z ramen po obou bocích vyrůstalo. Podle vzoru, jaký ukázal Hospodin Mojžíšovi, udělán byl svícen.

Hl. 8. V. 2. byl při pozdějším opisování Vulg. značně glossován (Vercellone). Hebr.: „*Když budeš lampy vstavovati, bude sedm lamp k přední části svícnu dávati* světlo."

Levité zasvěceni službě Boží. (8, 5.—26.)

5 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:
6 Vezmi Levity ze synův Israelových a očisti je 7 podle tohoto řádu:
Buďtež pokropeni očistnou vodou a nechť oholí všecky chlupy těla
svého; vyperou šat svůj a očistí se; 8 pak vezmou býka ze stáda, jakož
i jemnou mouku zadělanou olejem k jeho suché oběti; druhého býka
ze stáda vezmi k oběti za hřích. 9 Postav Levity před stánkem úmluvy
a svolej všecku obec Israelitů. 10 Když budou tak Levité před Hospodinem, ať vloží na ně synové Israelovi ruce. 11 Áron pak je podá
před Hospodinem v dar synův Israelských, by konali jeho službu.
12 Také Levité nechať vloží ruce na hlavy jmenovaných býků, z nichž
jeden bude podán Hospodinu v obět za hřích a druhý v celopal, aby
jim bylo zjednáno odpuštění. 13 Pak postav Levity před Árona a jeho
syny, obětuj je Hospodinu a tak mu je zasvěť; 14 a odděl je od ostatních Israelitův, aby byli moji. 15 Potom vejdou do stánku úmluvy, aby
mi sloužili.
Tak tedy je očistíš a podáš je v posvátnou obět Hospodinovi.
Jsouť mi dokonale odevzdáni od synův Israelových. 16 Za všecky prvorozence, kteří otvírají mateřské lůno v národě israelském, jsem je přijal. 17 Neboť moji jsou všichni prvorozenci Israelitů, z lidí i z dobytka; toho dne, kterého jsem usmrtil všecky prvorozence v Egyptě, zasvětil jsem si je. 18 Vzal jsem (si) tedy Levity místo všech prvorozenců
synův Israelových 19 a věnoval jsem je Áronovi a synům jeho v dar
z lidu, by mi sloužili místo Israelitů ve stánku úmluvy a modlili se
za ně, by nestihla lid rána, kdyby se osmělil přistoupiti ke svatyni.
20 Mojžíš, Áron a všecka obec israelská učinili s Levity, co byl
Hospodin Mojžíšovi přikázal. 21 (Levité) se očistili a vyprali svá roucha,
Áron pak je pozvedl před obličejem Hospodinovým a modlil se za ně,
aby jsouce očištěni mohli vejíti do stánku úmluvy 22 konati svoji službu
před Áronem a jeho syny. Jak byl Hospodin Mojžíšovi o Levitech nařídil, tak se stalo.
23 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi: 24 Tento je zákon o Levitech:
Od dvaceti pěti let a výše ať přicházejí, aby konali službu ve stánku
úmluvy. 25 Když dovrší padesátý rok věku, přestanou sloužiti; 26 nechť
pomáhají svým bratřím ve svatyni úmluvy, střežíce věcí jim svěřených,
úřadu samého však zastávati nebudou. Tak budeš nakládati s Levity
v příčině jejich služby.

Zákon o dodatečném slavení velikonoc. (9, 1.—14.)

HLAVA 9. — 1 Prvního měsíce druhého roku po vyjití z Egypta
mluvil Hospodin k Mojžíšovi na poušti Sinaj:

V. 11. Dle hebr. měl Áron s nimi vykonati obřad zvaný *„tenúfá"*, jaký konáván, podávány-li jiné oběti. Srv. Ex 29, 26. — Byl asi vykonán tak, že Áron vodil každého Levitu krok neb dva vpřed, do zadu, napravo a nalevo. Tím obřadem byli určeni k službě Boží (= *„by konali jeho službu"*).

V. 21. místo *„modlil se za ně . . ."* hebr.: *„zjednal jim usmíření, aby je očistil"*.

V. 25. Podle hebr. třeba rozeznávati *službu obtížnější*, která se podobá službě vojenské, a *službu lehčí*. Levita konal ony práce jen do svého padesátého roku, tyto však i ve starším věku.

2 Ať slaví Israelité fase v povinný čas, 3 čtrnáctého dne tohoto
měsíce k večeru podle všech příslušných předpisův a ustanovení.
4 Mojžíš tedy přikázal Israelitům, by slavili fase. 5 I učinili tak
v předepsaný čas, čtrnáctého dne měsíce k večeru, na hoře Sinaj. Po-
dle všeho, co byl Hospodin Mojžíšovi přikázal, synové Israelovi učinili.
6 Tu hle, někteří znečištění lidskými mrtvolami, kteří nemohli
toho dne slaviti fase, přistoupili k Mojžíšovi a Áronovi 7 pravíce jim:
„Znečistili jsme se lidskými mrtvolami; proč máme býti odstrčeni, že
nesmíme přinésti Hospodinu oběti mezi syny Israelovými v povinný
čas?" 8 Mojžíš jim odpověděl: Počkejte, až se poradím, co Hospodin
o vás poroučí.
9 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi: 10 Rci synům Israelovým:
Člověk z vašeho národa znečištěný lidskou mrtvolou, nebo ten,
který je daleko na cestě, nechať slaví fase Hospodinovi 11 druhý měsíc,
čtrnáctého dne toho měsíce k večeru; budou je jísti s nekvašenými
chleby a s polními saláty; 12 do rána z něho nic nenechají, kosti mu
nezlámou, všecek řád fase zachovají. 13 Ale člověk, který je čist nebo
není na cestě, a přece fase neslaví, budiž vyhlazen ze svého národa,
protože v předepsaný čas nepřinesl Hospodinu oběti; vina jeho bude
lpěti na něm. 14 Také cizinec a příchozí, budou-li u vás, ať slaví Hos-
podinu fase podle příslušných předpisův a ustanovení. Týž zákon bude
u vás pro cizince, jako pro domácího.

Přípravy k další cestě. (9, 15.—10, 10.)

15 Toho dne, kdy byl stánek úmluvy postaven, zahalil jej oblak;
od večera však až do rána měl nad stánkem podobu ohně. 16 Tak
bývalo ustavičně: za dne přikrýval jej oblak, který měl v noci podobu
ohně. 17 Když se oblak zahalující stánek vznesl, synové Israelovi dá-
vali se na pochod; a na místě, kde se oblak zastavil, kladli se táborem.
18 Na rozkaz Hospodinův vyrazili a na jeho rozkaz stavěli stany. Po
všecky dny, dokud stál obak nad stánkem, zůtali na témže místě;
19 a stalo-li se, že dlouhou dobu nad ním zůstal, chovali se k Hos-
podinu tak, jak se chovati měli, a nevydali se na pochod, 20 pokud byl
oblak nad stánkem. Na rozkaz Hospodinův stany stavěli a na rozkaz
jeho (je) skládali. 21 Stál-li oblak od večera do rána a hned na úsvitě
od stánku se vzdálil, vyrazili; ať se vzdálil ve dne nebo v noci, skládali
stany. 22 Vznášel-li se nad stánkem dva dny, měsíc neb delší dobu,
zůstali Israelité na témže místě a nehýbali se; hned však, jak se vzdálil,
hnuli se táborem. 23 Na slovo Hospodinovo rozbíjeli stany a na slovo
jeho vydávali se na pochod; chovali se k Hospodinu, jak se chovati měli,
jak byl rozkázal skrze Mojžíše.

HLAVA 10. — 1 I mluvil Hospodin k Mojžíšovi:
2 Udělej si dvě stříbrné tepané trubky, jimiž bys mohl svolati lid,
když by se mělo hnouti táborem. 3 Když dáš (těmi) trubkami zatrou-
biti, ať se shromáždí všecek národ k tobě, ke vchodu do stánku ú-
mluvy. 4 Dáš-li zatroubiti jednou (z nich), přijdou k tobě knížata,
náčelníci národa israelského. 5 Zazní-li však zvuk dlouhý a trhaný,
dají se na pochod ti, kteří jsou k východní straně. 6 Když se bude
týmž zvukem troubiti po druhé, vyrazí ti, kteří táboří na jihu; rovněž

tak učiní ostatní, když se bude troubiti k pochodu. 7 Na znamení, že se má lid shromáždit, bude zvuk trub jednoduchý a nebude zníti trhaně. 8 Synové Áronovi, kněží, budou na trouby (ty) troubiti; bude to věčně platný zákon ve vašich pokoleních.

9 Vytáhnete-li ze svého území do boje proti nepřátelům, kteří s vámi válčí, trubte hřmotně na (ty) trouby a (tak) připomenete sebe Hospodinu, Bohu svému, byste byli vysvobozeni z moci nepřátel svých.

10 Když budete slaviti hody, svátky a nové měsíce, trubte na (ty) trouby při svých celopalech a obětech pokojných, aby vás připomněly Bohu vašemu. Já jsem Hospodin, Bůh váš.

Od Sinaje do Kibrot-ha-Taava. (10, 11.—11, 34a.)

11 Roku druhého, měsíce druhého, dvacátého dne měsíce zvedl se oblak nad stánkem úmluvy, 12 i vyrazili synové Israelovi v četách svých z pouště Sinaj (a táhli), až se oblak zastavil na poušti Faran.

13 Podle rozkazu Hospodinova (daného) Mojžíšem hnuli stany nejprve 14 Judovci podle svých čet, jichžto knížetem byl Nahasson, syn Aminadabův. 15 Ve kmeni Issacharovců byl knížetem Natanael, syn Suarův. 16 Ve kmeni Zabulonově byl knížetem Eliab, syn Helonův.

17 Když byl stánek složen, vykročili Gersonovci a Merarovci nesouce jej.

18 Pak se vydali na cestu Rubenovci po pořádku ve svých četách; jejich knížetem byl Helisur, syn Sedeurův. 19 V kmeni Šimeonovců byl knížetem Salamiel, syn Surisaddajův. 20 V kmeni Gadovců byl knížetem Eliasaf, syn Duelův.

21 Pak vyšli Kaatovci nesouce (nářadí) svatyně; když s ním přišli na místo zastavení, byl již stánek postaven.

22 Potom dali se na pochod Efraimovci ve svých četách; v jejich zástupech byl knížetem Elisama, syn Amiudův. 23 Ve kmeni Manassovců byl knížetem Gamaliel, syn Fadassurův. 24 A ve kmeni Benjaminovců byl vůdcem Abidan, syn Gedeonův.

25 Poslední ze všeho branného lidu šli Danovci po svých četách; v jejich zástupech byl knížetem Ahiezer, syn Ammisaddajův. 26 Ve kmeni Aserovců byl knížetem Fegiel, syn Ochranův. 27 A ve kmeni Neftalovců byl knížetem Ahira, syn Enanův.

28 To je pořádek, ve kterém Israelité hýbali táborem a vydávali se ve svých četách na pochod.

29 I řekl Mojžíš Hobabovi, synu Raguela, Madianity, svému příbuznému: Dáváme se na pochod k místu, které nám Hospodin hodlá dáti: pojď s námi a budeme ti dobře činiti, neboť Hospodin slíbil mnoho dobrého Israelovi. 30 On mu odpověděl: Nepůjdu s tebou, nýbrž navrátím se do své země, v níž jsem se narodil. 31 Mojžíš pravil: Neopouštěj nás, neboť ty znáš, na kterých místech na poušti měli

Hl. 10. V.31. Podle hebr. Mojžíš nedí, že Hobab ví, kde budou Isaelité po každé tábořiti (to bylo u Boha, jenž Israele mrakem vedl), nýbrž praví, že Hobab, jsa dobrý znalec pouště, *„zná též místa, kde budou Israelité tábořiti,"* a proto ho prosí, by byl Israelitům *„očima"* (místo Vulg. *„vůdcem"*). *Vůdcem*, určujícím, kde se Israelité zastaví, *byl sám Bůh* ve mraku. Hobab měl jen poučovati Israelity, zdali a jací kmenové sídlí poblíž jejich tábořiště, a jak asi by bylo nejvýhodněji v rámci pořádku Bohem stanoveného postaviti tábory, kde jsou nablízku pastviska, prameny a pod.

bychom klásti se táborem; buď tedy naším vůdcem. 32 Půjdeš-li s námi,
dáme ti ze všeho dobrého, jež nám Hospodin dá.
33 Táhli tedy od hory Hospodinovy cestou tří dnů; Hospodinova
archa úmluvy šla před nimi, starajíc se po tři dny o místo, kde by se
mohli položiti táborem: 34 Byl tedy nad nimi oblak Hospodinův za dne,
když se vydávali na pochod.
35 Když se archa zvedala, říkal Mojžíš:

Povstaň, Hospodine,
ať rozptýlí se tvoji nepřátelé,
ať prchají, kdož tě nenávidí, před tebou!

36 Když pak se ukládala, říkával:

Usaď se zase, Hospodine,
mezi četnými zástupy Israelovými!

HLAVA 11. — 1 Lid počal reptati proti Hospodinu stýskaje si
na svízele. Když to Hospodin uslyšel, rozhněval se; oheň Hospodinův
vyšlehl proti nim a pohltil zadní část tábora. 2 Lid volal k Mojžíšovi,
Mojžíš modlil se k Hospodinu a oheň uhasl. 3 I nazváno bylo to místo
„Požářiště", protože vzplanul proti nim požár Hospodinův.
4 Sebranka lidu však, která s nimi stoupala, vzplanula choutkami,
seděla naříkajíc, a když se k ní přidali též (ostatní) Israelité, pravila: Kdo nám dá masa k jídlu? 5 Rozpomínáme se na ryby, které jsme
v Egyptě zdarma jídali; na mysl nám přicházejí okurky, melouny, por,
cibule a česnek. 6 Duše naše je vyprahlá, nic jiného nevidí oči naše
než mannu.
7 Byla pak manna jako seménko koriandrové, podoby bdelliové.
8 Lid obcházel, sbíral ji, mlel mlýnkem, třel v moždíři, vařil v hrnci
a pekl z ní koláče, které měly chut olejového pečiva. 9 Když padala
v noci na stany rosa, padala i manna.
10 Mojžíš tedy slyšel, kterak lid pláče po čeledích (svých), každý
ve vchodu do svého stanu.
Tu hněv Hospodinův velmi vzplanul. Ale i Mojžíšovi zdála se
věc nesnesitelnou; 11 i řekl Hospodinovi: Proč jsi ztrápil svého služebníka? Proč nenalézám milosti před tebou? A proč jsi vložil břímě
všeho tohoto lidu na mne? 12 Počal jsem snad já všecek tento lid,
nebo jsem jej porodil, že mi pravíš: „Nes je na prsou svých jako nosívá chůva děťátko, a dones je do země, kterou jsi přísežně slíbil jejich otcům"? 13 Odkud mám vzíti masa pro tak veliké množství?
S pláčem na mne dorážejí: „Dej nám masa, ať pojíme". 14 Nemohu
sám unésti všeho tohoto lidu, jeť na mne těžký. 15 Uznáš-li za dobré
jinak, prosím tě, usmrť mě, aby mi (dále) nebylo hleděti na takovou
bídu; tak naleznu milost v očích tvých.
16 Hospodin pravil Mojžíšovi: Shromáždi mi sedmdesát mužů ze
starších israelských, o kterých víš, že jsou (skutečně) starší a učitelé lidu, přiveď je ke vchodu do stánku úmluvy a rozkaž jim, aby

V. 33. *„Hora Hospodinova"* = „Hora Boží" (Ex 3, 1; 4, 27; 18, 5; 24, 13) = Sinaj.
Hl. 11. V. 3. *„Požářiště"* = hebr. Tab'érá. Jméno vlastní!
V. 34. *„Hroby choutek"* hebr. Qibróth hat-Ta'vá.

tam s tebou stáli; 17 já pak sestoupím, budu s tebou mluviti a vezmu z ducha tvého a dám jim, by nesli s tebou břímě lidu, abys nebyl obtížen ty sám.

18 Rci také lidu: Posvěťte se: zítra budete jísti maso. Slyšelť jsem vás říkati: „Kdo nám dá masa k jídlu? Dobře nám bylo v Egyptě." Dá vám tedy Hospodin masa, abyste jedli 19 ne jeden den, ani dva, nebo pět, nebo deset, ba ani dvacet, 20 nýbrž celý měsíc, až vám poleze nosem a zoškliví se, a to proto, že jste zavrhli Hospodina, který jest uprostřed vás, a že jste před ním plakali říkajíce: „Proč jsme z Egypta vyšli?"

21 Mojžíš pravil: Šest set tisíc pěších má tento lid a ty pravíš: „Budu jim dávati jísti masa po celý měsíc." 22 Bude snad možno zbíti tolik ovec a býků, že by jim stačilo k jídlu? Či lze shromážditi všecky ryby mořské, aby je nasytily?

23 Hospodin mu odpověděl: Není ruka Hospodinova dosti mocna? Již nyní uzříš, zdali má řeč stane se skutkem.

24 Přišel tedy Mojžíš a vypravoval lidu slova Hospodinova, shromáždil sedmdesát mužů ze starších israelských a kázal jim postaviti se okolo stánku. 25 Hospodin pak v oblaku sestoupil, mluvil k němu, vzal z ducha, který byl v Mojžíšovi, a dal (těm) sedmdesáti mužům. Když duch (ten) na nich spočinul, byli zachváceni duchem proroctví, jenž nerušeně (v nich) působil.

26 Dva muži, z nichž jeden slul Eldad a druhý Medad, byli zůstali ve stanech; také na ně duch (ten) se snesl, ač nevyšli ke stánku; patřiliť k oněm sepsaným. 27 Když se tedy ukázalo, že jsou — ač ve stanech — uchváceni duchem proroctví, běžel (kterýsi) chlapec a oznámil to Mojžíšovi řka: Eldad a Medad jeví prorockého ducha ve stanech. 28 Josue, syn Nunův, služebník Mojžíšův, vyvolený z mnohých, ihned pravil: Pane můj, Mojžíši, zabraň jim to! 29 On však řekl: Proč na mne žárlíš? Kéž by byl všechen lid duchem prorockým zachvácen a kéž by jim dal Hospodin svého ducha!

30 I vrátil se Mojžíš a starší israelští do stanů.

31 Vyšel pak od Hospodina vítr, uchvátil za mořem křepelky, přinesl je a spustil na tábor a na celé jeho okolí ve vzdálenosti cesty jednoho dne; lítaly ve vzduchu dva lokte vysoko nad zemí. 32 Byl tedy všecek lid celý ten den a celou noc i druhý den na nohou, chytal křepelky a sušil je kolem tábora; kdo málo nachytal, měl jich deset korů.

33 Ještě bylo maso v jejich zubech, ještě nebyl pokrm ten stráven, když tu — hle — vzplanul hněv Hospodinův na lid a stihl jej velmi velikou ranou.

34 Místo to názváno bylo „Hroby choutek", nebo tam pohřbili z lidu ty, kteří se dali unésti choutkami.

Z Kibrot-Hataava do Haserotu. (11, 34b.—12, 15.)

Vyšedše z „Hrobů choutek" přišli do Haserotu a tam zůstali.

HLAVA 12. — 1 I mluvila Maria a Áron proti Mojžíšovi pro jeho

„ Hl. 12. V. 1. Jako Gn 2, 13. překládá Vulg. hebr. „Kúš" slovem „*Etiopie*", tak zde hebr. „*Kušanka*" důsledně „*Etiopka*".

manželku, která byla Etiopka. 2 Pravili: Mluvil Hospodin toliko skrze Mojžíše? Zda nemluvil podobně i k nám?

Když to Hospodin uslyšel — 3 Mojžíš byl totiž muž velmi tichý, tišší nežli všichni lidé na světě — 4 ihned pravil jemu, Áronovi a Marii: Vyjděte — vy tři — ke stánku úmluvy. Když vyšli, 5 sestoupil Hospodin v oblakovém sloupu, postavil se ve vchodu do stánku a zavolal Árona a Marii. Když přišli, 6 řekl jim: Slyšte mé řeči: Je-li někdo mezi vámi Hospodinovým prorokem, ukazuji se mu u vidění nebo mluvím k němu ve snách. 7 Takový však (prorok) není můj služebník Mojžíš, jenž je ve všem domě mém nejvěrnější; 8 k němu totiž mluvím ústy k ústům a zjevně, ne v hádankách a (ne) v obrazech vidí Hospodina. Proč tedy jste se odvážili mluviti proti služebníku mému Mojžíšovi?

9 A rozhněvav se na ně odešel; 10 také oblak, který byl nad stánkem, zmizel. Maria pak zbělela malomocenstvím jako sníh. Když Áron na ni pohleděl a viděl, že jest malomocenstvím osypána, 11 pravil Mojžíšovi: Prosím, pane můj, neuvaluj na nás tohoto hříchu, jehož jsme se z nerozumu dopustili. 12 Ať není tato jako mrtvola nedochůdčete, jež bývá zahazováno (hned) z mateřského lůna; hle, již polovice jejího masa jest malomocenstvím nakažena.

13 Mojžíš volal k Hospodinu: Bože, prosím, uzdrav ji.

14 Hospodin mu odpověděl: Kdyby byl její otec naplil jí do obličeje, zdaž by nemusila aspoň sedm dní rdíti se studem? Ať zůstane sedm dní odloučena za táborem a pak budiž zase povolána zpět!

15 Byla tedy Maria sedm dní z tábora vyloučena a lid nehnul se s toho místa, dokud nebyla Maria zase povolána.

Z Haserotu na poušť Faran (13, 1.—15, 41.)

HLAVA 13. — 1 Vyšed z Haserotu lid tábořil na poušti Faran.

2 Tam pravil Hospodin Mojžíšovi: 3 Pošli muže, aby ohledali zemi Kanaan, kterou chystám se dáti synům Israelovým, po jednom z předních každého kmene. 4 Mojžíš učinil, co byl Hospodin rozkázal, a vyslal z pouště Faran knížata.

Jejich jména jsou tato:

5 Z kmene Rubenova Sammua, syn Zechurův.
6 Z kmene Simeonova Safat, syn Huriův.
7 Z kmene Judova Kaleb, syn Jefonův.
8 Z kmene Issacharova Igal, syn Josefův.
9 Z kmene Efraimova Osee, syn Nunův.
10 Z kmene Benjaminova Falti, syn Rafuův.
11 Z kmene Zabulonova Geddiel, syn Sodiův.
12 Z kmene Josefova, (totiž) z kmene Manassova, Gaddi, syn Susiův.
13 Z kmene Danova Ammiel, syn Gemalliův.
14 Z kmene Aserova Stur, syn Michaelův.
15 Z kmene Neftaliova Nahabi, syn Vapsiův.
16 Z kmene Gadova Guel, syn Machiův.

17 To jsou jména mužů, které Mojžíš poslal, aby ohledali zemi.
Osee, syna Nunova, přezval: „Josue".
18 Poslal je tedy Mojžíš, aby vyšetřili zemi Kanaan, řka jim: Stoupejte jižní stranou. Až se dostanete do hor, 19 ohledejte zemi, jaká jest, i lid, který v ní sídlí, je-li silný či slabý, je-li ho mnoho či málo;
20 je-li země dobrá či špatná, jaká jsou města, zda hrazená či (osady) beze zdí; 21 je-li půda tučná či neplodná, je-li lesnatá či beze stromů. Buďte statečné mysli a přineste nám z plodin země té.
Bylo to v dobu, kdy lze již jísti rané hrozny.
22 Šli tedy a vyšetřili zemi od pouště Sin až do Rohob, (jež jest) na cestě do Ematu. 23 Stoupali jihem a přišli do Hebronu, kdež byl Achiman, Sisaj a Tolmaj, synové Enakovi. Hebron totiž byl o sedm let vystavěn dříve než egyptské město Tanis. 24 Když přišli až k „Hroznovému potoku", uřezali ratolest s hroznem a dva muži nesli ji na tyči. Nesli také něco granátových jablek a fíkův onoho místa. 25 Bylo nazváno Neheleskol, to jest „Hroznový potok", protože synové Israelovi odtud nesli hrozen.
26 Po čtyřiceti dnech, schodivše všecku krajinu, vyzvědači té země se vrátili, 27 a přišli k Mojžíšovi, k Áronovi a k veškeré obci synův, Israelových na poušť Faran, to jest do Kadesu. Vypravujíce ukazovali jim a všemu množství plody té země. 28 Vypravovali: Přišli jsme do země, do které jsi nás poslal. Vpravdě teče mlékem a medem, jak viděti z těchto plodův. 29 Má však obyvatele velmi silné a města převeliká a hrazená. Plémě Enakovo jsme tam viděli. 30 Amalečané sídlí na straně jižní, Heťané, Jebušané a Amorrhejští na horách a Kanaanští při moři a okolo řeky Jordánu.
31 Mezitím Kaleb krotil reptání lidu, které proti Mojžíšovi vznikalo, a pravil: Pojďme a zaberme zemi (tu), neboť můžeme se jí zmocniti. 32 Ale jiní, kteří byli s ním, říkali: Nikoliv, nemůžeme táhnouti na tento lid, protože je silnější než my. 33 A pomlouvali u synův Israelových zemi, kterou byli prohledali, řkouce: Země, kterou jsme propátrali, zžírá své obyvatele; lid, který jsme viděli, je vysoké postavy.
34 Viděli jsme tam jakés obludy z plemene Enakova, z rodu obřího; proti nim zdáli jsme se jako kobylky.
HLAVA 14. — 1 Té noci všecek lid dal se tedy do hlasitého pláče
2 a všichni Israelité reptali proti Mojžíšovi a Áronovi, říkajíce: 3 Kéž bychom byli zemřeli v Egyptě, nebo zhynuli na této veliké poušti!

Hl. 13. V. 17. *Osee* = hebr. *Hóšéa'* bylo asi původně již jméno theoforické (bohojmenné), srv. svrchu v. 9. = Složka jména Božího já(hu), jsouc na konci, asi časem se otřela a odpadla, by se jméno zkrátilo, takže z něho zbylo jen Hóšéa'. — Mojžíš mění nyní jméno tak, že složka Jeho (Jahve srv. Ex 3, 14.) stojí v čele: Jehóšúa = Jahve jest spása (šúa = vása') = Jahve jest spasitel. Jehóšúa' bylo později zkráceno v *Jéšúa'*, což přepsali LXX *Jésús*. Josue jest jen jiný přepis jména Jehóšúa'. — Změna Hóšéa v Jehóšúa' jest jen nepatrná, podobně jako změna Abram v Abraham (Gn 17, 5.), Saraj v Sara (Gn 17, 15.), Jaho v Jahve (Ex 3, 14.). V ten okamžik, kdy má Osee začíti svůj úřad — uvésti Israelity do Palestiny, k němuž je tato vyzvědačská práce jakousi přípravou, vhodně změněno jeho jméno. Jen jemu Mojžíš jméno změnil, poněvadž Josue měl býti vůdcem ostatních vyzvědačův a státi v čele při dobývání Palestiny. Nové jméno mělo dodávati důvěry vyzvědačům a lidu, že Hospodin bude jim pomáhati. Bylo-li nové jméno synu Nunovu dáno teprv nyní, pak spisovatel Pt dosud jména toho užívá předběžně (prolepticky): Ex 17, 9. 10. 13. 14; 24, 13; 32, 17; 33, 11.

Kéž by nás byl nezavedl Hospodin do té země, bychom nepadli mečem
a ženy a děti naše by nebyly odvedeny do zajetí! Zdaž není lépe vrátit
se do Egypta? 4 A říkali druh druhu: Ustanovme si vůdce a vraťme se
do Egypta!
5 Uslyševše to Mojžíš a Áron padli přede vší obcí israelskou na
tvář až k zemi.
6 Josue však, syn Nunův, a Kaleb, syn Jefonův, kteří se byli
zúčastnili prohlídky země, roztrhli svá roucha 7 a pravili veškeré obci
synův Israelových: Země, kterou jsme obešli, jest velmi dobrá. 8 Bude-
li (nám) Hospodin milostiv, uvede nás do ní a dá (nám) zemi, která
teče mlékem a medem. 9 Nepozdvihujte se proti Hospodinu! A nebojte
se lidu té země, neboť jako chléb, tak je můžeme sníst; všecka pomoc
je opustila, s námi je Hospodin; nebojte se!
10 Když všecko množství křičelo a chtělo je uházeti kamením,
ukázala se všem synům Israelovým nad stánkem úmluvy velebnost
Hospodinova. 11 A Hospodin pravil Mojžíšovi: Jak dlouho ještě bude
mě tento lid tupiti? Jak dlouho budou mi odpírati víru přes všecka
znamení, která jsem před nimi učinil? 12 Stihnu je tedy morem a za-
hladím; tebe pak učiním knížetem nad národem větším a silnějším, než
je tento.
13 Mojžíš pravil Hospodinu: Jak se dovědí Egypťané, z jejichžto
středu jsi tento lid vyvedl, 14 a obyvatelé této země — oni slyšeli, že
ty, Hospodine, jsi mezi tímto lidem, že dovoluješ na sebe hleděti tváří
v tvář, že tvůj oblak je zakrývá a že jdeš před nimi v sloupě obla-
kovém ve dne a v sloupě ohnivém v noci — 15 (jak se tedy dovědí),
že jsi usmrtil tak veliké množství jako jediného člověka, řeknou:
16 „Nemohl uvésti lidu do země, kterou byl (mu) přísežně slíbil; proto
je pobil na poušti." 17 Ukaž se tedy velikost moci Hospodinovy, jak
jsi přisahal, řka: 18 „Hospodin je shovívavý, velice milostivý, odpouští
hříchy a nepravosti, nikoho však nenechávaje bez trestu, navštěvuje
hříchy otců na synech do třetího i čtvrtého kolena." 19 Odpusť, prosím,
hřích tohoto lidu podle velikosti milosrdenství svého, jako jsi odpouštěl
od vyjití z Egypta až sem.
20 Hospodin odpověděl: Odpouštím na tvou prosbu. 21 (Avšak)
jako že jsem živ, (a jako že je) všecka země naplněna velebností Hos-
podinovou: 22 Nikdo z těch, kteří viděli mou velebnost a znamení, kte-
rá jsem učinil v Egyptě a na poušti, a (přece) mě pokoušeli již deset-
krát, nedbajíce hlasu mého, 23 neuzří té země, kterou jsem přísežně
slíbil otcům jejich; nikdo z těch, kteří mě tupili, jí nespatří. 24 Avšak
služebníka svého Kaleba, který jsa naplněn jiným duchem mne po-
slouchal, uvedu do země, kterou schodil, a bude majetkem jeho po-
tomstva. 25 Poněvadž Amalečané a Kanaanští sídlí v údolích, hněte
zítra táborem a vraťte se zase na poušť cestou k Rudému moři.
26 K Mojžíšovi pak a Aronovi mluvil Hospodin řka:
27 Jak dlouho tento zlý lid proti mně reptá! Slyšel jsem stížnosti
synův Israelových. 28 Rci jim tedy: Jako že jsem živ — dí Hospodin —
podle vašich řečí, které jsem slyšel, vám učiním. 29 Na této poušti budou
ležeti vaše mrtvoly. Všichni, kteří jste sečteni od dvaceti let a výše,

Hl. 14. V. 22. *„Desetkrát"* = mnohokrát. Srv. Gn 31, 7; Lv 26, 26; Job 19, 3; Kaz 7, 20.

kteří jste proti mně reptali, 30 nevejdete do země, nad kterou jsem
zvedl svou ruku, že vás v ní usadím — kromě Kaleba, syna Jefonova,
a Josua, syna Nunova. 31 Avšak dítky vaše, o kterých jste řekli, že
se stanou kořistí nepřátel, tam uvedu, aby viděly zemi, která se vám
nelíbila. 32 Vaše mrtvoly budou ležeti na poušti. 33 Vaši synové budou
se na poušti potulovati a pykati za vaši nevěrnost čtyřicet let — dokud
nebudou mrtvoly všech otců na poušti ležeti — 34 podle počtu čtyřiceti dnů, v nichžto jste zemi vyšetřili; rok za den bude počítán. Čtyřicet let budete pykati za nepravosti své a zakoušeti trestu mého. 35 Neboť, jak jsem pravil, tak učiním všemu tomuto zlému lidu, který se
proti mně spikl; na této poušti zahyne, zemře.

36 Všichni tedy muži, které byl Mojžíš poslal vyšetřiti zemi, a kteří vrátivše se, popudili všecek lid k reptání proti němu, pomlouvajíce
zemi, že je zlá, 37 zemřeli, byvše stiženi ranou před Hospodinem;
38 Josue však, syn Nunův, a Kaleb, syn Jefonův, ze všech, kteří byli vyšli
prozkoumat zemi, zůstali živi.

39 Když pak Mojžíš všecka tato slova všem Israelitům oznamoval,
lid se velmi rmoutil.

40 A hle, časně ráno vstali a táhli vzhůru do hor řkouce: Hodláme
odebrati se na místo, o němž Hospodin mluvil; zhřešilť jsme. 41 Mojžíš
jim pravil: Proč přestupujete slovo Hospodinovo, když se vám to (přece) nezdaří? 42 Nepostupujte — neníť Hospodin s vámi — abyste nepadali před svými nepřáteli. 43 Amalečané a Kanaanští jsou před vámi,
jejich mečem padnete, protože jste nechtěli poslechnouti Hospodina;
Hospodin s vámi nebude. 44 Ale oni byli zaslepeni a táhli dále do hor.
Hospodinova archa úmluvy však a Mojžíš nevyšli z tábora. 45 I sestoupili Amalečané a Kanaanští, kteří na (těch) horách sídlili, bili je, porazili a pronásledovali až do Hormy.

HLAVA 15. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Rci synům Israelovým:

Až vejdete do země, v nížto se usadíte a kterou vám dám, 3 když
budete podávati Hospodinu obět v celopal, obět pokojnou, ze slibu,
z dobré vůle, nebo o vašich svátcích, abyste Hospodinu připravili libou
vůni, ať z hovězího dobytka nebo z bravu: 4 každý, kdo bude podávati
obět (krvavou), přinese v obět též desetinu efy jemné mouky zadělané
olejem, jehož bude čtvrtina hinu, 5 a touž míru vína přidá v úlitbu ke
každému beránku (podanému) v celopal nebo v obět pokojnou.

6 K beranu buďte (přidány) v obět dvě desetiny jemné mouky,
která buď zadělána třetinou hinu oleje; 7 a třetina téže míry vína
v úlitbu budiž obětována k vůni Hospodinu příjemné.

8 Když podáš býčka v celopal, v obět ze slibu neb v obět pokojnou, 9 přidáš ke každému býčku tři desetiny jemné mouky, zadělané
polovicí hinu oleje; 10 touž míru vína (přidáš) v úlitbu k vůni Hospodinovi velmi příjemné.

11 Tak učiníš 12 při každém býčku, beranu, beránku i kozlu.

V. 30. *„Zvedl svou ruku"* k přísaze = přisahal.

V. 45. *„Horma"* (srv. Dt 1, 44.) nazváno tu předběžně (prolepticky) místo tak nazvané teprve později, (21, 3.), které slulo původně *Sefaat* (Sdc 1, 17.). Bylo v území, kterého se dostalo později kmeni Simeonovu. (Jos 12, 14; 15, 30; 19, 4.) Podle Palmera stávalo na místě dnešní zříceniny *es-Sbejta* 40 km sv. od'Ain Kdeis.

13 Tím řádem, jak domácí, tak cizinec 14 budou obětovati. 15 Týž
zákon i právo bude vám i cizinci ve (vaší) zemi.
16 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 17 Rci synům Israelovým:
18 Až přijdete do země, kterou vám dám, 19 a budete požívati
chlebů té země, oddělíte od svých pokrmů 20 prvotiny Hospodinovi.
Jako oddělujete prvotiny z humna, 21 tak odevzdávati budete i prvotiny
pokrmů Hospodinovi.
22 Přestoupíte-li nedopatřením něco z toho, co přikázal Hospodin
Mojžíšovi, 23 a co přikázal skrze něho vám, ode dne, kterého začal
přikázání dávati i po všecku další dobu — 24 opomine-li tedy lid něco
takového učiniti: nechať přinese býčka ze skotu v celopal k vůni Hospodinovi
velmi příjemné, k tomu v obět suchou i úlitbu, jak obřadné
předpisy žádají, a kozla v obět za hřích; 25 kněz bude se za všecku obec
synův Israelových modliti a bude jim odpuštěno, neboť nezhřešili dobrovolně
a přinesli zápalnou obět za sebe a za hřích z nedopatření.
26 Bude tedy odpuštěno veškeré obci synův Israelových i cizincům,
kteří jsou u nich hostmi, nebo provinění veškeré obce stalo se nedopatřením.
27 Zhřeší-li nedopatřením jednotlivec, přinese roční kozu v obět
za hřích; 28 kněz bude se za něho modliti, že nevěda zhřešil před Hospodinem,
a vyprosí mu odpuštění. Tak bude mu odpuštěno. 29 Jak
pro domácí, tak pro cizince bude týž zákon, pro všecky, kteří zhřeší
bezděky.
30 Ale člověk, který se dopustil něčeho ze zpupnosti, ať je to domácí
nebo cizinec, — protože se Hospodinu zprotivil — budiž vyhlazen
ze svého lidu. 31 Neboť pohrdl slovem Božím a příkaz jeho porušil;
proto bude vyhlazen a jeho nepravost na něm lpí.
32 Když byli Israelité na poušti, nalezli člověka, an sbíral dříví
v sobotu. 33 I přivedli ho k Mojžíšovi, Áronovi a ke vší obci. 34 Ti
jej uvěznili, nevědouce, co s ním učiniti. 35 I řekl Hospodin Mojžíšovi:
Smrtí ať zemře člověk ten, všechen lid ať jej ukamenuje venku za táborem!
36 Vyvedli jej tedy ven, uházeli ho kamením a on umřel, jak
byl Hospodin přikázal.
37 Hospodin pravil též Mojžíšovi: 38 Rci synům Israelovým, aby
si dělali na cípech plášťů třapce a na ně nechať upevní prýmky z modrého
purpuru. 39 Když na ně pohlédnou, ať si vzpomenou všech příkazů
Hospodinových, by nehonili se za svým srdcem a za svýma očima,
zpronevěřujíce se všelijakými způsoby, 40 nýbrž aby raději majíce
na mysli příkazy Hospodinovy, plnili je a byli svati Bohu svému.
41 Já jsem Hospodin, Bůh váš, který jsem vás vyvedl z Egypta, bych
byl Bohem vaším.

Hl. 15. V. 38. *Semité* měli v obyčeji připevňovati malé třapečky na cípy nákyčelnic. Snad byl podobný obyčej (nezávazný) též u Israelitů *před Mojžíšem*, Mojžíš jej pak uzákonil *a dodal mu rázu náboženského*. O tomto obyčeji zmiňuje se též Dt 22, 12. — Že byl zachováván za dob Kristových, patrno z Mt 9, 20; 14, 36. Mk 6, 56; zvláště však Mt 23, 5. Dnešní Židé nosí buď *pod* šatem tak zvaný *malý tallis* (tallith), t. j. jakýsi škapulíř, šátek, kterým prostrčí hlavu a na jehožto čtyřech rozích jsou upevněny předepsané třásně, nebo nosí na obyčejném rouchu *veliký tallis*, t. j. bělavý široký nákrční šál, který jim splývá s ramen na prsa, a na jehožto čtyřech cípech jsou rovněž upevněny zákonem nařízené třapce. Při modlitbě mívají jej i na hlavě a třapce líbají.

Z poušti Faran do Kadesu. (16, 1.—19, 22.)

HLAVA 16. — [1] Tu hle, Kore, syn Isaara, syna Kaata, syna Leviho, Datan a Abiron, synové Eliabovi, Hon, syn Feletův z kmene Rubenova, [2] a dvě stě padesát jiných Israelitů, předákův obce, kteří bývali do shromáždění zejména povoláváni, povstalo proti Mojžíšovi. [3] Srotivše se tedy proti Mojžíšovi a Áronovi, pravili: „Již toho mějte dosti! Jsouť všichni příslušníci obce svati a uprostřed všech jest Hospodin. Proč se povyšujete nad lid Hospodinův?"

[4] Když to uslyšel Mojžíš, padl na tvář až k zemi [5] a (potom) pravil Koreovi a celé (jeho) tlupě: „Ráno Hospodin oznámí, kteří jsou jeho; svatým dovolí přiblížiti se k sobě, a které vyvolil, budou směti k němu přistoupiti. [6] Učiňte tedy toto: Vezmi každý svou kadidelnici, ty, Kore, i celá tvoje tlupa: [7] zítra naberte ohně a položte naň kadidla před Hospodinem; koho si vyvolí, ten bude svatý. Příliš se vyvyšujete, synové Leviovi!"

[8] A dále pravil Koreovi: „Slyšte, synové Leviovi! [9] Je vám to málo, že oddělil vás Bůh Israelův ode všeho lidu a přibral k sobě, byste mu sloužili při stánkové bohoslužbě, byste stáli před shromážděným lidem a jemu sloužili? [10] Dovolil tobě a všem tvým bratřím Levitům k sobě se blížiti proto, byste si osobovali také kněžskou důstojnost [11] a celá tlupa tvá aby se bouřila proti Hospodinovi? Nebo kdo jest Áron, že proti němu reptáte?"

[12] Mojžíš poslal také pro Datana a Abirona, syny Eliabovy, oni však odpověděli: „Nepřijdeme. [13] Je ti to málo, že jsi nás vyvedl ze země, která tekla mlékem a medem, abys (nás) na poušti nechal pomříti, že chceš i panovati nad námi? [14] Skutečně, tys nás uvedl do země, v níž tekou potoky mléka a medu, a dal jsi nám ve vlastnictví pole a vinice! Chceš nám i oči vyloupati? Nepřijdeme."

[15] Mojžíš se velmi rozhněval a řekl Hospodinu: Neshlédni na jejich oběti; ty víš, že jsem nikdy ani oslíka od nich nevzal a že jsem nikomu z nich nic zlého neučinil.

[16] Koreovi pak pravil: „Ty a všecka tvoje tlupa postavte se zítra před Hospodina zvláště a Áron (se postaví) také zvláště. [17] Vezměte každý svou kadidelnici a vložte do ní kadidla; přineste tak Hospodinu dvě stě padesát kadidelnic; také Áron bude držeti svou kadidelnici."

[18] Když tak učinili a [19] když shromáždili všecku obec u vchodu do stánku proti Mojžíšovi a Áronovi, kteří (tam) stáli, ukázala se všem velebnost Hospodinova. [20] Hospodin mluvě k Mojžíšovi a k Áronovi pravil: [21] Odstupte od tohoto lidu, ať jej náhle zahladím!

[22] Oni padli na tvář až k zemi a pravili: Přemocný, Bože duší všech těl, když jeden hřeší, zdali hněv tvůj zachvátí všecky?

[23] Hospodin řekl Mojžíšovi: [24] Rozkaž všemu národu, ať se oddělí od stanovišť Koreových, Datanových a Abironových.

[25] Mojžíš tedy vstal a šel k Datanovi a Abironovi; starší israelští šli za ním. [26] I řekl zástupu: Vzdalte se od stanů (těchto) bezbožníkův a nedotýkejte se ničeho, co jest jejich, byste nebyli pro jejich hříchy spolu s nimi zachváceni. [27] Odstoupili tedy od jejich stanů kolkolem.

Datan a Abiron vyšedše, stáli ve vchodech do svých stanů se ženami a s dětmi v plném počtu.
28 Mojžíš pravil: Po tom poznáte, že mě Hospodin poslal, bych činil všecko, co vidíte, a že jsem nic nečinil z vlastní vůle. 29 Zemrou-li, jako jiní lidé mrou, i tito, a stihne-li je rána, jakou obyčejně i jiní lidé bývají stíháni, neposlal mne Hospodin; 30 učiní-li však Hospodin věc neobyčejnou, že země otevře ústa svá a pohltí je se vším, co jim patří, a sestoupí-li za živa do pekel, poznáte, že se rouhali Hospodinu.
31 A věru hned, jak přestal mluviti, rozstoupila se jim pod nohama 32 země, otevřela ústa svá a pohltila je i s jejich stany a se vším majetkem. 33 Tak sestoupili za živa do pekel, byli přikryti zemí a zmizeli z národa. 34 Všecek Israel, který stál kolem, utíkal, slyše křik hynoucích, řka: Aby snad i nás nepohltila země!
35 Vyšel však i oheň od Hospodina a usmrtil dvě stě a padesát mužů, kteří přinášeli kadidlo.
36 Hospodin poté mluvil k Mojžíšovi: 37 Přikaž Eleazarovi, synu Áronovu, knězi, by sebral kadidelnice, které leží v ohni, a oheň ať rozmetá na všecky strany; 38 jsouť za život hříšníků posvěceny. Ať je roztáhne na plechy a pobije jimi oltář — byloť v nich podáno Hospodinu kadidlo a jsou posvěceny — aby v nich Israelité viděli významnou památku.
39 Vzal tedy kněz Eleazar měděné kadidelnice, ve kterých přinesli (kadidlo) ti, kteří byli ohněm pohlceni, rozkoval je na plechy a pobil (jimi) oltář, 40 aby byli budoucně Israelité jimi napomínáni, že nikdo nepovolaný, nejsa z krve Áronovy, nesmí přistoupiti podat Hospodinu kadidla, by nezakusil, čeho zakusil Kore a všecka jeho tlupa — (zcela) podle rozkazu daného Hospodinem Mojžíšovi.
41 Druhého dne však reptala všecka obec synův Israelových proti Mojžíšovi a Áronovi pravíc: Vy jste usmrtili lid Hospodinův! 42 Když vznikala bouře, a rozbroj se vzmáhal, 43 Mojžíš a Áron utekli ke stánku úmluvy. Když do něho vstoupili, přikryl jej oblak a ukázala se velebnost Hospodinova. 44 A Hospodin řekl Mojžíšovi: 45 Vyjděte ze středu toho lidu, také je hned zahladím. Oni leželi na tváři 46 a Mojžíš pravil Áronovi: Vezmi kadidelnici, naber s oltáře ohně, polož naň kadidla a běž rychle k lidu, bys modlil se zaň, nebo hněv Hospodinův již propukl a trest zuří. 47 Áron tak učinil, běžel mezi lid, jejž oheň již hubil, zapálil kadidlo, 48 stoje mezi mrtvými i živými, modlil se za lid a rána přestala.
49 Těch, kteří byli usmrceni, bylo čtrnáct tisíc sedm set, kromě těch, kteří zahynuli ve vzpouře Koreově.
50 Když byla pohroma zastavena, Áron vrátil se k Mojžíšovi ke vchodu do stánku úmluvy.

HLAVA 17. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Mluv k synům Israelovým a vezmi od nich hole, po jedné z každého kmene, od kaž-

Hl. 16. V. 30. *„Pekla"* zde *„sídlo mrtvých"* vůbec = hebr. *šeʼól.* — *„Za živa"* = náhle; jsouce *plni života* zemrou. — Zdůrazněn tu největší trest pozemský: *smrt*, a to *náhlá.*

V. 48. Místo *„modlil se"* hebr. zase *„zjednal smíření"*. Z blahodárných účinků tohoto zakročení Áronova mohli Israelité rovněž poznati, že jest oprávněným velekněžem. Podle Zjev 1, 13. nn.; 8, 3; 1. Jan 2, 1. n. lze viděti v Áronovi smírci předobraz věčného Smírce, velekněze N. z.

dého knížete kmene, tedy dvanáct holí, a napiš jméno každého na jeho hůl. 3 Jméno Áronovo budiž na holi kmene Levi. Každá hůl bude zastupovati (všecky) čeledi (jednoho kmene). 4 Polož je do stánku úmluvy před zákon, tam, kde s tebou mluvívám. 5 Koho z nich vyvolím, toho hůl vypučí; tak vzdálím od sebe reptání synův Israelových, která proti vám pronášejí.

6 Mojžíš (to) oznámil Israelitům. Každý kníže dal mu hůl, po jedné za každý kmen, že bylo dvanáct holí, kromě hole Áronovy. 7 Mojžíš je položil před Hospodina ve stánku zjevení. 8 Když druhého dne zase přišel, shledal, že hůl Áronova z kmene Levi vypučela; z nalitých poupat vyrazily květy, z nichžto [když se lupeny rozšířily] utvořily se mandle. 9 Potom Mojžíš vynesl všecky hole od Hospodina ke všem Israelitům; ti si je prohlédli a každý zase vzal svou hůl.

10 I řekl Hospodin Mojžíšovi: Zanes zase hůl Áronovu do stánku zjevení, ať je tam chována na výstražné znamení pro buřičské Israelity, by (tak) umlkla jejich reptání přede mnou a nebyli (zase) usmrcováni.

11 Mojžíš učinil podle rozkazu Hospodinova.

12 Israelité však pravili Mojžíšovi: Hle, veta je po nás, všichni jsme syny smrti. 13 Kdokoli se odváží přiblížiti se ke stánku Hospodinovu, umírá. Zda všichni do jednoho máme býti vyhlazeni?

HLAVA 18. — 1 Hospodin řekl Áronovi:

Ty, tvoji synové a s tebou i kmen tvůj budete zodpovídati se za provinění proti svatyni.

Ty (totiž) a s tebou tvoji synové budete odpovědni za hříchy proti vašemu kněžství; 2 přiber si však i bratry své z kmene Levi, žezlo otce tvého, ať jsou u tebe a přisluhují ti. — Ty však a synové tvoji budete konati službu ve stánku zjevení. — 3 Levité budou dbáti tvých rozkazův a (hleděti si) vší služby stánkové; však jen tak, by se nepřibližovali k nářadí svatyně a k oltáři, aby nezemřeli a vy s nimi. 4 Ať jsou u tebe, ať opatrují stánek a obstarávají všecku službu jemu příslušnou. Nikdo nepovolaný nesmí se mezi vás vtírati.

5 Opatrujte svatyni a hleďte si oltářní služby, aby nestihl hněv synův Israelových. 6 Já jsem vám dal Levity, vaše bratry ze synův Israelových, odevzdal jsem vám ty, kteří byli Hospodinu věnováni, by konali službu u jeho stánku. 7 Ty však a tvoji synové zastávejte svůj kněžský úřad; všecko, co přísluší ke službě oltářové a co je za oponou, budiž od kněží spravováno. Přistoupí-li kdo nepovolaný, budiž usmrcen.

8 Hospodin mluvil k Áronovi: Hle, odevzdávám ti dozor nad svými dávkami. Všecko, co synové Israelovi zasvěcují, dávám tobě i synům tvým za konání kněžských povinností; bude to zákon věčně platný.

9 Z toho, co je zasvěcováno a přinášeno Hospodinu, budou tyto věci tvoje:

Každá obět krvavá i nekrvavá, co mi podáváno v obět za hřích a za zpronevěru a stává se svatosvatým, bude tvé a tvých synů; 10 bu-

Hl. 17. V. 13. *V holi Áronově* vidí svatí Otcové *předobraz kříže* kalvarského, na němž *nejvzácnější květ* Panny přinesl nejbohatší *ovoce — spásu všeho lidstva.* Jako byla Áronova hůl náznakem (symbolem) jeho veleknězství, tak je v N. z. znakem Kristova kněžství — kříž.

Hl. 18. V. 2. *„Žezlo, hůl otce tvého"* = kmen, naráží na 17, 3.

deš to jísti ve svatyni — jeť to tobě posvěceno; jen mužští smějí toho požívati.

11 Na prvotiny, které Israelité slibují a přinášejí, dávám věčné právo tobě, tvým synům i dcerám tvým; kdo je v domě tvém čist, smí jich požívati.

12 Všecek nejlepší olej, víno i obilí, které přinášejí v prvotiny Hospodinu, ti dávám.

13 Všecky prvotiny úrody, kterou země plodí a které jsou Hospodinu přinášeny, budou ke tvým potřebám; kdo je v domě tvém čist, smí z nich jísti.

14 Všecko, co dají Israelité ze slibu, bude tvoje.

15 Cokoliv otvírá mateřské lůno kteréhokoli živočicha, a co Hospodinovi odevzdávají, ať je to člověk nebo zvíře, bude po právu tvé. Jen za prvorozeného člověka přijmeš výkupné a každé nečisté zvíře dáš vykoupiti; 16 po jednom měsíci dáš jej vykoupiti pěti loty stříbra podle váhy svatyně — lot má 20 zrn —; 17 prvorozence však krávy, ovce a kozy nedáš vykoupiti, neboť zasvěceny jsou Hospodinu. Krev jejich vylileš na oltář a tuk spálíš k vůni velmi příjemné Hospodinovi; 18 maso připadne tobě k požívání jako posvěcené, hrudí a pravé plece bude tvé.

19 Věčné právo na všecky posvátné dávky, které odvádějí Israelité Hospodinu, dávám tobě, synům tvým i dcerám. Je to věčně platná úmluva soli před Hospodinem tobě i tvým synům.

20 Hospodin pravil Áronovi:

V zemi Israelitů nebudete míti žádného majetku ani údělu mezi nimi; já jsem úděl tvůj a dědičný majetek tvůj mezi syny Israelovými. 21 Levitům však dávám ve vlastnictví všecky desátky Israelitů za službu, kterou mi konají ve stánku úmluvy. 22 Israelité totiž nebudou již přistupovati ke stánku a tak dopouštěti se smrtonosného hříchu. 23 Jen synové Leviovi budou mi ve stánku sloužiti a pykati za hříchy lidu: to bude zákon, věčně platný ve vašich pokoleních. Jiného majetku nebudou míti, 24 jsouce spokojeni s odváděnými desátky, které jsem vyhradil k jejich užitku a potřebě.

25 Hospodin mluvil k Mojžíšovi:

26 Rozkaž Levitům a oznam jim: Když obdržíte od synův Israelových desátky, které jsem vám dal, obětujte z nich prvotiny, to jest desátý díl desátku Hospodinu, 27 aby vám byl počítán jako desátek lidu. Jak z humna, tak z lisu, 28 ze všeho, z čeho dostáváte desátky, přineste obět Hospodinu a odevzdejte ji knězi Áronovi. 29 Vše, co budete z desátkův odváděti a co určíte za dary Hospodinovi, budou věci vybrané a nejlepší.

30 Rci jim: Když budete z desátků věci vybrané a nejlepší odváděti (Hospodinu), bude vám to tak počítáno, jako byste dali dávky z humna i z lisu. 31 Budete je jísti, vy i rodiny vaše, na všech svých místech, jeť to mzda za službu, kterou konáte ve stánku zjevení. 32 Nehřešte při tom, nechávajíce sobě věci nejlepší a nejtučnější, abyste neznesvětili (tak) darů synův Israelových a nezemřeli.

V. 19. O úmluvě soli srv. Ex 30, 35; Lv 2, 13.

V. 27. n. Jako Hospodin přičítá (k zásluze a *odmění*) desátek dávaný Israelity Levitům, tak zase Levitům přičítá a odmění desátek desátku dávaný kněžstvu. Desátek byl odváděn Hospodinovi, který jej však daroval Áronovi, hlavě rodiny kněžské.

HLAVA 19. — [1] Hospodin mluvil k Mojžíšovi a k Áronovi: [2] Toto je zákon, kterýž dal Hospodin:

Přikaž synům Israelovým, ať k tobě přivedou krávu červenou, přiměřeného věku, bezvadnou, která nenesla dosud jha. [3] Odevzdejte ji knězi Eleazarovi, který ji dá vyvésti ven za stany a před očima všech zabije. [4] V krvi její omoče prst, sedmkrát pokropí směrem ke vchodu do stánku, [5] a dá ji spáliti před očima všech; kůži a maso její, i krev a mrvu dá hoditi do ohně. [6] Také (kus) cedrového dřeva, yzop a dvakrát barvený červec hodí kněz do plamene, který stravuje krávu. [7] Pak teprve, když vypere svůj šat a okoupe se, bude mu dovoleno vejíti do tábora; bude nečist až do večera. [8] Ale i ten, kdo ji pálil, vypere svůj šat, okoupe se a bude nečist až do večera.

[9] Muž čistý pak sebere popel krávy a vysype jej venku za stany na místě zcela čistém, aby tu byl pro obec synův Israelových opatrován na přípravu kropící vody; bylať kráva spálena v obět za hřích. [10] Ten, kdo nesl popel krávy, vypere svůj šat a bude nečist až do večera.

Synům Israelovým i cizincům, kteří mezi nimi sídlí, bude ustanovením svatým a věčně platným toto: [11] Kdo se dotkne lidské mrtvoly a bude proto sedm dní nečist, [12] budiž dne třetího a sedmého touto vodou pokropen a tak bude očištěn. Nebude-li pokropen dne třetího, nebude moci býti dne sedmého očištěn. [13] Každý, kdo se dotkne lidské mrtvoly, nebude však touto smíšenou vodou pokropen, poskvrní stánek Hospodinův a bude z Israele vyhlazen. Protože nebyl pokropen očistnou vodou, bude nečist a nečistota jeho na něm zůstane.

[14] Zákon o člověku, který zemře ve stanu, je tento:

Každý, kdo vstoupí do jeho stanu, jakož i všecko nářadí, které tam jest, bude sedm dní nečisto. [15] (Každá) otevřená nádoba, která není svrchu zavázána, bude nečista.

[16] Dotkne-li se někdo člověka usmrceného v poli, neb sama od sebe zemřelého, kosti jeho, nebo hrobu, bude nečist sedm dní.

[17] Ať pak vezmou z popela spálené oběti za hřích, nechať nasypou jej do nádoby a nalijí naň živé vody; [18] člověk čistý namočí v ní yzop a pokropí jí celý stan, všecko nářadí i lidi, jmenovaným dotykem znečištěné. [19] Tak očistí čistý nečistého třetího a sedmého dne; očištěný dne sedmého se okoupe, vypere svůj šat a bude nečist až do večera.

[20] Nebude-li kdo tímto obřadem očištěn, budiž vyhlazen z obce, nebo poskvrnil svatyni Hospodinovu; nebyl totiž vodou očistnou pokropen. [21] To budiž zákonem věčně platným.

Také ten, kdo vodou kropí, vypere svůj šat; každý, kdo se dotkne očistné vody, bude nečist až do večera.

[22] Čehokoli se nečistý dotkne, znečistí; a kdo se něčeho takového dotkne, bude nečist až do večera.

Smrt Marie. (20, 1.)

HLAVA 20. — [1] Prvního měsíce přišli synové Israelovi, všecka (jejich) obec, na poušť Sin a lid položil se táborem v Kades. Tam zemřela Maria a byla tamže pohřbena.

Vzpoura u Me-Meriba. (20, 2.—13.)

[2] Když se lidu nedostávalo vody, shlukli se proti Mojžíšovi a

Áronovi, [3] bouřili se a pravili: Kéž bychom byli zahynuli před Hospodinem se svými bratry! [4] Proč jste vyvedli obec Hospodinovu na poušť, bychom (tu) i se svými stády pomřeli? [5] Proč jste nás vyvedli z Egypta a přivedli na toto zlé místo, kde nelze síti, které neplodí fíků, nemá vinic, ani granátových jablek, ba ani pitné vody? [6] Mojžíš a Áron nechavše lid, vešli do stánku úmluvy, padli na tvář až k zemi [a volali k Hospodinu: Hospodine, Bože, uslyš křik tohoto lidu a otevři jim poklad svůj, studnici vody živé, aby, když se napijí, přestali reptati].

Tu se nad nimi ukázala velebnost Hospodinova [7] a Hospodin pravil Mojžíšovi: [8] Vezmi hůl, shromáždi lid ty i bratr tvůj Áron, mluvte ke skále před nimi a ona vydá vody. Když tak vyvedeš ze skály vodu, bude píti všecko množství i dobytek jeho. [9] Mojžíš podle rozkazu Hospodinova vzal hůl, jež byla před tváří Hospodinovou, [10] shromáždil lid před skálu a pravil jim: Slyšte, buřiči a nevěrci: Budeme moci vyvésti vám vodu z této skály? [11] Když pak Mojžíš pozdvihl ruku a udeřil dvakrát holí do skály, vyšla veliká hojnost vody, že pili lid i dobytek.

[12] Mojžíšovi však a Áronovi Hospodin pravil: Že jste mi nevěřili, a tak mne před syny Israelovými neoslavili, neuvedete těchto zástupů do země, kterou jim dám.

[13] To jsou „Vody odporu", kde odpírali synové Israelovi Hospodinu a (kde) na nich ukázal svou svatost.

Pochod k Jordánu. (20, 14.—21, 35.)

[14] Mojžíš zatím poslal posly z Kadesu ke králi edomskému, by mu řekli: Toto vzkazuje tvůj bratr Israel: Víš o všech svízelích, které nás stihly. [15] Otcové naši sestoupili do Egypta, sídlili jsme tam dlouhý čas, a utiskovali Egypťané nás i otce naše; [16] i volali jsme k Hospodinu a vyslyšel nás a poslal anděla, který nás z Egypta vyvedl. Hle, jsme v Kadesu, na hranicích tvého území; [17] a prosíme, bychom směli projíti tvou zemí. Nepotáhneme přes pole ani přes vinice, nebudeme píti vody z tvých studní, nýbrž půjdeme veřejnou cestou, ani vpravo ani vlevo se neuchylujíce, dokud nevyjdeme z tvých hranic. [18] Edom

Hl. 20. V. 6. Slova uzávorkovaná značí glossu, vyskytující se jen ve Vulg. (Vercellone). Hebr. praví jen, že bratři odešli od lidu, odebrali se ke vchodu do svatyně, padli na tvář, a tu že se jim ukázala velebnost Hospodinova.

V. 10. Mojžíš i Áron nepochybují, že Bůh může vyvésti vodu ze skály, pochybují však o jeho *milosrdenství a věrnosti*, domnívajíce se, že jeho spravedlnost a svatost nemůže zázračným způsobem postarati se o vodu mladému, novému pokolení, od kterého očekávali větší důvěru v Boha, které se však tuto prohřešilo podobnou nedůvěrou jako svého času pokolení starší. — Protože Mojžíš pronáší své pochybnosti veřejně k lidu beztak nedůvěrou k Jahvovi naplněnému, *pohoršuje lid*. Dvojí zlobu má tedy jeho čin: *nedůvěru v Boha a pohoršení*. Hřích ten nelze uznati za smrtelný; ale Bůh mohl i netěžký hřích, když se ho dopustil muž tolik omilostněný, vůdce a zákonodárce, trestati přísněji, nežli týž hřích, jehož by se dopustil prostý Israelita; tím spíše, že smrt je trest jen časný, a Bůh mohl jej nahraditi jinými milostmi, nad to nebyl uvalen na Mojžíše jen pro jeho vinu, nýbrž na poučenou všemu lidu i budoucím pokolením. (Hummelauer.) Srv. Dt 32, 51; Ž 105, (106), 32. n.

V. 13. *„Vody odporu"* hebr. *„Merlbá"* jako Ex 17, 7. — Nelze však říci, že událost vypravovaná tam a tuto jest jedna a táž. *Ona* se přihodila v údolí *Rafidim, tato u Kadesu; ona prvého* roku putování Israelitů, *tato* teprv roku *čtyřicátého!*

jim odpověděl: Nepotáhnete mým územím, sice se zbraní proti vám vytrhnu. 19 Israelité pravili: Půjdeme po vyšlapané cestě, a napijeme-li se tvé vody, my i dobytek náš, nahradíme, co je spravedlivého; s náhradou škody nebude nijaké potíže, jen když rychle projdeme. 20 On však odpověděl: Neprojdeš! A hned vytáhl proti nim s nesčetným množstvím ve zbrani. 21 Že tedy nechtěl prosícího vyslyšeti, dovoliti průchod svým územím, Israel od něho odbočil.

22 Když pak vytrhli z Kadesu, přitáhli k hoře Hór, která je na pomezí Edomska. 23 Tam pravil Hospodin Mojžíšovi: 24 Áron se odebere ke svým soukmenovcům, neboť nevejde do země, kterou jsem dal synům Israelovým, ježto nevěřil mým ústům u „Vod odporu". 25 Vezmi Árona a s ním jeho syna a zaveď je na horu Hór. 26 Svlékni otce z jeho roucha a oblec v ně Eleazara, syna jeho; Áron (totiž) bude přiřazen (ke svým předkům); zemře tam. 27 Mojžíš učinil podle rozkazu Hospodinova: před očima veškeré obce vstoupili na horu Hór 28 a když svlékl s Árona roucha jeho, oblékl v ně Eleazara, jeho syna. 29 Když pak na vrchu hory (Áron) zemřel, (Mojžíš) sestoupil s Eleazarem dolů. 30 Všecka obec, vidouc, že Áron zemřel, oplakávala ho třicet dní po všech rodinách.

HLAVA 21. — 1 Když to uslyšel kanaanský král Aradu, který sídlil na jihu, že totiž Israel táhne cestou vyzvědačů, vyšel proti němu do boje, zvítězil a odnesl si z něho kořist. 2 Israel však zavázal se Hospodinu slibem řka: Dáš-li mi tento lid do moci, zničím jeho města. 3 Hospodin vyslyšel prosby Israelovy a vydal mu Kanaanské. Israel je pobil, vyvrátil města jejich a nazval to místo Horma [to jest „Klatba"].

4 S hory Hór šli cestou, která vede k Rudému moři, aby obešli Edomsko. Tam začaly lid mrzeti obtíže cesty, 5 i mluvil proti Bohu a Mojžíšovi: Proč jsi nás vyvedl z Egypta, bychom na poušti zemřeli? Není chleba, není vody; již se nám hnusí tento ničemný pokrm. 6 Za to poslal Hospodin na lid hady, jichžto uštknutí pálilo jak oheň. Když hadi štípali, že mnoho lidu pomřelo, 7 přišli k Mojžíšovi a řekli: Zhřešili jsme, že jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě; modli se, by odňal od nás hady! Mojžíš se tedy za lid modlil, 8 a Hospodin mu pravil: Udělej měděného hada a vztyč jej na žerdi; kdo jsa uštknut naň pohlédne, zůstane živ. 9 Učinil tedy Mojžíš měděného hada

V. 22. Tento *Hór na jihu* rozeznávati jest od *Hóru na severu* Palestiny, o němž níže 34, 7. n.

Hl. 21. V. 9. Had býval u četných národů starověkých považován za božskou bytost, snad proto, že může člověka tajuplným způsobem zbaviti života (nepatrným kousnutím), v čemž viděli převahu a přesilu hada nad člověkem. Usuzovali, že když může uštknutím *život vzíti*, může jej také chrániti, zachovati; tak se stal *had* náznakem a domnělým dárcem *života a zdraví*. (V tom smyslu byl u Feničanů a Řeků zasvěcen Ešmun-Eskulapovi.) Podobný názor zahnízdil se asi v Egyptě i mezi mnohými Israelity. Aby byli nyní Israelité poučeni, že had není bytost rozhodující o životě a neživotě člověkově, aby tedy byl *živý had* v očích Israelitů *pokořen*, rozkázal Hospodin udělati *měděného hada*, který jsa nástrojem v rukou Hospodinových makavě přesvědčoval Israelity, že jediný Hospodin jest Pánem života i smrti a nejvyšším *lékařem* (Moudr 16, 7.). Nelze tedy viděti v měděném hadu zbytek bohopocty prokazované Israelity hadům (ofiolatrie), nýbrž naopák silný protitlak proti podobným směrům v nižších vrstvách lidu! Rozkaz udělati měděného hada nepříčil se zákazu Ex 20, 4. n., protože měděný had nebyl ani obrazem pravého Boha Jahve, ani nepravého boha, nýbrž mrtvým nástrojem Hospodina, který skrze něj uděloval zdraví. Teprve později,

a vztyčil jej na žerdi; když naň uštknutí pohlédali, uzdravovali se.
10 Jdouce dále, Israelité položili se táborem v Obotě.
11 Odtud vyšedše, rozbili stany v Jeabarim, na poušti, která leží
na východ od Moabska.
12 Hnuvše se odtud přišli k potoku Zared.
13 Odšedše odtud položili se proti (potoku) Arnonu, který je v
poušti, vychází v území Amorrhejských a pak činí hranici Moabska
děle Moabany od Amorrhejských; 14 proto praví se v knize bojů Hospodinových:

Jako učinil v moři Rudém,
učiní také v údolích Arnonu.
15 Skaliska potoků se sklonila,
aby odpočívala v Aru,
a ležela na hranicích Moabů.

16 Odtud (táhli až) bylo viděti místo „Studnice", o které pravil
Hospodin Mojžíšovi: Shromáždi lid a dám jim vodu. 17 Tehdy zpíval
Israel tuto píseň:

„Vystup, studnice" — společně zpívali —
18 „kterou vykopala knížata,
již vyhrabali vůdcové lidu
svými žezly, svými holemi."

Z pouště táhli do Mattany. 19 Z Mattany do Nahalielu. Z Nahalielu
do Bamotu. 20 Z Bamotu do údolí, jež leží v Moabských pláních na
návrší Fasgy, a hledí dolů v pustinu.
21 Israel vzkázal Sehonovi, králi amorrhejskému: 22 Prosím, do-
voliž mi projíti tvou zemí; neuchýlíme se na pole, ani na vinice, ne-
budeme píti vody ze studnic, potáhneme po veřejné cestě, dokud ne-
přejdeme tvého území. 23 On však nechtěl dopustit, aby prošel Israel
jeho územím, nýbrž sebrav vojsko vytáhl proti němu na poušť, přitáhl
do Jasy a pustil se s ním v boj. 24 Israel ho porazil ostřím meče, a
zabral jeho zemi od Arnonu až k Jaboku a k Ammoňanům, jejichžto
hranice byly obsazeny silnými četami; 25 zmocnil se všech jeho měst,
a usadil se ve městech amorrhejských, totiž v Hesebonu a v místech
k němu příslušných.
26 Město Hesebon patřilo králi amorrhejskému Sehonovi, protože
(předtím) vedl válku s králem moabským a zmocnil se veškeré jeho
země, která mu (tehdy) náležela, až po Arnon. 27 Proto praví po-
pěvek:

když měděného hada zneužíváno proti původnímu jeho určení, král Ezechjáš jej zničil (4. Král 18, 4.). Z Jan 3, 14. n. vyplývá, že tento had byl předobrazem Vykupitelovým. Oba byli povýšeni, onen na tyči, tento na kříži; k oběma s věrou pohlížejí lidé; od obou přichází spása; Hebreové byli osvobozeni od smrti časné, která jim od hadů hrozila, křesťané od smrti věčné, kterou přivodil had v ráji.

V. 27. *„Popěvkem"* tím vyslovují Israelité radost ze svého vítězství nad Emory; je to satira šlehající poraženého nepřítele, který kdysi porazil Moaby a zabral jim severní kraje, nyní však sám došel téhož osudu. — V úvodě vyzývají Israelité ironicky poražené a padlé Emory, by se vzchopili — mohou-li! — a šli znova stavět a opevňovat své hlavní město, které je nyní v moci Israelově.

Pojďte do Hesebonu,
budiž stavěno a opevněno město Sehonovo!

28 Oheň vyšel z Hesebonu,
plamen z města Sehonova;
pohltil Ar, město Moabů,
i ty, kdož sídlí na výšinách arnonských.

29 Běda vám, Moabové,
veta po tobě, národe Chamosův!
Synové jeho byli zahnáni na útěk
a dcery jeho vydány v zajetí Sehonovi, králi Amorrhejských.

30 Jejich jho je svrženo
od Hesebonu až po Dibon;
vysílení přišli
do Nofe a do Madaby.

31 Tábořil tedy Israel v zemi Amorrhejských.
32 Mojžíš poslal (vyzvědače), aby ohledali Jazer. (Israelité) pak dobyli osad k němu příslušných a zmocnili se obyvatelstva.
33 Potom se obrátili a táhli cestou k Basanu. Og, král Basanu, vyšel proti nim do boje se vším lidem svým do Edraj. 34 Tu pravil Hospodin Mojžíšovi: Neboj se ho, neboť dal jsem ti ho do moci,

V. 28. n. Podle kritického znění hebr. má se překládati v. 28.:

Ano, oheň vyšel z Hesebonu,
plamen z města Sehonova;
ten strávil města moabská
a pohltil výšiny arnonské.

Svého času bylo tímto ničícím *„ohněm“ vojsko Sehonovo*, dnes však jsou jím *Israelité*, kteří jako veliký oheň zaplavili severní Moabsko. Srv. Jer 48, 45. — *Kemóš* (Chamos) byl hlavní Bůh Moabů. Srv. 3. Král 11, 7. 33; 4. Král 23, 13; Jer 48, 7. Synové *„jeho“* — Kemóšovi. — Kemóš nechránil svých dětí (Moabů) proti Emorům. — Teď mohou Israelité zpívati o poražených Emorech, co tito kdysi zpívali nad poraženými Moaby:

Běda, tobě, Moabe!
veta po tobě, národe Kemóšův!
syny své nechal prchati
a své dcery dal za kořist králi (Emorů).

V. 30. zachoval se ve znění porušeném, že nedává uspokojivého smyslu; proto jej rozmanitým způsobem opravují a také vykládají. Podle překladu, který nám zdá se býti pravdě nejbližším, *Israelité zakončují popěvek:*

Házeli jsme na ně, za své vzal Chešbón i Díbhón;
pustošili jsme, že oheň plál až k Médabě.

Dibhón = dnešní ssutina Díbán, vzdálená 5½ hod. na jih od Médaby. Médaba — 7 km na jih od Chešbónu, město severního Moabska, proslavené poslední dobou tím, že tam nalezeno množství starých mosaik, zejména pak veliká mosaika ze VI. stol. křesť. na chrámové dlažbě, představující nejstarší mapu Palestiny a sousedních krajin. Od roku 1879 je tam kvetoucí katolická misie.

všechen lid i zemi jeho; učiníš mu, jako jsi učinil Sehonovi, králi amorrhejskému, který sídlil v Hesebonu. 35 Pobili tedy také jej, syny jeho a všecek lid jeho do posledního muže a zabrali jeho zemi.

Proroctví Balaamovo. (22, 1.—24, 25.)

HLAVA 22. — 1 Israelité táhli dále a položili se táborem na Moabských pláních, proti kterým za Jordánem leží Jericho.
2 Balak, syn Seforův, vida vše, co učinil Israel Amorrhejskými, (vida), 3 že se ho Moabové bojí a útoku jeho že by neodolali, 4 řekl starším madianským: Tento lid zhubí všecky, kteří sídlí v našich krajinách, jako když býk spásá trávu až po kořen. — Balak byl toho času králem v Moabsku. — 5 Poslal tedy posly k Balaamovi, synu Beorovu, věštci, který sídlil nad řekou země synův Ammonových, by ho zavolali a řekli: Hle, z Egypta vyšel lid, který přikryl povrch země a usadil se proti mně. 6 Přijď tedy a proklej tento lid, jeť silnější než já; snad budu pak moci poraziti jej a vyhnati ze své země. Vímť, že požehnaný jest, komu žehnáš, a zlořečený, komu zlořečíš. 7 Šli tedy starší moabští a madianští nesouce mzdu za věštbu. Když přišli k Balaamovi a vyřizovali mu všecka slova Balakova, 8 odpověděl: Zůstaňte tu na noc, odpovím vám podle toho, co mi řekne Hospodin. Když (tedy) u Balaama zůstali, přišel Bůh a pravil mu: 9 Co chtějí tito muži u tebe? 10 Odpověděl: Balak, syn Seforův, král moabský, vzkazuje: 11 „Hle, lid, který vyšel z Egypta, přikryl povrch země; přijď a proklej ho, snad budu pak moci nějakým způsobem bojovati proti němu a jej zahnati.“ 12 Bůh řekl Balaamovi: Nechoď s nimi a lidu toho neproklínej, neboť jest požehnaný. 13 Balaam tedy ráno vstav, pravil knížatům: Jděte domů, neboť Hospodin mi zapověděl jíti s vámi. 14 Knížata se tedy vrátila a řekla Balakovi: Balaam nechtěl jíti s námi.
15 Balak poslal opět mnohem více a vznešenějších (poslů), než byl poslal po prvé. 16 Když přišli k Balaamovi, pravili: Toto praví Balak, syn Seforův: Nemeškej přijíti ke mně; 17 hodlám tě uctíti a dám ti, cokoli budeš chtíti. Přijď a proklej tento lid.
18 Balaam odpověděl: I kdyby mi dal Balak všecko stříbro a zlato, co ho má ve svém domě, nebudu moci změniti slova Hospodina, Boha mého, bych mluvil více nebo méně. 19 Prosím, zůstaňte zde i tuto noc, bych mohl zvěděti, co mi opět odpoví Hospodin. 20 Přišel tedy v noci Bůh k Balaamovi a řekl mu: Přišli tito lidé tě povolati? Vstaň a jdi s nimi; ale čiň jen, co ti přikáži.
21 Ráno Balaam vstav osedlal oslici a jel s nimi.
22 Bůh se však rozhněval. Anděl Hospodinův postavil se na cestě proti Balaamovi, který seděl na oslici a měl dva chlapce s sebou. 23 Oslice vidouc, že anděl stojí v cestě s taseným mečem, uhnula s cesty a šla polem. Když ji Balaam bil, aby ji uvedl na cestu, 24 postavil se anděl do soutěsky mezi dvěma zídkami, jimiž byly ohrazeny vinice. 25 Oslice vidouc ho, přitiskla se ke zdi a přitřela jezdci nohu. Ten však ji bil opět. 26 Anděl ustoupil pak do (jiné) úžiny, kde nebylo možná ani vpravo ani vlevo vyhnouti, a postavil se zase v cestu. 27 Když oslice viděla anděla (tu) státi, padla jezdci pod nohama; ten rozhněvav se, bil ji prudčeji holí do boků. 28 Tu otevřel Hospodin oslici ústa,

že promluvila: Co jsem ti udělala? Proč mě biješ, hle, již po třetí?
29 Balaam odpověděl: Protože jsi zasloužila, neboť jsi sobě posměch
učinila ze mne; kéž bych měl meč, bych tě zabil! 30 Oslice řekla: Zdaž
nejsem tvým soumarem, na kterém jsi do dneška jezdíval? Pověz, kdy
jsem ti něco podobného učinila? On řekl: Nikdy! 31 Tu Hospodin náhle
otevřel Balaamovi oči, že uzřel anděla stojícího na cestě s vytaseným
mečem; i poklonil se mu schýliv se až k zemi. 32 Anděl mu řekl: Proč
(již) po třetí biješ oslici svou? Já přicházím, abych se ti postavil (na
odpor), neboť převrácena je tvá cesta a mně odporná. 33 Kdyby byla
oslice nesešla s cesty a nevyhnula, když jsem se postavil proti ní,
byl bych tě usmrtil, ona však byla by zůstala živa. 34 Balaam řekl:
Zhřešil jsem nevěda, že ty stojíš proti mně; nyní tedy, nelíbí-li se ti,
bych šel, vrátím se zase. 35 Anděl pravil: Jdi s nimi, ale střez se mluviti
cos jiného, než ti přikáži!

Balaam tedy šel s knížaty.

36 Když to Balak uslyšel, vyšel mu vstříc do moabského města,
které je v nejzazších končinách Arnonu, 37 a pravil mu: Poslal jsem
posly, by tě povolali; proč jsi hned nepřišel ke mně? Snad proto, že
bych nemohl tvůj příchod odměniti? 38 On mu odpověděl: Hle, tu
jsem; avšak nebudu moci mluviti nic jiného, než co Bůh vloží v má ústa.
39 Potom jeli spolu a přijeli do města, jež bylo v nejzazších
končinách jeho království.
40 Balak dal poraziti býky a ovce, a poslal (z nich) dary Balaa-
movi a knížatům, kteří byli s ním.
41 Ráno pak zavedl jej na výšiny Baalovy, (odkudž) viděl zadní
voj národa israelského.

HLAVA 23. — 1 I pravil Balaam Balakovi: Dej mi zde vystavěti
sedm oltářův a připrav mi tolikéž telat a týž počet beranů. 2 Když
učinil Balak Balaamovi po vůli, vložili oba po (jednom) teleti a be-
ranu na (každý) oltář. 3 I řekl Balaam Balakovi: Postůj chvilku u své
zápalné oběti; já půjdu, snad mi vyjde Hospodin vstříc; cokoliv mi
rozkáže, povím ti. 4 Když rychle odešel, Bůh mu vyšel vstříc. Balaam
oslovil ho řka: Sedm oltářů dal jsem vystavěti a vložil na ně po (jed-
nom) teleti a beranu. 5 Hospodin vložil mu do úst slovo a pravil: Vrať
se k Balakovi a to pověz. 6 Když se Balaam vrátil, shledal, že Balak
stojí u své zápalné oběti se všemi moabskými knížaty. 7 Tu pronesl
provověď svoji řka:

Z Aramu přivedl mne Balak,
moabský král, z hor východních.
„Pojď," pravil, „zlořečit Jakobovi,
pospěš proklít Israele!"
8 Kterak budu zlořečiti,
komu nezlořečí Bůh,
proč bych měl já proklínati,
koho neproklíná Hospodin?

9 S vrcholu skalisk ho vidím,
a s návrší naň patřím.

Hl. 23. V. 9. „*Ho*" = národ israelský.

Odloučen bude sídlit (tento) lid,
mezi národy nebude se počítati.

10 Kdo by mohl sčítat prach Jakobův,
a kdo zvědět, kolik je potomstva Israelova?
Kéž bych zemřel smrtí spravedlivců,
kéž bych skonal tak, jak oni!

11 Tu pravil Balak Balaamovi: Co to činíš? Abys mým nepřátelům zlořečil, jsem tě povolal, a ty naopak jim žehnáš. 12 On mu odpověděl: Zdaž mohu činiti něco jiného, než mi káže Hospodin?

13 Balak mu pravil: Pojď se mnou na jiné místo, odkud bys část Israele viděl — celého bys viděti nemohl — odtud ho proklej. 14 Když ho zavedl na vyvýšené místo na vrchu horstva Fasgy, Balaam vystavěl sedm oltářů, položil na každý po (jednom) teleti a beranu, 15 a pravil Balakovi: Postůj chvilku u své zápalné oběti; já půjdu vstříc (Hospodinu). 16 Hospodin mu vyšel vstříc, vložil mu do úst slovo, a pravil: Vrať se k Balakovi a to mu pověz. 17 Když se Balaam vrátil, shledal, že Balak stojí u své zápalné oběti s moabskými knížaty. Balak se ho tázal: Co ti pravil Hospodin? 18 Tu (Balaam) pronesl propověď svoji, řka:

Stůj, Balaku, a slyš,
poslouchej, synu Seforův!

19 Není Bůh jako člověk, by klamal;
není jako zrozenec lidský, by se měnil.
Řekl-li něco, jak by toho neučinil?
promluvil-li, jak by toho nevykonal?

20 Uloženo mi, bych žehnal,
požehnání zabránit nemohu.
21 Není modly v Jakobovi,
sochy v Israeli neviděti.

Hospodin, jeho Bůh, je s ním,
jásot z králova vítězství v něm (zní).
22 Bůh jej vyvedl z Egypta,
síla jeho podobá se zubru.

23 Není hadačství v Jakobovi,
není věštění v Israeli;
časem svým se oznamuje Jakobovi
a Israelovi, co Bůh učiní.

V. 21. hebr.: *Nepozorovati nepravosti v Jakobovi,*
proto také neviděť bídy v Israeli.

„Nepravost“ u Israelitů je předně *modlářství:* proti základnímu článku náboženství — proti přísnému jednobožství. Proto *„nepravost“* = Vulg.: *„modla“*. — Protože Israel tímto způsobem nehřeší, nelze naň uvaliti kletby, přinášející neštěstí a bídu. — *„Jásot z králova vítězství“:* z vítězství, která jim jejich král (= Jahve) zjednal nad Egyptem, Amaleky a v poslední době nad Emory, *zní v táboře.*

24 Národ (ten), hle, jako lvice bude vstávat
a se zvedat jako lev;
nelehne si, dokud kořisti nezhltne,
dokud se krve usmrcených nenapije.

25 Tu pravil Balak Balaamovi: Nezlořeč mu ani nežehnej. 26 On
však pravil: Neřekl jsem ti, že učiním vše, cokoliv mi Hospodin přikáže?
27 Pojď tedy — mluvil dále Balak — zavedu tě na jiné místo,
snad se zalíbí Bohu, bys jim odtud klnul. 28 I uvedl ho na vrch hory
Fogor, který hledí dolů na pustinu. 29 Balaam mu řekl: Postav mi
tuto sedm oltářův a připrav tolikéž telat a beranů. 30 Balak učinil, jak
si Balaam přál, a položil po (jednom) teleti a beranu na každý oltář.

HLAVA 24. — 1 Balaam vida, že chce Hospodin, by Israelovi
požehnal, neodešel (již), jako byl odbíhal prve, aby hledal věštby, nýbrž
obrátil se tváří k poušti, 2 pozvedl oči a viděl Israele podle kmenů
tábořícího ve stanech. Tu se na něho snesl duch Boží 3 a on jal se
pronášeti propověď svoji:

Mluvil Balaam, syn Beorův,
řekl muž se zavřeným okem,
4 pravil ten, jenž řeči Boží slyšel,
patřil na to, co mu Všemohoucí ve vidu ukázal,
sražen byl k zemi, a pak otevřel oči:

5 Jak jsou krásné stany tvé, Jakobe,
a tvé příbytky, Israeli!
6 Jako údolí plná hájů,
jako podél řek svlažované zahrady,
jako stany, jež postavil Hospodin,
jako cedry blízko vody.
7 Voda teče z jeho okovů,
výsev jeho v hojné vláze.

Vyvýšen bude král jeho nad Agaga,
jemuž království bude vzato.
8 Bůh jej vyvedl z Egypta,
síla jeho podobá se zubru;
bude hltat národy, své nepřátele,
kosti jejich přerážeti,
prostřelovat svými šípy.
9 Natáhnuv se leží jako lev
neb jako lvice, kterou budit nikdo se neodváží.

Kdo ti bude žehnat, bude sám též požehnán,
a kdo bude ti klnout, mezi kleté bude zařazen.

10 Balak rozhněval se na Balaama, spráskl ruce a pravil: Abys
proklel nepřátele moje, jsem tě povolal, ty však jsi jim (již) třikrát po-

Hl. 24. V. 7. *Agag* jest asi obecný název *amaleckého vladaře* podobně jako *farao* krále egyptského a *abimelech* filištského.

žehnal; 11 vrať se domů! Hodlal jsem tě slavně poctíti, Hospodin však
tě chystané pocty zbavil. 12 Balaam odpověděl Balakovi: Vždyť jsem
pravil tvým poslům, které jsi ke mně poslal: 13 „I kdyby mi dal Balak
všecko stříbro a zlato, co ho má ve svém domě, nebudu moci pře-
stoupiti rozkazu Hospodina, Boha svého, bych pronesl něco dobrého
nebo zlého ze srdce svého, ale všecko, co mi poví Hospodin, budu
mluviti." 14 Dříve však, než odejdu k lidu svému, poradím ti, jak bude
národu tvému zachovati se k národu tomuto v poslední doby.

15 I pronesl opět propověď řka:

Mluvil Balaam, syn Beorův,
řekl muž se zavřeným okem,
16 pravil ten, jenž řeči Boží slyšel,
jenž myšlenky Nejvyššího zná,
patřil na to, co mu Všemohoucí ve vidu ukázal,
sražen byl k zemi, a pak otevřel oči:

17 Vidím jej, ale ne nyní;
patřím naň, avšak ne z blízka:
Vychází hvězda z Jakoba,
povstává žezlo z Israele;
pobije knížata moabská,
a zahubí všecky syny Setovy;
18 Edomsko stane se jeho majetkem,
Seiru dostane se v dědictví jeho nepřátelům.

V. 17. *„Vidím"*, *„patřím"* ve věšteckém jasnozření. — Hebr.: vidím *„ji"*, t. j. *hvězdu*, patřím *na ni*, na *hvězdu*, nebo vidím to (hvězdu a žezlo). *„Ne nyní"*, *ne z blízka"* = v dálné budoucnosti (srv. *„v poslední doby"* ve v. 14.). — *„Žezlo"* = odznak vladařské, královské moci. Srv. Gn 49, 10. — *„Hvězda"* = náznak světla, slávy. — *Hvězda a žezlo* spolu znamenají tedy *slavné panování*, slavné království, které vzejde z národa israelského (= *„z Jakoba"*). Srv. Is 14, 12; 9, 2; Zjev 22, 16. — Místo *„pobije knížata moabská"* hebr.: *„Roztříští oba boky Moabu,"* t. j. Moabsko na obou stranách. — Místo *„syny Setovy"* hebr. *„mužstvo ryčící, hlučící"* = *Madianové* (Midján = spor, hádka). Madianové byli nyní spojenci Moabů (srv. 22, 4.); pochopitelno, že jim nastával osud jako Moabům. Hvězdou vyšlou z Israele je Kristus a jeho předobraz *David*, jenž vedl vítěznou válku s Moaby a podrobil je svému žezlu (2. Král 8, 2; 23, 20; 1. Par 11, 22.). Od té doby platili Moabové poplatek králům israelským (4. Král 3, 4.) až do dob krále Méše; tomu se podařilo opříti se spojeným králům Joramovi (israelskému) a Josafatovi (judskému), k nimž se přidružil i král edomský (4. Král 3, 4.—27.). Ještě za časů Josefa Flavia byli *Moabové* národ *značně veliký* (Starož. I., 11, 5.). — *Jasnější hvězda vzešlá z Israele zasvítla nad Moabském křesťanstvím, a žezlo Kristovy pravdy a milosti vztyčené na Sionu*, tedy ve středu Israele, *podrobilo si Moaby;* tak předpověď Balaamova vyplnila se ve smyslu nejplnějším a nejdokonalejším. Zříceniny v Moabsku dosud zachovalé vypravují, kolik tu bývalo za dob křesťanských chrámů, klášterů a pousteven. Památka na sídla biskupská v těchto krajích se uchovává dosud tím, že Apoštolská stolice jmenuje titulární biskupy *Hesebonu*, (města) *Nebo*, *Dibonu*, *Areopole* (bývalého Rabbath-Móáb).

V. 18. Majetkem *„jeho"* = *Israelovým*. — *„Nepřátelé Seiru"* = *Israelité*. — *Seirové*, praobyvatelé středního Edomska, které si Edomové podmanili („Horové" srv. Gn 36, 20. nn.). Již Saul bojoval proti Edomům s úspěchem (1. Král 14, 47.), zejména však opět David (3. Král 11, 15. n.; 2. Král 8, 14.). Po častých půtkách se střídavým štěstím vedených mezi potomky Esauovými a Jakubovými porazil Edomy

Israel tedy nabude moci.
19 Z Jakoba vzejdiž panovník,
a zbytky města zničiž!

20 Když pak pohlédl na Amalečany, pronesl tuto propověď:

Amalek je první mezi národy,
jeho poslední věcí však jest — záhuba.

21 Pohlédnuv také na Kinejské, pronesl tuto propověď:

Pevné je sice sídlo tvé,
na skále položil jsi hnízdo své,
22 z kmene Kin jsi vyvolen.
Jak dlouho však bude lze ti udržet se?
Vždyť Assyr odvede tě do zajetí.

23 A opět pronesl (jinou) propověď:

Běda, kdo bude moci žíti,
když tyto věci Bůh bude činit!
24 Přijdou po lodích od západu,
přemohou Assyry, pobijí obyvatelstvo Zářečí,
konečně však zahynou i sami.

25 Potom se Balaam zvedl a vrátil se domů. Také Balak vrátil se cestou, kterou byl přišel.

Israelité svedeni cizinkami ke smilstvu a modlářství. (25, 1.—18.)

HLAVA 25. — 1 Toho času, kdy se Israel zdržoval v Setim, počal lid smilniti s Moabkami, 2 které je pozvaly ke svým obětem. Jedli tedy, klaněli se jejich bohu, 3 a oddávali se Beelfegorovi. I rozhněvav se Hospodin, 4 pravil Mojžíšovi: Vezmi všecka knížata lidu a zvěšej je proti slunci na kolech, aby se odvrátil hněv můj od Israele. 5 Mojžíš tedy pravil k soudcům israelským: Usmrtiž každý své lidi, kteří se oddali Beelfegorovi.

6 Tu hle, jeden ze synův Israelových šel před svými bratřími k

a donutil k obřízce Jan Hyrkan [135—106 př. Kr.] a tak ku přijetí náboženství israelského. Kdežto však náboženství mojžíšské přijali nuceně, ochotně přijalo Edomsko náboženství toho, jehož narození oznámila hvězda pohanům (Mt 2, 2.) a jehož duchovní žezlo bude se třpytit věčně. Podobně jako svrchu poznamenáno, že někteří titulární biskupové mají sídla ,svá (dle jména) v bývalých biskupských městech Moabska, jmenuje dosud Apoštolská stolice biskupy *Petry* (hlavní město bývalého Edomu), *Aily*, *Arindely*, *Eluse*, *Hauary*, *Zoary*.

V. 19. „*Panovník*" = hvězda a žezlo v. 17.

V. 24. „*Od západu*" hebr.: „*Od Kitthímu*". — (Vulg. doslovně: „*Z Italie!*") — *Kitthím* je vlastně *Kypros*, pak vůbec přímořské krajiny západní, tedy popředně Řecko. — „*Zářečí*" — krajiny na sever a východ od Eufratu, tedy Babylonie, Elam, Medie atd. — „*Sami*" = příchozí od západu. Obsah v. 24: Západ zničí veliké říše orientální (vzpomeň vítězných výprav Alexandrových), ale pak zahynou i tito (Makedoňané a Řekové vůbec).

Madiance, ač ho viděl Mojžíš i všecka obec synův Israelových, kteří plakali před vchodem do stánku. 7 Když to uzřel Finees, syn Eleazara, syna kněze Árona, zvedl se prostřed obce, uchopil kopí, 8 vešel za Israelitou na místo hanby a probodl je oba zároveň, muže i ženu, ve stydkých místech.

Tu přestala rána mezi Israelity. 9 Byly usmrceny dvacet čtyři tisíce lidí.

10 Poté pravil Bůh Mojžíšovi: 11 Finees, syn Eleazara, syna kněze Árona, odvrátil hněv můj od synův Israelových, neboť rozhorlením mým byl puzen proti nim, bych sám ve svém rozhorlení nevyhubil synův Israelových. 12 Proto mu rci: Hle, činím s ním smlouvu pokoje, 13 kterou zaručuji na věčné časy kněžskou důstojnost jemu i potomstvu jeho, protože horlil pro Boha svého a synům Israelovým zjednal smír.

14 Israelita, který byl usmrcen s Madiankou, slul Žambri, syn Saluův, kníže z rodu a z kmene Simeonovců. 15 Madianka pak, která zároveň s ním byla usmrcena, slula Kozbi, dcera Sura, jednoho z nejpřednějších knížat madianských.

16 Hospodin pak pravil Mojžíšovi: 17 Ať pocítí Madianští, že jste jejich nepřáteli, rubejte je, 18 neboť oni též chovali se k vám nepřátelsky a zapletli vás do léček nastrojených modlou Fogor, zejména příslušnicí svou Kozbi, dcerou knížete madianského, která byla usmrcena v den trestu za svatokrádežné zbožňování Fogora.

Druhé sčítání lidu. (26, 1.—65.)

HLAVA 26. — 1 Když byla prolita krev vinníků, pravil Hospodin Mojžíšovi a Eleazarovi, synu Áronovu, knězi: 2 Pořiďte součet všech Israelitův od dvaceti let a výše po jejich čeledích a rodech, všech, kteří jsou schopni boje. 3 Mojžíš tedy a Eleazar kněz na Moabských pláních u Jordánu proti Jerichu sčítali, kdo byl 4 od dvaceti let a výše, jak byl Hospodin rozkázal:

Soupis jejich je tento:

5 Ruben, prvorozenec Israelův. Jeho synové byli:

Henoch, ze kterého vzešla čeleď Henochovců,
Fallu, ze kterého vzešla čeleď Falluovců,
6 Hesron, ze kterého vzešla čeleď Hesronovců, a
Charmi, ze kterého vzešla čeleď Charmiovců.

7 To jsou čeledi Rubenovců, kterých byly napočítány
čtyřicet tři tisíce sedm set třicet.

8 Syn Fallův byl Eliab. 9 Jeho syny byli Namuel, Datan a Abiron. To jsou ona knížata lidu — Datan a Abiron, — která povstala proti Mojžíšovi a Áronovi ve vzpouře Koreově, když se vzbouřili proti Hospodinovi; 10 země otevřevši (tehdy) ústa svá, pohltila (je i) Korea a zhynulo jich velmi mnoho, když oheň strávil dvě stě padesát mužů. Tehdy stal se (veliký) div — 11 Kore zahynul, jeho synové (však) nezahynuli.

12 Synové Simeonovi podle svých čeledí byli:

Namuel, od něhož pochází čeleď Namuelovců,
Jamin, od něhož pochází čeleď Jaminovců,
Jachin, od něhož pochází čeleď Jachinovců,
13 Zare, od něhož pochází čeleď Zareovců, a
Saul, od něhož pochází čeleď Saulovců.

14 To jsou čeledi Simeonovců, jichž bylo všech napočítáno
dvacet dva tisíce dvě stě.

15 Synové Gadovi podle svých čeledí byli:

Sefon, z něhožto vzešla čeleď Sefonovců,
Aggi, z něhožto vzešla čeleď Aggiovců,
Suni, a z něho čeleď Suniovců,
16 Ozni, a z něho čeleď Ozniovců,
Her, a z něho čeleď Herovců,
17 Arod, a z něho čeleď Arodovců,
Ariel, a z něho čeleď Arielovců.

18 To jsou Gadovci, jichž bylo všech napočítáno
čtyřicet tisíc pět set.

19 Synové Judovi byli Her a Onan, kteří oba zemřeli v zemi Kanaan. 20 Podle čeledí byli synové Judovi tito:

Sela, z něhožto vzešla čeleď Selovců,
Fares, a z něho čeleď Faresovců,
Zare, a z něho čeleď Zareovců.

21 Synové pak Faresovi byli: Hesron, ze kterého vzešla čeleď Hesronovců, a Hamul, z něhožto vzešla čeleď Hamulovců.

22 To jsou Judovci, jichž bylo všech napočítáno
sedmdesát šest tisíc pět set.

23 Synové Issacharovi podle svých čeledí byli:

Tola, ze kterého vzešla čeleď Tolovců,
Fua, ze kterého vzešla čeleď Fuovců,
24 Jasub, ze kterého vzešla čeleď Jasubovců, a
Semran, ze kterého vzešla čeleď Semranovců.

25 To jsou Issacharovci, jichžto byly napočítány
šedesát čtyři tisíce tři sta.

26 Synové Zabulonovi podle svých čeledí byli:

Sared a z něho čeleď Saredovců,
Elon a z něho čeleď Elonovců,
Jalel, a z něho čeleď Jalelovců.

27 To jsou Zabulonovci, jichžto bylo napočítáno
šedesát tisíc pět set.

28 Synové Josefovi byli podle svých rodů Manasses a Efraim.

29 Z Manasse pošel Machir, a z něho čeleď Machirovců.
Machir zplodil Galaada a z něho pošla čeleď Galaadovců.

30 Galaadovi synové byli: Jezer, od něhož pochází čeleď Jezerovců,
Helek, od něhož pochází čeleď Helekovců,
31 Asriel, od něhož pochází čeleď Asrielovců,
32 Sechem, od něhož pochází čeleď Sechemovců,
Semida, od něhož pochází čeleď Semidovců, a
33 Hefer, od něhož pochází čeleď Heferovců.
Hefer byl otec Salfaada, jenž neměl synů, nýbrž jen dcery;
jejich jména jsou tato: Maala, Noa, Hegla, Melcha a Tersa.

34 To jsou čeledi Manassovců, jichžto byly napočítány
padesát dva tisíce sedm set.

35 Synové Efraimovi podle svých čeledí byli:
Sutala, od něhož pochází čeleď Sutalských,
Becher, od něhož pochází čeleď Becherovců, a
Tehen, od něhož pochází čeleď Tehenovců. 36 Syn Sutalův byl
Heran, od něhož pochází čeleď Heranovců.

37 To jsou Efraimovci, jichžto byly napočítány
třicet dva tisíce pět set.

To jsou Josefovci podle svých čeledí.

38 Synové Benjaminovi podle svých čeledí byli:

Bela, od něhož pochází čeleď Belovců,
Asbel, od něhož pochází čeleď Asbelovců,
Ahiram, od něhož pochází čeleď Ahiramovců,
39 Sufam, od něhož pochází čeleď Sufamovců, a
Hufam, od něhož pochází čeleď Hufamovců.
40 Synové Belovi byli Hered a Noeman. Od Hereda pochází čeleď
Heredovců a od Noemana čeleď Noemanovců.

41 To jsou Benjaminovci podle svých čeledí; bylo jich napočítáno
čtyřicet pět tisíc šest set.

42 Synové Danovi podle svých čeledí byli:

Suham, od něhož pochází čeleď Suhamovců.
To jsou Danovci podle svých čeledí. 43 Všichni byli Suhamovci.
Byly jich napočítány šedesát čtyři tisíce čtyři sta.

44 Synové Aserovi podle svých čeledí byli:

Jemna, od něhož pochází čeleď Jemnovců,
Jessuj, od něhož pochází čeleď Jessujovců, a
Brie, od něhož pochází čeleď Brieských.

45 Synové Briovi byli:

Heber, od něhož pochází čeleď Heberovců, a
Melchiel, od něhož pochází čeleď Melchielovců.
46 Jméno Aserovy dcery bylo Sára.

47 To jsou rody Aserovců, jichžto byly napočítány
padesát tři tisíce čtyři sta.

48 Synové Neftalovi podle svých čeledí byli:
Jesiel, od něhož pochází čeleď Jesielovců,
Guni, od něhož pochází čeleď Gunovců,
49 Jeser, od něhož pochází čeleď Jeserovců, a
Sellem, od něhož pochází čeleď Sellemovců.

50 To jsou rody Neftalovců podle jejich čeledí; bylo jich napočítáno
čtyřicet pět tisíc čtyři sta.

51 Úhrnný počet synů Israelových, kteří byli sčítáni, jest:
šest set jeden tisíc sedm set třicet.

52 Hospodin pravil Mojžíšovi: 53 Těmto podle počtu jmen bude rozdělena země v dědičný majetek. 54 Kterých bude více, těm dáš větší díl, a kterých méně, menší: každému, jak nyní jsou sečteni, budiž dán dědičný úděl. 55 Ale tak, by los rozdělil zemi kmenům [a čeledím]. 56 Čehokoliv dostane se jim losem, to ať vezmou podle většího nebo menšího počtu.

57 Soupis Levitů podle jejich čeledí je tento:
Od Gersona pochází čeleď Gersonovců,
od Kaata čeleď Kaatovců, a
od Merariho čeleď Merarovců.
58 Rody Levitů jsou tyto: rod Lobni, rod Hebroni, rod Musi a rod Kore.

Kaat zplodil Amrama, 59 který měl manželku Jochabed, dceru Leviovu, která se mu narodila v Egyptě. Ta porodila Amramovi, svému

Hl. 26. K v. 51. Mezi prvním sčítáním lidu (Nm 1.) a druhým (Nm 26.) jsou tyto rozdíly:

Při prvém sčítání bylo napočteno		Při druhém	Tedy více		Méně	V procentech
Rubenovců . .	46.500	43.730			— 2.770	— 5·95%
Simeonovců . .	59.300	22.200			— 37.100	— 62·56%
Gadovců . . .	45.650	40.500			— 5.150	— 10·40%
Judovců	74.600	76.500	+ 1.900			+ 2·54%
Issacharovců . .	54.400	64.300	+ 9.900			+ 15·39%
Zabulonovců . .	57.400	60.500	+ 3.100			+ 5·59%
Efraimovců . .	40 500	32.500			— 8 000	— 19·75%
Manassovců . .	32.200	52.700	+ 20.500			+ 63·66%
Benjaminovců .	35.400	45.600	+ 10.200			+ 28·81%
Danovců . . .	62.700	64.400	+ 1.700			+ 2·71%
Aserovců . . .	41.500	53.400	+ 11.900			+ 28·67%
Neftalovců . .	53.400	45.400			— 8.000	— 17·61%
Úhrnem . .	603.500	601.730		59.200	61.020	— 0·3%
				— 1.820		

V. 55. Místo „*kmenům a čeledím*" hebr.: „*Podle jmen oteckých kmenů*".

muži, syny Árona, Mojžíše a Marii, sestru jejich. 60 Z Árona vzešel Nadab, Abiu, Eleazar a Itamar, 61 z nichžto Nadab a Abiu zemřeli, když přinesli před Hospodina nepatřičný oheň.

62 Všech, kteří byli sečteni, byly dvacet tři tisíce mužských, od jednoho měsíce a výše; nebyli totiž započítáni mezi syny Israelovy a nebyl jim dán mezi ostatními dědičný úděl.

63 To je součet synův Israelových, kteří byli sepsáni od Mojžíše a kněze Eleazara na Moabských pláních u Jordánu proti Jerichu.

64 Nebyl mezi nimi žádný z těch, kteří dříve byli sečteni od Mojžíše a Árona na poušti Sinajské. 65 Byltě Hospodin předpověděl, že všichni na poušti zemrou. Žádný tedy z nich nezůstal, jen Kaleb, syn Jefonův, a Josue, syn Nunův.

Zákon o dědickém právu dcer. (27, 1.—11.)

HLAVA 27. — 1 Dcery Salfaada, syna Hefera, syna Galaada, syna Machira, syna Manassa, jenž byl syn Josefův — (dcery), jež sluly Maala, Noa, Hegla, Melcha a Tersa, 2 přišly a předstoupily před Mojžíše, kněze Eleazara a všecka knížata lidu u vchodu do stánku úmluvy a pravily: 3 Náš otec zemřel na poušti; nezúčastnil se vzpoury, která byla proti Hospodinu zosnována za vedení Koreova, ale zemřel pro svůj hřích, nemaje mužských potomků. Proč by mělo jméno jeho z čeledí býti vyhlazeno, že neměl syna? Dejte nám dědičný úděl mezi příbuznými otce našeho.

4 Mojžíš vznesl jejich při na Hospodina, aby ji rozsoudil. 5 Ten mu pravil: 6 Věc spravedlivou žádají dcery Salfaadovy; dej jim úděl mezi bratry jejich otce a nechť nastoupí po něm v dědictví.

7 Synům Israelovým pak rci toto:

8 Umře-li někdo nemaje syna, dostane se dědictví jeho dceři. 9 Kdyby neměl ani dcery, nastoupí jeho bratři. 10 Nebude-li však ani bratří, dáte dědictví bratřím otce jeho. 11 Kdyby neměl ani strýců, budiž dáno dědictví jeho nejbližším příbuzným.

To bude synům Israelovým svatým, věčně platným zákonem podle rozkazu daného Hospodinem Mojžíšovi.

Josue ustanoven vůdcem národa. (27, 12.—23.)

12 Hospodin také pravil Mojžíšovi: Vystup na toto pohoří Abarim a pohleď odtud na zemi, kterou dám synům Israelovým. 13 Až ji spatříš, odejdeš i ty ke svým soukmenovcům, jak odešel bratr tvůj Áron; 14 nebo rozhněvali jste mě na poušti Sin, když se lid bouřil a když jste mne nechtěli před ním vodou oslaviti.

Jsou to „Vody odporu" v Kadesu na poušti Sin.

15 Mojžíš mu odpověděl: 16 Hospodin, Bůh života v každém těle, opatřiž muže, který by byl nad tímto lidem, 17 který by v jeho čele kráčel vpřed i zpět, který by jej vyváděl a zaváděl (domů), by nebyl lid Hospodinův jako ovce bez pastýře.

18 Hospodin mu pravil: Vezmi Josue, syna Nunova, muže, v němž je duch, a vlož na něho svou ruku. 19 Nechať se postaví před Eleazara kněze a před všecku obec, 20 a před očima všech prohlas, že

mu odevzdáváš díl své moci, by ho poslouchala všecka obec synů Israelových. 21 Kdykoli bude něco podniknouti, Eleazar kněz otáže se mu Hospodina. Po jeho rozkazu vytáhne a vrátí se on a s ním všickni synové Israelovi i ostatní množství.
22 Mojžíš učinil podle rozkazu Hospodinova. Vzal Josue, postavil ho před kněze Eleazara a před všecek shromážděný lid, 23 vložil mu na hlavu ruce a vykonal všecko, co byl Hospodin nařídil.

Zákony o denních a svátečních obětech za všecku obec.
(28, 1.—30, 1.)

HLAVA 28. — 1 Hospodin pravil též Mojžíšovi: 2 Přikaž synům Israelovým:
Přinášejte mi v předepsanou dobu příslušné oběti, (mé to) pokrmy k spálení, k vůni velmi příjemné.
3 Oběti (zápalné), které jest vám přinášeti, jsou tyto:
Každého dne dva roční beránky bezvadné v celopal věčný budete obětovati, 4 jednoho ráno a druhého k večeru; 5 desetinu efy jemné mouky zadělané čtvrtinou hinu nejčistšího oleje. 6 Je to ustavičný celopal, který jste počali podávati na hoře Sinaj Hospodinu v zápalnou obět velmi příjemné vůně. 7 S každým beránkem podáte v Hospodinově svatyni v úlitbu čtvrtinu hinu vína. 8 Druhého beránka budete podobně obětovati k večeru podle úplného řádu oběti jitřní i jejích úliteb v (zápalnou) obět velmi příjemné vůně Hospodinu.
9 Dne sobotního přinesete dva bezvadné roční beránky a dvě desetiny jemné mouky zadělané olejem v obět suchou, jakož i úlitby. 10 To budiž každou sobotu řádně obětováno kromě věčného celopalu.
11 O novoluní přinesete v celopal Hospodinu dva býčky, jednoho berana a sedm ročních bezvadných beránků; 12 ke každému býčku (přidáte) tři desetiny jemné mouky zadělané olejem v suchou obět, ke každému beranu dvě desetiny jemné mouky zadělané olejem, 13 a ke každému beránku desetinu jemné mouky zadělané olejem v suchou obět. Je to celopal vůně velmi příjemné, zápalná obět Hospodinu. 14 Úlitby vína, které mají býti k jednotlivým obětem lity, buďtež tyto: Půl hinu ke každému býčku, třetina k beranu a čtvrtina k beránku. To bude celopal (podávaný) každého měsíce, jak v roce po sobě jdou. 15 K (tomuto) věčnému celopalu s příslušnými úlitbami budiž též obětován Hospodinu kozel za hříchy.
16 Prvního měsíce, čtrnáctého dne (toho) měsíce bude Hospodinovo fase 17 a patnáctého dne veliký svátek; sedm dní budou jísti přesné chleby. 18 První den z nich bude svatý a slavný; žádné služebné práce nebudete v něm konati. 19 Přinesete v zápalnou obět, v celopal Hospodinu dva býčky, jednoho berana a sedm bezvadných ročních beránků; 20 a ke každému suchou obět z jemné mouky zadělané olejem, tři desetiny ke každému býčku, dvě desetiny k beranu 21 a po jedné desetině ke každému beránku, jichž je sedm. 22 Také jednoho kozla za hříchy k svému očištění (budete obětovati). 23 (To vše) kromě jitřního celopalu, který budete vždy podávati. 24 Tak budete činiti každodenně po sedm dní (podávajíce) pokrmy k spálení, k vůni velmi příjemné Hospodinu, která bude se vznášeti z celopalův a z úli-

teb k nim příslušných. 25 Také sedmý den vám bude veleslavný a svatý; žádné služebné práce nesmíte v něm konati.

26 Rovněž den prvotin, když budete po uplynutí týdnů Hospodinu obětovati nové plodiny, bude slavný a svatý; žádné služebné práce nebudete v něm konati. 27 Přinesete v celopal k vůni velmi příjemné Hospodinovi dva býčky, jednoho berana a sedm bezvadných ročních beránků; 28 v příslušnou obět suchou k tomu (podáte) jemné mouky, zadělané olejem, tři desetiny ke každému býčku, dvě desetiny k beranu 29 a po jedné desetině ke každému beránku, jichž jest úhrnem sedm; také kozla, 30 který je zabíjen za účelem očištění. (To vše) kromě každodenního celopalu a k němu příslušných úliteb.

31 Bezvadné budiž vše, co obětujete s příslušnými úlitbami.

HLAVA 29. — 1 První den sedmého měsíce bude vám slavný a svatý, žádné služebné práce nebudete v něm konati, jeť to den hřmotného troubení. 2 Podáte v celopal Hospodinu k vůni velmi příjemné jednoho býčka, jednoho berana a sedm bezvadných ročních beránků; 3 v suchou obět k tomu příslušnou přinesete jemné mouky, zadělané olejem, tři desetiny ke každému býčku, dvě desetiny k beranu 4 a jednu desetinu ke (každému) beránku, jichžto jest úhrnem sedm; 5 též kozla za hřích, který jest obětován na usmířenou lidu. 6 (To vše) kromě novoměsíčního celopalu s příslušnými obětmi suchými a kromě věčného celopalu; s obvyklými úlitbami zákonem předepsanými podáte (to) v zápalnou obět vůně velmi příjemné Hospodinu.

7 Také desátý den toho sedmého měsíce bude vám slavný a svatý. Budete se mrtviti a žádné služebné práce nebudete v něm konati. 8 V celopal přinesete Hospodinu k vůni velmi příjemné jednoho býčka, jednoho berana a sedm bezvadných ročních beránků; 9 v suchou obět k tomu příslušnou podáte jemné mouky, zadělané olejem, tři desetiny ke každému býčku, dvě desetiny k beranu 10 a po jedné desetině ke každému beránku, jichžto jest úhrnem sedm; 11 též kozla za hřích. (To vše) kromě toho, co bývá obětováno za hřích na očištěnou, a kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou a kromě příslušných úliteb.

12 Patnáctého dne sedmého měsíce, který vám bude svatý a slavný a v němž nebudete konati žádné služebné práce, začnete světit sedmidenní slavnost Hospodinu. 13 V celopal, k vůni velmi příjemné, budete obětovati Hospodinu třináct býčků, dva berany a čtrnáct bezvadných ročních beránků; 14 v příslušnou obět suchou přinesete jemné mouky, olejem zadělané, tři desetiny ke každému býčku, kterých bude úhrnem třináct, dvě desetiny ke každému ze dvou beranů 15 a po jedné desetině ke každému ze čtrnácti beránků; 16 také kozla za hřích. (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou a mokrou. — 17 Druhý den budete obětovati dvanáct býčků, dva berany, čtrnáct bezvadných ročních beránků, 18 podle předpisu přidáte suché i mokré oběti ke každému býčku, beranu i beránku; 19 také kozla za hřích (budete obětovati). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou. — 20 Dne třetího budete obětovati jedenáct býčků, dva berany a čtrnáct bezvadných ročních beránků, 21 podle předpisu přidáte suché i mokré oběti ke každému býčku, beranu i beránku; 22 také kozla za hřích (budete obětovati). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou. — 23 Dne čtvrtého budete oběto-

vati deset býčků, dva berany a čtrnáct bezvadných ročních beránků,
24 podle předpisu přidáte suché i mokré oběti ke každému býčku, beranu i beránku; 25 také kozla za hřích (podáte). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou. — 26 Dne pátého budete obětovati devět býčků, dva berany a čtrnáct bezvadných ročních beránků, 27 podle předpisu přidáte suché i mokré oběti ke každému býčku, beranu i beránku; 28 také kozla za hřích (podáte). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou. — 29 Dne šestého budete obětovati osm býčků, dva berany a sedm bezvadných ročních beránků, 30 podle předpisu přidáte oběti suché i mokré ke každému býčku, beranu i beránku; 31 také kozla za hřích (podáte). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou. — 32 Dne sedmého budete obětovati sedm býčků, dva berany a čtrnáct bezvadných ročních beránků, 33 podle předpisu přidáte oběti suché i mokré ke každému býčku, beranu i beránku; 34 také kozla za hřích (podáte). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou. — 35 Dne osmého, který jest veleslavný, nebudete konati žádné služebné práce. 36 V celopal budete obětovati k vůni velmi příjemné Hospodinu jednoho býčka, jednoho berana a sedm bezvadných ročních beránků; 37 podle předpisu přidáte oběti suché i mokré ke každému býčku, beranu i beránku; 38 také kozla za hřích (podáte). (To vše) kromě věčného celopalu s příslušnou obětí suchou i mokrou.

39 To budete obětovati Hospodinu o svých svátcích kromě obětí ze slibu a z dobré vůle, celopalův, obětí suchých i mokrých, a obětí pokojných.

HLAVA 30. — 1 Mojžíš oznámil synům Israelovým všecko, co mu byl Hospodin přikázal.

Zákon o zrušení slibů žen. (30, 2.—17.)

2 (Mojžíš) pravil knížatům kmenův israelských: Hospodin přikazuje toto:

3 Učiní-li muž Hospodinu slib, nebo zaváže-li se přísahou, ať nezruší slova svého, ale splní všecko, co slíbil.

4 Zaváže-li se k něčemu slibem nebo přísahou žena, která je v otcovském domě a ještě v dívčím věku, a zví-li otec o slibu, který učinila, neb o přísaze, kterou se zavázala, a neodporuje-li, bude slibem vázána: 5 cokoli slíbila neb načkoli přisahala, skutkem vyplní. 6 Jestliže však otec, slyše o jejím slibu ihned se opře, i sliby i přísahy její budou zrušeny a nebude vázána vyplniti slib, protože otec odporoval.

7 Vdá-li se žena, která byla něco slíbila, neb váže-li její duši přísahou slovo, které jednou jí z úst vyšlo, 8 a muž toho dne, kdy o tom uslyší, nebude odpírati, bude slibem vázána a splní, cokoli byla slíbila. 9 Jestliže však ihned se ohradil, když o tom uslyšel, a (tak) zrušil její sliby i slova, kterými se byla zavázala, bude jí Hospodin milostiv.

10 Vdova a žena zapuzená, cokoliv slíbí, splní.

11 Zaváže-li se slibem nebo přísahou manželka v domě svého muže
12 a jestliže muž, když o tom uslyšel, mlčel a neprotivil se jejímu slibu, splní, cokoli byla slíbila. 13 Jestli však hned odporoval, nebude

vázána slibu dostáti, neboť manžel se opřel; Hospodin bude jí milostiv.
14 Slíbí-li neb zaváže-li se přísahou, že [postem neb odpírajíc si jiných věcí] se bude mrtviti, bude na vůli muže, bude-li to moci činiti čili nic. 15 Jestliže muž, když o tom uslyší, mlčí, odkládaje na druhý den výrok: cokoliv slíbila nebo připověděla, ať splní, neboť (muž) hned, jak o tom uslyšel, neodporoval. 16 Bude-li odpírati teprve později, když o tom již ví, bude sám odpověden za její vinu.
17 To jsou ustanovení, která dal Hospodin Mojžíšovi a která stanoví poměr mezi manželem a manželkou, (jakož i) mezi otcem a dcerou, která jest ještě v dívčím věku, zůstává v domě svého otce.

Výprava proti Madianitům. (31, 1.—54.)

HLAVA 31. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Nejprve pomsti synův Israelových na Madianitech a pak budeš přiřazen ke svým soukmenovcům. 3 Mojžíš ihned rozkázal: (Vyberte) ze sebe muže a vyzbrojte je k boji, by vykonali pomstu Hospodinovu na Madianitech. 4 Z každého kmene israelského budiž vybráno tisíc mužů, a ti buďtež posláni na výpravu.
5 Postavili tedy po tisíci z každého kmene, to jest dvanáct tisíc ozbrojených mužů. 6 Mojžíš je poslal s Fineesem, synem kněze Eleazara a dal mu posvátné věci, jakož i polnice na troubení.
7 Když pak v boji proti Madianitům zvítězili, pobili všecky mužské, 8 i krále jejich, pět vladařů lidu: Eviho, Rekema, Suru, Hura a Rebe; také Balaama, syna Beorova, zabili mečem. 9 Ženy jejich i děti zajali, všecek dobytek a všecek majetek, jaký jen mohli míti, zabrali; 10 jak města, tak vesnice i místa hrazená strávil oheň. 11 Kořist, totiž vše, co pobrali z lidí a z dobytka, vzali 12 a přivedli k Mojžíšovi, ke knězi Eleazarovi a k veškeré obci synův Israelových; také ostatní (ukořistěné) předměty přinesli do ležení na Moabských pláních u Jordánu proti Jerichu. 13 Mojžíš, Eleazar a všecka knížata lidu vyšli jim za stany vstříc. 14 Mojžíš pak rozhněval se na velitele vojska, na tisícníky a setníky, kteří přicházeli z výpravy válečné, 15 a pravil: Proč jste zachovali ženy? 16 Ony jsou to, jež oklamaly syny Israelovy z Balaamova návodu a svedly vás, že jste hříšnou úctou Fogora zpronevěřili se Hospodinu, začež rána stihla lid. 17 Proto muže a všecky chlapce pobijte, i ženy, které obcováním poznaly muže, usmrťte, 18 dívky však, totiž všecky panny si ponechte. 19 A zůstaňte sedm dní venku za stany; kdo zabil člověka, neb zabitého se dotekl, nechať se dne třetího a sedmého očistí; 20 také všecka kořist, ať je to roucho, nářadí nebo předmět k jakékoliv potřebě zhotovený z kozích koží, ze srsti, nebo ze dřeva, budiž očištěna.
21 Kněz Eleazar pak pravil bojovníkům, kteří se zúčastnili válečné výpravy: Toto jest ustanovení zákona, které Hospodin uložil Mojžíšovi: 22 Zlato, stříbro, měď, železo, olovo, cín 23 a všecko, co může roztaveno býti, budiž přečištěno ohněm; co však nemůže ohně snésti, budiž

Hl. 31. V. 6. „*Posvátnými věcmi*" je tu kněžské roucho a snad i potřeby k levitskému očištění, jemuž se po skončené výpravě všichni bojovníci sedm dní podrobovali. Srv. níže v. 22. nn. Hummelauer se domnívá, že Finees vzal s sebou i *posvátné osudí*, jehož byl oprávněn zastupuje svého otce se dotazovati.

očistnou vodou posvěceno. 24 Dne sedmého vyperte svůj šat a tak
jsouce očištěni, smíte vejíti do tábora.
25 Hospodin řekl též Mojžíšovi: 26 Sečtěte všecky ukořistěné před-
měty, od člověka až po dobytek, ty, kněz Eleazar a knížata lidu; 27 a
rozděl na dva rovné díly kořist mezi ty, kteří bojovali, kteří se účastnili
výpravy a mezi všecek ostatní lid. 28 Od těch, kteří bojovali, účastnivše
se vojny, vyber dávku Hospodinovi, z (každých) pěti set po jedné
hlavě, jak z lidí tak z hovězího dobytka, z oslů a z ovec, 29 a dej ji
knězi Eleazarovi; jsoutě to prvotiny Hospodinovy. 30 Z polovice při-
padající ostatním Israelitům vezmi každého padesátého člověka, býka,
osla, ovci, vůbec dobytče a dej je Levitům, kteří opatrují stánek Hos-
podinův.
31 Mojžíš a Eleazar učinili podle rozkazu Hospodinova.
32 Bylo pak té kořisti, které čety nabraly:
šest set sedmdesát pět tisíc ovec,
33 sedmdesát dva tisíce kusů hovězího dobytka,
34 šedesát jeden tisíc oslů,
35 třicet dva tisíce lidských duší, žen, které mužů nepoznaly.
36 Těm, kteří byli ve válce, dána polovice:
tři sta třicet sedm tisíc pět set ovec, 37 z nichžto na díl Hospodinův
bylo odpočítáno šest set sedmedesát pět ovec;
38 z třiceti šesti tisíc hovězího dobytka (byly odpočítány)
sedmdesát dva kusy,
39 z třiceti tisíc pěti set oslů (byl odpočítán) — šedesát a jeden kus,
40 a ze šestnácti tisíc duší lidských dostaly se na díl Hospodinův
třicet dvě duše.
41 Odevzdal tedy Mojžíš knězi Eleazarovi, jak mu bylo přikázáno, vše-
cky prvotiny Hospodinovy 42 z polovice Israelitů, z té totiž, kterou byl
oddělil bojovníkům z výpravy.
43 Z (druhé) polovice, která se byla dostala ostatnímu lidu, to jest
ze tří set třiceti sedmi tisíc pěti set ovec,
44 ze třiceti šesti tisíc hovězího dobytka,
45 ze třiceti tisíc pěti set oslů 46 a
ze šestnácti tisíc lidí 47 vzal Mojžíš každou padesátou hla-
vu a dal ji Levitům, kteří opatrovali Hospodinův stánek, jak byl Hospo-
din přikázal.
48 Tu přistoupili k Mojžíšovi velitelé branného lidu, tisícníci a
setníci a pravili: 49 My, služebníci tvoji, sečetli jsme počet bojovníků,
které jsme měli pod svým velením, a nescházel ani jeden. 50 Proto
obětujeme v dar Hospodinu každý, cokoli jsme mohli [v kořisti] se-
hnati ze zlata, sponky na nohy i ruce, prsteny, náramky i nákrčníky,
aby ses modlil za nás k Hospodinu. 51 Přijal tedy Mojžíš a kněz Eleazar
všecko zlato rozmanitých tvarů, 52 vážící šestnáct tisíc sedm set pade-
sát lotův, od tisícníkův a setníků. 53 Co si totiž každý ukořistil, bylo
jeho. 54 Vzali to a zanesli do stánku zjevení, by to připomínalo Hos-
podinovi syny Israelovy.

Zajordání rozděleno kmenům Ruben, Gad a polovině kmene Manasse.
(32, 1.—42.)

HLAVA 32. — [1] Synové Rubenovi a Gadovi měli mnoho stád, nesčetné množství dobytka. Když uviděli, že krajiny Jazer a Galaad jsou příhodny k chovu dobytka, [2] přišli k Mojžíšovi, k Eleazarovi knězi a ke knížatům lidu řkouce: [3] Atarot, Dibon, Jazer, Nemra, Hesebon, Eleale, Saban, Nebo a Beon, [4] krajiny to, které stihl Hospodin před očima synův Israelových ranou, mají četná pastviska, a my, služebníci tvoji, máme velmi mnoho dobytka; [5] prosíme tedy, jestliže jsme nalezli milost před tebou, bys je nám, služebníkům svým, dal v majetek, a nevedl nás přes Jordán. [6] Mojžíš jim odpověděl: Vaši bratři mají tedy jíti do boje a vy si tu budete hověti? [7] Proč podrýváte důvěru (ostatních) Israelitů, by neměli odvahy přejíti na místo, které jim Hospodin hodlá dáti? [8] Zdaž nečinili rovněž tak otcové vaši, když jsem poslal z Kadesbarne vyšetřiti zemi? [9] Přišli totiž až do údolí Hroznového, prohlédli všecku zemi a (pak) podryli důvěru Israelitů, že vejdou do země, kterou jim dal Hospodin. [10] Hospodin se rozhněval a přisahal: [11] „Lidé tito, kteří vytáhli z Egypta, od dvaceti roků a výše, neuzří země, kterou jsem přísežně slíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi, neboť nechtěli mne poslouchati; [12] kromě Kaleba, syna Jefonova, Kenezského, a kromě Josue, syna Nunova, (nebo) ti splnili vůli mou.“ [13] Hospodin, hněvaje se na Israele, vodil jej po poušti čtyřicet let sem tam, dokud nevyhynulo všecko to pokolení, které činilo, co bylo zlé před obličejem jeho. [14] Hle — mluvil dále Mojžíš — vy, dorost a vychovanci hříšníků, nastupujete na místo otců svých, byste rozmnožili hněv Hospodinův proti Israeli. [15] Nebudete-li chtíti ho poslouchati, nechá lid na poušti a vy budete příčinou záhuby všech.

[16] Ale oni přistoupivše blíže pravili: Uděláme ovcím chlévy, dobytku stáje a dětem svým hrazená města; [17] my sami pak ozbrojeni a opásáni potáhneme do boje v čele synův Israelových, dokud jich neuvedeme na místa jejich. Dítky naše, (ženy) a majetek náš budou pro úklady obyvatelstva ve hrazených městech. [18] Nevrátíme se do domovů svých, dokud nebudou synové Israelovi v držení svého dědičného majetku, [19] a nebudeme činiti nároků na nic za Jordánem, neboť máme již úděl svůj na jeho břehu východním. [20] Mojžíš jim řekl: Učiníte-li, co slibujete, každý bojovník ve zbroji přejde-li Jordán, [21] potáhnete-li ve zbroji před Hospodinem do boje, dokud Hospodin neporazí svých nepřátel [22] a dokud mu nebude podmaněna všecka země: budete bez viny před Hospodinem i před Israelem, a krajiny, o které žádáte, obdržíte před Hospodinem. [23] Pakli neučiníte, co pravíte, není pochyby, že zhřešíte proti Bohu, a vězte, že hřích váš zachvátí vás! [24] Stavějte tedy dětem svým (a ženám) města, chlévy a stáje ovcím i dobytku, a co jste slíbili, splňte! [25] I řekli Gadovci a Rubenovci Mojžíšovi: Jsme služebníci tvoji, učiníme, jak velí pán náš. [26] Své děti, ženy, stáda a dobytek zůstavíme ve městech galaadských; [27] my však, slu-

V. 22. *„Obdržíte před Hospodinem“* = sám Hospodin uzná vaše právo na krajiny, o které žádáte.

V. 27. hebr. praví, že potáhnou *„před Hospodinem“*, t. j. před archou. Podle řádu 10, 17. podaného měli Rubenovci a Gadovci táhnouti *za archou*. Nyní však

žebníci tvoji, všichni ve zbroji potáhneme do boje, jak ty, pane, pravíš.

28 Rozkázal tedy Mojžíš knězi Eleazarovi, Josuovi, synu Nunovu, a knížatům kmenových čeledí Israelitů: 29 Potáhnou-li Gadovci a Rubenovci s vámi přes Jordán — všichni vyzbrojení do boje — před Hospodinem, a země bude vám podrobena, dejte jim Galaad v majetek. 30 Pakli nebudou chtíti ve zbroji přejíti s vámi do země Kanaan, ať dostanou sídla mezi vámi. 31 Gadovci a Rubenovci odpověděli: Jak rozkázal Hospodin služebníkům svým, tak učiníme: 32 půjdeme ve zbroji před Hospodinem do země Kanaan a prohlašujeme, že jsme již dostali úděl svůj za Jordánem.

33 Dal tedy Mojžíš Gadovcům, Rubenovcům a polovici kmene Manasse, syna Josefova, království Sehona, krále amorrhejského, a království Óga, krále basanského, jejich zemi s jejími městy kolem dokola.

34 A vystavěli synové Gadovi Dibon, Atarot, Aroer, 35 Etrot-Sofan, Jazer, Jegbaa, 36 Betnemra, Betaran, města hrazená i chlévy svému dobytku.

37 Rubenovci pak vystavěli Hesebon, Eleale, Karjatajm, 38 Nabo, Balmeon — ta jména změnili — a Sabamu. Městům, která vystavěli, dali jména.

39 Synové pak Machira, syna Manassova, táhli do Galaadu, zpustošili jej a pobili tamější amorrhejské obyvatelstvo.

40 Dal tedy Mojžíš zemi Galaad Machirovi, synu Manassovu, který se tam usadil. 41 Jair pak, syn Manassův, šel a opanoval její vsi, které nazval Havot-Jair, to jest Vsi Jairovy. 42 Také Nobe vytáhl, zabral Chanat s jeho vesnicemi a nazval (kraj) ten podle svého jména Nobe.

Zásady pro rozdělení Předjordání. (33, 1.—36, 13.)

HLAVA 33. — 1 Toto jsou zastávky Israelitů, kteří táhli z Egypta ve svých četách před Mojžíšem a Aronem. 2 Mojžíš je sepsal podle toho, jak z rozkazu Hospodinova místa ležení měnili.

3 Měsíce prvního, patnáctého dne měsíce prvního, druhého dne fase vytáhli Israelité mocí Nejvyššího z Ramesse před očima všech Egypťanů, 4 pochovávajících prvorozence, které Hospodin usmrtil — i nad bohy jejich vykonal soud — 5 a položili se v Sokotu. 6 Ze Sokotu přišli do Etamu, který je na samém konci pouště.

7 Odtud vyšedše, zaměřili proti Fihahirotu, jenž leží proti Bélsefonu a položili se táborem před Magdalem.

8 Vyrazivše z Fihahirotu přešli středem moře na poušť, a urazivše cestu tří dnů na poušti Etam, zastavili se v Maře.

9 Opustivše Maru, přitáhli do Elimu, kdež bylo dvanáct studnic vody a sedmdesát palem, a tam se utábořili.

10 Vyšedše odtud rozbili stany u Rudého moře.

Vzdálivše se od Rudého moře 11 položili se na poušti Sin.

12 Odtud odtáhše přišli do Dafky.

13 Opustivše Dafku odpočívali v Alusu.

budou kráčeti v čele (srv. Jos. 4, 12.) patrně proto, že nemajíce s sebou žen, dětí a dobytka, jsou k boji způsobilejší (Hummelauer).

14 Z Alusu odebrali se do Rafidim, kdež rozbili stany; tam neměl
lid vody k pití.
15 Vytábše z Rafidim usadili se na poušti Sinajské.
16 Zvedše se z pouště Sinajské přitrhli ke Hrobům choutek.
17 Davše se na pochod z Hrobů choutek zastavili se v Haserotu.
18 Z Haserotu přišli do Retmy.
19 Svinuvše stany v Retmě rozbili je zase v Remmonfaresu.
20 Hnuvše se odtud dostali se do Lebny.
21 Z Lebny připutovali do Ressy.
22 Vyšedše z Ressy přišli do Keelaty.
23 Vzdálivše se odtud rozbili stany na hoře Sefer.
24 Od hory Sefer přišli do Arady.
25 Vykročivše odtud dorazili do Makelotu.
26 Odebravše se z Makelotu zastavili se v Tahatu.
27 Z Tahatu odtáhli do Tare.
28 Vyšedše odtud rozložili se v Metce.
29 Z Metky přišli do Hesmony,
30 z Hesmony do Moserotu,
31 z Moserotu do Benejakanu.
32 Z Benejakanu přišli na horu Gadgad.
33 Odšedše odtud rozbili stany v Jetebatě.
34 Z Jetebaty přišli do Hebronu,
35 z Hebronu do Asiongaberu,
36 z Asiongaberu na poušť Sin, to jest do Kadesu.
37 Vyrazivše z Kadesu položili se táborem na hoře Hór, na samých hranicích Edomska. 38 Na rozkaz Hospodinův vystoupil kněz Áron na horu Hór a tam zemřel roku čtyřicátého po vyjití Israelitů z Egypta, měsíce pátého, prvního dne měsíce, 39 když byl ve stu dvaceti třech letech. 40 Tu uslyšel kanaanský král Aradu, který sídlil na jihu, že do země Kanaan vtrhli Israelité.
41 Od hory Hór táhli dále, až se zastavili v Salmoně.
42 Ze Salmony přišli do Funonu,
43 z Funonu do Obotu,
44 z Obotu do Ijeabarim, jež leží na pomezí Moabska.
45 Z Ijeabarim přitáhli do Dibongadu,
46 z Dibongadu do Helmondeblataim,
47 z Helmondeblataim na hory Abarim proti Nabo.
48 Z hor Abarim přišli na Moabské pláně nad Jordán proti Jerichu. 49 Tam rozložili se táborem od Betsimotu až po Abelsatim, na pláních Moabských.
50 Tam pravil Hospodin Mojžíšovi: 51 Přikaž synům Israelovým:
Až přejdete Jordán a vkročíte do země Kanaan, 52 rozprašte všecky obyvatele země té, roztřískejte (jejich) památníky, sochy ztroskotejte a všecky výšiny zkazte. 53 Tak očištěte zemi, a usaďte se v ní, neboť já jsem vám ji dal v majetek. 54 Rozdělte si ji losem. Kmenům četnějším dejte po větším dílu, méně četným po menším. Každému jak los padne, tak budiž dán dědičný úděl. Podle kmenův a čeledí buďtež údělу rozděleny. 55 Nebudete-li však chtíti povražditi obyvatelů země, ti,

Hl. 33. V. 34. Hebr.: *'Abróná.*
V. 55. Místo *„povražditi"* hebr.: *„zapuditi"*. K věci srv. Ex 23, 33; Jos 23, 13.

kteří zůstanou, budou vám jako trny v očích a jako šípy v bocích a budou vás sužovati v zemi sídel vašich; 56 a cožkoli jim jsem zamýšlel učiniti, vám učiním.

HLAVA 34. — 1 Hospodin mluvil k Mojžíšovi: 2 Přikaž synům Israelovým:

Až vejdete do země Kanaan, jíž dostane se vám v majetek, ať má tyto meze:

3 Jižní hranice začínejte od pouště Sin, která sousedí s Edomskem, a končete se na východě Mořem solným; 4 zatáčejte se na jih od Štírového průsmyku, táhněte se až k Senně a sahejte na jihu až do Kades-Barnea; odtud vybíhejte hranice k Vesnici jménem Adar a dále až k Asemoně; 5 pak se (hranice) zahnou od Asemony až k Potoku egyptskému a skončí se břehem Velikého moře.

6 Hranice západní začnou u Velikého moře a u něho se také skončí.

7 Půlnoční hranice počnou u Velikého moře a poběží až k Nejvyšší hoře, 8 od ní pak až tam, kudy se jde do Ematu, až k samé Sedadě, 9 až do Zefrony a do Vsi Enan. To budou hranice se strany severní.

10 Odtud budou vymezeny hranice východní: od Vesnice Enan půjdou k Sefamě, 11 od Sefamy potáhnou se dolů do Rebly, která leží naproti Prameni, odtud poběží k východnímu břehu jezera Keneret, 12 sestoupí k Jordánu a ukončí se Slaným mořem.

Země v obvodu těchto hranic bude vaše.

13 Přikázal tedy Mojžíš synům Israelovým: Toto bude země, které se vám dostane v úděl losem a kterou rozkázal Hospodin dáti devíti a polovici kmenům; 14 neboť kmen Rubenovců podle jejich čeledí, kmen Gadovců podle počtu rodův a polovice kmene Manassova, 15 to jest půl třetího kmene obdrželi svůj úděl za Jordánem proti Jerichu na východní straně.

16 Hospodin řekl též Mojžíšovi: 17 Jména mužů, kteří vám budou zemi děliti, jsou tato:

Kněz Eleazar, Josue, syn Nunův, 18 a po jednom knížeti z každého kmene, 19 jichžto jména jsou tato:

Z kmene Judova Kaleb, syn Jefonův,
20 z kmene Simeonova Samuel, syn Ammiudův,
21 z kmene Benjaminova Elidad, syn Chaselonův,
22 z kmene Danova Bokki, syn Jogliův,
23 ze synů Josefových z kmene Manassova Hanniel, syn Efodův,
24 z kmene Efraimova Kamuel, syn Seftanův,
25 z kmene Zabulonova Elisafan, syn Farnachův,
26 z kmene Issacharova kníže Faltiel, syn Ozanův,
27 z kmene Aserova Ahiud, syn Salomiův,
28 z kmene Neftaliova Fedael, syn Ammiudův.

29 Ti... přikázal Hospodin, aby rozdělil synům Israelovým zemi Kanaan.

HLAVA 35. — 1 Hospodin pravil Mojžíšovi na Moabských pláních nad Jordánem proti Jerichu také toto:

2 Přikaž synům Israelovým, ať dají ze svého (dědičného) majetku Levitům 3 města k bydlení a pastviny kolem nich, by mohli sami sídliti v městech a pro stáda a dobytek (jejich) aby byla pastviska. 4 Ty pastvi-

ny budou se rozkládati od městských zdí ven kolem dokola na tisíc
kroků: 5 na východ slunce budou dva tisíce loket, na poledne budou
dva tisíce loket, k moři, které je na západ, bude táž míra, a hranice
na severu půjdou v téže délce; tak budou města uprostřed a za nimi
pastviny. 6 Z těch měst, která dáte Levitům, bude šest odděleno na
ochranu uprchlíků, by se mohl do nich utéci, kdo prolil krev; kromě
těch (dáte jim) jiná čtyřicet dvě města, 7 tedy úhrnem čtyřicet osm
(měst) a jejich okolí. 8 Těch měst, která budou dána z území Israelitů,
více bude vzato od těch, kteří mají více, a méně od těch, kteří mají
méně; každý (kmen) podle rozměrů svého dědičného území dá Levitům
města.

9 Hospodin řekl Mojžíšovi: 10 Rci synům Israelovým:
Až přijdete přes Jordán do země Kanaan, 11 ustanovte, která města
mají býti na ochranu uprchlíků, kteří nechtíce prolili krev; 12 bude-li
prchající v některém z nich, nesmí ho zabíti příbuzný zabitého, dokud
nebude jeho pře za jeho přítomnosti soudně před obcí vyřízena.
13 Z těchto měst, která budou na ochranu uprchlíkův oddělena, 14 tři
buďte za Jordánem a tři v zemi Kanaan; 15 jak Israelitům tak cizincům
a přistěhovalcům (budou vykázána), aby se do nich mohl utéci, kdo
nechtě prolil krev.

16 Udeří-li kdo koho železem, že udeřený zemře, je vinen vraždou;
ať také zemře. 17 Hodí-li kamenem, že zasažený zemře, budiž potrestán
podobně. 18 Zahyne-li udeřený dřevem, budiž pomstěn smrtí údercovou. 19 Příbuzný zavražděného zabije vraha; hned, jak ho dostane, zabije ho. 20 Jestliže někdo z nenávisti druhým strčí, neb úkladně na něho
něco hodí, 21 neb jsa jeho nepřítelem tak jej udeří rukou, že zemře,
úderce ten je vinen (úkladnou) vraždou; příbuzný zabitého hned, jak
ho najde, zabije ho.

22 Učiní-li však někdo náhodou, bez nenávisti 23 a bez nepřátelství
něco takového, 24 a bude-li výslechem svědků to dokázáno na soudě
o prolití krve, zavedeném mezi údercem a mezi příbuzným zabitého:
25 budiž vysvobozen nevinný z moci mstitelovy a budiž soudním nálezem uveden zase do města, do něhož se byl utekl, a tam zůstaniž,
dokud velekněz, svatým olejem pomazaný, neumře.

26 Bude-li vrah postižen a usmrcen od mstitele krve 27 mimo obvod města za útočiště vykázaného, bude krvemstitel bez viny; 28 mělť
uprchlík až do smrti veleknězovy ve městě přebývati; (teprve) když
tento zemře, smí se vrah navrátit do svého domova.

29 Tyto zákony budou míti věčnou platnost po všech sídlech vašich.
30 Vrah budiž trestán na základě výpovědí svědků; na základě
svědectví jednoho nesmí býti nikdo odsouzen.

31 Od toho, kdo je vinen vraždou, výkupného nesmíte přijmouti;
ale ať sám zemře. 32 Vyhnanci, to jest uprchlíci, nebudou se moci žádným způsobem vrátit do svých domovů před smrtí velekněz[illegible]vou.

33 Neposkvrňujte země, ve které sídlíte; poskvrňována je krví nevinných a nemůže býti očištěna jinak než krví toho, jenž prolil krev
druhého. 34 Budiž země vaše zachovávána čista, protože já přebývám
s vámi; jáť jsem Hospodin, jenž sídlí mezi syny Israelovými.

Hl.AVA 36. — 1 Pohlaváři rodu Galaada, syna Machira, syna
Manassova, z rodu synů Josefových, přistoupili k Mojžíšovi a pravili

mu před knížaty synův Israelových: 2 Tobě, pánu našemu, rozkázal
Hospodin, bys losem rozdělil zemi synům Israelovým, a dcerám Sal-
faada, bratra našeho, bys dal úděl, jaký příslušel otci jejich. 3 Pojmou-
li je za manželky příslušníci jiného kmene, půjde za nimi i majetek
jejich, a protože se tak dostane jinému kmeni, ubude našeho dědičného
údělu; 4 když pak přijde milostivé léto, to jest padesátý rok, (léto) od-
puštění, rozdělené úděly zůstanou smíšeny a majetek kmene jednoho
přejde na kmen druhý.

5 Mojžíš odpověděl synům Israelovým a z rozkazu Hospodinova
řekl: Kmen Josefovců má pravdu 6 a Hospodin přikazuje o dcerách
Salfaadových toto: Nechať se vdají, za koho chtějí, jen ať jsou to muži
z jejich kmene, 7 aby se nemísil majetek jednoho kmene israelského
s majetkem kmene druhého. Tak všichni muži nechať berou si man-
želky ze svého kmene a čeledí, 8 a všecky ženy muže z téhož kmene,
by dědičný majetek zůstal v rodinách 9 a majetek jednotlivých kmenů
by se nesměšoval, ale zůstal, 10 jak byl od Hospodina rozdělen.

Dcery Salfaadovy učinily, jak bylo rozkázáno: 11 Maala, Tersa,
Hegla, Melcha a Noa vdaly se za syny svého strýce 12 z čeledi Ma-
nassa, jenž byl synem Josefovým; tak majetek, který jim byl původně
dán, zůstal ve kmeni a v čeledi otce jejich.

13 To jsou přikázání a zákony, které dal Hospodin Mojžíšem sy-
nům Israelovým na Moabských pláních nad Jordánem proti Jerichu.

DEUTERONOMIUM

ČILI

PÁTÁ KNIHA MOJŽÍŠOVA

Přechod (1, 1.—3.) a nadpis (1, 4.—5.)

HLAVA 1. — 1 Toto jsou slova, která mluvil Mojžíš ke všemu
Israelovi za Jordánem na poušti, v rovině naproti Rudému moři, mezi
Faranem, Tofelem, Labanem a Haserotem, kde je mnoho zlata; 2 jede-
náct dní cesty jest od Horebu do Kades-Barne, jde-li se cestou k po-
hoří Seir.
3 Léta čtyřicátého, jedenáctého měsíce, prvního dne měsíce do-
mluvil Mojžíš synům Israelovým všecko, co mu byl Hospodin přikázal,
aby jim pověděl.
4 Když byl porazil Sehona, krále amorrhejského, který sídlil v He-
sebonu, a Oga, krále basanského, který zůstával v Astarotu a v Edreji,
5 za Jordánem v Moabsku počal Mojžíš vysvětlovati zákon a pravil:

Cesta od hory Sinaj. (1, 6.—18.)

6 Hospodin, Bůh náš, pravil nám na Horebu: (Již) dosti dlouho
jste na tomto pohoří zůstali. 7 Obraťte se a táhněte na hory Amor-
rhejských a na místa s nimi sousedící, na roviny, na výšiny i na ní-
žiny, do krajiny jižní, na pobřeží, (táhněte) do země Kanaan a k Li-
banonu, až k veliké řece Eufratu. 8 Hle — pravil — dávám vám (tu
zemi); jděte a zaberte ji, neboť přisahal Hospodin otcům vašim Abra-
hamovi, Isákovi a Jakobovi, že ji dá jim a potomstvu jejich.
9 Řekl jsem vám onoho času: 10 Nestačím sám na vás; neboť Hos-
podin, Bůh váš, rozmnožil vás a jest vás dnes velmi mnoho, jako hvězd
nebeských. — 11 Hospodin, Bůh otců vašich, přidej k tomu počtu
mnoho tisícův a požehnej vám, jak slíbil. — 12 Já sám nestačím na
břímě správy vaší a na (vaše) pře. 13 Dejte si podle kmenů svých
moudré a rozumné muže, jejichžto mravy jsou osvědčeny, bych je usta-
novil nad vámi za knížata. 14 Tehdy jste mi odpověděli: Dobrá jest
věc, kterou chceš učiniti.
15 Vzal jsem tedy z kmenů vašich muže moudré a vážené a usta-
novil jsem je knížaty, tisícníky, setníky, padesátníky a desátníky, kteří
by vás o všem poučovali. 16 A přikázal jsem jim: Vyslýchejte je a spra-
vedlivě suďte, ať je to člověk domácí nebo cizinec. 17 Nečiňte rozdílů
v osobách: vyslýchejte jak malého tak velikého; nedbejte žádné osoby;
nebo soud je věc Boží.
Bude-li se vám zdáti něco nesnadné, vzneste (to) na mne a já
to vyšetřím.
18 Tak přikázal jsem všecko, co máte činiti.

V Kades-Barne. (1, 19.—46.)

19 Vyšedše od Horebu, přešli jsme hroznou a převelikou poušť,
kterou jste viděli, po cestě vedoucí na hory Amorrhejských, jak byl
nám přikázal Hospodin, Bůh náš. Když jsme přišli do Kades-Barne,
20 řekl jsem vám: Přišli jste k horám Amorrhejských, které nám dá
Hospodin, Bůh náš. 21 Pohleď na zemi, kterou Hospodin, Bůh tvůj,

ti dá; vstup a zaber ji, jak řekl Hospodin, Bůh náš, otcům tvým; neboj se a ničeho se nestrachuj.
22 I přistoupili jste všichni ke mně a řekli jste: Pošleme muže, kteří by shlédli zemi a oznámili, kterou cestou máme stoupati a ke kterým městům táhnouti.
23 Když se mi líbila řeč ta, poslal jsem z vás dvanáct mužů, po jednom z každého kmene. 24 Ti šli, vystoupili na hory a přišli až k údolí Hroznovému. Shlédše zemi 25 vzali z ovoce jejího, by ukázali (její) plodnost, přinesli (je) k nám a pravili: Výborná je země, kterou nám dá Hospodin, Bůh náš.
26 Vy však jste nechtěli táhnouti (dále), ale nevěříce řeči Hospodina, Boha svého, 27 reptali jste ve stanech svých řkouce: Hospodin nás nenávidí a proto nás vyvedl z Egypta, by nás vydal do moci Amorrheův, a zahladil. 28 Kam (to) máme vtáhnouti? Vyzvědači naplnili strachem mysli naše řkouce: Jest jich náramně veliké množství, jsou většího vzrůstu než my; města veliká a hrazená až k nebi; Enakovce jsme tam viděli.
29 I pravil jsem vám: Nebojte se a nestrachujte se jich; 30 Hospodin Bůh, jenž jest vůdcem naším, bude sám bojovati za vás, jak učinil v Egyptě před zraky (vás) všech. 31 I na poušti — sám jsi to viděl — nesl tě Hospodin, Bůh tvůj, jak nosívá člověk svého malého synáčka, po všeliké cestě, kterou jste se brali, až jste přišli na toto místo.
32 Přes to však jste nedůvěřovali Hospodinu, Bohu svému, 33 jenž vás předcházel na cestě a vyhledával místo, kde byste měli rozbíti stany, v noci ukazuje vám cestu ohněm a ve dne oblakovým sloupem.
34 Když pak uslyšel Hospodin křiky vaše, rozhněval se a přisahal: 35 Nikdo z lidí tohoto prazlého pokolení neuzří výborné země, kterou jsem přísežně slíbil otcům vašim, 36 kromě Kaleba, syna Jefonova; ten ji uzří a jemu i synům jeho dám zemi, po které chodil, neboť poslechl Hospodina.
37 Nelze se diviti, že se rozhněval na lid, poněvadž i na mne rozhněval se pro vás Hospodin a řekl: Ani ty tam nevejdeš, 38 ale Josue, syn Nunův, tvůj služebník, ten (tam) vejde místo tebe; toho napomeň a tomu dodej odvahy; tenť rozdělí Israelovi losem zemi.
39 Vaše dítky, o kterých jste řekli, že budou odvlečeny do zajetí, a chlapci, kteří dnes neznají rozdílu mezi dobrým a zlým — ti vejdou (tam), těm zemi (tu) dám a ti ji zaberou. 40 Vy však vraťte se a jděte na poušť Rudomořskou cestou.
41 I odpověděli jste mi: Zhřešili jsme Hospodinu; potáhneme a budeme bojovati, jak velí Hospodin, Bůh náš. Když jste však ve zbrani táhli na hory, 42 řekl mi Hospodin: Rci jim: Netáhněte do hor a nebojujte, byste nepadali před svými nepřáteli, neboť nejsem s vámi. 43 Oznámil jsem vám (to), avšak neuposlechli jste, nýbrž Hospodinovu rozkazu jste se vzepřeli a nadmuti jsouce zpupností táhli jste do hor. 44 Vytáhli tedy Amorrhejští, kteří sídlili na (těch) horách, proti vám, pronásledovali vás, jako činívají včely, a bili vás od Seiru až do Hormy. 45 Když pak jste se vrátili a plakali před Hospodinem, nevyslyšel vás a nechtěl hlasu vašemu povoliti.
46 I zůstali jste v Kades-Barne dlouhou dobu.

Cestou k Jordánu. (2, 1.—3, 29.)

HLAVA 2. — [1] Vyšedše přišli jsme na poušť Rudomořskou cestou, jak mi byl Hospodin nařídil. Když jsme dlouhý čas obcházeli pohoří Seir, [2] pravil mi Hospodin: [3] (Již) dosti dlouho obcházíte toto pohoří; táhněte k severu [4] a lidu přikaž: Až půjdete územím svých bratří, synů Esauových, kteří obývají Seir,. budou se vás báti; [5] bedlivě se tedy střezte, byste jich nenapadli; neboť nedám vám ani jediné stopy jejich země, protože jsem dal pohoří Seirské v majetek Esauovi. [6] Budete jísti pokrmy koupené od nich za peníze a píti vodu váženou za poplatek. [7] Hospodin, Bůh tvůj, žehnal ti při všeliké práci rukou tvých; věděl o tvé cestě, kterak jsi šel touto velikou pouští, čtyřicet let přebýval s tebou Hospodin, Bůh tvůj, že jsi neměl nedostatku.

[8] Minuvše své bratry, syny Esauovy, sídlící v Seiru, táhli jsme dále po cestě vedoucí rovinou z Elatu a z Asiongaberu, a přišli jsme na cestu, která vede na poušť Moabskou. [9] I řekl mi Hospodin: Nedávej se do boje proti Moabitům a nevcházej do války s nimi; nebo nedám ti nic z jejich země, protože jsem dal Ar v majetek synům Lotovým. — [10] Dřívějšími obyvateli této země byli Emim, národ veliký a silný, vysoké postavy, jako příslušníci kmene Enakovců. [11] Proto považují je za obry podobně, jako Enakovce; Moabité jim však říkají Emim. [12] V Seiru sídlili prve Horité; synové Esauovi je vyhnali, zahladili a usadili se tam, jak učinili Israelité v zemi, kterou jim dal Hospodin v majetek. — [13] Vstali jsme tedy, bychom překročili potok Zared, a přišli jsme k němu. [14] Na cestě z Kades-Barne až ku přechodu potoka Zared byli jsme dobu třiceti osmi let, až vyhynulo z tábora všecko pokolení mužů schopných boje, jak byl Hospodin přisahal; [15] neboť jeho ruka byla proti nim (napřažena), že vymřeli z tábora.

[16] Když tedy všichni ti bojovníci vyhynuli, [17] pravil mi Hospodin: [18] Ty přejdeš nyní meze Moabska, [město jménem] Ar, [19] a přijdeš k sousední zemi Ammonitů; hleď, ať s nimi nebojuješ a nezačínáš války, neboť nedám ti nic ze země Ammonitů, protože jsem ji dal synům Lotovým v majetek. — [20] Byla pokládána za zemi obrů, neboť v ní kdysi sídlili obři, kterým Ammonité říkají Zomzommim, [21] národ to veliký a četný, vysoké postavy jako Enakovci. Ty (Enakovce) Hospodin před Ammonity zahladil a usadil je místo nich, [22] podobně jak učinil synům Esauovým sídlícím v Seiru, kterým vyhladil Hority a dal jim zemi jejich, kterou vládnou až do dneška. [23] Podobně vypudili Kappadočané Hevejské, kteří sídlili v Haserim až ke Gaze; vyšedše z Kappadocie vyhladili je a zabrali sídla jejich. — [24] Vstaňte a přejděte potok Arnon; hle, dávám v ruce tvé Sehona, amorrhejského krále Hesebonu, začni zabírati jeho zemi a dej se s ním do boje. [25] Ode dneška začnu pouštěti strach a hrůzu před tebou na národy, kteří sídlí pode vším nebem, aby, jak uslyší jméno tvé, lekli se a [jako žena při porodu se třásli a] cítili bolesti.

Hl. 2. V. [23]. Místo *„Kappadočané"* čti podle hebr.: *„Kaftórím"*, a místo *„Kappadocie"* *„Kaftór"* = *Kreťané, Kreta.* Srv. Gn 10, 13. — Tyto *„Hevejské"*, hebr.: „'Avvím", dlužno dobře rozeznávati od *„Hevejských"*, hebr.: *„Chivvím"* (Gn 10, 17. a jj.). — 'Avvím připomíná též Jos 13, 4. — Místo v *„Haserim"* čti *„v táborech"* (do kruhu rozestavených stanech).

26 Vzkázal jsem tedy z pouště Kademot Sehonovi, králi hesebonskému, toto poselství míru: 27 „Chceme projíti tvou zemí; potáhneme po veřejné cestě, neuchýlíme se ani vpravo ani vlevo, 28 za peníze nám prodávej pokrmů, bychom měli co jísti, a za peníze nám dávej vody, bychom tak měli co píti. Jenom nám dovol projíti — 29 jak učinili synové Esauovi, kteří sídlí v Seiru, a Moabové, kteří bydlí v Aru, — dokud nepřijdeme k Jordánu a nepřejdeme do země, kterou nám dá Hospodin, Bůh náš." — 30 Avšak Sehon, král hesebonský, nechtěl nám dáti projíti, neboť nechal Hospodin, Bůh tvůj, ducha jeho zatvrditi se a zarputiti se jeho srdce, aby vydán byl v ruce tvé, jak nyní vidíš. 31 I řekl mi Hospodin: „Hle, (již) počínám ti dávati Sehona i zemi jeho; začni se jí zmocňovati." 32 Když pak Sehon vytáhl proti nám do války (a přišel) do Jasy se vším lidem svým, 33 Hospodin, Bůh náš, nám jej dal; i porazili jsme jej, syny jeho a všecek lid jeho. 34 Tehdy jsme se zmocnili všech měst, povraždili jsme jejich obyvatelstvo, muže, ženy i děti, a nezachovali jsme v nich nic 35 než dobytek, kterého se nám dostalo v úděl, a než kořist z měst, kterých jsme dobyli. 36 Od Aroeru, který je na břehu potoka Arnonu, (a) od Města, které leží v údolí, až po Galaad nebylo vesnice ani města, které by ušlo rukám našim; 37 všecka nám vydal Hospodin, Bůh náš, kromě země Ammonitů, do které jsme nevkročili, kromě všeho poříčí Jeboku, horských měst a (vůbec) všech míst, která nám Hospodin, Bůh náš, zakázal.

HLAVA 3. — 1 Tu jsme se obrátili a stoupali cestou k Basanu; Og, král basanský, vytáhl proti nám se svým lidem do boje (a přišel) do Edraj. 2 I řekl mi Hospodin: „Neboj se ho, jeť vydán v ruce tvé se vším lidem i zemí svou; učiníš mu jako amorrhejskému králi Sehonovi, který sídlil v Hesebonu." 3 Dal tedy Hospodin, Bůh náš, v ruce naše také Óga, krále basanského, i všechen lid jeho; zbili jsme jej do posledního muže, 4 a současně jsme zpustošili všecka jeho města — nebylo města, které by nám ušlo — šedesát měst, všecku krajinu Argob, náležející království Ogovu v Basanu. 5 Všecka města byla ohrazena zdmi velmi vysokými, branami a závorami, kromě nesčetných městeček, jež zdí neměla. 6 Zničili jsme je, jako jsme byli učinili Sehonovi, králi hesebonskému, vyhladivše ve všech městech muže, ženy i děti; 7 dobytek pak a ostatní kořist z těch měst jsme si rozebrali. 8 (Tak) jsme tehdy vzali zemi z ruky dvěma králům amorrhejským, kteří byli za Jordánem; od potoka Arnonu až k hoře Hermonu — 9 Sidonští ji nazývají Sarion a Amorrhejští Sanir — 10 všecka města, která leží na Rovině, a všecku zemi Galaad i Basan až po Selchu a Edraj, města království Ogova v Basanu. — 11 Jediný totiž Og, král basanský, zbyl z pokolení obřího. V Rabbatě ammonské ukazují jeho železné lože, mající zdéli devět loket a z šíři čtyři podle lokte mužské ruky.

12 Toho času jsme zabrali zemi od Aroeru, jenž je na břehu potoka Arnonu, až do polovice pohoří Galaad; její města dal jsem Rubenovi a Gadovi. 13 Ostatek Galaadu a všecek Basan, království Ogovo, dal jsem polovině kmene Manassova; celý kraj argobský a všecek Basan

V. 29. Edomové a Moabové odepřeli sice Israelovi průchod středem svého území, nikoli však po hranicích. (Nm 20, 18.—21.). Neposkytli jim sice *zdarma* potřeb životních (srv. níže Dt 23, 4.), nebylo však, proč by tak nečinili *za peníze*.

slove zemí obrů. 14 Jair, syn Manassův, uvázal se ve vlastnictví veškeré krajiny argobské až ke hranicím gessurským a machatským, a nazval Basan podle svého jména Havot-Jair, to jest vsi Jairovy, až do dnešního dne.

15 Machirovi jsem dal Galaad. 16 A kmenům Ruben a Gad dal jsem území od Galaadu až k potoku Arnonu, ke středu (tohoto) potoka, sousední krajinu až k potoku Jeboku, který tvoří hranici Ammonska, 17 a Rovinu pouště, totiž Jordán, krajiny od Keneretu až po Moře pouště, Moře solné, až po úpatí pohoří Fasga na východě.

18 A přikázal jsem vám tehdy: „Hospodin, Bůh váš, dává vám tuto zemi v dědičný majetek; všichni statní mužové ve zbroji táhněte v čele svých bratří, synův Israelových. 19 Jen ženy, děti a dobytek — vím, že ho máte mnoho — nechať zůstanou ve městech, která jsem vám dal, 20 až udělí Hospodin bratrům vašim pokojná sídla, jako dal vám, až také oni zaberou zemi, kterou jim dá za Jordánem; tehdy bude se moci vrátit každý ke svému majetku, který jsem vám dal."

21 Také Josuovi jsem tehdy nařídil: „Oči tvé viděly, co učinil Hospodin, Bůh váš, těmto dvěma králům; tak učiní všem královstvím, do kterých půjdeš. 22 Neboj se jich; neboť Hospodin, Bůh váš, bude bojovati za vás."

23 A prosil jsem tehdy Hospodina: 24 „Hospodine, Bože, tys počal ukazovati sluhovi svému svou velikost a přemocnou ruku...; neboť není jiného Boha ani na nebi ani na zemi, který by mohl činiti tvé skutky a přirovnati se tvé moci. 25 (Dovol tedy), bych směl přejíti a viděti tu výbornou zemi za Jordánem, ony nádherné hory, i Liban." 26 Hospodin se však hněval na mne pro vás, nevyslyšel mne, ale řekl mi: „Dosti o tom! Nemluv nikdy již o té věci ke mně. 27 Vystup na vrchol Fasgy a rozhlédni se k západu, k severu, k jihu a k východu a patři..., neboť nepřejdeš tohoto Jordánu.

28 Zmocni Josue, dodej mu odvahy a síly, neboť on půjde v čele tohoto lidu a rozdělí mu zemi, kterou spatříš."

29 I zůstali jsme v údolí proti svatyni Fogorově.

Napomenutí, by Israel zachovával smlouvu s Bohem. (4, 1.—40.)

HLAVA 4. — 1 Nyní tedy, Israeli, poslouchej přikázání a práv, kterým tě učím, abys plně je byl živ a vejda do země zabral ji, (zemi to), kterou Hospodin, Bůh otců vašich, vám dá.

2 Ke slovu, které k vám mluvím, nic nepřidávejte a nic z něho neubírejte; ostříhejte příkazů Hospodina, Boha vašeho, která já vám dávám.

3 Oči vaše viděly, vše, co učinil Hospodin proti Bélfegorovi, kterak vyhladil z vás všecky ctitele jeho. 4 Vy však, kteří přidržujete se Hospodina, Boha vašeho, živi jste všichni až do dneška.

5 Víte, že jsem učil vás přikázáním a právům, jak mi Hospodin, Bůh můj, velel, abyste je tak činili v zemi, kterou zaberete.

6 Zachovávejte tedy a skutky je plňte. Nebo to je vaše moudrost

Hl. 3. V. 14. O království *Ma'chá* viz Gn 22, 24; *Gešúr* bylo sousední podobné malé království aramské (na jih od onoho), známé z dob Davidových (2. Král 3, 3; 13, 37. nn.; 15, 8.).

a rozum před očima národů, kteří slyšíce všecka ta přikázání, řeknou: Hle, toť lid moudrý a rozumný, národ veliký.
7 Není jiného národa tak velikého, jehož bohové byli by mu tak blízko, jako je blízko Bůh náš všem prosbám našim. 8 Nebo který jiný národ je tak slavný, aby měl takové posvátné obyčeje, spravedlivé právo a takové všechny zákony, jaké kladu vám dnes před oči?
9 Opatruj tedy pečlivě sebe sama a duše své. Nezapomínej věcí, které viděly oči tvé, a nechať nevymizí z tvého srdce po všecky dny života tvého; poučuj o nich syny i vnuky své.
10 (Nezapomínej) toho dne, kdy jsi stál před Hospodinem, Bohem svým, na Horebu, když mi byl Hospodin přikázal: „Shromáždi ke mně lid, aby slyšeli mé řeči, aby učili se mne báti po všechen čas pozemského života a učili (tomu) své syny.“ 11 A přistoupili jste k úpatí hory, která plála ohněm až k nebi a byla ve tmách, v oblaku, v mrákotě.
12 Hospodin mluvil k vám z ohně. Zvuk jeho slov jste slyšeli, avšak podoby (jeho) naprosto jste neviděli. 13 I prohlásil vám svou úmluvu, kterou vám uložil plniti, totiž deset vět, které napsal ve dvě kamenné desky. 14 Mně pak toho času nařídil, abych vás učil posvátným obyčejům a právům, kterých vám bude šetřiti v zemi, kterou budete vládnouti.
15 Ostříhejte tedy pečlivě svých duší. Toho dne, kdy k vám mluvil Hospodin na Horebě z ohně, neviděli jste žádné podoby, 16 abyste dadouce se oklamati neudělali si vyřezávané sochy, obrazu mužského nebo ženského pohlaví, 17 obrazu některého pozemského zvířete, nebo ptáků létajících pod nebem, 18 nebo drobné zvířeny, která se po zemi pohybuje, nebo ryb, které žijí ve vodě pod zemí, 19 abys zdvihna oči k nebi a vida slunce, měsíc a všecky nebeské hvězdy, nedal snad unésti se klamem k jejich bohopoctě a nectil tak věcí, které stvořil Hospodin, Bůh tvůj, k službě všem národům, kteří jsou pod nebem; 20 vás však Hospodin vzal a vyvedl z egyptských železných hutí, aby měl národ, jenž by byl dědičným jeho majetkem, jak tomu dnes (skutečně) jest.
21 Hospodin se hněval pro vás na mne a přisahal, že Jordánu nepřejdu a nevejdu do převýborné země, kterou dá vám. 22 Hle, umru na této půdě a Jordánu nepřejdu; vy (jej) přejdete a ovládnete tu výtečnou zemi. 23 Hleď, ať nikdy nezapomeneš úmluvy Hospodina, Boha svého, kterou učinil s tebou, a neuděláš si vyřezané sochy čehokoliv, co Hospodin činiti zapověděl. 24 Neboť Hospodin, Bůh tvůj, jest oheň sžírající, Bůh řevnivý.
25 Až zplodíte syny a vnuky, až se v zemi trvale usadíte, dáte-li se oklamati a uděláte-li si nějakou sochu nebo obraz, budete-li činiti, co je zlé před Hospodinem, Bohem vaším, že ho popudíte ke hněvu: 26 vyzývám dnes za svědky nebe i zemi, že brzy vyhynete ze země, kterou zaberete přejdouce Jordán; nebudete v ní dlouho sídliti, nýbrž Hospodin vás zahladí 27 a rozptýlí mezi všecky národy a zbude vás málo mezi národy, mezi které vás Hospodin zavede. 28 Tam bude vám sloužiti

Hl. 4. V. 19. Místo: *„které stvořil Hospodin k službě všem národům“*, hebr.: *„které přidělil Jahve všem národům“*. Přidělil je pohanům, by z nich poznávali Boha, kdežto Israel ho poznává popředně ze zjevení. Přidělil je pohanům, by jich užívali k náznačnému znázornění (symbolům) božství, nepřidělil však jich v tomto smyslu Israelitům, kteří jich nesmějí užiti k obraznému znázornění Boha svého!

bohům, kteří jsou uděláni lidskou rukou, dřevu a kameni, (bohům, kteří) nevidí, neslyší, nejedí ani nečijí.
29 A když tam budeš vyhledávati Hospodina, Boha svého, najdeš
jej; jen budeš-li ho hledati celým srdcem a veškerou zkroušeností du-
še své. 30 Když tě stihne vše, co je předpověděno, konečně vrátíš se
k Hospodinu, Bohu svému, a budeš poslušen jeho hlasu. 31 Neboť
Hospodin, Bůh tvůj, je Bůh milosrdný; neopustí tebe, nevyhladí tě
úplně a nezapomene smlouvy učiněné s otci tvými, kterou potvrdil
přísahou.
32 Ptej se starých dob, které byly před tebou ode dne, kdy Bůh
stvořil člověka na zemi, (ptej se) od konce až do konce nebe, stalo-li
se kdy co takového, nebo bylo-li kdy slýcháno, 33 aby slyšel národ
mluviti Boha hlasem z ohně, jako jsi ty slyšel, a zůstal jsi živ; 34 (ptej
se, zdali) učinil to (jiný) bůh, aby přišel a vyvolil si národ ze středu
národů zkouškami, znameními, zázraky, bojem, silnou rukou, vztaže-
ným ramenem a hroznými výjevy, jak to všecko učinil pro vás v Egyptě
Hospodin, Bůh váš, před očima tvýma, 35 bys poznal, že on Hospodin
je Bůh a nikdo jiný kromě něho. 36 Dal ti s nebe slyšeti svůj hlas,
aby tě poučil, a na zemi ti ukázal svůj obrovský oheň a slyšel jsi
[slova jeho] ze středu ohně.
37 Za to, že miloval tvé otce a vyvolil (si) jejich potomstvo, za
to, že tě vyvedl, kráčeje před tebou, ve své veliké moci z Egypta, 38 aby
zahladil při tvém příchodu národy převeliké a silnější než jsi ty, tebe
pak aby uvedl do jejich země a dal ti ji v majetek, jak dnes vidíš:
39 uznej tedy dnes a upřímně rozvaž, že on, Hospodin, jest Bůh na
nebi nahoře i na zemi dole, a že není jiného; 40 ostříhej jeho přikázání a ustanovení, kteráž ti ukládám, aby bylo dobře tobě i synům tvým po tobě, a dlouhou dobu abys zůstal v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj.

O útočištných městech v Zajordání. (4, 41.—43.)

41 Tehdy vyhradil Mojžíš tři města za Jordánem na východní straně, 42 aby se mohl do nich utéci, kdo nechtěje zabil svého bližního, — nebyl s ním totiž před jedním nebo dvěma dny v nepřátelství — aby do některého z těch měst mohl se uchýliti: 43 Bosor na poušti, která se rozprostírá v rovině území kmene Rubenova, Ramot v Galaadě, v území kmene Gadova, a Golan v Basanu, v území kmene Manassova.

Nadpis druhé řeči Mojžíšovy. (4, 44.—49.)

44 Toto je zákon, který předložil Mojžíš Israelitům, 45 a tato jsou ustanovení, nařízení a práva, která ohlásil Israelitům, vyšlým z Egypta, 46 za Jordánem, v údolí proti svatyni Fogorově, v zemi amorrhejského krále Sehona, který sídlil (kdysi) v Hesebonu, jejž porazil Mojžíš a Israelité přišlí z Egypta; 47 (ti) zabrali jeho zemi, jakož i zemi basanského krále Oga, (tedy zemi) dvou amorrhejských králů, kteří sídlili za Jordánem k východu slunce, 48 od Aroeru, jenž leží na břehu potoka Arnonu, až k hoře Sionu čili Hermonu, 49 všecku rovinu za Jordánem, na východě, až k Moři pouště a k úpatí hory Fasga.

Úvod do druhé řeči Mojžíšovy. (5, 1.—33.)

HLAVA 5. — [1] Mojžíš svolal všecky Israelity a řekl jim: Slyš, Israeli, příkazy a práva, která ti dnes s důrazem ohlašuji; naučte se jim a skutky je plňte. [2] Hospodin, Bůh náš, učinil s námi úmluvu na Horebu. [3] Neučinil té úmluvy s našimi otci, ale s námi, kteří tu nyní jsme a žijeme; [4] tváří v tvář k nám mluvil na hoře z ohně. [5] Já jsem byl tehdy prostředníkem mezi Hospodinem a vámi, zástupcem, který vám oznamoval slova jeho; neboť jste se báli ohně a nevstoupili jste na horu. — I řekl:

[6] Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, který tě vyvedl z Egypta, z místa otroctví. [7] Nebudeš míti jiných bohů kromě mne. [8] Neučiníš si sochy ani obrazu kterékoliv věci, která je svrchu na nebi, dole na zemi, nebo ve vodách pod zemí. [9] Nebudeš se jim klaněti aniž je ctíti. Neboť já jsem Hospodin, Bůh tvůj, Bůh řevnivý, trestající nepravosti otců na synech do třetího, ano do čtvrtého kolena těch, kteří mne nenávidí, [10] ale milosrdenství prokazující mnoha tisícům těch, kteří mě milují a ostříhají příkazů mých. [11] Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo; nebudeť bez trestu, kdo k vůli nicotné věci vezme jméno jeho. [12] Dbej dne sobotního, bys jej světil, jak ti přikázal Hospodin, Bůh tvůj. [13] Šest dní budeš pracovati a konati všeliké práce své; [14] den sedmý je (však) sobota, to jest odpočinek Hospodina, Boha tvého: Nebudeš v něm konati žádné práce, ty ani tvůj syn, dcera, služebník, služebnice, býk, osel, žádné tvé dobytče, ani cizinec, který sídlí ve tvých branách; ať odpočívá služebník i služebnice, jako i ty. [15] Pomni, žes i ty sloužil v Egyptě, a vyvedl tě odtamtud Hospodin, Bůh tvůj, rukou silnou a vztaženým ramenem. Proto ti přikázal, abys den sobotní zachovával. [16] Cti otce svého i matku, jak ti přikázal Hospodin, Bůh tvůj, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj. [17] Nezabiješ. [18] Nesesmilníš. [19] Nedopustíš se krádeže. [20] Nevydáš proti bližnímu svému křivého svědectví. [21] Nepožádáš manželky bližního svého, ani domu, pole, nevolníka, nevolnice, býka, osla. ani jiného majetku jeho.

[22] Tato slova mluvil Hospodin ke všemu lidu vašemu na hoře z ohně a z tmavého mraku, velikým hlasem a nic více, — a napsal je na dvě kamenné desky, které mi dal. — [23] Vy totiž, když jste hlas ze tmy uslyšeli, a viděli horu hořeti, přistoupili jste ke mně — (to jest) všecka knížata kmenů a starší — a řekli jste: [24] Hle, Hospodin, Bůh náš, ukázal nám svou velebnost a velikost. Slyšeli jsme hlas jeho z ohně a shledali jsme dnes, že člověk zůstal živ, ačkoli s ním Bůh mluvil. [25] Avšak (teď), proč bychom měli zemříti? Proč by nás měl tento obrovský oheň spáliti? Budeme-li totiž déle slyšeti hlas Hospodina, Boha našeho, zemřeme. [26] Co je člověk, aby slyšel hlas Boha živého, mluvícího z ohně, jako jsme slyšeli my, a mohl zůstati živ? [27] Jdi blíže ty, a poslouchej vše, co ti poví Hospodin, Bůh náš, a (pak) nám (to) pověz, a my to budeme poslouchati a činiti.

Hl. 5. V. 4. Jak mluví Hospodin k lidu „*tváří v tvář*" viz Ex 19; od této mluvy „*tváří v tvář*" dlužno však dobře rozlišovati *viděti* Boha tváří v tvář; tohoto se Israelitům nedostalo (4, 12. 15.).

28 Když to Hospodin uslyšel, pravil mi: „Slyšel jsem hlasitá slova
tohoto lidu, která k tobě pronesli; dobře všecko řekli.
29 Kéž by byli takového smýšlení, by se mne báli a ostříhali
vždycky všech přikázání mých, aby bylo dobře jim i synům jejich na
věky! 30 Jdi a rci jim: „Navraťte se do svých stanů." 31 Ty však stůj
zde u mne a já ti oznámím všecka svá přikázání, ustanovení a práva;
těm je budeš učiti, by je činili v zemi, kterou jim dám v majetek."
32 Ostříhejte tedy a čiňte, co vám přikázal Hospodin Bůh; neuchylujte
se ani napravo ani nalevo, 33 ale choďte po cestě, kterou vykázal (vám)
Hospodin, Bůh váš, byste byli živi, by vám bylo dobře a prodloužily
se dni (vaše) v zemi majetku vašeho.

Mojžíšské patero přikázání Božích čili „zákon" v užším smyslu.
(6, 1.—7, 11.)

HLAVA 6. — 1 Toto jsou příkazy, ustanovení a práva, kterým vy-
učovati vás nařídil mně Hospodin, Bůh váš, byste je plnili v zemi,
do které táhnete, byste se uvázali v její vlastnictví; 2 vyučovati tebe,
Israeli, aby ses bál Hospodina, Boha svého, a ostříhal všech jeho
ustanovení a přikázání, která ukládám tobě, tvým synům i vnukům,
po celý život tvůj, by dlouho trvaly tvé dni. 3 Slyš, Israeli, a hleď,
abys činil, co ti Hospodin přikázal, aby ti bylo dobře a abys byl velice
rozmnožen, jak ti Hospodin, Bůh otců tvých, slíbil; — (k tomu ti též
slíbil) zemi mlékem a medem tekoucí. —
4 Slyš, Israeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný Hospodin. 5 (Proto)
miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým, vší duší svou a vší
silou svou.
6 Tato slova, kterými ti dnes přikazuji, nechať zůstanou v srdci
tvém, 7 vypravuj je synům svým, a rozjímej o nich sedě ve svém při-
bytku i chodě cestou, léhaje i vstávaje. 8 Uvaž (si) je jako znamení
na svou ruku a nechať jsou a pohybují se ti mezi očima. 9 A napiš je
na práh a na dveře domu svého.
10 Když pak tě uvede Hospodin, Bůh tvůj, do země, kterou pří-
sežně slíbil otcům tvým, Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi, když ti dá
veliká, překrásná města, kterých jsi nestavěl, 11 domy plné všelikého
zboží, kterých jsi nebudoval, cisterny, kterých jsi nekopal, vinice a oli-
vovny, kterých jsi neštípil, 12 když budeš do syta jísti: 13 varuj se
pilně, bys nezapomněl Hospodina, který tě vyvedl z Egypta, z místa
otroctví. Hospodina, Boha svého, se boj, jemu jedinému slu ž a při jeho
jméně přisahej.
14 Nechoďte za cizími bohy kteréhokoli z národů, kteří jsou okolo

Hl. 6. V. 9. Podle hebr. má je napsati *„na veřeje domu svého a na své* (městské) *brány"*. — I staří Egypťané mívali na dveřích zbožné nápisy. Na základě v. tohoto vyvinul se později obyčej psáti několik veršů buď Dt 6, 4.—9. nebo 11, 13.—21. na kožené (pergamenové) závitky, vkládati je do malých válcovitých schránek a zasazovati je do pravých veřejí domu nebo jizby. Vcházející a vycházející dotkl se prstem schránky (místa, na němž bylo napsáno jméno Boží Šaddaj = Všemohoucí) a prst políbil. Schránka ta sluje *mezúzá* (veřeje). (Také mohamedáni mívají na dveřích zbožné nápisy.) I dnešní Židé namnoze zachovávají ten obyčej. Aspoň dvakrát v sedmi letech prohlížejí schránku, a shledají-li, že je závitek porušen, nahradí jej novým; starý dávají do hrobu vynikajících mužů.

vás — [15] jeť Hospodin, Bůh tvůj, Bůh řevnivý, je mezi vámi — aby někdy nevzplál hněv Hospodina, Boha tvého, proti tobě a neshladil tě s povrchu země.

[16] Nepokoušej Hospodina, Boha svého, jako jsi činil na místě Pokušení.

[17] Ostříhej příkazů Hospodina, Boha svého, ustanovení a nařízení, která ti dal, [18] a čiň, co je před očima Hospodinovýma libé a dobré, by ti bylo dobře, bys vešel do výborné země, — kterou přísežně slíbil Hospodin otcům tvým. — [19] zmocnil ses jí, a aby zahladil před tebou všecky nepřátele tvé, jak slíbil. [20] A když v budoucnosti otáže se tě syn tvůj: „Co je s těmito ustanoveními, nařízeními a právy, která nám dal Hospodin, Bůh náš?" — řekneš mu: [21] „Byli jsme faraonovými otroky v Egyptě, i vyvedl nás Hospodin silnou rukou z Egypta [22] a činil v Egyptě znamení a zázraky veliké a velmi škodlivé faraonovi i všemu domu jeho před očima našima; [23] vyvedl nás odtamtud, by nás uvedl do země a dal nám ji, — (zemi), kterou přísežně slíbil otcům našim. [24] A přikázal nám Hospodin, abychom činili všecka tato ustanovení a báli se Hospodina, Boha svého, aby nám bylo dobře po všecky dny života našeho, jako je dnes. [25] Bude nám milostiv, budeme-li ostříhati a činiti všecka (tato) jeho přikázání před Hospodinem, Bohem naším, jak nám přikázal.

HLAVA 7. — [1] Až tě uvede Hospodin, Bůh tvůj, do země, do které táhneš, bys ji zabral, až vyplení před tebou početné národy, Heťany, Gergezany, Amorrhejské, Kanaanské, Ferezejské, Hevejské a Jebušany, sedm národů počtem mnohem větších a silnějších nežli jsi ty, [2] až ti je dá Hospodin, Bůh tvůj: pobiješ je do jednoho. Nevejdeš s nimi ve smlouvu, neslituješ se nad nimi [3] a manželstvím se s nimi nespřízníš. Dcer svých nedávej jejich synům, ani neber jejich dcer synům svým, [4] nebo svedou syny tvé, by nechodili za mnou, ale raději sloužili bohům cizím; i vzplane hněv Hospodinův a zakrátko tě zahladí. [5] Ale raději učiňte jim toto: Oltáře jejich zbořte, sloupy rozbijte, háje posekejte a řezby spalte.

[6] Nebo jsi národ zasvěcený Hospodinu, Bohu svému; tebe vyvolil Hospodin, Bůh tvůj, ze všech národů, kteří jsou na zemi, bys byl zvláštním způsobem národem jeho. [7] Ne že jste všecky národy počtem převyšovali, spojil se s vámi Hospodin a vyvolil vás, — jeť vás méně než kteréhokoliv národa — [8] ale protože vás miloval a vyplnil přísahu, kterou se zavázal otcům vašim: vyvedl vás silnou rukou a vysvobodil vás z místa otroctví, z ruky faraona, krále egyptského. [9] Věz tedy, že Hospodin, Bůh tvůj, jest Bůh mocný a věrný, šetřící úmluvy a prokazující milosrdenství těm, kdož jej milují a zachovávají jeho přikazy, do tisícího kolena, [10] ale těm, kteří ho nenávidí, odplacující hned tak, že je zahladí; neodkládá, ihned jim odplácí, čeho zasluhují.

[11] Ostříhej tedy přikázání, ustanovení a práv, která ti dnes ukládám, bys je plnil.

V. 16. Hebr. *„massá"* lze pokládati za vlastní jméno *„místo Pokušení"* a vztahovati je na událost vyloženou Ex 17, 1.—7. Lépe však považovati slovo to za jméno obecné a s Hummelauerem předkládati je jako hromadné: *„na místech pokušení"*, kterých byla řada: Ex 15, 24; 16, 2; 17; 19, 13 nn.; Nm 11 (dvě); 13, 13; 16 (dvě); 20.

Zůstanou-li Israelité Hospodinu věrni, bude jim žehnati a v boji pomáhati. (7, 12.—26.)

12 Budeš-li dbáti těchto soudů, jich šetřiti a je plniti, šetřiti bude
také tobě Hospodin, tvůj Bůh, úmluvy a prokazovati milosrdenství,
které přísežně slíbil otcům tvým, 13 bude tě milovati, rozmnoží tě, a
požehná plodům života tvého, úrodě země tvé, tvému obilí, vinobraní,
oleji, skotu, stádům ovcí tvých v zemi, kterou že ti dá, přísahou slíbil
otcům tvým. 14 Požehnaným budeš mezi všemi národy. Nebude u tebe
neplodného jak mezi muži, tak mezi ženami, jak mezi lidmi, tak mezi
tvým dobytkem. 15 Hospodin odejme od tebe všeliký neduh; zhoubných
nemocí egyptských, které znáš, nedopustí na tebe, ale na všecky tvé
nepřátele. 16 Strávíš všecky národy, které ti hodlá vydati Hospodin,
Bůh tvůj. Oka svého nad nimi nepřimhouříš a bohům jejich nebudeš
sloužiti, aby ti nebyli na zkázu.
17 Přijde-li ti myšlenka: „Tito národové jsou početnější než já,
kterak je budu moci zahladiti?" — 18 neboj se, ale pamatuj, co učinil
Hospodin, Bůh tvůj, faraonovi a všem Egypťanům, 19 (vzpomeň) obrov-
ských ran, které viděly oči tvé, znamení i zázraků, ruky silné a ra-
mene vztaženého, aby tě Hospodin, Bůh tvůj, vyvedl; tak učiní všem
národům, jichžto se obáváš. 20 Nadto pošle i sršně na ně Hospodin,
Bůh tvůj, dokud všech nevyplení a nezahladí těch, kteří ti uniknou
a kterým bude lze ukrýti se.
21 Nebojte se jich, neboť Hospodin, Bůh váš, jest mezi vámi,
Bůh veliký a hrozný; 22 ten zničí tyto národy před očima tvýma zne-
náhla a po částech. Nebudeš moci vyhubiti je najednou, aby snad
nerozmnožila se (příliš) proti tobě divoká zvěř. 23 Hospodin, Bůh tvůj,
vydá je však před zrakem tvým, a bude je ničiti, až budou úplně vy-
hlazeni. 24 Krále jejich vydá v ruce tvé a vyhladíš jména jejich pod
nebem; nikdo ti nebude moci odolati, dokud jich nezničíš.
25 Jejich řezby spal; nebaž po stříbře a zlatě, z nichžto jsou
zhotoveny, a nic si z toho neber, aby ti to nebylo na zkázu, protože
je to ohavností Hospodinu, Bohu tvému. 26 Nezanášej z modly nic
do příbytku svého, abys nebyl proklet jako jest ona. Jako neřád měj
ji v ošklivosti a jako bláto a kal ať se ti hnusí, neboť je stižena klatbou.

Vzpomínka na dobrodiní Boží, jichžto se Israeli dostalo cestou z Egypta a jichž se mu dostane v Palestině, budiž mocnou vzpruhou, aby plnil zákon. (8, 1.—20.)

HLAVA 8. — 1 Hleď pilně, bys plnil každé přikázání, které ti
dnes dávám, abyste mohli žíti, množili se, vešli do země, kterou Hos-
podin přísežně vašim otcům slíbil, a uvázali se v její vlastnictví. 2 Pa-
matuj na všecku cestu, kterou tě vedl Hospodin, Bůh tvůj, čtyřicet
roků přes poušť, by tě zkrušil a (tak) zkusil, aby se ukázalo, jakého
jsi smýšlení, budeš-li přikázání jeho ostříhati čili nic. 3 Zkrušil tě ne-
dostatkem a dal ti k jídlu mannu, které jsi neznal ani ty, ani otcové
tvoji, by ti ukázal, že ne samým chlebem živ je člověk, ale všelikým
slovem, které vychází z úst Božích. 4 Tvé roucho, kterým jsi se odíval,

III. 8. V. 4. Místo *„neodřela se"* hebr.: *„neopuchla, neotekla"*. — Co se tu

stářím nezetlelo a noha tvá se neodřela (a nyní), hle, jest již čtyřicátý rok! 5 Uznej (tedy) srdečně, že tak vychovává tebe Hospodin, Bůh tvůj, jako vychovává člověk syna svého, 6 a ostříhej přikázání Hospodina, svého Boha, bys chodil po cestách jeho a bál se ho.

7 Neboť Hospodin, Bůh tvůj, uvede tě do výborné země, do země potoků, vod, pramenů, na jejíchž rovinách i horách vyvěrají proudy vod, 8 do země pšenice, ječmene a vinic, v níž rostou fíky, granátová jablka a olivy, do země oleje a medu. 9 Tam budeš beze všeho nedostatku jísti chléb svůj a požívati v hojnosti všech věcí; kamení té (země) je železo a v jejích horách těží měděnou rudu; 10 až se zasytíš, dobrořeč Hospodinu, Bohu svému, za výtečnou zemi, kterou ti dal.

11 Varuj se bedlivě zapomenouti někdy Hospodina, Boha svého, a zanedbávati jeho přikázání, ustanovení a práv, která ti dnes dávám, 12 aby — až se zasytíš, až nastavíš pěkných domů a budeš v nich sídliti, 13 až budeš míti stáda skotu a bravu, stříbra a zlata, a všeho hojnost, — 14 aby se nepozdvihlo srdce tvé, že bys nebyl pamětliv Hospodina, Boha svého, který tě vyvedl z Egypta, z místa otroctví, 15 a vedl tě po poušti veliké a hrozné, — na té byli hadi, jejichž dech pálil, a štíři a žíznivci, kde nebylo dokonce žádných vod, — který vyvedl (ti) potoky ze skály přetvrdé, 16 a krmil tě na poušti mannou, které otcové tvoji neznali, který zkrušiv a pozkoušev tě, konečně se nad tebou smiloval — 17 aby sis nemyslil: „Má síla a moc ruky mé toto všecko mi učinila."

18 Ale pamatuj na Hospodina, Boha svého, že on tě sílil, by dostál úmluvě své, na kterou otcům tvým přisahal, jak je dnes patrno.

19 Zapomeneš-li však Hospodina, Boha svého, a budeš-li choditi za bohy cizími, ctíti je a klaněti se jim, — hle, nyní ti předpovídám, že úplně zahyneš. 20 Jako hodlá Hospodin zahladiti národy při tvém příchodu, tak zahynete i vy, nebudete-li poslušni hlasu Hospodina, Boha vašeho.

Dobrodiní Božích lid tak, jak se k Bohu choval, nezasluhoval.
(9, 1.—10, 11.)

HLAVA 9. — 1 Slyš, Israeli: Ty přejdeš dnes Jordán, abys opanoval národy převeliké, silnější než jsi sám, veliká města, ozděná až k nebi, 2 lid veliký a vysoký, Enakovce, které jsi sám viděl, o kterých jsi slyšel, že jim nemůže nikdo odolati.

3 Věz tedy dnes, že sám Hospodin, Bůh tvůj, půjde před tebou, (jako) spalující a zžírající oheň, který je potře, vyhladí a rychle před tvým zrakem vyplení, jak ti řekl. 4 Až je Hospodin, Bůh tvůj, před tvým zrakem zahladí, neříkej si: „Pro mou spravedlnost uvedl mne Hospodin do této země, bych jí vládl, kdežto národové tito byli vyhlazeni pro své nepravosti." 5 Neboť ne pro své spravedlivé skutky a pro poctivost srdce svého vejdeš do jejich země, abys jí vládl, ale že oni nešlechetně činili, proto byli vyhlazeni, při tvém příchodu, a pak

praví *o šatu*, řečeno 29, 5. *o střevících* (místo *„nohou"*). — Nelze v tom s rabíny viděti nové zázraky, jakoby jeden šat vytrval čtyřicet roků, ano i s dětmi rostl; je to *řečnická mluva*, zdůrazňující, že *Bůh* všecek ten čas jak o šat, tak o tělesné zdraví a sílu Hebreů *laskavě pečoval*. (Calmet.) Tyto důkazy otcovské péče Boží měly buditi *trvalou důvěru* Israelitů v Boha.

aby Hospodin splnil slovo své, které dal pod přísahou otcům tvým,
Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. 6 Věz tedy, že ne pro tvé spravedlivé
skutky dal ti Hospodin, Bůh tvůj, tuto výbornou zemi v majetek; neboť
jsi lid velmi tvrdé šíje.
7 Pamatuj a nezapomínej, kterak jsi ke hněvu popouzel Hospo-
dina, Boha svého, na poušti; od toho dne, kdy jsi vyšel z Egypta až na
toto místo, vždycky jsi se stavěl proti Hospodinu. 8 Neboť i na Horebu
popudil jsi ho, že rozhněvav se, chtěl tě zahladiti, 9 (tehdy), když jsem
vystoupil na horu, abych dostal kamenné desky, desky úmluvy, kterou
Hospodin s vámi učinil, když jsem trval na hoře čtyřicet dní a nocí
chleba nejeda a vody nepije. 10 I dal mi Hospodin dvě kamenné desky,
psané prstem Božím a obsahující všecka slova, která k vám mluvil
z ohně na hoře, když byl všecek lid shromážděn; 11 když tedy minulo
čtyřicet dní a tolikéž nocí, dal mi Hospodin (ty) dvě kamenné desky,
desky úmluvy, 12 a pravil mi: „Vstaň a rychle odtud sestup; nebo lid
tvůj, který jsi vyvedl z Egypta, opustil brzy cestu, kterou jsi jim ukázal;
učinili si slitinu.“ 13 A Hospodin mluvil ke mně dále: „Vidím, že je
tento lid neoblomný; 14 pusť mne, ať jej zničím a vyhladím jméno jeho
pod nebem a tebe ustanovím praotcem národa, jenž bude větší a sil-
nější než tento.“ 15 Když jsem pak sestupoval s hory, která hořela,
drže dvě desky úmluvy oběma rukama, 16 a když jsem viděl, že jste
zhřešili proti Hospodinu, Bohu svému, že jste si udělali slité tele a tak
brzy opustili cestu jeho, kterou vám byl ukázal: 17 odhodil jsem desky
ze svých rukou a rozrazil jsem je před očima vašima. 18 A padl jsem
před Hospodina jako prve na čtyřicet dní a nocí chleba nejeda a vody
nepije, pro všecky hříchy vaše, kterých jste se proti Hospodinu do-
pustili a jej ke hněvu popudili. 19 Neboť bál jsem se jeho rozhorlení
a hněvu, kterým proti vám byl popuzen, že vás chtěl zahladiti. I vy-
slyšel mě Hospodin také tehdáž.
20 Také Árona, náramně se naň rozhněvav, chtěl usmrtit, i modlil
jsem se též za něho. 21 Dílo pak hříchu vašeho, kterého jste se do-
pustili, totiž tele, vzal jsem, ohněm spálil, na kusy rozdrobil ano i v
prach obrátil a hodil jsem do potoka, který s hory stéká.
22 Také v Požářišti, na místě Pokušení a ve Hrobech choutek
popudili jste Hospodina; 23 a když vás poslal z Kades-Barne řka:
„Táhněte a zaberte zemi, kterou jsem vám dal“: pohrdli jste rozkazem
Hospodina, Boha svého, nevěřili jste mu a nechtěli jste slyšeti hlasu
jeho, 24 ale odporovali jste mu jako vždycky od té doby, co jsem se
s vámi seznámil.
25 I ležel jsem před Hospodinem čtyřicet dní a nocí a prosil jsem
ho v tu dobu pokorně, by vás nezahladil, jak byl hrozil, 26 a modlil
jsem se takto: „Pane Bože, nezahlazuj svého lidu a svého dědičného
majetku, který jsi velikou mocí svou vysvobodil a vyvedl z Egypta
silnou rukou. 27 Rozpomeň se na služebníky své, Abrahama, Isáka
a Jakoba; nehleď na tvrdost tohoto lidu, na jeho bezbožnost a hřích,
28 aby snad neřekli obyvatelé té země, ze které jsi nás vyvedl: „„Pro-

Hl. 9. V. 22. n. podává nové doklady k pravdivosti zásady pronesené ve v. 7. — *Požářiště* = *Tab'éra* Nm 11, 3. — *Místo pokušení* = *Massá* Ex 17, 7; srv. Dt 6, 16. — *Hroby choutek* = *Qibróth hat-Ta'vá*. Nm 11, 34. — Řečník nezachovává tu pořadu časového. — K v. 23. srv. nahoře 1, 26. nn.

tože Hospodin nebyl s to, by je uvedl do země, kterou jim slíbil, a protože je měl v nenávisti, vyvedl je na poušť, aby je tam pohubil.'''' 29 Jsouť tvým lidem a tvým dědictvím, které jsi vyvedl velikou silou svou a vztaženým ramenem."

HLAVA 10. — 1 Toho času řekl mi Hospodin: „Vydlab si dvě kamenné desky, jako byly první, a vystup ke mně na horu; — udělej také dřevěnou archu — 2 já napíšu na desky slova, která byla na těch, jež jsi prve rozrazil; a vlož je do archy." 3 Udělal jsem tedy ze setimového dřeva archu. Když pak jsem vydlabal dvě kamenné desky na způsob prvních, vystoupil jsem na horu, maje je v rukou. 4 I napsal na desky tak jako prve deset vět, které pronesl k vám Hospodin na hoře z ohně, když byl lid shromážděn, a dal mi je. 5 Sestoupiv opět s hory vložil jsem desky do archy, kterou jsem byl udělal, a tam jsou až dosud, jak mi Hospodin přikázal.

6 Synové Israelovi pak hnuli stany z Berotu (v území) Jakanovců do Mosery, kde umřel a pochován byl Áron, v jehož kněžský úřad nastoupil Eleazar, syn jeho. 7 Odtud přišli do Gadgadu. Opustivše to místo, položili se v Jetebatě, v zemi vodnatých údolí.

8 Tehdy (Hospodin) vyhradil (si) kmen Levi, by nosili Hospodinovu archu úmluvy, konali před ním službu a žehnali jménem jeho, až do dneška. 9 Proto nedostal Levi dílu ani majetku se svými bratry; jeť sám Hospodin majetkem jeho, jak mu slíbil Hospodin, Bůh tvůj.

10 Já tedy zůstal jsem na hoře, jako prve, čtyřicet dní a nocí; i vyslyšel mě Hospodin také tehdy a vzdal se úmlyslu tebe vyhladiti. 11 A řekl mi: „Jdi a kráčej v čele lidu, aby vešel do země a zabral zemi, kterou jsem přísahou slíbil otcům jejich, že jim ji dám."

Veliká láska Hospodinova k Israelovi a jeho velebnost povzbuzují zachovávati zákon. (10, 12.—22.)

12 A nyní, Israeli, co jiného žádá od tebe Hospodin, Bůh tvůj, než abys bál se Hospodina, Boha svého, chodil po cestách jeho, miloval ho, sloužil Hospodinu, Bohu svému, celým srdcem svým a celou duší svou, 13 a ostříhal přikázání Hospodinových a jeho ustanovení, která já ti dnes ukládám, aby ti dobře bylo?

14 Hle, Hospodin, Bůh tvůj, je pánem nebes i nebe nebes, země i všech věcí, které na ní jsou; 15 a přece k otcům tvým Hospodin přilnul, miloval je a vyvolil potomstvo jejich, to jest vás, ze všech národů, jak je dnes patrno. 16 Obřežte tedy předkožku srdce svého a nezatvrzujte již šíje své.

17 Neboť Hospodin, Bůh váš, jest Bůh bohů, Pán pánů, Bůh veliký, mocný a hrozný, který nestraní osobám a darů nepřijímá. 18 Pomáhá k právu sirotku i vdově, miluje také cizince a dává mu výživu i šat. — 19 I vy tedy milujte cizince, neboť také jste byli cizinci v Egyptě. — 20 Hospodina, Boha svého, se boj, jemu jedinému služ, jeho se drž a při jeho jméně přisahej.

21 Onť je chvála tvá a Bůh tvůj, který ti učinil tyto veliké a hrozné věci, jež viděly tvé oči. 22 V počtu sedmdesáti duší sestoupili otcové tvoji do Egypta, a hle, nyní rozmnožil tě Hospodin, Bůh tvůj, jako nebeské hvězdy.

Veliké činy Boží moci a spravedlnosti pobádají šetřiti zákona zejména očité svědky. (11, 1.—9.)

HLAVA 11. — [1] Miluj tedy Hospodina, Boha svého, a zachovávej vždycky jeho přikázání, ustanovení, práva a předpisy. [2] Poznejte dnes — synové vaši, kteří toho neviděli, nezakusili toho — výchovu Hospodina, Boha vašeho, (poznejte) jeho veliké skutky, mocnou ruku, vztažené rámě, [3] znamení a činy, které učinil v Egyptě králi faraonovi a vší jeho zemi, [4] všemu egyptskému vojsku i koňům a vozům; kterak je přikryly vody Rudého moře, když vás honili, a kterak je Hospodin zahladil až do dneška; [5] (poznejte,) co vám učinil na poušti, dokud jste nepřišli na toto místo, [6] (co učinil) Datanovi a Abironovi, synům Rubenovce Eliaba, jež země otevřevši ústa svá pohltila s rodinami i stany i se vším majetkem jejich, který měli mezi Israelity. [7] (Považte,) že oči vaše viděly všecky veliké skutky Hospodinovy, které činil, [8] byste šetřili všech jeho příkazů, které dnes vám ukládám, byste mohli vejíti do země, do které se ubíráte, a zabrati ji, [9] a dlouho byli živi v té zemi, oplývající mlékem a medem, kterou přísežně slíbil Hospodin otcům vašim a jejich potomstvu.

Povaha zaslíbené země ukládá plniti zákon Boží. (11, 10.—25.)

[10] Neboť země, do které vcházíš, abys jí vládl, není jako Egypt, odkud jsi vyšel a kdež na zaseté símě vedou vodu k zavlažování jako v zahradách; [11] nýbrž má výšiny i nížiny čekající s nebe dešťů; [12] Hospodin, Bůh tvůj, stále na ni hledí a oči jeho jsou na ni upřeny od počátku roku až do konce. [13] Budete-li tedy poslušni přikázání mých, která dnes vám ukládám, byste milovali Hospodina, Boha svého, a sloužili mu celým srdcem svým a celou duší svou: [14] dá déšť zemi vaší ranní i pozdní, byste mohli sklízet obilí, víno i olej, [15] byste měli na lukách trávu na krmení dobytka, byste tak mohli do syta se najísti. [16] Střezte se, by snad nedalo se vaše srdce oklamati, že byste od Hospodina odpadli, sloužili bohům cizím a klaněli se jim; [17] Hospodin by se pak rozhněval a zavřel nebe, deště by nepřicházely, země by nevydávala své úrody a brzo byste byli vyhlazeni ze země výborné, kterou vám Hospodin dá.

[18] Uložte tato slova má ve svých srdcích i myslích, zavěste je jako znamení na rukou a položte si je mezi oči. [19] Vyučuj syny své o nich přemýšleti, když sedíš doma, když jdeš cestou, když leháš nebo vstáváš. [20] Napiš je na veřeje a na dveře domu svého, [21] aby trvaly dni tvé i synů tvých v zemi, kterou přísežně slíbil Hospodin otcům tvým, že jim ji dá, dokud bude nebe státi nad zemí.

[22] Neboť budete-li ostříhati přikázání, která vám ukládám, a budete-li je činiti, že budete milovati Hospodina, Boha svého, choditi po všech cestách jeho, lnouti k němu: [23] Hospodin rozptýlí před vámi všecky tyto národy a zmocníte se jejich majetku, ačkoli jsou větší a silnější než vy. [24] Každé místo, kam vkročí noha vaše, bude vaše: Od Pouště a od Libanonu, od veliké řeky Eufratu až po Západní moře budou sahati hranice vaše. [25] Nikdo vám neodolá; strach a bázeň před vámi sešle Hospodin, Bůh váš, na všecku zemi, po které budete kráčeti, jak vám slíbil.

Odměny a tresty velí věrně činiti, co Bůh přikázal. (11, 26.—32.)

26 Hle, dnes vám předkládám požehnání a zlořečení: 27 požehnání, budete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, která vám dnes ukládám; 28 zlořečení, nebudete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, ale sejdete-li s cesty, kterou vám nyní ukazuji, a budete-li choditi za bohy cizími, jichž neznáte. 29 Když pak tě uvede Hospodin, Bůh tvůj, do země, do které táhneš, aby ses v ní usadil, položíš požehnání na horu Garizim a zlořečení na horu Hebal, 30 které jsou za Jordánem, za cestou vedoucí k západu, v zemi Kanaanských, sídlících na rovinách naproti Galgale, která jest vedle údolí daleko se táhnoucího a ústícího.

31 Když tedy přejdete Jordán, byste zabrali zemi, kterou vám dá Hospodin, Bůh váš, aby byla vaše, byste jí vládli; 32 hleďte plniti ustanovení a práva, která jsem já dnes vám předložil.

Sbírka zákonů. (12, 1.—26, 19.)

HLAVA 12. — 1 Toto jsou přikázání a práva, která činiti máte v zemi, kterou Hospodin, Bůh otců tvých, hodlá ti dáti, abys jí vládl po všecky dny, co budeš choditi po zemi.

Zákon o obětišti. (12, 2.—32.)

2 Zkazte všecka místa, kde národové, jichžto se zmocníte, ctili bohy své, na vysokých horách i na pahorcích, pod každým košatým stromem. 3 Rozbořte jejich oltáře, rozbijte sochy, háje spalte a modly ztroskotejte; vyhlaďte z těch míst jména jejich.

4 Nečiňte tak Hospodinu, Bohu svému: 5 choďte na místo, které vyvolí Hospodin, Bůh váš, ze všech kmenů vašich, by tam umístil jméno své a sídlil na něm; 6 na místě tom budete obětovati celopaly, (ostatní) své oběti, desátky i prvotiny rukou svých, sliby i dary a prvorozence ze skotu i z bravu. 7 Tam před tváří Hospodina, Boha svého, budete jísti a veseliti se vy a rodiny vaše z výtěžku rukou svých, kterým požehnal vám Hospodin, Bůh váš.

8 Nebudete činiti, jako zde činíme dnes, každý, jak za dobré uzná; 9 neboť dosud nemáte klidných sídel a údělů, jež vám Hospodin, Bůh váš, hodlá dáti. 10 Až (však) přejdete Jordán, až sídliti budete v zemi, kterou vám dá Hospodin, Bůh váš, až budete míti pokoj ode všech okolních nepřátel, a beze všeho strachu bydliti: 11 budete snášeti všecky věci, které přikazuji, na místo, které Hospodin, Bůh váš, vyvolí, aby bylo na něm jméno jeho — celopaly i (ostatní) oběti, desátky i prvotiny rukou vašich a všecky vzácné dary, které Hospodinu slíbíte. 12 Tam před Hospodinem, Bohem svým, budete hodovati vy, synové vaši, dcery vaše, služebníci, služebné i Levité, kteří dlí ve vašich městech, neboť nemají údělu jiného ani vlastnictví mezi vámi.

13 Chraň se přinášeti své celopaly na každém místě, které uzříš; 14 ale na tom (místě), které vyvolí Hospodin v jednom z tvých kmenů, přinášej své celopaly a čiň vše, co ti přikazuji.

15 Zachce-li se ti však jísti, a zalíbí-li se ti požívati masa, zabij
a jez podle toho, jak ti žehná Hospodin, Bůh tvůj, ve svých městech;
ať je to zvíře nečisté, [to jest vadné nebo choré], nebo čisté, [to jest
celé a bez vady, jaké možno obětovati], smíš je jísti jako srnu nebo
jelena; 16 avšak bez krve, neboť tu vycedíš jako vodu na zem.
17 Desátku obilí, vína a oleje svého, prvorozenců ze skotu i z
bravu, všeho, co slíbíš, nebo dobrovolně budeš chtíti obětovati, ani prvo-
tin svých rukou nesmíš jísti ve svých městečkách, 18 ale před Hospodi-
nem, Bohem svým, na místě, které si vyvolí Hospodin, Bůh tvůj, budeš
jich požívati ty, tvůj syn, tvá dcera, služebník, služebná i Levité, kteří
zůstávají ve tvých městech; budeš se veseliti ze všeho a občerstvovati
se před Hospodinem, Bohem svým, vším, co vytěží ruka tvá.
19 Hleď, abys neopouštěl Levitů po všechen čas, který budeš na
zemi přebývati.
20 Když Hospodin, Bůh tvůj, rozšíří území tvé, jak ti slíbil, a
budeš chtíti požívati masa, kterého si duše tvá přeje, 21 místo však,
které vyvolí Hospodin, Bůh tvůj, aby tam bylo jméno jeho, bude-li
daleko, smíš zabíjeti ze skotu a z bravu, jak jsem ti přikázal, a jísti po
libosti ve svých městečkách. 22 Jako jídávají srnu nebo jelena, tak je
budeš moci jísti; jak čistý, tak nečistý, jednostejně budou směti jísti. 23
Jen toho se varuj, bys nejedl krve, protože krev jejich jest jako duše a
duše s masem jísti nesmíš; 24 vyliješ ji tedy na zem jako vodu, 25 aby
dobře bylo tobě i synům tvým po tobě, když budeš činiti, co se líbí
Hospodinovi.
26 Své dávky však, které máš zasvětit Hospodinu, zejména oběti
ze slibu vezmeš a půjdeš na místo, které Hospodin vyvolí, 27 a (tam)
budeš obětovati maso a krev svých celopalů na oltáři Hospodina, Boha
svého; krev (ostatních) obětí vyliješ na oltář, maso pak budeš jísti.
28 Zachovávej pečlivě všecko, co ti poroučím, aby dobře bylo tobě
i synům tvým po tobě na věky, budeš-li činiti, co je dobré a libé před
očima Hospodina, Boha tvého.
29 Až rozptýlí Hospodin, Bůh tvůj, před tebou národy, k nimž
táhneš, aby ses jich zmocnil, až se jich zmocníš a budeš sídliti v jejich
zemi: 30 varuj se jich následovati, až budou příchodem tvým vyhla-
zeni, varuj se vyptávati se po jejich obyčejích a říkati: „Jako ctili tito
národové bohy své, tak budu činiti též já." 31 Nečiň tak Hospodinu,
Bohu svému! Neboť všecky ohavnosti, kterých nenávidí Hospodin, či-
nili bohům svým obětujíce syny i dcery a v ohni je pálíce.
32 Jen co ti přikazuji, čiň Hospodinovi; ničeho nepřidávej ani
neujímej.

Kdo svede k odpadu od Hospodina k cizímu bohu, budiž usmrcen.
(13, 1.—18.)

HLAVA 13. — 1 Objeví-li se mezi vámi prorok, nebo člověk, který

Hl. 12. V. 15. *„zabiti"* zde bez úmyslu obětovati, pouze by bylo opatřeno maso k jídlu. — Místo *„ať je to zvíře nečisté nebo čisté"* správněji hebr.: *„ať je to člověk nečistý nebo čistý". Z masa žertvy* smí jísti jen člověk levitsky čistý (Lv 7, 20.), masa ze zvířete mimo obět zabitého smí požívati každý, čistý, nečistý. Srv. 1. Král 20, 26. — Srna, t. j. gazela, a jelen patří podle Dt 14, 5. ke zvířatům čistým, ale obětovati jich nikdo nesmí.

tvrdí, že měl sen, a předpoví-li znamení nebo zázrak, [2] a vyplní-li se, co pravil, a řekne ti: „Pojďme a choďme za cizími bohy, kterých neznáš, a služme jim," [3] neposlechneš slov proroka toho nebo snáře, neboť zkouší vás Hospodin, Bůh váš, aby se ukázalo, milujete-li ho celým srdcem svým a celou duší svou, čili nic. [4] Za Hospodinem, Bohem svým, choďte, jeho se bojte, jeho přikazův ostříhejte a jeho hlas slyšte; jemu služte a k němu lněte. [5] Onen prorok pak, nebo ten, kdo si smyslil sen, budiž usmrcen; neboť mluvil, by vás odvrátil od Hospodina, Boha vašeho, který vás vyvedl z Egypta a vysvobodil vás z místa otroctví; (mluvil), aby tě svedl s cesty, kterou ti přikázal Hospodin, Bůh tvůj; tak vypleníš (to) zlo ze svého lůna.

[6] Bude-li bratr tvůj, syn matky tvé, nebo tvůj syn, nebo dcera, nebo manželka, která bývá ve tvém klíně, nebo přítel, jehož miluješ jako sebe samého, chtíti tebe přemluviti, potají říkaje: „Pojďme a služme cizím bohům," jichž neznáš ani ty, ani otcové tvoji, [7] bohům kteréhokoliv okolního národa, blízkého i vzdáleného, od kraje světa až do druhého; [8] nepovoluj mu, a neposlouchej ho; oko tvé nesmí ho šetřiti, že bys měl (snad) s ním soustrast a kryl ho. [9] Ale hned jej usmrtíš. Tvá ruka ať jest na něm první; pak ať všecek lid na něho vztáhne ruku. [10] Kamenován budiž až do smrti; nebo chtěl tě odtrhnouti od Hospodina, Boha tvého, který tě vyvedl z Egypta, z místa otroctví. [11] Všecek Israel nechť o tom slyší, bojí se a nečiní nikdy již něco podobného.

[12] Kdybys uslyšel, že někteří vytýkají jednomu z tvých měst, která ti dá k obývání Hospodin, Bůh tvůj: [13] Z tebe vyšlí ničemníci svedli k odpadu obyvatele města svého, říkajíce: „Pojďme a služme cizím bohům," jichž neznáte, [14] pilně a pečlivě pátrej, a když se dopídíš pravdy a shledáš, že věc jistě má se tak, jak praví, a že ohavnost ta skutečně byla spáchána, [15] ihned obyvatelstvo města toho mečem pobiješ, zničíš je a všecko, co je v něm i s dobytkem. [16] Také všeliké nářadí sneseš do prostřed ulic jeho a spálíš je i s městem, abys tak zničil všecky věci Hospodinu, Bohu svému, a aby bylo na věky pahorkem popela a nebylo již stavěno; [17] z těch kterých věcí nic nezůstane ve tvé ruce. (Ťo vše staň se,) by Hospodin zanechal přísného hněvu, aby se nad tebou smiloval a rozmnožil tě, jak přísežně slíbil otcům tvým.

[18] Zajisté že poslechneš hlasu Hospodina, Boha svého, ostříhaje všech příkazů jeho, které ti dnes ukládám, bys činil, co jest libé před očima Hospodina, Boha tvého.

Pohřební obyčeje pohanské zakázány. (14, 1. n.)

HLAVA 14. — [1] Jste synové Hospodina, Boha svého; neřežte se, ani nečiňte si lysiny, když (vám) někdo zemře. [2] Neboť jsi národ zasvěcený Hospodinu, Bohu svému; on si tě vyvolil ze všech národů, kteří na zemi jsou, za národ zvláštní.

Hl. 13. V. 8. Ne *„kryti"*, nýbrž učiniti trestní oznámení u soudu. Srv. v. n.

V. 9. Že rozkaz *„ihned jej usmrtíš"* předpokládá oznámení trestní, vyšetřování a rozsudek právoplatného soudního úřadu, vyslovuje LXX, která místo *„ihned jej usmrtíš"* překládá: *„jistojistě jej udáš"*. Až bude odsouzen, může udavač na odsouzence hoditi první kámen. Srv. doleji 17, 7; Jan 8, 7.

Požívati nečistých zvířat zakázáno. (14, 3.–21.)

3 Nejezte věcí, které jsou nečisté.
4 Zvířata, kterých smíte požívati, jsou tato: hovězí dobytek, ovce,
koza, 5 jelen, gazela, srnec, kozorožec, sajka, buvolec, kamzík. 6 Každé
zvíře, které ma rozdvojené kopyto, a přežívá, smíte jísti.
7 Těch však, která (sice) přežívají, nemají však rozpoltěného ko-
pyta, jísti nesmíte, na příklad: velblouda, zajíce, damana; tato zvířata
budou vám nečistá, protože sice přežívají, nemají však rozpoltěných
kopyt. 8 Nečistým bude též vepř, poněvadž má sice rozdělené kopyto,
avšak nepřežívá; jeho masa nesmíte požívati a jeho zdechlin nesmíte
se dotýkati.
9 Ze všech živočichů, kteří žijí ve vodě, smíte požívati těch, kteří
mají ploutve a šupiny; ty jezte. 10 Co (však) ploutví a šupin nemá,
nejezte, protože je to nečisté.
11 Jezte všecka čistá ptáčata, 12 nečistých však (ptáků) nejezte,
totiž orla, noha, supa, 13 [ixiona], sokola, veškerých druhů luňáků,
14 všech druhů krkavců, 15 pštrosa, tachmása, racka, jestřábа kteréhо-
koli druhu, 16 čápa, labuti, ibisa, 17 kormorana, volavky, sýčka, 18 pe-
likána, kulíka jakýchkoli druhů, dudka a netopýra. — 19 Také všecko,
co se plazí a křidélka má, budiž nečisté a nebudiž jedeno.
20 Všecko, co je čisté, smíte jísti. — 21 Cokoli zdechlo, nejezte. —
Dej to, by jedl, nebo prodej cizinci, který je ve tvých branách — nebo
ty jsi národ zasvěcený Hospodinu, Bohu svému.
Nevař kozelce v mléku matky jeho.

Povinnost ročních desátků rostlinných a prvotin živočišných. (14, 22.—29.)

22 Desátý díl ze všech svých plodin, které rodí půda každoročně,
odděl 23 a požívej ho před tváří Hospodina, Boha svého, na místě,
které si vyvolí, by na něm bylo vzýváno jméno jeho, desátý díl svého
obilí, vína i oleje, jakož i prvorozence z hovězího dobytka a z bravu
svého, abys učil se báti Hospodina, Boha svého, po všechen čas. —
24 Bude-li (ti) však cesta příliš daleká, bude-li příliš vzdáleno místo,
které vyvolí Hospodin, Bůh tvůj, a požehná-li ti, že nebude ti lze všecko
to k němu donésti, 25 prodej to všecko, uveď na peníze, vezmi (je) do
hrsti, jdi (s nimi) na místo, které Hospodin, Bůh tvůj, vyvolil, 26 kup
za ty peníze, cokoliv ti bude libo, hovězí dobytek, ovce, víno nebo též
jiný opojný nápoj, vůbec všecko, čeho si přeješ, a jez to před Hospo-
dinem, Bohem tvým; hodovati budeš ty, dům tvůj, 27 i Levita, který
je ve branách tvých; hleď, abys ho nepominul, neboť nemá jiného po-
dílu ve tvém majetku.
28 Léta třetího odděl [jiný] desátek ze všeho, co se ti toho času
urodí, a ulož jej ve svých branách; 29 potom nechať přijde Levita, který
nemá jiného údělu ani majetku s tebou, cizinec, sirotek a vdova, kteří

Hl. 14. V. 7. Srv. Lv 11, 4.—8.
Hl. 14. V. 19. Místo *„co se plazí"* podle hebr. dlužno překládati: zvířata vy-
skytující se „v hejnech". Je to rozmanitý okřídlený hmyz. Srv. Lv 11, 20. 23.

jsou ve tvých branách, a nechať se dosyta najedí, by Hospodin, Bůh tvůj, žehnal ti v každé práci rukou tvých, kterou budeš konati.

Výklad zákona o roce sobotním. (15, 1.—18.)

HLAVA 15. — 1 Sedmého léta budeš slaviti (rok) úlevy 2 tímto řádem:

Věřitel, jemuž je dlužen jeho přítel, bližní a bratr, nebude moci dluhu vymáhati, protože jest Hospodinův rok úlevy. 3 Cizince [a příchozího] smíš upomínati; dluhu soukmenovcova (však) a bližního vypověděti nebudeš oprávněn. 4 Člověka nuzného, žebráka, mezi vámi přece nebude; vždyť žehná ti Hospodin, Bůh tvůj, v zemi, kterou ti dá ve vlastnictví. 5 Budeš-li jen poslouchati Hospodina, Boha svého, a šetřiti všeho, co ti přikázal, a co já dnes ti nařizuji, bude ti žehnati, jak slíbil. 6 Budeš půjčovati mnohým národům, sám však nebudeš od žádného ničeho (nucen) vypůjčovati. Budeš panovati nad mnoha národy, nad tebou však nebude panovati žádný.

7 Zchudne-li někdo z tvých bratří, sídlících ve branách města tvého, v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj: nezatvrzuj srdce svého a nekrč ruky své, 8 ale otevři ji chudému a půjč, čeho vidíš, že potřebuje.

9 Varuj se, aby snad nevloudila se do srdce tvého bezbožná myšlenka, že by sis myslil: „Blíží se sedmý rok poshovění," abys pak neodvrátil očí svých od chudého bratra svého, nechtěje mu, čeho žádá, půjčiti, aby nevolal proti tobě k Hospodinu a (tak) abys neměl hříchu. 10 Ale dej mu a nečiň nic lstivého, když budeš ulevovati jeho bídě, aby ti žehnal Hospodin, Bůh tvůj, [vždycky a] ve všem, nač sáhneš.

11 V zemi, v níž budeš sídliti, nebude se nedostávati chudých; proto ti přikazuji, abys otvíral ruku potřebnému bratru svému a chudému, který s tebou v zemi přebývá.

12 Prodá-li se ti bratr tvůj, Hebrej nebo Hebrejka, a bude-li ti šest let sloužiti, propustíš ho sedmého roku na svobodu. 13 Koho tak obdaříš svobodou, nikterak ho nepustíš s prázdnou, 14 ale dáš (mu) na cestu ze svého bravu, z humna a z lisu těch věcí, kterých ti požehnal Hospodin, Bůh tvůj. 15 Pamatuj, žes také sám otročil v Egyptě a vysvobodil tě Hospodin, Bůh tvůj; proto ti (to) nyní přikazuji. 16 Řekne-li však: „Nechci odejíti," protože má rád tebe i dům tvůj a má se u tebe dobře, 17 vezmi šídlo a probodni mu ucho ve dveřích domu svého a nechať slouží ti doživotně; také se služebnou tak učiníš. 18 Neodvracej od nich očí svých, když je budeš propouštěti na svobodu — neboť pracovali u tebe šest let za mzdu nádeníkovu — aby ti žehnal Hospodin, Bůh tvůj, v každém díle, které činíš.

Zákon o prvorozených obětních zvířatech. (15, 19.—23.)

19 Všecky prvorozené samce ze svého hovězího dobytka i z bravu zasvěť Hospodinu, Bohu svému. Prvorozeným býkem nesmíš pracovati a prvorozených ovcí stříhati nesmíš. 20 Před tváří Hospodina, Boha svého, budeš každoročně jich požívati ty i dům tvůj, na místě, které si Hospodin vyvolí.

21 Bude-li však míti (prvorozenec) vadu, buď že bude kulhavý, slepý, jakkoli znetvořený, nebo příliš slabý, nebudiž obětován Hospodinu, Bohu tvému, 22 ale sněz jej v branách města svého. Čistý i nečistý smí jich požívati jako srny nebo jelena; 23 jen toho dbej, abys nejedl jejich krve, nýbrž vylil ji na zem jako vodu.

O třech výročních svátcích, jež dlužno slaviti u svatyně. (16, 1.—17.)

HLAVA 16. — 1 Dbej měsíce nových plodin [prvního to měsíce jarního], bys (v něm) slavil fase Hospodinu, Bohu svému; nebo toho měsíce, v noci, Hospodin, Bůh tvůj, vyvedl tě z Egypta. 2 Jakožto fase přinášej oběti Hospodinu, Bohu svému, z bravu i z hovězího dobytka, na místě, které si Hospodin, Bův tvůj, vyvolí, by tam přebývalo jeho jméno. 3 Nebudeš k tomu jísti kvašeného chleba; sedm dní budeš jísti bez kvasu, chléb utrpení — neboť ve hrůze vyšel jsi z Egypta — abys po všecky dny života svého pamatoval na den vyjití svého z Egypta. 4 Sedm dní ať se neukáže kvas ve všech krajích tvých, a nic nesmí zůstati do rána z masa, které bylo obětováno večer prvního dne. 5 Nebudeš směti obětovati fase v každém městě svém, které ti Hospodin, Bůh tvůj, dá; 6 ale na místě, které si vyvolí Hospodin, Bůh tvůj, za sídlo jména svého, obětovati budeš fase, a to večer při západu slunce, v dobu, kdy jsi vyšel z Egypta. 7 Pec (je) a jez na místě, které si vyvolí Hospodin, Bůh tvůj, ráno pak můžeš vstáti a jíti do stanů svých. 8 Šest dní budeš jísti přesné chleby; sedmého pak dne, že je shromáždění Hospodina, Boha tvého, nebudeš konati žádné práce.

9 Ode dne, kterého jsi přiložil srp k obilí, počítej si sedm týdnů 10 a pak slav svátek týdnů Hospodinu, Bohu svému, a přinášej oběti dobrovolné z výtěžku své práce podle požehnání Hospodina, Boha svého. 11 Před Hospodinem, Bohem svým, hoduj ty, syn tvůj, dcera, služebník, služebná i Levita, jenž je ve tvých branách, cizinec, sirotek i vdova, kteří bydlí s vámi; na místě, které si Hospodin, Bůh tvůj, vyvolí za sídlo jména svého. 12 Pamatuj, že jsi byl služebníkem v Egyptě, velmi pečlivě čiň, co je přikázáno.

13 Až sebereš úrodu z humna a z lisu, svěť též sedm dní slavnost stánků. 14 O (této) slavnosti své hoduj ty, syn tvůj, dcera, služebník, služebná tvá, Levita, cizinec, sirotek i vdova, kteří jsou ve tvých branách. 15 Sedm dní budeš světit Hospodinu, Bohu svému, (tyto) svátky na místě, které si Hospodin vyvolí; i požehná ti Hospodin, Bůh tvůj, na všech úrodách tvých a ve všech pracích rukou tvých, a budeš se veseliti.

16 Třikrát do roka dostaví se každý mužský tvůj před Hospodina, Boha svého, na místo, které si vyvolí: na svátky přesnic, na svátky týdnů a na svátky stanů. Neukáže se před Hospodinem s prázdnou, 17 ale každý bude obětovati podle toho, co bude míti, jak mu požehná Hospodin, Bůh jeho.

Hl. 16. V. 1. Co je „*fase*" viz Ex 12, 31. 42. Zde znamená velikonočního beránka.

V. 2. „*fase*" dlužno tu bráti v širším slova smyslu: všecky oběti přinášené o přesnicích, které po veliké noci hned následovaly a s ní splynuly v jedno sváteční období.

Zákon o soudcích. (16, 18.—17, 13.)

18 Ve všech svých branách, které ti dá Hospodin, Bůh tvůj, podle
jednotlivých kmenů svých ustanov soudce a písaře, aby lid spravedli-
vě soudili. 19 Nebuď stranický, nehleď na osobu a nepřijímej darů, ne-
boť dary zaslepují oči moudrých a převracejí věc spravedlivých. 20 O to,
co je spravedlivé, spravedlivě usiluj, abys byl živ a vládl zemí, kterou
ti dá Hospodin, Bůh tvůj.
21 Neštěpíš háje ani jakéhokoli stromu u oltáře Hospodina, Boha
svého. 22 A nečiň si ani nestav sochy, neboť Hospodin, Bůh tvůj, to
nenávidí.
HLAVA 17. — 1 Nesmíš obětovati Hospodinu, Bohu svému, ovce
nebo býka, na kterém jest vada, něco nepěkného; jesti to ohavnost
Hospodinu, Bohu tvému.
2 Vyskytne-li se u tebe, v jedné z tvých bran, které ti dá Hos-
podin, Bůh tvůj, muž nebo žena, kteří učiní, co je zlé před obličejem
Hospodina, Boha tvého, a přestoupí jeho úmluvu, 3 že půjdou slou-
žiti cizím bohům, klaněti se jim, slunci, měsíci nebo všemu nebeské-
mu vojsku, což jsem zakázal, 4 bude-li ti věc oznámena, že se toho
dovíš, a shledáš-li, bedlivě to vyšetře, že je to pravda, že se hanebnost
(ta) v Israeli stala; 5 vyveď muže nebo ženu, kteří věc prahanebnou
spáchali, ku branám města svého a buďtež ukamenováni. 6 Na základě
výpovědí dvou nebo tří svědků nechať zahyne, kdo má býti pokutován
smrtí. — Nikdo ať není utracen, vypovídá-li proti němu jediný svědek.
— 7 Ruce svědků začnou jej popravovati, ruce pak ostatního lidu ho
dorazí; tak vypleníš zlo ze svého lůna.
8 Shledáš-li, že je (soudní případ) zavilý, že ti je (velmi) těžko
rozhodnouti mezi krví a krví, pří a pří, ranou a ranou, a uvidíš-li,
že názory soudců ve tvých branách se různí, vstaň a jdi na místo,
které si vyvolí Hospodin, Bůh tvůj. 9 Předstup před kněžstvo kmene
levitského a před soudce, který bude toho času (souditi); těch se (na
věc) otážeš a oni ti oznámí správný rozsudek. 10 A učiň, co ti řeknou
představení místa, které si Hospodin vyvolí, a jak tě poučí 11 podle
jeho zákona; jejich výroku se přidržíš a neuchýlíš se ani napravo
ani nalevo. 12 Kdo však bude tak zpupný, že neposlechne rozkazu
kněze, který toho času koná službu Hospodinu, Bohu tvému, a vý-
roku soudce, ten budiž usmrcen; tak vypleníš zlo z Israele. 13 A vše-
cek lid, když o tom uslyší, bude se báti, že se pak nikdo nebude zpup-
ností nadýmati.

Povinnosti budoucího krále. (17, 14.—20.)

14 Až vejdeš do země, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, až ji
zabereš, usadíš se v ní a řekneš (si): „Ustanovím nad sebou krále
jako mají všichni národové kolem (nás)": 15 ustanovíš toho, koho z
počtu bratří tvých vyvolí Hospodin, Bůh tvůj. Příslušníka jiného ná-
roda, který by nebyl bratrem tvým, nebudeš směti učiniti králem.

Hl. 17. V. 12. Místo „*toho času*" — přesněji místně: „*tam*". — Místo „*a*" hebr.: „nebo" (kněze *nebo* soudce), by bylo patrno, že vina, když by se nikdo nepodrobil *knězi nebo soudci*, bude stejná, jelikož oba tito při soudě spolupůsobili.

16 Když pak bude ustanoven, ať nechová si mnoho koní, a nevede
lidu zase do Egypta jsa vzrušen touhou po četném koňstvu, když vám
přece Hospodin přikázal, byste se nikdy již tou cestou nevraceli. 17 Ať
nemá mnoho žen, které by připoutaly k sobě jeho mysl, ani příliš
mnoho stříbra a zlata.
18 Když pak zasedne na královský trůn svůj, ať si opíše tento
zákon do knihy podle předlohy, kterou si opatří od kněží kmene levit-
ského. 19 A bude jej míti při sobě a čísti po všecky dny svého života,
by se naučil báti se Hospodina, Boha svého, a zachovávati slova a
ustanovení, která jsou v zákoně předepsána. 20 Srdce jeho ať se pýšně
nepozdvihuje nad jeho bratry a nechať se neuchyluje ani vpravo ani
vlevo, aby kraloval dlouho on i synové jeho nad Israelem.

O příjmech kněží levitských. (18, 1.—8.)

HLAVA 18. — 1 Kněží-Levité, všichni, kteří jsou z tohoto kmene,
nebudou míti podílu a dědičného majetku s ostatními Israelity; bu-
douť míti výživu z obětí a darů Hospodinových. 2 Ničeho jiného se
jim nedostane z majetku bratří jejich, protože sám Hospodin jest
jejich dědičným majetkem, jak jim pravil. 3 Od lidu, od těch, kteří
přinášejí oběti, bude právem příslušeti kněžím toto: dají knězi plece a
žaludek — buď že obětují býka neb ovci — 4 prviny obilí, vína, oleje
a díl vlny z ovčí střiže; 5 neboť je vyvolil Hospodin, Bůh tvůj, ze všech
kmenů tvých, by stáli (před) jménem Hospodinovým a konali mu
službu oni i synové jejich na věky. 6 Vyjde-li Levita z některého města
tvého kdekoli v Israeli ležícího, v němžto sídlí, a přeje-li si toužebně
jíti na místo, které Hospodin vyvolí, 7 bude oprávněn konati službu ve
jménu Hospodina, Boha svého, jako všichni jeho bratři Levité, kteří
budou toho času státi před Hospodinem; 8 dostane týž díl pokrmů
jako ostatní, kromě toho, co mu přísluší v jeho městě z dědictví po
otci.

Zákon o prorocích. (18, 9.—22.)

9 Až vejdeš do země, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, varuj se
napodobovati ohavnosti oněch národů. 10 Nebudiž mezi vámi nikoho,
kdo by kázal synu svému nebo dceři procházeti ohněm, [aby se oči-
stili], kdo by se tázal hadačů, kdo by zkoumal sny, pozoroval zna-
mení, nebudiž (mezi vámi) kouzelníka, 11 zaklinače, nikoho, kdo by se
radil duchů nebo věštců, kdo by se vyptával mrtvých na pravdu. 12

Hl. 18. V. 6. *„v němžto sídlí* = v němž je *cizincem* (hebr. *„gér"*). Líčen tu opět bědný stav Levitů té doby jako 12, 12; 14, 29; 16, 11. 14; 26, 12. n. Takový Levita jest oprávněn odebrati se k ústřední svatyni, a koná-li tu bohoslužebné **úkony**, má právo žádati také přiměřenou odměnu.

V. 9. *„Ohavnosti oněch národů"* jsou všelijaké pověry, jež hned vypočítává.

V. 10. n. *„kázati* (dáti) *dětem procházeti ohněm"* = obětovati je v zápalnou oběť buď Molochovi (4. Král 16, 3; 17, 17; 21. 6; 23, 10. a jj.) nebo snad i Jahvovi. — *„věštce"* rozuměj nepravé, nesloužící Jahvovi. — Mojžíš tu kupí množství jmen, označujících rozmanité druhy pověry, napodobující pravé proroky, aby zakázal rozhodně *pověru jakoukoliv*.

V. 12. Místo: *„zahladí je při tvém příchodu"* hebr.: *„zažene je před tebou"* (národy obývající Palestinu).

Nebo všecky tyto věci má Hospodin v ošklivosti a pro tyto zločiny zahladí je při tvém příchodu.

18 Buď dokonale oddán Hospodinu, Bohu svému. 14 Tito národové, jejichžto zemi zabereš, poslouchají čarodějův a hadačů, ty však jsi od Hospodina, Boha svého, opatřen jinak. 15 Proroka z tvého národa, z tvých bratří, jako mě, vzbudí ti Hospodin, Bůh tvůj — toho budeš poslouchati — 16 jak jsi žádal Hospodina, Boha svého, na Horebu, když byla obec shromážděna, pravě: „Ať již neslyším hlasu Hospodina, Boha mého, a ohně tohoto převelikého nechať již neuhlídám, bych nezemřel.“ 17 I řekl mi Hospodin: „Dobře ve všem mluvili. 18 Proroka jim vzbudím ze středu bratří jejich, podobného tobě; slova má vložím do úst jeho a bude jim oznamovati vše, co mu přikáži.

19 Kdo by nechtěl slyšeti slov jeho, která bude mluviti ve jménu mém, toho já sám potrestám.

20 Prorok však, který by se dal svésti opovážlivostí a chtěl by ve jménu mém mluviti věci, kterých jsem já mu neuložil, by je oznámil, nebo (mluvil-li by) ve jménu bohů cizích, budiž utracen.“

21 Myslíš-li si: „Kterak mohu poznati slova, kterých Hospodin nemluvil?“, 22 budiž ti toto znamením: Nevyplní-li se, co prorok ten ve jménu Hospodinově předpověděl, to Hospodin nemluvil, ale prorok ve své opovážlivosti si to smyslil; proto nebudeš se ho báti.

O útočištných městech v Předjordání. (19, 1.—13.)

HLAVA 19. — 1 Až zahladí Hospodin, Bůh tvůj, národy, jejichžto zemi ti dá, až ji zabereš a sídliti budeš v jejích městech (a) domech, 2 vyhradíš si uprostřed země, kterou ti dá v majetek Hospodin, Bůh tvůj, tři města, 3 upravíš (k nim) pečlivě cestu a rozdělíš všecko území své země na tři díly, aby, kdo prchá pro vraždu, měl blízko kam se utéci.

4 Zákonem o vrahu, který utíká a jehožto život má býti chráněn, budiž toto: Kdo zabije bližního svého nevěda, a dokáže se, že včera a před včerejškem žádné nenávisti k němu neměl, 5 ale že s ním šel upřímně do lesa na dříví a že při kácení stromů sekera mu vyletěla z ruky, že totiž železo s topůrka se smeklo, přítele jeho udeřilo a zabilo: ten nechať uteče do některého z měst svrchu jmenovaných, aby zůstal živ. 6 (To proto), aby snad příbuzný toho, jehož krev byla prolita, bolestí jsa hnán, vraha nehonil a — kdyby byla cesta příliš daleká —

V. 15. Ani po smrti Mojžíšově nebudou Israelité, když nesmějí míti podobných věštců jako pohané, v nevýhodě proti svým sousedům, jelikož i po smrti Mojžíšově Hospodin bude vzbuzovati proroky, kteří budou podobnými pravými prostředníky mezi pravým Bohem a lidem, jako byl Mojžíš (*„jako mě“*; o stupních většího neb menšího prorockého omilostnění tu nemluví). Těchto proroků nebudou Israelité hledati v cizině, nýbrž najdou je doma, protože Bůh bude vybírati za své proroky jen příslušníky národa israelského (*„z tvých bratří“*), kteří se svým lidem opravdu cítí. *„Prorok“* dlužno bráti *hromadně o všech pravých prorocích*, které po Mojžíšovi Bůh pošle. A protože Kristus je poslední, nejdokonalejší ze všech proroků, jejich cíl, král a vrchol, jehož všichni dřívější proroci jen nastiňovali, *jest on popředně v tomto výroku podobně jako ve v. 18. zahrnut.* Odtud samo sebou se rozumí, že toto místo jest mesiášské. Jan 1, 45; srv. s 1, 21; Sk 7, 37; zejména sv. Petr ve Sk 3, 22; po nich vesměs křesťanští vykladači.

V. 21. začíná mluviti zase *Mojžíš.*

nedohonil a neusmrtil, ačkoliv není vinen smrtí, protože není dokázáno, že měl prve nějakou nenávist k zabitému.
7 Proto ti přikazuji, bys vyhradil tři města, která buďtež od sebe stejně vzdálena.
8 Když pak rozšíří Hospodin, Bůh tvůj, hranice tvé, jak přísahou slíbil otcům tvým, a dá ti všecku zemi, kterou jim slíbil: — 9 jen budeš-li ostříhati jeho přikázání a činiti, co ti dnes nařizuji, milovati Hospodina, Boha svého, a choditi každého času po cestách jeho — přidej si jiná tři města a tak zdvojnásob počet měst výše řečených, 10 aby nebyla vylita nevinná krev v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, abys jí vládl, abys nebyl vinen krví.
11 Jestliže však někdo nenávidí svého bližního, ukládá mu o život, přepadne jej a zbije tak, že zemře, a pak se uteče do některého z měst výše jmenovaných: 12 nechať pošlou starší onoho města pro něho, dají jej odvésti z města útočištného a vydají do moci příbuzného zavražděného, a nechať jest usmrcen. 13 Neušetříš ho, ale setřeš nevinnou krev s Israele, aby ti bylo dobře.

Zákaz nepřekládati mezníků. (19, 14.)

14 Neber a nepřenášej mezníků svého bližního, položených od předků na tvých statcích, jež ti dá Hospodin, Bůh tvůj, v zemi, které se ti dostane v majetek.

Zákon o svědcích. (19, 15.—21.)

15 Jeden svědek proti nikomu nic nedokáže, ať jde o jakýkoli hřích nebo zločin; ale ústy dvou nebo tří svědků bude každá věc dokázána.
16 Vystoupí-li proti někomu svědek lživý a obviňuje ho z přestupku (zákona), 17 nechť oba, kteří jsou ve sporu, dostaví se před Hospodina, před kněze a soudce, kteří jimi toho času budou. 18 Jestliže po pečlivém vyšetřování naleznou, že lživý svědek vypovídal proti svému bratru křivě: 19 ať ho potrestají tím, co zamýšlel (svědek křivý) učiniti svému bratru. Tak vypleniš zlo ze svého lůna; 20 ostatní slyšíce o tom nechať se bojí a neodváží se nikterak takových věcí se dopouštěti. 21 Nesmiluješ se nad ním, ale budeš žádati život za život, oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu.

Zákony vojenské. (20, 1.—20.)

HLAVA 20. — 1 Vytáhneš-li do boje proti nepřátelům svým a uzříšli koně a vozy, ano i větší množství nepřátelského vojska, nežli ty máš, neboj se jich; jesti s tebou Hospodin, Bůh tvůj, který tě vyvedl z Egypta.
2 Když pak již bude chystati se k bitvě, postaví se kněz před sešikované vojsko a takto promluví k lidu: 3 „Slyš, Israeli! Vy se máte dnes bíti se svým nepřítelem; srdce vaše neztrácej zmužilosti, nebojte se, neustupujte a nelekejte se jich; 4 neboť Hospodin, Bůh váš, je mezi vámi a bude bojovati proti nepřátelům za vás, by vás vysvobodil z nebezpečí."

5 Vůdcové pak nechať provolají v každé četě, aby to vojsko slyšelo: „Kdo vystavěl nový dům a neposvětil ho (ještě)? Ať vystoupí a vrátí se do domu svého, aby snad v boji nepadl a neposvětil ho jiný. — 6 Kdo založil vinici a nevypěstil jí tak daleko, že její plody již nejsou zasvěceny, že možno všem jich požívati? Ať vystoupí a vrátí se domů, by snad nepadl v boji a jiný nenastoupil na jeho místo. — 7 Kdo (z vás) se zasnoubil, avšak snoubenky dosud nepojal za manželku? Ať vystoupí a vrátí se domů, aby snad v boji nepadl a nepojal jí jiný."

8 Až to ohlásí, budou dále mluviti k lidu:

„Kdo jest (mezi vámi) bázlivý a lekavého srdce? Ať vystoupí a vrátí se domů, aby nestrašil srdce svých bratří, jako je sám přestrašen."

9 Až vůdcové vojska umlknou, když přestanou mluviti, nechať připraví každý své čety k bitvě.

10 Když se budeš chystati někdy dobývati města, nabídni mu nejprve mír. 11 Přijme-li (jej) a otevře ti brány, budiž všecko jeho obyvatelstvo zachováno, bude však tvým poddaným a poplatníkem. 12 Pakli nebude chtíti vejíti ve smlouvu (míru), a počne proti tobě boj, budeš ho dobývati. 13 Když pak je vydá Hospodin, Bůh tvůj, do rukou tvých, pobij mečem všecky mužské, kteří v něm budou; 14 ženy, děti dobytek, a všecko, co tam bude, všecku kořist rozděl vojsku, a požívej z té kořisti nepřátel, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj. 15 Tak učiníš všem městům, která budou velmi daleko od tebe a nejsou z těch měst, kterých se ti dostane v majetek.

16 Avšak z měst, která ti budou dána (ve vlastnictví), nenecháš dokonce nikoho na živu, 17 ale pobiješ (je) mečem, totiž Heťany, Amorrhejské, Kanaanské, Ferezejské, Hevejské a Jebusejské, jak ti Hospodin, Bůh tvůj, přikázal, 18 aby snad neučili vás činiti všecky ohavnosti, které oni činili ke cti bohů svých, (vy) pak abyste se neprohřešovali proti Hospodinu, Bohu svému.

19 Když budeš město dlouho obléhati a obklíčíš je ohradami, abys ho dobyl, neposekej stromů, jichž ovoce můžeš požívati, a (vůbec) nevyhub sekerami okolní krajiny; jsoutě to stromy, a ne lidé, a nemohou tedy proti tobě rozmnožiti počet bojujících. 20 Nejsou-li to však stromy ovocné, nýbrž divoké, jichž možno užíti k jiným potřebám, smíš je káceti a hotoviti (z nich) obléhací nástroje, dokud nedobudeš města, které proti tobě bojuje.

Jak dostičiniti za vraždu, je-li pachatel neznám? (21, 1.—9.)

HLAVA 21. — 1 Bude-li nalezeno v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, tělo zabitého člověka a nebude-li se věděti, kdo je vraždou vinen: 2 ať vyjdou starší a soudcové tvoji a měří vzdálenost od místa

Ill. 20. V. 5. Místo *„vůdcové"* hebr. *„písaři"* (šóterím), kteří tu zastávají úřad *hlasatelů*. Srv. Ex 5, 6. nn.; Nm 11, 16; Jos 1, 10; 3, 2; 8, 33. a jj. O *„zasvěcení"* nového domu mluví se tu tímže slovem jako Nm 7, 10. n. 84. 88. (chánach) *o posvěcení svatyně;* bylo to zasvěcení tedy asi nějaké náboženské.

V. 6. naráží na zákon Lv 19, 23.—25., dle něhož nikdo nesměl ovoce prvních tří roků ani se dotknouti, úroda čtvrtého roku patřila Hospodinu a teprve *pátého* roku bylo ovoce majetníkovo.

mrtvého těla ke všem okolním městům, 3 starší pak města toho, které bude podle jejich nálezu nejbližší, ať vezmou jalovici ze stáda, která (dosud) za jho netáhla a nebrázdila půdy pluhem, 4 a zavedou ji do drsného a kamenitého údolí, které nebylo nikdy zoráno ani oseto, a tam jalovici zlomí vaz. 5 Ať přistoupí též kněží, synové Levi, protože ty vyvolil Hospodin, Bůh tvůj, aby mu sloužili, by dávali požehnání ve jménu jeho a jejich rozsudkem by každá pře, všecko, co jest čisté nebo nečisté, bylo rozhodováno. 6 I přijdou starší toho města, které je zabitému (nejblíže), a umyjí si ruce nad jalůvkou, která byla v údolí zabita, řkouce: 7 „Ruce naše této krve nevylily a oči naše toho neviděly. 8 Hospodine, buď milostiv lidu israelskému, jejž jsi vykoupil, a nepřičítej krve nevinné lidu svému israelskému."

Tak bude s nich vina krve sňata.

9 Ty pak budeš čist od krve nevinného, která byla vylita, učiníš-li, co Hospodin přikázal.

Zákon o pojetí zajatkyně za manželku. (21, 10.—14.)

10 Když vytáhneš do boje proti svým nepřátelům a Hospodin, Bůh tvůj, je vydá do tvé moci, že budeš odváděti zajatce, 11 uzřel-li bys mezi zajatými pěknou ženu, oblíbil sis ji a chtěl-li bys ji míti za manželku, 12 uveď ji do svého domu. Nechť ostříhá si vlasy, ořeže nehty, 13 odloží roucho, v němž byla zajata, a sedíc ve tvém domě nechť oplakává jeden měsíc otce a matku svou. Potom smíš k ní vejíti, s ní spáti a bude tvou manželkou. 14 Kdyby se ti potom znelíbila, propustíš ji na svobodu; nebudeš směti prodati ji za peníze, ani násilně ji utiskovati, protože jsi ji položil.

Komu přísluší práva prvorozenecká? (21, 15.—17.)

15 Bude-li kdo míti dvě ženy, jednu milou a druhou nemilou, porodí-li (obě) z něho děti, a bude-li prvorozeným syn nemilé, 16 nesmí (otec), chtěje statek rozděliti mezi své syny, syna milé učiniti prvorozeným a dáti mu přednost před synem nemilé; 17 ale syna nemilé uzná za prvorozeného a dá mu ze všeho svého majetku dvojnásobný podíl, protože je prvním jeho dítětem a jemu přísluší (právo) prvorozenství.

Zákon o zatvrzelém, nezdárném synu. (21, 18.—21.)

18 Bude-li míti někdo syna vzpurného a nepodajného, který neposlouchá rozkazův otcových nebo matčiných a nechce poslouchati, ani když byl trestán, 19 ať ho vezmou a přivedou ke starším onoho města, ku branám soudu, 20 a řeknou jim: „Tento náš syn jest nepodajný a vzpurný, naším napomínáním pohrdá, jest oddán hodování, [smilstvu] a pití." 21 Lid města ať jej uhází kamením; budiž usmrcen, byste (tak)

Hl. 21. V. 4. Místo *„údolí drsného a kamenitého"*, jak Vulg. a jiné staré překlady, má hebr.: *„údolí s tekoucím potokem"*. Vody bylo třeba k obřadnému mytí rukou (v. 6. dole).

K v. 17. srv. Gn 48, 22. — Místo *„prvním jeho dítětem"* vlastně *„počátkem jeho dětí"* hebr.: *„prvinou jeho mužství"* podobně jako Gn 49, 3. Viz též Gn 25, 31. 34. — *Právo nad osobní cit!*

vypleníli zlo ze svého lůna, a všechen Israel, když bude o tom slyšeti, aby se bál.

Co činiti s mrtvolou popraveného člověka? (21, 22. n.)

22 Dopustí-li se člověk zločinu, na který je trest smrti, bude-li odsouzen na smrt a pověšen na dřevo: 23 nesmí zůstati jeho tělo na dřevě, ale téhož dne budiž pohřbeno, neboť od Boha je zlořečen, kdo visí na dřevě; neposkvrňuj nikterak země své, kterou ti dá ve vlastnictví Hospodin, Bůh tvůj.

Věci nalezené dlužno vrátit vlastníkovi. (22, 1.—3.)

HLAVA 22. — 1 Uhlídáš-li, že býk neb ovce bratra tvého se zaběhli, ne abys jich pominul, ale zaveď je zpět ke svému bratru. 2 Není-li bratr tvůj blízko, neb jestli ho neznáš, uveď je do domu svého a buďtež u tebe, až jich bude bratr tvůj hledati a zase si je odvede. 3 Taktéž učiň s oslem, s rouchem a s každou věcí bratra svého, která se (mu) ztratila; nalezneš-li ji, ne aby sis jí nevšimnul, že je cizí.

Soukmenovci dlužno na cestě pomáhati. (22, 4.)

4 Uvidíš-li, že osel nebo býk bratra tvého na cestě padl, nebuď lhostejný, ale pomoz mu (je) zdvihnouti.

Neoblékej se v roucho druhého pohlaví. (22, 5.)

5 Žena ať se neobleče v roucho mužské a muž ať neužije roucha ženského; jeť ohavný u Boha, kdo takové věci činí.

Šetři ptačích matek. (22, 6. n.)

6 Nalezneš-li, jda cestou, na stromě nebo na zemi ptačí hnízdo, a matku, která sedí na mladých nebo na vejcích, nevezmeš jí i s mladými, 7 ale necháš ji odletěti a (pak) smíš si vzíti ptáčata, aby ti bylo dobře a byl dlouho živ.

V zájmu bezpečnosti ohraď střechy. (22, 8.)

8 Budeš-li stavěti nový dům, učiň na střeše kolem dokola ohradu, aby nebylá v tvém domě prolita krev a abys neměl viny, kdyby někdo upadl a svalil se dolů.

V. 22. Místo *„bude-li odsouzen na smrt"* hebr. správně: *„bude-li popraven"*. Na strom nebo na kůl (= *„dřevo"*) pověšena *mrtvola* člověka již popraveného! Srv. Gn 40, 19; Jos. 10, 26. n.; 2. Král 4, 12.

V. 23. *„zůstati na dřevě"* rozuměj přes noc (hebr.). — Místo *„je zlořečen"* hebr.: *„je zlořečení"*. Srv. Gal 3, 13. — *Mrtvolou* zločincovou je *zosobněna kletba;* vyslovil ji sám Bůh rozsudkem, který vynesli soudcové, *jeho zástupci*, a tedy *jeho jménem*. Protože mrtvola tak zřetelně představuje Boží *kletbu*, znečišťovala by půdu *požehnaného* Israele, kdyby nebyla pohřbena.

Neslučuj věcí různorodých. (22, 9.—11.)

9 Neosívej své vinice druhým semenem, aby símě, které jsi sil,
a s ním i úroda vinice nestaly se tak majetkem svatyně. 10 Neorej
býkem a oslem v jednom spřežení. 11 Neoblékej se v roucho setkané
z vlny a ze lnu.

Zákon o třepení. (22, 12.)

12 Ve čtyřech cípech svého pláště, kterým se budeš přikrývati,
na okraji udělej si třapce.

Různé zákony v příčině pohlavní mravnosti. (22, 13.—30.)

13 Pojme-li muž ženu, pak se mu však znelíbí, 14 i hledaje zámin-
ku, jak by ji mohl zapudit, pronáší o ní hanlivou věc, říkaje: „Tuto
(ženu) pojal jsem za manželku a když jsem k ní vešel, neshledal jsem
(na ní známky) panenství": 15 ať ji otec a matka vezmou a přinesou
známky jejího panenství s sebou ke starším města, kteří jsou ve bráně,
16 a otec řekne: „Dal jsem dceru svou tomuto muži za manželku; pro-
tože jí nenávidí, 17 přičítá jí hanlivou věc, říkaje: „„Nenalezl jsem
při tvé dceři panenství."" Avšak, hle, tuto jsou známky panenství mé
dcery." I roztáhnou roucho před staršími města. 18 Starší pak toho
města dají muže vzíti a zbíti ho; 19 nad to odsoudí jej ke stu lotů
stříbra, kteréž dá otci dívčinu, protože uvedl pannu israelskou ve špat-
nou pověst; a bude ji míti za manželku a nebude moci ji propustiti po
všechny dny života svého.
20 Bude-li však pravda, co vytýká, nenalezne-li se známek dívčina
panenství — 21 nechať vyvrhou ji ven za dveře domu otce jejího a muži
města toho ji ukamenují; tak budiž usmrcena, neboť dopustila se ne-
šlechetnosti v Israeli, že smilnila v domě otcovském. Tak vymýtíš zlo
ze svého lůna.
22 Bude-li spáti muž s manželkou druhého, obadva ať umrou, to
jest cizoložník i cizoložnice; tak vymýtíš zlo z Israele.
23 Zasnoubí-li se někdo s dívkou, pannou, jiný však v městě se
s ní setká a bude s ní spáti, 24 vyveď oba za bránu toho města a buďtež
ukamenováni: dívka, že nekřičela, ačkoliv byla ve městě, a muž proto,
že ponížil manželku bližního svého; tak vymýtíš zlo ze svého lůna. —
25 Setkal-li se však muž s dívkou, která je (s jiným) zasnoubena, na
poli a zmocniv se jí, spal s ní, budiž usmrcen sám; 26 dívce se nesmí
nic státi, není hodna smrti; neboť jako lupič povstává proti svému
bratru a připravuje ho o život, tak stalo se i této dívce; 27 byla na poli
sama, křičela, a nikoho tam nebylo, kdo by ji vysvobodil.
28 Setká-li se muž s dívkou, pannou, která nemá snoubence, a
zmocní se jí, spí s ní, a věc přijde na soud, 29 dá ten, kdo s ní spal,
otci dívčině padesát lotů stříbra a pojme ji za manželku, neboť ji po-
nížil; nebude moci ji propustit po všecky dny života svého.

Hl. 22. V. 28. n. Místo *„přijde-li věc k soudu"*, hebr.: *„budou-li přistiženi"*. Srv. Ex 22, 16 n.

30 Nikdo nesmí pojmouti za manželku ženu otce svého a odhalovati jeho (otcovy) pokrývky.

Kdo smí a kdo nesmí býti přijat do obce israelské. (23, 1.—8.)

HLAVA 23. — 1 Kleštěnec s rozdrcenými nebo vyřezanými varlaty, nebo s uťatým pyjem nesmí vejíti do obce Hospodinovy.
2 Mamzer, [to jest nevěstčin zrozenec], nesmí vejíti do obce Hospodinovy až do desátého kolena.
3 Ammoňan a Moaban ani po desátém koleně, na věky nesmí vejíti do obce Hospodinovy, 4 že nechtěli vyjíti vám v ústrety s chlebem a vodou, když jste vyšli z Egypta, a že najali proti tobě Balaama, syna Beorova z Mesopotamie syrské, aby tě proklel; 5 Hospodin však, Bůh tvůj, nechtěl slyšeti Balaama i obrátil jeho kletbu v požehnání tebe, protože tě miloval. 6 Nečiň s nimi míru a nestarej se o jejich blaho po všecky dny života svého, na věky.
7 Neměj odporu k Edomci, neboť je to tvůj bratr; ani k Egypťanu, nebo jsi byl hostem v jeho zemi. 8 Jejich potomci budou směti ve třetím koleně vstoupiti do obce Hospodinovy.

Zákon o čistotě tábora. (23, 9.—14.)

9 Když vytáhneš do boje proti nepříteli, střez se, by ses nedopustil něčeho zlého. 10 Bude-li mezi vámi někdo poskvrněn v nočním spánku, ať vyjde ven z tábora 11 a nevrátí se, dokud se k večeru neumyje vodou; po západu slunce smí se zase do ležení vrátit.
12 Venku za stany budeš míti místo, na které budeš choditi s tělesnou potřebou; 13 za pasem poneseš kolík a když si budeš chtít sednouti, vyhrabeš důlek a (pak) vyhrabanou zemí přikryješ výmět, 14 [od něhož ti bylo polehčeno] — neboť Hospodin, Bůh tvůj, chodí mezi stany, aby tě vysvobodil a vydal ti tvé nepřátele — ať tedy je tábor tvůj svatý a nic ošklivého ať v něm není viděti, aby tě neopustil.

Svobodu uprchlým otrokům, hledajícím v Palestině útočiště. (23, 15. n.)

15 Otroka, který se k tobě utekl, nevydávej pánu jeho. 16 Nechať bydlí s tebou na místě, které se mu zalíbí, a nechať v některém městě tvém dojde klidu; neutiskuj ho.

Proti bohoslužebné prostituci. (23, 17. n.)

17 Žádná dcera israelská a žádný Israelita ať není (bohoslužebnou)

V. 30. opakuje zákon Lv 18, 8. — Příklady viz Gn 35, 22; 49, 4; 2. Král 16, 21. n. Na „pokrývku", kterou se macecha přikrývá, i na její přikryté tělo přísluší právo jejímu manželu, otci synovu; syn na ni nemá práva žádného.
Hl. 23. V. 1. *„nesmí vejíti do obce Hospodinovy"* **obřízkou** a tak nabýti práv náboženských i občanských.
V. 2. Záhadné slovo *„mamzér"* podle kořene *„mázar"* = „byl zkažen" znamená člověka *zkaženého*, nejspíše pohlavní nemocí stiženého, jak vysvítá ze souvislosti s v. předešlým; ani kleštěnec ani nemocí nakažený nesmí vstoupiti do obce israelské, neboť se ho všecko štítí jako malomocného. LXX, Vulg. a targum Lži-Jonatanův (Úvod str. 6. II, 3.) předkládají slovo mamzér *„nevěstčin zrozenec"*, že děti nevěstek bývají často nakaženy. Rabíni tvrdili, že slovo mamzér znamená vůbec dítě nemanželské (v tom smyslu byl soudce Jefte mamzér). Podle jiných znamená to dítě zrozené z nedovoleného spojení, které zákon stíhá trestem smrti (cizoložství, krvesmilství); tak by byli potomci Faresa a Zary, tedy bezmála všecek kmen Juda, „mamzér".

nevěstkou. 18 Výdělku nevěstčina ani psí mzdy nesmíš přinésti v obět v domě Hospodina, Boha svého, nechať jsi slíbil cokoliv; neboť obé jest ohavnost u Hospodina, Boha tvého.

Zdaž a kdy dovoleno bráti úrok z půjčky. (23, 19. n.)

19 Peněz, obilí a jakékoliv jiné věci nesmíš půjčovati na úrok bratru svému, 20 ale (jen) cizinci. Bratru svému půjčíš, čeho potřebuje, bez úroku, aby Hospodin, Bůh tvůj, žehnal ti při každé práci tvé v zemi, do které vejdeš, abys jí vládl.

Co jsi slíbil, brzy splň. (23, 21.—23.)

21 Když učiníš Hospodinu, Bohu svému, slib, nebudeš otáleti, bys jej splnil, neboť Hospodin, Bůh tvůj, bude to vymáhati, a budeš-li odkládati, bude ti to počteno za hřích. 22 Nechceš-li učiniti slibu, nemáš hříchu. 23 Co však jednou vyšlo z úst tvých, zachovávej a čiň, jak jsi Hospodinu, Bohu svému, slíbil, jak jsi z vlastní vůle a ústy svými pravil.

Co smí člověk vzíti z cizího majetku, aby zahnal okamžitý hlad. (23, 24. n.)

24 Když přijdeš na vinici bližního svého, smíš jísti hrozny, jak mnoho ti libo; ven však s sebou vynášeti (jich) nesmíš. — 25 Když přijdeš na pole bližního svého, smíš natrhati si klasův a rukou vymnouti, ale srpem jich žíti nesmíš.

Zákon o zapuzené manželce. (24, 1.—4.)

HLAVA 24. — 1 Pojme-li někdo manželku, ožení se s ní, ona pak nenalezne milosti v jeho očích pro nějakou ošklivou věc, napíše-li lístek zápudný, odevzdá-li jí jej do ruky a propustí ji ze svého domu, 2 vdá-li se pak odešlá za druhého muže, 3 a ten také pojme k ní odpor a dá jí lístek zápudný a tak ji ze svého domu propustí, nebo zemře-li snad: 4 nebude moci první manžel zase vzíti si ji za manželku, když byla poskvrněna; neboť je to ohavnost před Hospodinem; neuvaluj (tak) hříchu na zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, v majetek.

Několik drobných zákonů. (24, 5.—25, 4.)

5 Pojal-li někdo nedávno ženu, není povinen jíti na vojnu, aniž mu smějí býti ukládána jakákoli veřejná břemena, ale bez viny smí zůstati doma, by se jeden rok veselil se svou manželkou.

6 Ani spodku ani běhouna ručního mlýnku nesmíš vzíti do zástavy, neboť tak (by) ti (dlužník) zastavil svůj život.

7 Bude-li někdo dopaden, že svého bratra Israelity lstí se zmocnil a ze zisku prodal (do otroctví), budiž usmrcen; tak vyhladíš zlo ze svého lůna.

8 Varuj se, aby ses neprohřešil v příčině malomocenství, ale řiď se ve všem návodem, který ti dají kněží kmene Levi, podle toho, co

jsem jim přikázal, a plň (to) pečlivě. 9 Pamatujte, co učinil Hospodin, Bůh váš, Marii na cestě, když jste vycházeli z Egypta.
10 Když budeš upomínati svého bližního o něco, co ti dluží, nevstoupíš do jeho domu, aby sis odnesl zástavu, 11 ale venku budeš státi a on ti vynese, co bude míti. 12 Je-li pak chudý, nesmí zůstati u tebe zástava přes noc, 13 ale vrátíš mu ji ještě před západem slunce, by spě ve svém rouchu ti žehnal a abys měl před Hospodinem, Bohem svým, (skutek) spravedlnost(i).
14 Neodpírej mzdy potřebnému a chudému bratru svému, nebo cizinci, který s tebou sídlí v zemi a jest ve tvých branách; 15 ale téhož dne před slunce západem dej mu mzdu za jeho práci — jeť chudý a tím udržuje život svůj — aby nevolal proti tobě k Hospodinu a bylo by ti to počteno za hřích.
16 Nebuďtež usmrcováni otcové za syny, ani synové za otce, ale ať zemře každý za hřích svůj.
17 Nepřevracej práva cizincova ani sirotkova a neber do zástavy roucha vdovina. 18 Pamatuj, že jsi robotoval v Egyptě a vysvobodil tě odtud Hospodin, Bůh tvůj; proto ti přikazuji, abys tak činil.
19 Když budeš žíti obilí na poli svém a zapomeneš snopek, nevracej se, abys jej vzal, ale necháš jej cizinci, sirotkovi nebo vdově, aby ti žehnal Hospodin, Bůh tvůj, v každé práci rukou tvých. 20 Když budeš srážeti olivy, nebudeš se vraceti sebrat, co na stromech zůstalo, ale necháš to cizinci, sirotku a vdově. 21 Při vinobraní nesbírej paběrků, ale ať se jich dostane cizinci, sirotku a vdově. 22 Pamatuj, že jsi i ty robotoval v Egyptě; proto ti přikazuji, abys tak činil.
HLAVA 25. — 1 Vznikne-li mezi dvěma spor a odevzdají-li věc soudcům, osvobodí toho, o jehož nevinnosti se přesvědčí, vinníka pak odsoudí. 2 Naleznou-li, že vinník jest hoden bití, ať ho dají položiti a před sebou bíti. Podle míry hříchu budiž i počet ran, 3 ale tak, aby jich nebylo více nežli čtyřicet, aby neodešel bratr tvůj před očima tvýma šeredně rozbitý.
4 Býku, který vyšlapává na humně obilí tvé, nezavazuj úst.

Zákon o švagrovském manželství. (25, 5.—10.)

5 Bydlí-li bratři pospolu a zemře-li jeden z nich bezdětek, žena zemřelého nevdá se za jiného, ale pojme ji bratr jeho a vzbudí svému bratru potomstvo; 6 prvorozeného pak syna z ní nazve jménem zemřelého, aby nebylo jeho jméno z Israele vyhlazeno. 7 Kdyby však nechtěl pojmouti manželky bratra svého, která mu po právu přísluší, ať jde žena ta ku bráně města a řekne starším: „Bratr muže mého nechce zachovati jména bratra svého v Israeli, nechce si mne vzíti za manželku.“ 8 Starší dají ho hned předvolati a otáží se ho. Odpoví-li: „Nechci ji pojmouti za manželku,“ 9 žena k němu před staršími přistoupí, sezuje mu střevíc s nohy, plivne mu do obličeje a řekne: „Tak se staniž člověku, jenž nechce zbudovati dům bratru svému.“ 10 A budiž v Israeli nazýván „dům sezutého“.“

Zákon veřejné mravopočestnosti. (25, 11. n.)

11 Budou-li se dva muži svářiti a začnou-li se práti a žena jednoho chtíc vysvoboditi muže svého z ruky silnějšího, vztáhne ruku

a uchopí ho za přirození, [12] utni jí ruku a nedej se oblomiti nijakým milosrdenstvím s ní.

Spravedlnost v měrách a vahách. (25, 13.—16.)

[13] Neměj ve svém sáčku dvojího závaží, většího a menšího, [14] nebudiž také v domě tvém dvojí efa, větší a menší. [15] Měj závaží celé a pravé, efu celou a pravou, bys dlouho živ byl v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj. [16] Neboť Hospodin, Bůh tvůj, má v ošklivosti toho, kdo takové věci činí, a má odpor k jakékoliv nespravedlnosti.

Zákon proti Amalečanům. (25, 17.—19.)

[17] Pamatuj, co ti učinil Amalek na cestě, když jsi vycházel z Egypta: [18] kterak proti tobě vytáhl a v zádech tvých čet ty, kteří únavou se opozdili, když jsi byl hladem a námahou zmořen, pobil, aniž se bál Boha. [19] Až ti tedy dá Hospodin, Bůh tvůj, odpočinek, a podmaní všecky národy kolem dokola v zemi, kterou ti zaslíbil: zahladíš jméno jeho pod nebem. Střez se, abys (na to) zapomněl!

Co činiti hospodářům, až se ujmou svého statku. (26, 1.—15.)

HLAVA 26. — [1] Až vejdeš do země, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, abys jí vládl, až ji zabereš a usadíš se v ní: [2] vezmi ze všech plodin svých prvotiny, vlož je do koše a jdi na místo, které Hospodin, Bůh tvůj, vyvolí, aby tam bylo vzýváno jméno jeho. [3] Přistup ke knězi, který jím toho času bude, a rci mu:

„Já dnes oznamuji před Hospodinem, Bohem tvým, že jsem vešel do země, kterou přísežně zaslíbil otcům našim, že nám ji dá."

[4] Kněz, vezma koš z ruky tvé, postaví jej před oltář Hospodina, Boha tvého, [5] a ty řekneš před obličejem Hospodina, Boha svého:

„Bludným Syrem byl otec můj, i sestoupil do Egypta a byl tam v nepatrném počtu cizincem, vzrostl však v národ veliký, silný, nesčíslný. [6] Když nás Egypťané trápili a sužovali, ukládájíce nám přetěžká břemena, [7] volali jsme k Hospodinu, Bohu otců našich; i vyslyšel nás, shlédl na naše ponížení, námahy a svízele naše, [8] vyvedl nás z Egypta rukou silnou a ramenem vztaženým, za hrozného strachu, znamení a zázrakův, [9] uvedl nás na toto místo a dal nám zemi oplývající mlékem a medem. [10] Proto nyní přináším prvotiny plodin země, kterou mi Hospodin dal."

Polož to tedy před tvář Hospodina, Boha svého, pokloň se Hospodinu, Bohu svému, [11] a radostí ze všech dobrých věcí, kteréž dá Hospodin, Bůh tvůj, tobě i tvému domu, hoduj ty i Levita i cizinec, který s tebou sídlí.

[12] Když odvedeš desátek ze všech plodin svých, dej třetího roku desátků Levitovi, cizinci, sirotku a vdově, aby se najedli ve branách

III. 26. V. 5. *„můj otec"* = Jakob-Israel. Sluje tu *„Syrem"* či *„Aramem"*, že se zdržoval dlouhou dobu v *„Syrii"* či *„Syrské Mesopotamii"*, slouže u Labana (Gn 28.—31.).

tvých a to dosyta, 13 a rci před tváří Hospodina, Boha svého:
„Vynesl jsem zasvěcené věci ze svého domu a dal jsem to podle
rozkazu tvého Levitovi, cizinci, sirotku a vdově; nepřestoupil jsem
přikázání tvých, ani jsem nezapomněl rozkazu tvého. 14 Nejedl jsem
z těch věcí za doby smutku svého, neoddělil jsem jich v době jaké-
koliv (mé) nečistoty a nevynaložil jsem nic z nich na účely pohřební.
Uposlechl jsem hlasu Hospodina, Boha svého, a učinil jsem všecko,
jak jsi mi přikázal. 15 Shlédni se svatyně své, s vysokého sídla nebeského,
a požehnej národu svému israelskému i zemi, kterou jsi nám dal,
jak jsi přisáhl otcům našim, zemi oplývající mlékem a medem."

Obnova smlouvy mezi Hospodinem a Israelem. (26, 16.—19.)

16 Dnes přikazuje ti Hospodin, Bůh tvůj, bys činil tato ustanovení a práva; šetři jich tedy a plň je celým srdcem svým a celou duší
svou. 17 Dnes jsi vyvolil si Hospodina, že bude Bohem tvým, že budeš
choditi po cestách jeho, a ostříhati jeho ustanovení, přikázání a práv,
že budeš poslušen rozkazů jeho. 18 Také Hospodin si tě dnes vyvolil,
že budeš zvláštním lidem jeho, jak ti slíbil, abys ostříhal všech příkazů jeho, 19 že tě vyvýší nade všecky národy, které stvořil, ke své chvále, slávě a cti, že budeš lidem zasvěceným Hospodinu, Bohu svému,
jak byl slíbil.

Až přejdou Jordán, buď zákon se sliby a hrozbami prohlášen. (27, 1.—26.)

HLAVA 27. — 1 Mojžíš a starší Israelovi nařídili lidu toto:
Zachovejte každý příkaz, který vám dnes dávám: 2 Až přejdete
přes Jordán do země, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, postav veliké
balvany a natři je vápnem, 3 abys mohl na ně napsati všecka slova
tohoto zákona, jakmile přejdeš Jordán, abys vešel do země, kterou ti
dá Hospodin, Bůh tvůj, podle přísahy dané otcům tvým, do země tekoucí mlékem a medem. 4 Když tedy přejdete Jordán, vztyčte balvany,
jak vám dnes nařizuji, na hoře Hebal a potři je vápnem. 5 Vystav tam
též Hospodinu, Bohu svému, oltář z kamenů, kterých se železo nedotklo, 6 z kamenů netesaných a nehlazených, podej na něm Hospodinu, Bohu svému, celopaly 7 i pokojné oběti, a jez tam i hoduj před
Hospodinem, Bohem svým. 8 Na balvany napiš všecka slova tohoto zákona zřetelně a čitelně.
9 I řekl Mojžíš a kněží kmene Levi všemu Israelovi: „Pozoruj a
slyš, Israeli! Dnes stal ses lidem Hospodina, Boha svého; 10 poslouchej
hlasu jeho a čiň přikázání a práva, která ti ukládám."

V. 13. *„před tváří Hospodina ..."* = ve svatyni? Viz v. 15. — *„zasvěcené věci"* = desátek pro třetí rok předepsaný.

V. 14. *„na účely pohřební"* znamená asi, že nic z desátku nedal do hrobu nebo na hrob zemřelému chudému, což by si mohl nesvědomitý také snadno odpočítati od povinného desátku. (Když Israelita desátek podle Dt 14, 28. n. odváděl, byl levitsky čist podle Lv 22, 3.)

V. 15. Místo *„se svatyně"* hebr. *„se sídla"*. Protože se tu o svatyni pozemské nemluví, možno se domnívati, že bylo dovoleno tuto modlitbu konati též jinde než v ústřední svatyni. Srv. výše v. 13.

11 Dne toho přikázal Mojžíš lidu toto:
12 Až přejdete Jordán, postaví se na hoře Garizim, aby dobrořečili
národu, tito: Šimeon, Levi, Juda, Issachar, Josef a Benjamin; 13 na-
proti, aby zlořečili, postaví se na hoře Hebal tito: Ruben, Gad, Aser,
Zabulon, Dan a Neftali.
14 A Levité začnou volati ke všem mužům israelským zvučným
hlasem:
15 „Zlořečen, kdo si udělá řezbu nebo slitinu, ohavnost Hospodi-
nu, dílo rukou řemeslníkův, a postaví si ji skrytě." A všecek lid
nechť odpoví: Amen.
16 „Zlořečen, kdo nectí otce svého nebo matky." A všecek lid
řekne: Amen.
17 „Zlořečen, kdo překládá mezníky bližního svého." A všecek
lid řekne: Amen.
18 „Zlořečen, kdo zavádí na scestí slepého." A všecek lid řekne:
Amen.
19 „Zlořečen, kdo převrací právo cizince, sirotka a vdovy." A veš-
keren lid řekne: Amen.
20 „Zlořečen, kdo spí s manželkou otce svého a odkrývá pokrývku
jeho [lůžka]." A všecek lid řekne: Amen.
21 „Zlořečen, kdo spí s jakýmkoli zvířetem." A všecek lid řekne:
Amen.
22 „Zlořečen, kdo spí se svou sestrou, dcerou otce svého nebo
matky." A všecek lid řekne: Amen.
23 „Zlořečen, kdo spí se svou tchyní." A všecek lid řekne: Amen.
24 „Zlořečen, kdo tajně zavraždí bližního svého." A všecek lid
řekne: Amen.
25 „Zlořečen, kdo přijímá dary, aby byl nevinný odsouzen na
smrt." A všecek lid řekne: Amen.
26 „Zlořečen, kdo neplní vytrvale skutkem slov tohoto zákona."
I řekne všecek lid: Amen.

Požehnání plnitelům zákona. (28, 1.—14.)

HLAVA 28. — 1 Budeš-li poslouchati hlasu Hospodina, Boha
svého, bys činil a šetřil všech jeho příkazů, které ti dnes dávám, Hos-
podin, Bůh tvůj, povýší tě nade všecky národy, kteří sídlí na zemi.
2 Všecka tato požehnání snesou se na tebe a zahrnou tě, jen budeš-li
poslouchati jeho příkazů:
3 Požehnán budeš ve městě a požehnán budeš na poli. 4 Požehná-
ny budou plody života tvého, plodiny tvé země, plody tvého dobytka,
stáda tvého skotu a chlévy tvého bravu. 5 Požehnána budou tvá humna
i sýpky tvé. 6 Požehnán budeš, ať vcházíš či vycházíš.
7 Hospodin dá, že nepřátelé tvoji, kteří proti tobě budou vyvstá-
vati, budou padati před tváří tvou; jednou cestou proti tobě potáhnou
a sedmi budou před tebou prchati. 8 Hospodin sešle požehnání do
tvých zásobáren a na všecky činy rukou tvých, a požehná ti v zemi,
kterou obdržíš. 9 Hospodin si tě povýší za svatý národ, jak ti přisáhl,

Hl. 28. V. 4. *„plody tvého života* = tvých manželek, tvé děti. — Srv. v. 18; 7, 13. n.; Ex 13, 12; 23, 26; Lv 26, 9.

budeš-li šetřiti příkazů Hospodina, Boha svého, a budeš-li choditi po cestách jeho. 10 I uzří všickni národové světa, že máš jméno Hospodinovo a budou se tě báti. 11 Hospodin dá, že budeš míti hojnost všeho dobrého, plodů života svého, plodů dobytka svého i plodů země své, o které přisáhl Hospodin otcům tvým, že ti ji dá. 12 Hospodin otevře svůj nejlepší poklad, nebe, by rozdával svým časem zemi tvé deště a požehná všem činům rukou tvých. Půjčovati budeš národům mnohým, sám však od nikoho nebudeš si nic vypůjčovati. 13 Hospodin tě učiní hlavou a nikoliv zadkem, vždycky budeš nahoře a ne dole, budeš-li jen poslouchati příkazů Hospodina, Boha svého, které ti dnes dávám, budeš-li jich šetřiti, činiti je, 14 nebudeš-li se od nich uchylovati ani napravo ani nalevo, nebudeš-li choditi za bohy cizími ani jich ctíti.

Kletby, které stihnou rušitele zákona. (28, 15.—68.)
Závěrek řeči. (29, 1.)

15 Nebudeš-li (však) chtíti poslouchati hlasu Hospodina, Boha svého, bys šetřil a činil všecky jeho příkazy a ustanovení, která ti dnes dávám, snesou se na tebe všecky tyto kletby a zachvátí tě: 16 Zlořečen budeš ve městě, zlořečen na poli. 17 Zlořečena budou humna tvá i sýpky tvé. 18 Zlořečeny budou plody života tvého, plodiny země tvé, zástupy tvého hovězího dobytka a stáda ovec tvých. 19 Zlořečen budeš, když budeš vcházeti, a zlořečen, když budeš vycházeti.

20 Hospodin pošle na tebe bídu, strádání, kletbu na všecky skutky, které budeš činiti, dokud tě nepotře a rychle nevyplení pro tvé zlovolné hanebnosti, kterými jsi mě opustil. 21 Hospodin způsobí, že (tě) zachvátí mor, dokud tě nevyhladí ze země, do které vejdeš, abys jí vládl.

22 Hospodin tě raní úbytěmi, horečkou, zimnicí, záněty, zápaly, zkaženým vzduchem, obilní snětí a bude tě pronásledovati, dokud nezahyneš. 23 Nebe, které je nad tebou, bude měděné, a země, po které chodíš, železná. 24 Hospodin bude činiti z deště pro tvou zemi písek a s nebe bude padati prach na tebe, až budeš zničen. 25 Hospodin dá, že budeš před svými nepřáteli padati; jednou cestou proti nim potáhneš, avšak sedmi budeš prchati a budeš rozptýlen po všech královstvích země. 26 Mrtvoly tvé budou pokrmem všemu ptactvu nebeskému i šelmám pozemským, a nebude, kdo by je odehnal.

27 Hospodin tě raní egyptskými vředy a [na části těla, kterou vychází výkal] lišeji a svrabem, že nebudeš moci býti vyléčen.

28 Hospodin tě raní pominutím smyslů, slepotou, šílenou zuřivostí, 29 makati budeš o polednách jako maká slepý ve tmě, a pravé cesty nenajdeš. Po všecek čas budeš pohanění snášeti, násilí trpěti, a nebudeš míti, kdo tě vysvobodil.

30 Manželku pojmeš, ale jiný s ní bude spáti. Dům si vystavíš, ale nebudeš v něm bydliti. Štípíš vinici, avšak nebudeš s ní sbírati. 31 Býk tvůj bude před tebou zabit, a nebudeš z něho jísti. Osel tvůj bude ti vzat před tvým zrakem a nebude ti vrácen. Ovce tvé se dostanou tvým nepřátelům, a nebude, kdo by ti pomohl. 32 Synové tvoji a dcery

V. 25. Místo *„budeš rozptýlen po všech královstvích země“* hebr.: *„Budeš odstrašujícím příkladem všem královstvím země.“* — Ostatně srv. v. 7.

budou vydány cizímu národu; oči tvé budou na to patřiti, celé dny
budou omdlévati touhou spatřiti je, a nebude ti (to) možno. 33 Úrodu
země tvé a (výtěžek) všech prací tvých sní národ, jehož neznáš, budeš
bez ustání trpěti pohanění a útisky po všecky dny 34 a omámen budeš
hrůzou těch věcí, které budou viděti oči tvé.
35 Hospodin tě raní hroznými vředy na kolenou i na stehnech,
že nebudeš moci býti uzdraven od paty nohy až do temene své (hlavy).
36 Hospodin zavede tebe i krále tvého, kterého nad sebou ustanovíš,
mezi národ, kterého neznáš, kterého neznali ani otcové tvoji, a tam
sloužiti budeš bohům cizím, dřevu a kameni. 37 Jsa zničen, staneš se
předmětem přísloví a posměšných řečí všem národům, mezi které tě
Hospodin uvede. 38 Mnoho semene na poli zaseješ, ale málo sklidíš.
neboť kobylky všecko sežerou. 39 Vinici štípíš a budeš kopati, ale vína
píti nebudeš, aniž budeš na ní co sbírati, nebo zničena bude červy.
40 Olivy budeš míti ve všech krajích svých, ale olejem pomazávati se
nebudeš, neboť opadají a zajdou. 41 Syny zplodíš i dcery, ale neužiješ
jich, neboť odvedeni budou do zajetí. 42 Všecky stromy tvé i úrodu
země tvé zkazí hmyz. 43 Cizinec, který s tebou v zemi sídlí, bude se
povznášeti nad tebe výš a výše, ty však budeš poklesati níž a níže.
44 On bude tobě půjčovati, ty však jemu půjčovati nebudeš; on bude
hlavou a ty zadkem. 45 Všecka tato zlořečení snesou se na tebe, budou
tě pronásledovati, uchvátí tě, až zahyneš, že jsi neposlechl hlasu Hospodina, Boha svého, a nezachoval jeho příkazův a ustanovení, která
ti dal. 46 (Rány ty) budou znameními a zázraky na tobě i na tvém potomstvu až na věky.
47 Protože jsi nesloužil radostně a s veselou myslí za to, že jsi
měl všeho hojnost, Hospodinu, Bohu svému, 48 sloužiti budeš nepříteli
svému, kterého pošle na tebe Hospodin, v hladu, žízni a nahotě a všelikém nedostatku; jho železné na tebe vloží, dokud tě nezničí.
49 Hospodin přivede na tebe z daleka, od nejzazších končin země
národ, jako orla prudce letícího, jehož jazyku nebudeš rozuměti; 50 národ přeukrutný, který nedbá starce a s dítětem nemá milosrdenství.
51 Plody dobytka tvého a úrodu země tvé bude hltati, dokud nezahyneš;
nebude šetřiti pšenice tvé, vína, oleje, stád býkův a ovec, dokud tě
nezničí. 52 Bude tě svírati ve všech městech tvých, dokud v celé zemi
tvé nebudou pobořeny tvé pevné a vysoké zdi, na které ses spoléhal.
Budeš obléhán ve svých branách po celé zemi své, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj.
53 V úzkosti a bídě, kterými tě nepřítel sevře, budeš jísti plody
života svého, maso synů svých a dcer, které ti dá Hospodin, Bůh tvůj.
54 Lidé mezi vámi rozmařilí a velmi mlsní budou závistivě hleděti na
bratry své, ano i na manželky své, které spí v jejich lůně, 55 by jim
nemusili dáti z masa synů svých, které budou jísti, že nebudou míti
nic jiného v obležení a bídě, kterou tě sevrou tvoji nepřátelé ve všech
branách tvých. 56 Změkčilá a rozmařilá žena, která neuměla pěšky choditi, která pro přílišnou změkčilost a zchoulostivělost neuměla stoupnouti na zem, bude záviděti muži svému, který spí v jejím lůně, masa
svého syna a dcery, 57 ano i hnusného lůžka, které vyjde z jejího klína
a novorozeňat; neboť budou je jísti tajně pro nedostatek všeho v obležení a zpuštění, kterými tě sevře nepřítel v branách tvých.

58 Nebudeš-li šetřiti a činiti všech slov tohoto zákona, která jsou
v této knize napsána, a nebudeš-li se báti jeho slavného a hrozného
jména, to jest Hospodina, Boha svého: 59 rozmnoží Hospodin rány tvé
i rány potomstva tvého, rány veliké a trvalé, nemoci hrozné a neustálé.
60 Všecky egyptské pohromy, kterých ses bál, obrátí na tebe a budou
se tě držeti.
61 Nad to i všecky nemoci a rány, o kterých není v knize tohoto
zákona nic psáno, bude Hospodin na tebe uváděti, dokud tě nepotře.
62 Zůstane vás početně málo, kdežto dříve bylo vás tak mnoho
jako je nebeských hvězd, neboť neposlouchal jsi hlasu Hospodina, Bo-
ha svého. 63 A jako prve veselil se Hospodin nad vámi, dobře vám
čině a rozmnožuje vás, tak se bude veseliti, když vás bude ničiti a hu-
biti, byste byli vypleněni ze země, do které vcházíš, abys jí vládl.
64 Hospodin tě rozptýlí mezi všecky národy od konce do konce země,
a tam budeš sloužiti bohům cizím, neznámým tobě i otcům, dřevům
a kamenům. 65 Ani mezi těmi národy nedojdeš odpočinku, noha tvá
nebude míti pevného místa; neboť Hospodin ti tam dá srdce lekavé,
oko vysílené a duši ztrápenou žalem. 66 Život tvůj bude takořka před
tebou na tenko viseti; báti se budeš v noci i ve dne, nejsa si jist ži-
votem. 67 Ráno budeš říkati: „Kéž by již byl večer!" a večer: „Kéž
by již bylo jitro!" To ze strachu srdce svého, jímžto se budeš lekati,
a pro to, nač budeš očima patřiti. 68 Hospodin zavede tě po lodích
zase do Egypta, cestou, o které ti pravil, že jí už neuvidíš. Tam budeš
prodáván nepřátelům svým za otroky a otrokyně, a nebude, kdo by
tě koupil.

HLAVA 29. — 1 To jsou slova úmluvy, kterou přikázal Hospodin
Mojžíšovi učiniti s Israelity v Moabsku, kromě oné úmluvy, kterou
s nimi učinil na Horebu.

Třetí řeč Mojžíšova (29, 2.—30, 20.)
opakuje důvody, pro které jest Israelitům zachovávati
úmluvu s Bohem učiněnou.

2 Mojžíš svolal všecek národ israelský a řekl jim:
Vy jste viděli všecky věci, které učinil Hospodin před očima va-
šima v Egyptě na faraonovi, na všech služebnících jeho i na veškeré
zemi, 3 veliké zkoušky, které viděly oči tvé, ona obrovská znamení a
zázraky; 4 avšak Hospodin vám nedal do dneška rozumné mysli, vi-
doucích očí ani slyšících uší. 5 Vedl vás čtyřicet let po poušti; roucha
vaše se neotřela, aniž obuv vašich nohou vetchostí se rozpadla. 6 Chleba
jste nejedli, vína a (jiného) opojného nápoje jste nepili, abyste poznali,
že já jsem Hospodin, Bůh váš. 7 Když pak jste přišli na toto místo,
Sehon, král hesebonský, a Og, král basanský, vytáhli proti nám do
boje; i pobili jsme je, 8 zabrali jsme zemi jejich a dali jsme ji v ma-
jetek Rubenovi, Gadovi a polovici kmene Manassova. 9 Šetřte tedy slov
této úmluvy a plňte je, byste vše, co činíte, konali se zdarem.
10 Vy všichni stojíte dnes před Hospodinem, Bohem svým, vaše
knížata i kmeny, vaši starší, písaři i všecek národ israelský, 11 děti
i ženy vaše, i cizinci, kteří s tebou bydlí ve stanech, ano i tvoji drvaři

Hl. 29. V. 5. n. Srv. 8, 3. n.

a vodáci, 12 abys vešel s Hospodinem, Bohem svým, v úmluvu přísahou potvrzenou, ve kterou dnes Hospodin, Bůh tvůj, s tebou vchází, 13 aby si z tebe učinil národ a on aby byl Bohem tvým, jak ti řekl a jak přísahal otcům tvým, Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. 14 A neučiním já této úmluvy jen s vámi a nepotvrzuji těchto přísah (jen vám), 15 nýbrž se všemi přítomnými i nepřítomnými.

16 Vy víte, kterak jsme sídlili v Egyptě, kterak jsme táhli územím národův, a když jste mezi nimi kráčeli, 17 viděli jste jejich ohavy a kal, to jest jejich modly, dřevo a kámen, stříbro a zlato, kteréž ctili. 18 Ať není snad mezi vámi muže nebo ženy, čeledi nebo kmene, jehožto srdce dnes od Hospodina, Boha vašeho, se odvrací, aby šel a sloužil bohům oněch národů — ať není mezi vámi kořene, z něhož vyrůstá žluč a hořkost — 19 ať se pak netěší v duchu, ač bude slyšeti slova této přísahy, a nemyslí si: „Budu šťasten, i když budu choditi podle nepravého srdce svého; ať zahyne všecko!" 20 Hospodin mu neodpustí, ale tehdy převelice vzplane proti člověku tomu rozhorlení a hněv Hospodinův, všecky kletby, které jsou v této knize zapsány, na něm se usadí, Hospodin vyplení jméno jeho pod nebem 21 a dokonale ho vyhladí ze všech kmenův israelských, podle zlořečení, která jsou obsažena v knize tohoto zákona a smlouvy.

22 Příští pokolení, synové, kteří se potom narodí, i cizinci z daleka přišlí, když uvidí rány země té a pohromy, kterými ji Hospodin bude svírati, 23 že ji vypálil sírou a žíravou solí, takže nebude již osívána, aniž bude co zeleného roditi, podobně jako vyvrácená Sodoma, Gomorrha, Adama a Seboim, které Hospodin ve svém rozhorlení a hněvu vyvrátil — 24 (ti) i všichni národové řeknou: „Proč učinil tak Hospodin této zemi? Jaké je to jeho rozhorlení a nesmírný hněv?" 25 A dostanou odpověď: „Protože nechali úmluvy Hospodinovy, kterou učinil s otci jejich, když je vyvedl z Egypta, 26 a sloužili bohům cizím, klaněli se těm, jichž neznali a jimž nebyli připsáni: 27 proto vzplanul hněv Hospodinův na tuto zemi, že na ni uvedl všecky kletby, které jsou v této knize zapsány; 28 (proto) v rozhorlení, v rozhořčení a ve velikém hněvu vyvrhl je ze země jejich a uvrhl do země cizí, jak [je] dnes [patrno]."

29 Co je skryto, přísluší Hospodinu, Bohu našemu; co však je zjevno, přísluší nám a synům našim až na věky, bychom plnili zákon tento do posledního slova.

HLAVA 30. — 1 Když se tedy na tobě vyplní všecka tato slova, požehnání nebo kletba, kterou jsem předložil před oči tvé, a když ty, puzen jsa lítostí srdce svého mezi všemi národy, mezi které tě rozptýlí Hospodin, Bůh tvůj, 2 zase se obrátíš k němu a z celého srdce i z celé duše své poslušen budeš i se syny svými jeho přikázání, jak ti dnes nařizuji: 3 Hospodin, Bůh tvůj, zase změní tvou porobu, smiluje se nad tebou a shromáždí tě opět ze všech národů, mezi které tě prve rozptýlil. 4 Byť byls až ke stěžejím nebe rozptýlen, Hospodin,

V. 29. je vzdech Mojžíšův: Kdy a jak se tyto hrozby vyplní, není nutno nám věděti, to zůstane *tajno*, to přísluší Hospodinu; nám stačí a přísluší věděti, jaké jsou naše povinnosti, a ty jsou zcela jasny. — Po tomto proslovu (první části třetí řeči Mojžíšovy) asi konány obřady příslušné k obnově smlouvy. Srv. 26, 16.—19; 27, 1. nn. 29, 1. n. Pak následoval doslov (hl. 30.).

Bůh tvůj, zase tě odtud vytáhne, 5 vezme tě a uvede do země, kterou vládli otcové tvoji, dá ti ji v majetek, bude ti žehnati a učiní tě četnějším než bývali otcové tvoji. 6 Hospodin, Bůh tvůj, obřeže srdce tvé, i srdce potomstva tvého, bys miloval Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým a celou duší svou, abys mohl býti živ. 7 Všecky tyto kletby obrátí pak na tvé nepřátele a na ty, kteří tě nenávidí a pronásledují.

8 Ty však se vrátíš, budeš poslouchati hlasu Hospodina, Boha svého, a činiti všecka přikázání, která ti dnes dávám; 9 Hospodin, Bůh tvůj, bude ti hojně žehnati ve všech činech rukou tvých, v plodech života tvého i v plodech tvého dobytka, v úrodě země tvé, v nadbytku všeho, neboť Hospodin bude se zase radovati z tebe ke tvému štěstí, jako se radoval z otců tvých, 10 jen budeš-li poslouchati hlasu Hospodina, Boha svého, budeš-li dbáti jeho přikázání a ustanovení, která jsou napsána v tomto zákoně, a navrátíš-li se k Hospodinu, Bohu svému, celým srdcem svým a celou duší svou.

11 Toto přikázání, které ti dnes dávám, není ani vysoko nad tebou, ani daleko od tebe. 12 Není ani v nebi, že bys mohl říci: „Kdo z nás může vystoupiti do nebe, by je k nám snesl, abychom je slyšeli a skutky plnili?" 13 Není také za mořem, aby ses vymlouval a řekl: „Kdo z nás bude moci přeplaviti se za moře a donésti je až k nám, abychom je mohli slyšeti a činiti, co je přikázáno?" 14 Ale velmi blízko je ti řeč ta, je v ústech tvých a v mysli tvé, abys ji činil.

15 Považ, že jsem dnes položil před oči tvé život a štěstí, naproti tomu však smrt a neštěstí, 16 bys miloval Hospodina, Boha svého, chodil po cestách jeho, ostříhal jeho přikázání, ustanovení a práv, abys byl živ, aby tě rozmnožil a požehnal ti v zemi, do které vejdeš, abys jí vládl. 17 Odvrátí-li se však srdce tvé, nebudeš-li chtíti poslouchati a dáš-li se bludem svésti, že budeš klaněti se bohům cizím a jim sloužiti: 18 předpovídám ti dnes, že zahyneš, že krátkou dobu zůstaneš v zemi, do které přejda Jordán vejdeš, abys jí vládl. 19 Za svědky vyzývám dnes nebe a zemi, že jsem vám dnes předložil život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvol si tedy život, abys živ byl ty i potomstvo tvé; 20 miluj Hospodina, Boha svého, poslouchej hlasu jeho a lni k němu — jeť on život tvůj a délka dnů tvých, — abys přebýval v zemi, o které přisahal Hospodin otcům tvým, Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi, že jim ji dá.

POSLEDNÍ VĚCI MOJŽÍŠOVY
(31, 1.—34, 12.)

Mojžíš dodává odvahy lidu a Josuovi. (31, 1.—8.)

HLAVA 31. — 1 Když Mojžíš dál a dále pronášel všecka tato slova ke všemu Israelovi, 2 pravil jim též:

Sto dvacet let je mi dnes, nemohu již vycházeti ani vcházeti, [zvláště] proto, že mi řekl [i] Hospodin: „Nepřejdeš tohoto Jordánu."

3 Hospodin, Bůh tvůj, půjde před tebou a on zahladí všecky tyto národy před očima tvýma, že nabudeš vrchu nad nimi; tento Josue půjde před tebou, jak Hospodin pravil. 4 Hospodin jim učiní, jako

učinil Sehonovi a Ogovi, králům amorrhejským, i jejich zemi, zahladí je. 5 Až tedy i ty vám dá, naložte s nimi, jak jsem vám přikázal. 6 Jednejte zmužile a statečně; nebojte se a nelekejte se jich, neboť Hospodin, Bůh tvůj, sám je vůdcem tvým, on tě neopustí, nezanechá tě.
7 Poté zavolal Mojžíš na Josue a řekl mu přede vším Israelem: Buď zmužilý a statečný, nebo ty uvedeš tento lid do země, o které Hospodin přisahal, že ji dá otcům jejich, a ty mu ji losem rozdělíš. 8 Sám Hospodin, jenž je vůdcem vaším, bude s tebou; neopustí tě, nezanechá tě. Neboj se a nestrachuj se.

Zákon Mojžíšem napsaný budiž každého sedmého roku veřejně čten. (31, 9.—13.)

9 Mojžíš napsal tento zákon a dal jej kněžím, synům Leviovým, kteří nesli Hospodinovu archu úmluvy, i všem starším Israelovým, 10 a nakázal jim: (Každého) sedmého roku, roku úlevy, o slavnosti stánků, 11 když se všichni z Israele sejdou, aby se dostavili před obličej Hospodina, Boha svého, na místě, které Hospodin vyvolí, čísti budeš slova tohoto zákona přede vším Israelem, aby je slyšeli; 12 shromažďuj všecek lid, muže, ženy, děti i cizince, kteří jsou ve tvých branách, aby je slyšeli, jim se učili, báli se Hospodina, Boha vašeho, ostříhali a plnili všecka slova tohoto zákona: 13 ať také synové jejich, kteří jich ještě neznají, mohou je slyšeti a bojí se Hospodina, Boha svého, po všecky dny, po které budou sídliti v zemi, do níž jdete, byste ji, přejdouce Jordán, obdrželi.

Josue ustanoven vůdcem. (31, 14.—15.)

14 Hospodin řekl Mojžíšovi: Hle, dni smrti tvé jsou blízko; povolej Josue a dostavte se do stánku zjevení, abych ho zplnomocnil. Šli tedy Mojžíš a Josue a vešli do stánku zjevení; 15 i ukázal se tam Hospodin v oblakovém sloupě, který se postavil ve vchodu do stánku.

Mojžíšova píseň. (31, 16.—32, 47.)

16 Hospodin (poté) pravil Mojžíšovi: Hle, až ty si lehneš k otcům svým, vstane tento lid a bude smilně běhati za bohy cizími v zemi, do které vchází, aby se v ní usídlil: tam mě opustí a poruší úmluvu, kterou jsem s ním učinil. 17 Toho dne vzplane hněv můj proti němu, opustím ho, zakryji tvář svou před ním a bude pohlcen; stihne ho všecko zlo a soužení, že řekne toho dne: „Vpravdě, že není Bůh se mnou, stihly mě tyto pohromy.“ 18 Já tedy toho dne zakryji a zahalím tvář svou pro všecko zlo, které činil, že chodil za bohy cizími.
19 Nyní tedy napište si tuto píseň a učte jí syny Israelovy, by ji nazpaměť uměli a ústy zpívali, aby mi byla píseň tato svědectvím mezi syny Israelovými. 20 Neboť uvedu ho do země tekoucí mlékem a medem, kterou jsem přísežně slíbil otcům jeho. Až pak budou jísti, nasytí se a ztuční, odvrátí se k bohům cizím a budou jim sloužiti;

Hl. 31, V. 13. *„synové (potomci) jich neznají“*, protože jich neslyšeli ani z úst Božích pod Horebem, ani z úst Mojžíšových (ti, kteří se po Mojžíšovi teprve narodí).

mnou pohrdnou a zruší úmluvu mou. 21 Až ho stihne mnoho pohrom
a útrap, bude jako svědek vypovídati proti němu tato píseň, které ne-
vyhladí žádné zapomenutí z úst potomstva jeho. Známť jeho smýšlení,
jak smýšlí dnes, dokud jsem ho neuvedl (ještě) do země, kterou jsem
mu zaslíbil.

22 Mojžíš tedy napsal tu píseň a naučil jí syny Israelovy.

23 I zmocnil Hospodin Josue, syna Nunova a řekl: Buď zmužilý
a statečný; nebo ty uvedeš syny Israelovy do země, kterou jsem (jim)
zaslíbil a já budu s tebou.

24 Mojžíš tedy napsal tento zákon do posledního slova do knihy.
25 A přikázal Levitům, kteří nosili archu úmluvy: 26 Vezměte tuto kni-
hu a položte ji na bok archy úmluvy Hospodina, Boha vašeho, aby tam
byla na svědectví proti tobě. 27 Neboť já znám vzpurnost tvou a pře-
tvrdou šíji. Dokud jsem byl ještě živ a s vámi jsem táhl, ustavičně
jste vzpurně se chovali proti Hospodinu; čím více, až umru? 28 Shro-
máždělte ke mně všecky starší kmenů svých a písaře; budu ukládati
do jejich sluchu tato slova a za svědky proti nim vzývati nebe i zemi.
29 Neboť vím, že po mé smrti budete činiti nešlechetně, že [brzy] uchý-
líte se s cesty, kterou jsem vám vykázal; i stihnou vás pohromy v bu-
doucnosti, když budete činiti, co je zlé před tváří Hospodinovou, po-
pouzejíce ho díly rukou svých.

30 Pronesl tedy Mojžíš tuto píseň do posledního slova před veš-
kerou obcí israelskou:

HLAVA 32.

1 Slyšte, nebesa, co mluvím,
naslouchej, země, slovům úst mých!
2 Kéž se lije jak déšť má nauka,
nechať kanou jak rosa má slova,
jako příval do zeleně,
a jako lijavec na travinu!
3 Chciť hlásat jméno Hospodinovo!
Vzdávejte čest našemu Bohu!
4 Boží díla jsou dokonalá,
jsouť všechny jeho cesty právo;
Bůh je věrný bez všeho klamu,
spravedlivý jest a poctivý.
5 Prohřešili se proti němu,
nečistí jsou, a ne jeho synové,
plémě zkažené a zvrhlé.
6 Tak se odplácíš Hospodinu,
národe pošetilý a nemoudrý?

Hl. 32. V. 1. Báseň skládá se ze stejnoměrných veršů, rozdělených na dvě polovice, z nichž každá má v původním znění tři přízvučné slabiky (tři zdvihy). Pokusy rozděliti báseň na *rovnoměrné slohy*, neuspokojují. Nejlépe je podle obsahu rozděliti ji na *úvod* (v. 1.—3.), na *sedm odstavců:* I. (v. 4.—6b.), II. (6c.—14.), III. (15.—18.), IV. (19.—25.), V. (26.—27.), VI. (28.—33.), VII. (34.—42.) a *doslov* (v. 43.).

V. 4.—6b. je *první odstavec* básně, je základný akkord celého zpěvu: *Bůh* nejvýš *věrný* (v. 4.), naproti němu pak *nevděčný a nevěrný Israel* (v. 5.—6b.).

V. 6c.—14. *druhý odstavec* básně líčí šíře rozmanitá dobrodiní Boží, prokázaná Israelovi. — Čím větší tato dobrodiní, tím černější nevděk věrolomného Israele.

Není on otec tvůj, jenž si tě opatřil,
jenž tě učinil a stvořil?
7 Rozpomeň se na dny dávné,
pomysli na všecka pokolení;
ptej se otce svého a poví ti,
(taž se) předků svých, oni ti (to) řeknou.
8 Když Nejvyšší národy rozděloval,
když syny Adama rozlučoval,
ustanovil hranice národů
podle počtu synův Israelových.
9 Jeť národ Hospodinův jeho údělem,
Jakob je dědictvím jemu přiřknutým.
10 Nalezl ho v krajích pustých,
na místě hrůzy a širé pouště;
vodil ho kolkolem, poučoval,
střežil, jak zřítelnici oka svého.
11 Jak orel budí k letu svá mláďata,
jako nad nimi poletuje:
rozepial svá křídla, vzal ho
a nosil svými perutěmi.
12 Hospodin sám byl jeho vůdcem,
a žádný cizí bůh s ním nebyl.
13 Usadil ho v hornaté zemi,
aby jedl plodiny polní,
aby med ssál ze skalisek,
olej z nejtvrdšího kamene,
14 smetanu ze skotu, mléko z ovcí,
jakož i tuk jehňat a beránků
plemene Basanu a kůzlat,
spolu s nejvzácnější pšenicí,
by pil krev hroznův, ohnivé víno.

15 Miláček ztučněl a vyhazuje;
ztučněv, ztloustnuv, vykrmiv se
opustil Boha, svého tvůrce,
odstoupil od Boha, své to spásy.
16 Podráždili ho cizími bohy,
ohavnostmi ho roztrpčili.
17 Obětovali běsům a ne Bohu,
bohům, kterých nezkusili,
novým, kteří nedávno přišli,
kterých otcové jejich nectili.
18 Boha, jenž tě zplodil, jsi opustil,
zapomněls na Hospodina, svého tvůrce.

V. 15.—18. *třetí odstavec* básně šířeji rozvádí nevěrnost a nevděčnost Israelovu. Srv. v. 5.—6a. b.

V. 15. Slovem *„miláček“* překládá Vulg. hebr. *„Ješurún“* zde, jinde však (33, 5. 26.) *„spravedlivec“* (poctivec). Je to lichotivé jinak jméno Israelovo, zde však z něho vane přídech trpké ironie.

19 Viděl to Hospodin, i rozhněval se
pro roztrpčení synův i dcer svých.
20 I řekl: „Tvář svou před nimi skryji
a budu hledět na jejich konce;
jeť to pokolení zvrhlé,
synové, na něž nelze se spolehnout.
21 Oni mě rozhořčují nebohy,
dráždí mě svými nicotami:
já je rozhořčím též nelidem,
podráždím pošetilým národem.
22 Oheň vzplane mého hněvu,
šlehat bude až na dno pekel:
stráví zemi s jejím rostlinstvem,
zažehne i základy horstev.
23 Nahromadím na ně neštěstí,
a vystřílím na ně všecky své šípy.
24 Budou zcela stráveni hladem,
ptáci je pohltí žalostným klováním;
zuby šelem na ně pošlu,
s jedem hadů v prachu se plazících.
25 Venku bude je hubiti meč,
doma pak strašlivé výjevy,
mládence tak jako pannu,
kojence jak člověka-starce.

26 Myslil jsem: „Budiž veta po nich!
Vyhladím z lidí jejich památku.“
27 Však odložil jsem to, by mne nepřítel nedráždil,
by snad odpůrci jejich se nepyšnili.
By neřekli: „Naše mocná ruka
to vše učinila, ne však Hospodin.“

28 (Ano), je to národ bez rady,
a moudrosti v něm není.
29 Kéž by zmoudřeli, srozuměli
a kéž by myslili na (své) konce!
30 Jak může jeden honit tisíc,
a dva zahnati deset tisíc?
Zdaž ne, že je Bůh jejich prodal,
a že Hospodin je vydal?
31 Neníť náš Bůh jak bohové jejich,
i naši odpůrci musí to dosvědčit.
32 Vinice jejich je z vinice sodomské,
jakož i ze zahrad gomorrských;

V. 19.—25. *čtvrtý zpěv* celé básně líčí sytými barvami *trest*, kterým Hospodin *Israele* stihne.

V. 26. n. *pátý zpěv* mírní, částečně jaksi (po lidsku mluveno) odvolává hrůzy trestů ve vv. předešlých vylíčených.

V. 28.—33. šestý zpěv líčí *pošetilost a mravní zvrhlost pohanů*, aby tím více vysvitlo, že nemůže Hospodin dopustit, aby si *tací* národové osobili zásluhu, že sami svou mocí Israele, národ Hospodinův, zničili.

hrozny jejich jsou hrozny žlučové
a zrnka jejich jsou náramně hořká.
33 Dračí žluč je jejich víno,
jed zmije, proti němuž lék není.

34 Není to u mne uloženo,
zapečetěno v mých pokladnách?
35 Mně přísluší odveta, já to kdys oplatím,
až bude klesati jejich noha;
blízek je den (jejich) zkázy,
rychle časy (ty) se dostaví.
36 Hospodin práv lidu svého se ujme,
smiluje se nad svými sluhy,
když spatří, že ruka je vysílena,
obklíčení že jsou zesláblí,
a že ostatní zahynuli.
37 Pak řekne: „Kde jsou jejich bohové,
na které se spoléhali,
38 z jejichž obětí tuk jídali
a z jejichž liteb pívali víno?
Nechť vstanou a vám přispějí na pomoc,
nechť vás v bídě ochraňují.
39 Vizte, že já jsem sám jediný,
mimo mne že jiný Bůh není.
Já život beru a já jej dávám,
já raním a já uzdravuji,
a nikdo nemůže z ruky mé vyprostit.
40 Pozdvihuji k nebi svou ruku
a pravím: „Jakože na věky žiji,
41 až naostřím svůj meč jak blesky,
a ruka má až chopí se soudu,
odvetím se svým protivníkům,
a svým nepřátelům odplatím.
42 Opájet budu šípy své krví,
meč můj bude hltati maso
z krve zabitých a zajatců,
z nepřátel hlav obnažených.""

V. 34.—42. *sedmý a poslední zpěv* Mojžíšovy básně: *„Pošetilost a mravní zkáza pohanů svolává na ně Boží trest"* (34. n.). Hospodin, *maje soucit s neštěstím Israelovým* (v. 36.), ztrestá a pokoří pohany a tak vysvobodí Israele.

V. 34. n. Pro porozumění dlužno připomněti překlad hebr. opraveného Sam a LXX: *„To jest u mne uloženo, zapečetěno v mých skříních pro den odvety a odplaty, pro čas, kdy se kolisati bude jejich noha . . ."* Prozřetelnost Boží („to") svrchu popsaná, jakož i mravní zkaženost pohanů je hluboce uložena v mysli a paměti básníkově jako vzácná listina nebo tabukla zapečetěná, v archivu opatrovaná (srv. archivy tehdejší doby králů babylonských, egyptských, kanaanských). Z listiny té takořka čte básník jménem Israele naději ve slib Boží, že nadejde doba, kdy Bůh bude odpláceti pohanům jejich hříchy a použije k tomu za nástroj národa israelského. Básník ví, že se tak stane, poněvadž hu Bůh o tom ujistil. — K výrokům sv. Pavla Řím 12, 19; Žid 10, 30. srv. Is 34, 8; Jer 50, 15; 51, 11; Sir 28, 1.

V. 42. *„obnažené hlavy nepřátel"* jsou hlavy králů a knížat pohanských, jimž Jahve odejme koruny.

43 Chvalte, národové, lid jeho,
neb pomstí krev svých služebníků,
odplatí jejich nepřátelům,
a usmíří zemi svého lidu.

44 Mojžíš tedy přišel a pronesl všecka slova této písně před poslouchajícím lidem, on a Josue, syn Nunův.
45 Když pak dokončil všecky tyto řeči, jež pronesl ke všem Israelitům, 46 pravil jim: Vložte všecka slova, která vám dnes ohlašuji, do svých myslí, byste přikazovali svým synům jich ostříhati, činiti a plniti všecky věci, které jsou psány v tomto zákoně. 47 Neboť ne nadarmo jsou vám přikázány, ale by všichni z nich byli živi; byste činíce je zůstali dlouho v zemi, do které přes Jordán táhnete, abyste ji zabrali.

Hospodin káže Mojžíšovi, by vystoupil na horu Nebo. (32, 48.—52.)

48 Hospodin pravil téhož dne Mojžíšovi: 49 Vystup na toto pohoří Abarim [to jest Přechodů], na horu Nebo, která je v Moabsku proti Jerichu, a pohleď na zemi Kanaan, kterou já dám v majetek synům Israelovým, a na (té) hoře zemři. 50 Až tam vystoupíš, budeš připojen k lidu svému, jako umřel tvůj bratr Áron na hoře Hór a byl přiřazen k lidu svému; 51 nebo zhřešili jste proti mně mezi syny Israelovými u „Vod odporu" v Kadesu na poušti Sin, a neoslavili jste mne mezi syny Israelovými. 52 Naproti uzříš zemi, kterou já dám synům Israelovým, ale nevejdeš do ní.

Poslední požehnání Mojžíšovo. (33, 1.—29.)

HLAVA 33. — 1 Toto je požehnání, kterým požehnal Mojžíš, muž Boží, syny Israelovy před svou smrtí:

2 Pravil:

Hospodin přišel od Sinaje,
vzešel nám ze Seiru,
zasvitl z pohoří Faran,
a s ním tisícové svatých;
v pravici jeho byl ohnivý zákon.
3 Miloval kmeny národa,
všichni svatí jsou v jeho ruce;

V. 43. *doslov* veliké básně.
Hl. 33. V. 1. *Jakob* (Gn 49.) požehnal nedlouho před svou smrtí svým synům; nyní *Mojžíš* tak činí.
V. 2. 2abc. a podle kriticky opraveného hebr. i 2*d*, jmenuje hlavní místa, na nichž Hospodinova přítomnost, když Israelité z Egypta se ubírali, slavně zazářila. Pravíme *„zazářila"*, že se v hebr. Jahvův slavný příchod připodobňuje k východu *slunce*. — *Seir* = Edomsko. Srv. 2, 1. — *„pohoří Faran"* je severní hornatá část stejnojmenné pouště, jež sluje dnes 'Azázimát. (?) Srv. 1, 1. — *„tisícové svatých"* jsou nebeské zástupy, jako Dn 7, 10; 3. Král 22, 19.
V. 3. *„svatí"* = kmeny národa = Israelité. — *„v jeho ruce"* = v jeho mocné ochraně.

těm, kteří blíží se k jeho nohám,
dostane se od něho poučení.
4 Mojžíš dal nám zákon,
dědictví to obce Jakobovy.
5. Stal se králem nad Spravedlivcem,
když se shromáždila knížata lidu
s kmeny Israelovými.

6 Ať žije Ruben a neumírá,
buď však malý počtem.

7 Požehnání Judy je toto:

Hospodine, slyš hlas Judův,
a k jeho lidu jej uveď;
ruce jeho ať zaň bojují,
a budiž obhájcem proti nepřátelům.

8 O Levim pravil (Mojžíš):

Posvátné osudí tvé (— Hospodine —) přísluší tvému
svatému mužstvu,
které jsi zkoušel v Pokušení,
a soudil u Vod odporu.
9 Oni pravili otcům svým a matkám: „Neznáme vás",
a svým bratřím: „Nevíme o vás";
ani k synům svým se neznali.
Ti tvých řečí ostříhali,
úmluvu tvou zachovali,

V. 5. *„Spravedlivec"* (hebr. Ješurún) = Israel. Srv. výše 32, 15. — *„knížata lidu shromáždila se s kmeny"* pod Sinajem podle Ex 19. Tam *„stal se Jahve králem" Israelovým*, když se prohlásil za nejvyššího zákonodárce a když Israel tuto autoritu uznal. Když později Israel proti Hospodinovi se vzbouřil, svrhl též toto království, při obnově smlouvy však na Moabských stepích bývalý poměr byl obnoven, Jahve „stal se králem" zase. Srv. Nm 23, 21; Ex 15, 18; Sdc 8, 23.

V. 7. Požehnání Judy předpokládá Gn 49, 8. nn., kdež mu předpověděna budoucnost tak skvělá, že netřeba ji znova líčiti. — *„hlas Judův"* je ten, který se v jeho nitru ozývá: *přání*, by se vyplnilo proroctví Jakobovo, že jeho potomstvo bude slavně v Israeli panovati. Až se stane jeden z jeho příslušníků králem, *„bude uveden k jeho lidu"*, ke všemu Israeli, bude mu v královské důstojnosti Hospodinem představen. — Jakob předpověděl Judovi slavná vítězství (Gn 49, 8.); budou-li *„ruce jeho zaň* (Israela) *bojovati"*, bude z vyplnění proroctví Jakobova míti prospěch všechen lid.

V. 8. Významu Levitů v budoucnosti Israelově odpovídá značná pozornost, kterou jim věnuje Mojžíš: *má pro ně 16 řádků:* — *O „posvátném osudí"* (dosl. „dokonalost tvá a světlo tvé") viz Ex 28, 30; Nm 27, 21. — *„svaté mužstvo"* — jsou Levité; jim, t. j. veleknězi, dědičně přísluší míti a používati posvátného osudí Hospodinova. — Levité osvědčili svou věrnost v „Pokušení", t. j. v Masse (Ex 17, 7; Dt 6, 16; 9, 22.). U Vod odporu, t. j. v Mé Meríbá, Hospodin Mojžíše, Árona a Levity s nimi stejně smýšlející *„soudil"*, t. j. *rozsoudil* v jejich prospěch, poskytnuv jim zázračně vody.

V. 9. *„Oni"* = Levité již Ex 32, (v. 27. 29.) konají svou povinnost poctivě, bez ohledu na pokrevenské svazky. Tak si vedli i v Masse. Nepřidali se ke vzpouře jiných pokrevně příbuzných kmenů. Tato nestrannost, mající na zřeteli jen povinnost, která umí zapírati hlas krve své, šlechtí Levity a uzpůsobuje k jejich úřadu. V. 9de. 10. 11a. dlužno přeložiti a spojiti takto: *„Za to, že tvých řečí* (Hospodine) *ostříhali, a tvou úmluvu zachovávali, budou vyučovati tvým právům Jakoba a tvému zákonu Israele, klásti budou kadidlo ti do nosu."*

10 práva tvá, ó Jakobe,
zákon tvůj, Israeli!
Když se hněvat budeš, klásti budou kadidlo
a celopaly na tvůj oltář.
11 Žehnej, Hospodine, jejich síle,
a díla jejich rukou přijmi.
Tepej páteře jejich nepřátel,
ať se nezmohou, kdož jich nenávidí!

12 O Benjaminovi řekl:

Miláček Hospodinův sídliž v bezpečí,
u něho takořka na lůžku celý den ať dlí
a mezi jeho rameny nechť odpočívá.

13 O Josefovi pravil:

Od Hospodina buď požehnáno jeho území
plody nebe, rosou,
vodstvem podzemním,
14 plody slunce i měsíců,
15 (požehnáním) vrcholků pravěkých hor,
plodinami odvěkých pahorků,
16 úrodou země a jejím bohatstvím.
Požehnání toho, jenž se zjevil ve kři,
sestup na hlavu Josefovu,
na témě toho, jenž je knížetem mezi bratry!
17 Krásný buď jak prvorozený tur,
rohy jeho buďte jak rohy zubří;
těmi trkej národy
až na kraj světa.
Tím buďte zástupy Efraimovy,
tím buďte tisíce Manassovy!

V. 11. *„díla jejich rukou"* = bohoslužba.

V. 13. Jako Jakob Gn 49, 22.—26. Josefovi, t. j. Efraimovi a Manassovi (Gn 48, 20.), mnohými slovy dobrořečil, podobně i zde je mu věnováno *16 řádků* (tolik co Levinu). — Místo *„plody"* hebr.: *„vzácnostmi"*. — Těmito *„vzácnostmi nebes"* jsou vydatné deště a rosa. — Místo *„rosou"* lépe čísti a překládati *„shora"* se zřetelem ke Gn 49, 25c. — O *„podzemním vodstvu"* viz rovněž Gn 49, 25.

V. 14. *„plody . . ."* — vzácnosti, které *v jednotlivých měsících*, tedy postupem roku, slunce v přírodě svým světlem a teplem vyvozuje. Srv. Gn 49, 25.

V. 15. S *„hor"* stéká zejména na jaře, kdy se rozpouští sníh, hojná vláha do údolí; na „pahorcích" jsou již pastviska, role, vinice, olivovny atd. Srv. Gn 49, 26.

V. 16a. shrnuje stručně všecko požehnání vyslovené ve v. 13.–15. — Místo *„požehnání"* (v. 16b.) hebr.: *„záliba"*, přízeň. O Jahvovi, který se zjevil ve kři, viz Ex 3, 2. — Toto zjevení bylo takořka prvním krokem a základem k vysvobození Israele z Egypta a ke smlouvě sinajské. — Ostatně viz Gn 49, 26.

17a. dlužno překládati: *„Jeho prvorozený tur* (Efraim Gn 48, 12.) *buď krásný."* — Hebr. *re'ém* není však *„nosorožec"* (Vulg.), ale buď zubr nebo druh antilopy s dlouhými, krásně vzrostlými rohy, Antilope leucoryx. Srv. Nm 23, 22; 24, 8. — „Tím" (17c.) = předmětem požehnání Hospodinova. Efraimovi přísluší větší podíl na tom požehnání jednak proto, že je jmenován na prvém místě, jednak proto, že se mluví o jeho *„zástupech"* (myriádách), naproti *„tisícům"* Manassovým.

18 Zabulonovi řekl:

Vesel se, Zabulone, ze svých cest,
a Issachare (raduj se) ve svých stanech!
19 Národy svolávejte na pohoří,
[tam] podávejte řádné oběti,
za to, že [jak mléko] proudy mořské budou ssáti
a poklady skryté v písku.

20 O Gadovi pravil:

Požehnán buď ten, který široko rozsadil Gada!
Jako lev odpočívá,
a trhá plece i hlavu.
21 Vyhlédl si jeden z prvních údělů,
že ten měl býti vyhrazen reku.
Táhni s knížaty národa,
čiň podle rozkazů Hospodinových,
vykonávej ortel jeho s (ostatním) Israelem!

22 O Danovi řekl:

Dan jako lví mládě z Basanu
v plné síle vyskakuj!

23 O Neftalim řekl:

Neftali nadbytku požívej,
pln buď Hospodinových požehnání;
zmocni se moře a jihu!

24 O Aserovi pravil:

Požehnán (buď) Aser v synech,

V. 18. Jsou to *„cesty“ obchodní*, které podniká podle Gn 49, 13

V. 19ab. opravuje a překládá Hummelauer: *„Národy nechať vyhladí“* (nyní sídlící v krajinách, kterých se dostane jmenovaným dvěma synům Jakobovým), *„nechať proslaví (své) jméno“* (četným potomstvem) *„a podávají řádné* (na místě a obřadem zákonem předepsaným) *oběti“*. — *„ssáti z moře a písku“* = těžiti z pomořské polohy území kmene Zabulonova (Gn 49, 13) — obchod, lov ryb, perel, mušlí na purpur, výroba skla atd.

V. 20. Mojžíš nežehná Gadovi přímo, nýbrž dobrořečí Hospodinu, který mu dal rozsáhlé území v Zajordání. Srv. Gn 9, 26. — K obrazu lva srv. Gn 49, 9. Nm 23, 24; 24, 9.

V. 21. Srv. Nm 32, 1. nn.; 33.—36. — Gad tu sluje *„rekem“*, vůdcem (Vulg. doslovně: *„učitelem“* válečné chrabrosti) podle Gn 49, 19. v boji proti nepříteli vynikajícím. *„Vůdcem“* měl býti spolu s ostatními zajordánskými kmeny, které měly kráčeti v čele israelských zástupů, když dobývaly Předjordání (Jos. 1.). Tomuto *„vůdci“* bylo (Gn 49, 19.) ustanoveno sídlo, na kterém stále odrážel útoky sousedících četných nepřátel. *„Vyhrazeno“* mu bylo, takže se měl uvázati v plné jeho držení, až se vrátí z Předjordání, až pomůže dobýti svým bratřím té země (Nm 32, 16.—33.).

V. 23. Buď znamená tu *„moře“* jezero Genesaretské a „jih“ nížinu *Húle* nebo je *„moře a jih“* úsloví: *„daleko široko“*.

V. 24. n. Kdežto jiní umývají nohy sobě i hostům *vodou*, mějž *Ašer* (Šťastný!) tak velikou hojnost oleje, že bude místo vody moci používati *oleje*. Srv. Gn 49, 20. — Oleje a jiných plodin mějž tolik, by si za ně mohl opatřiti železo a spěž a z nich robiti *„závory“* (zámky) svým městům. *„Závory“* dlužno překládati místo *„obuv“* Vulg. — 25b.: Mladistvá síla neopouštěj Ašera ani ve stáří.

miláčkem buď svých bratří,
namáčej v oleji svou nohu!
25 Železná a měděná buď jeho obuv;
jaké bylo jeho mládí, takové buď i stáří!
26 Není Bůh jiný jako Bůh Spravedlivcův,
(jenž) se bere po nebeských výšinách tobě na pomoc,
před jehož velebností rozestupují se mračna.
27 Nahoře jest jeho sídlo
a dole (jeho) věčná ramena;
zapuzuje před tebou nepřítele
a říká: „Budiž vyhlazen!"
28 Israel sídlí v bezpečí,
potomstvo Jakobovo v ústraní,
v zemi obilí a vína,
(jejíž) nebesa se mračí vláhou,
29 Blaze tobě, Israeli! Kdo se ti vyrovná,
národe Hospodinem zachráněný?
On je tvým ochranným štítem,
a tvým vítězným mečem.
Tvoji nepřátelé ti lichotí,
a ty po jejich hrdlech tlapeš.

Mojžíšova smrt, pohřeb a chvála. (34, 1.—12.)

HLAVA 34. — [1] Když tedy vystoupil Mojžíš z Moabských stepí na horu Nebo, na vrch Fasgy proti Jerichu, ukázal mu Hospodin všecku zemi Galaad až po Dan, [2] všecko území Neftaliovo, území Efraimovo a Manassovo, všecko území Judovo až k Zadnímu moři, [3] krajiny jižní a širé pláně Jericha, města palem až po Segor. [4] A Hospodin mu řekl: To je ta země, o které jsem přisáhl Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi řka: „Dám ji tvému potomstvu." Viděl jsi ji na své vlastní oči, avšak nevejdeš do ní.

[5] I umřel tam Mojžíš, služebník Hospodinův, v Moabsku na rozkaz Hospodinův; [6] a pochoval ho v údolí, v Moabsku proti Fogoru; nikdo z lidí nezná však jeho hrobu do dneška.

[7] Sto dvacet let bylo Mojžíšovi, když umřel: zrak se mu nekalil aniž zuby se mu hýbaly.

V. 26.—29. týká se *všeho Israele*, podobně jako jemu svědčil v. 2.—5.

V. 26. *„Spravedlivec"* = Israel. Srv. v. 5. *„bere se"* dosl. hebr.: *„jezdí"*. 26c, podle hebr.: *„a ve své velebnosti* (projíždí) *mračna"*.

V. 27. Hospodinova *„ramena jsou dole"*, by nesla a chránila Israele.

V. 29f. Na vypuklinách assyrských jsou znázorněni králové, kterak kladou nohu na šíji podrobených nepřátel. Hebr. však místo *„hrdlech"* dlužno překládati *„výšinách"*.

Hl. 34. V. 2. *„Zadní moře"* = *Středozemní.*

V. 6. Místo *„pochoval ho"* (Hospodin) lze hebr. překládati též se LXX *„pochovali ho"*, snad Josue a velekněz Eleazar, kteří ho na horu provázeli(?). Pochován byl v údolí, v němž Israelité kdysi tábořili Nm 21, 20; Dt 3, 29; 4, 46. — *„nikdo z lidí"*, kromě těch, kteří ho pohřbili, kteří však místo jeho hrobu řízením vyšším (Juda 9.) zatajili, patrně proto, by Israelité nevzdávali hrobu a Mojžíšovi nepatřičnou úctu, by ho snad nezbožňovali.

V. 7. Místo *„zuby se mu nehýbaly"* hebr.: *„neopustila ho svěžest"*.

8 Synové Israelovi ho oplakávali na Moabských stepích třicet dní,
až minuly dni pláče a nářku pro Mojžíše.
9 Josue pak, syn Nunův, byl pln ducha moudrosti, protože Mojžíš
byl vložil na něho své ruce. I poslouchali ho synové Israelovi a či-
nili, jak byl přikázal Hospodin Mojžíšovi.
10 Potom již nežil v Israeli prorok jako Mojžíš, jehož znal Hos-
podin tváří v tvář, 11 hledíme-li ke všem znamením a zázrakům, které
mu kázal činiti v Egyptě faraonovi, všem jeho služebníkům a veškeré
jeho zemi, 12 a hledíme-li k veškeré obrovské moci a velikým divům,
které činil Mojžíš přede všemi Israelity.

V. 10. *„potom"* až do doby spisovatelovy. — O přednostech Mojžíšových srv. Ex 33, 11; Nm 12, 8; Dt 5, 4. Ostatně i nn. vv. blíže vysvětlují, proč byl *Mojžíš* mezi proroky *zjevem ojedinělým.*

V. 11. n. Jak ocenili Mojžíše Israelité za dob pozdějších, vysvítá nejlépe ze *Sir* 45, 1. nn. Všichni starší proroci více méně *připravovali* půdu na smlouvu, kterou Jahve hodlal s lidem svým učiniti; všichni proroci po Mojžíšovi tuto smlouvu předpokládají, staví na ní dále, snaží se ji prohloubiti, neb aspoň zachovati a obnoviti; *prostředník* však, který smlouvu tu s Hospodinem uzavřel, byl a zůstal *jediný Mojžíš.* V tomto smyslu se Mojžíšovi nevyrovná žádný prorok, jediný *Král proroků, jenž uzavřel novou smlouvu* mezi Bohem a lidstvem, jediný Kristus *ho převyšuje.* Kromě této podobnosti nalézáme v životech obou jmenovaných prostředníků tolik podobných rysů, že právem býval Mojžíš považován za jasný předobraz Kristův. Sotva že se Mojžíš narodil, již byl zasvěcen krutým rozkazem královským *smrti;* podobně Pán. Oba však řízením Prozřetelnosti smrti *unikli,* oba sídlili *v Egyptě,* oba připravovali se na své povolání *na poušti,* oba se *40 dní postí,* oba jsou *učiteli, vůdci a zákonodárci* svého lidu, oba svůj lid *nezištně milují,* jen *cti Boží hledají,* obětují se, vynikají nezdolnou *shovívavostí* s chybami lidu, *trpělivostí,* onen *zázraky* dokazuje své poslání od Boha, tento četnějšími a většími divy přesvědčuje *o svém božství.* Mojžíšova tvář zářila za rozmluvy s Hospodinem, podobně jako zářila později tvář Kristova při proměně na hoře Tabor. — Chápeme, že křesťanské umění hned v katakombách rádo a často znázorňovalo tak zářící předobraz novozákonného Zákonodárce, že i za dob největšího květu křesťanského umění umělci prvého řádu ze všech sil snažili se znázorniti Mojžíše (Michelangelova mramorová socha, jeho malby v kapli Sixtinské, Rafaelovy obrazy v loggiích Vatikánských a jj.). Nejen v dějinách umění, nejen v dějinách náboženství, nýbrž *i ve všeobecných světových dějinách zůstane vždy Mojžíš velikánem.*

Přistupujte hojně k „Dědictví Svatojanskému“!

Člen platí jednou pro vždy 80 Kč a pak každého roku při vyzvednutí podílu v příslušném knihkupectví 2 Kč 50 h.

Za to obdrží hned po přístupu několik knih bezplatně, dostává každého roku podíl zdarma a mimo to má značnou slevu na knihách „Dědictvím“ vydávaných.

Přihlaste se u Ředitelství „Dědictví“ v Praze-IV., 35.

Žádejte seznam knih, jež vyšly nákladem „Dědictví“. Seznáte z něho, jaké množství cenných knih „Dědictví“ již vydalo, a jistě si je objednáte!